ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

- 1975 Sonunda Egemen Güçlerin Çıkmazı
- Mao'cu Sapma Üzerine Üç Yazı
- Detant Politikası
- Demokratik Merkeziyetçilik Nedir?

cilt 4 / sayı 24
1975 aralık

ilke

Aralık / 1975
Sayı: 24

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sahibi ve Sorumlu Yazıişleri Müdürü: Oya Baydar / Yazışma ve havale adresi: P.K. 71, İstanbul / Yönetim ve Dağıtım adresi: Cağaloğlu Baş-musahip Sokak Tan Apt. 10/11 İSTANBUL / Abone şartları: Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Dizgi - Baskı: Murat Matbaacılık Kollektif Şirketi / İlân: Tam sayfa 500 lira. Diğer ilânlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih: 11 Aralık 1975

İLKE'nin açıklaması

İLKE yapı mı değiştirdi?

İLKE'nin bu sayısında, tercüme yazılar, makaleler ağırlık taşıyor. 1974 Ocağında ilk sayısı çıktığında, İLKE, 12 Mart sonrasının ilk sosyalist yayını niteliğindeydi. Dönemin şartlarının bir gereği olarak geniş bir demokratik kesimi kucaklayan, yazarlarının da aynı niteliği yansıttığı bir dergiydi. 1974 Haziranında, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi kurulduğunda, baştan beri örgütlü mücadeleyi ve sosyalist partinin gereğini savunmuş olan İLKE, TSİP'in yanında yer aldı. Onun çizgisini yansıttı. Bu süreç içinde ve gelişen yeni şartlarda, belli bir sosyalist çizginin yayın organı niteliğini kazandı. Bu, derginin biçimine ve yazılarına da yansıdı. Giderek dergide, teorik-ideolojik konular, geniş incelemeler ağırlık kazanmaya başladı. Türkiye'de, sosyalist kadrolar için temel bilgilenmeler ve eleştiriler önplana geçti.

İLKE'nin bu sayısında tercüme yazıların ağırlığı, aslında derginin kazanmış olduğu bu niteliğin devamından başka birşey değidir. Ne zamandan beri Türkiye'de tartışma konusu olan, sosyalist kadroların bilgilenmeye ve aydınlanmaya, en azından belgelere ihtiyaç duydukları bazı temel konularda, sosyalizmin biliminin ve pratiğinin tartışılmaz ustalarının ve onların en yetkin öğrencilerinin, (sosyalist ülkelerin devrim pratiğinden, devrim deneyinden geçmiş bilim işçilerinin) çeşitli konularda geliştirdikleri fikirlerin ve bunların yazıya dökülmesinin, bizim dar imkânlarımızla yapabileceğimizden çok daha üstün bilimsel düzeyde olacağı gerçeğinden hareket ettik. Enternasyonalizm, sosyalizmin uluslararası meseleleri, örneğin bir detant konusu veya Maoizm konularında, Parti sorunları konusunda uluslararası geçerlikteki ve yetkinlikteki yayınların üstünlüğü tartışılmazdı. Bu yüzden, bu yayınlardan yararlandık.

Öte yandan, böyle bir uygulama, İLKE için yazılar hazırlama durumunda olan arkadaşlarımıza, geçmiş sayılarda ilerde devam edeceğimizi bildirdiğimiz bazı konularda hazırlıklarını geliştirme süresi de tanımış oluyordu.

İLKE'nin gelecek sayılarında. yine sosyalizmin büyük ustalarının yazılarıyla birlikte çağımızın bazı temel ideolojik ve siyasal sorunları konularında da çeşitli tercüme yazılara yer verilecektir. Bunun yanında Türkiye gerçekleriyle ilgili çeşitli yorum ve araştırmalar da, eski sayılarda olduğu gibi yer alacaktır.

İLKE, bir yayın organı olarak, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da, Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde , kendisine düşen görevi yerine getirmeye; hatalardan ders çıkarıp, hataları gördükçe içtenlikle özleştiri yaparak doğruları benimsemeye, bugün herzamankinden daha acil hale gelmiş ideolojik gelişme ve yeterlilik yolunda kadrolara yardımcı olma görevine, üstündeki bütün baskılara rağmen, azimle devam edecektir.

İLKE

Bu sayıdaki yazılar üzerine

İLKE'nin bu sayısında yer alan yazıların ağırlığı sosyalizmin ideolojik meselelerinde, başlıca da enternasyonalizm ve bölücü sapmalar meselesinde toplanıyor. Dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı hareketi, ulusal kurtuluş hareketinin üçlü bütünlüğünü, hergün en somut ileri adımlarla gücünü ortaya koyduğu ve emperyalizmi her alanda gerçekten gerilettiği çağımızda, ulusal meselelerin uluslararası meseleden soyutlanması imkânı yoktur.

Bu gerçek, işçi sınıfı enternasyonalizmi meselesini günümüzde çok daha önemli kılmaktadır. Dünya devrimci sürecinin üçlü bütünlüğünü, bu süreçte sosyalist sistemin motor gücünü ve devrimci öncülüğünü inkâr eden çizgilerin, nasıl giderek batağa saplandıkları, kendileri bile başta farketmeden nasıl adım adım «milliyetçiliğe» vardıkları ve işçi sınıfının en temel ilkesi olan enternasyonalizmin ilke ve ruhundan nasıl uzaklaştıkları, çağımızda somut olaylarla ortaya çıkmaktadır.

Son bir kaç yıldır, sözünü ettiğimiz gelişme, elle tutulur bir nitelik kazanmıştır. Dünyanın çehresindeki değişme yoğunlaşırken, bir yandan Çin yöneticilerin uyguladığı ve genel olarak «maoculuk» diye bilinen çizginin varlığı, pek çoklarını şaşırtan noktalar, öte yandan detant politikasının gerçek niteliğini ve sosyalist sisteme kazandırdığı güç uluslararası meseleye yeni boyutlar, yeni deneyler, yeni dersler getirmiştir. Öyle ki, gerek maoculuğun, gerekse detantın çeşitli yönlerinin ortaya konması, teorik çözümlemelerinin ve felsefi temellerin belirmesi, bunlara bağlı olarak da ideolojik mücadelenin hızlandırılması zorunluluk halini almıştır.

Bugün dünyada işçi sınıfı sosyalizminin evrenselliği kadar, işçi sınıfı sosyalizminden sapmaların evrenselliği de sözkonusudur. Bir troçkizm, bir maoizm sapmaları yanında, goşizm, revizyonizm, reformizm de, işçi sınıfı dışında çeşitli sınıf temellerinin doğurduğu ve beslediği **evrensel** sapmalar olarak ortaya çıkmaktadır. Bütün bu sapmaların Türkiye'deki yansımalarının da dünyadaki örneklere benzer şekilde filizlenmekte oldukları gözden kaçmamaktadır.

Türkiye'de, sosyalist hareketin işçi sınıfına malolma dönemine girdiği, bütün dağınıklığa reğmen, bu gün sosyalizm içi tartışmaların geçmiş dönemlerden daha üst teorik seviyelerde olduğu, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin hızlı bir bilinçlenme sürecine girdikleri bir dönemde, ideolojik mesele ve ideolojik tartışme, artık farklı konularda ve farklı seviyelerde olmak zorundadır.

Sapmalarla ve sapma çizgileriyle mücadeleyi, bir «sen-ben» polemiğinden veya küfürleşmelerden çıkarıp, mutlaka ideolojik ve bilimsel platform getirmek zorundayız. Bu yapılmadığı takdirde, sapma çizgilerinin güç kazanması, kan alması engellenemiyecektir. Yine savunduğumuz görüşleri de, slogancılıkla değil, bilimsel - ideolojik temelleriyle, çeşitli boyutlarıyla savunabilmeliyiz. Bu konuda dünya sosyalist hareketinin geçmişi ve bilimi yeteri kadar malzeme vermektedir.

İşte bütün bu nedenlerle ve Türkiye'de özellikle genç sosyalist kadroların uluslararası meselede bir netliğe kavuşmak zorunda oldukları, bir arayış içinde bulundukları bir dönemeçte, üç önemli konuya, «Enternasyonalizm ve Enternasyonaller» konusunu, «Detant» konusunu ve «Maoizmin eleştirisi» konularını gündeme getirmeyi yararlı gördük.

İLKE'nin bu sayısında **1975 Yılı Sona Ererken Türkiye** yorumu yer alıyor.

İLKE'nin bu sayısında yer alan diğer yazılar ise uluslararası mesele ve ideolojik mücadele ile ilgilidir.

Dünya Partilerinin bir zirve toplantısı hazırlıkları içinde oldukları ve dünya işçi partilerinin bu toplantısının önemli bir dönemeç teşkil edeceği bir dönemde, ilk uluslararası işçi sınıfı örgütlenmesi olan Enternasyonallerin tarihi konusunda bir belgesel diziyi başlatmayı yararlı bulduk. Bu sayıda 1. Enternasyonalin tarihi ve belgeleri yer alacaktır. İLKE'nin Ocak ve Şubat sayılarında ise İkinci ve Üçüncü Enternasyonaller, yine belgesel şekilde anlatılacaktır.

Bu belgesel dizinin başına, «Proletarya Enternasyonalizmi Nedir?» adlı kısa bir bölüm eklenmiştir.

Günümüzde, uluslararası mesele ve tartışmaların belkemiğini teşkil eden Detant (yumuşama) konusunda Günther Kühne'nin yazısını aynı konu bütünlüğü içinde görmek mümkündür. Bu yazıda, sosyalist ülkelerin «detant» meselesini nasıl ele aldıkları açıklanmaktadır.

İLKE'nin, bu sayısında «İdeolojik sorunlar, ideolojik mesele» bölümünde, birbirini tamamlayan üç çeviri yazı yeralmıştır. Yazıların her üçü de Maoizm konusundadır. «Mao'cu ideolojinin keskinleşen anti - sosyalist çizgisi ve bunalımı», «Pekin'in dış politika çizgisi», «Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki Pi Lin-Pi Kong, eleştiri kampanyası nedir?» yazıları.

İLKE'nin bu sayısından itibaren, her sayıda, Parti ve örgütlenme konularıyla ilgili bir yazı yeralacaktır. Bu yazıda Parti ve örgütlenme konularında genel ilkeler, genel teorik temeller işlenebileceği gibi, çeşitli ülkelerin örgütlenme deneyleri de aktarılabilecek, ya da Türkiye'de işçi sınıfının örgütlenme sorunları tartışılacaktır. Bu yazıların ilki olmak üzere 27 - 28 Kasım 1972'de Berlin'de düzenlenen İşçi Sınıfı Partisinin kuruluşunda ve faaliyetinde demokratik merkeziyetçilik ilkesi konulu sempozyumda Alexander Zamasudov'un «Demokratik Merkeziyetçilik Nedir?» yazısını yayınlıyoruz. Söz konusu yazıda belirtilen ilkeler şüphesiz ki işçi sınıfının öncü örgütü anlamındaki Parti'nin ilkeleridir. Bu anlamda Türkiye'deki sosyalist partiler açısından tam bir geçerliliği olmadığı ileri sürülebilir. Ancak yine de bilgilenme açısından ve çok tartışılan bir konuda gözden kaçırılan yönlerin ortaya çıkması açısından, yazının yayınlanmasını yararlı görüyoruz.

1975 sonunda egemen sınıfların çıkmazı

İLKE

Bir toplumun tüm kesimleri, «ne olacak» ve «ne yapmalı» sorularını şiddetle sormaya başlamışlarsa, o toplum bir büyük sarsıntıya ve devrimci bir oluşuma gebe demektir. Çünkü tarihin şaşmaz kanunları, eninde sonunda, bazan biraz geç ve acılı da olsa, bu soruların cevabını ve çözümünü, mutlaka toplumun en ileri, en devrimci sınıflarının doğrultusunda getirir.

Bugün Türkiye'de bir yanda egemen sömürücü sınıflar, öteyanda emekçi sınıflar, bir dönemeçte olduklarının bilinci veya en azından sezgisi içinde, «ne yapmalı» sorularına cevap arıyorlar. Türkiye'de tüm toplum kesimlerinde gözlenen hareketliliğinin, huzursuzluğun, karar verme tercih yapma çabalarının, tüm mücadelelerin temelinde hızlı değişen bir toplumun gerçeklerinin gündeme getirdiği sorular var.

Dünya, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını yaşarken; sosyalist sistem, uluslararası işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş hareketi bütünlüğü, her yerde ileri adımlar atarken; emperyalizm bariz bir biçimde gerilerken, yeni düzenlemeler, can çekişmesini uzatacak yeni «daha ince» bağımlılık biçimleri ararken; işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin, mücadelesi her yanda yükselirken, Türkiye toplumu olduğu gibi kalabilir miydi? Şu veya bu yöndeki bir gelişmeyi «statükolar korunarak» sürdürülebilir miydi?

Şüphesiz ki hayır. Ve bu «hayır» kendini her olayda, her toplumsal gelişmede bir kere daha göstermektedir.

Bugün Türkiye'de egemen sınıflar, yeni yönelimlere uygun «iktidar formülleri» peşindeler. Doğru bir tahlil yapmak ve meseleleri açık olarak kavramak istersek, kısa süreli ve geçici de olsa, egemen sınıfların önünde bazı «iktidar formüllerinin» halâ açık olabileceğini görmemiz gerekir. Egemen sınıflar çözümsüzlüklerinin temelindeki iki ana etkene, ekonomik çıkmazlarına ve kitlelerin yükselen mücadelesine geçici bir çözüm aramaktadırlar. Bu çözümü getirebilecek belli siyasal düzenlemeler peşindedirler. Ve bu noktada karşılarına iki ana alternatif çıkmaktadır: Faşist uygulamalara kadar varabilecek çeşitli ara biçimler kaza-

nabilecek bir baskı rejimi; veya kaynak, yatırım planlaması, altyapı yatırımları ve pazar sorunlarını reformcu bir ekonomik uygulamayla kısmen de olsa çözümleyebilecek, öte yandan kitlelerin mücadelesine de «faşizm» yoluyla değil «sosyal demokrat uygulamalar» yoluyla engel olabilecek, sosyal demokrasi alternatifi...

Türkiye'de, özellikle iki yıldır görülen siyasal gelişmeler, hiç kurtulanamayan «hükümet bunalımları», çeşitli sermaye kesimleri arasında zaman zaman gözlenen farklı eğilimler, hep bu tercihin henüz yapılamamasının, egemen sınıfların tercih konusunda net bir ortak noktaya varamamış olmalarının ya da farklı tekelci sermaye gruplarından birinin diğerine karşı tam etkinlik kazanamamış olmasının dışa yansıyan sonuçlarıdır.

Bir yanda, arkasını belli sermaye kesimlerine dayamış Milliyetçi Cephe, öte yanda tekelci sermayenin ve orta sermayenin belli kesimlerinin daha uzun vadeli bir yatırım olarak «tercih zorunda kaldıkları» CHP... Bir başka yanda da, «CHP'nin sağlamayı vaadettiği iç barışı, **başka yollarla** ben de sağlarım» teminatını vermeye çalışan AP...

Egemen sınıflar, işte bugün bu tercihler arasında kararsız durumda bulunmakta ve «hükümet bunalımı» denilen mevcut kapitalist düzenin bunalımları, herhangi bir tercihin tam ağırlık kazanamamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Öte yandan, çeşitli kesimleriyle egemen güçleri yeni tercihlere zorlayan etkenlerin başında, kapitalizmin bunalımından bağımsız olmayan ekonomik bunalımları ve pazar tıkanıklıkları gelmekle birlikte, bu bunalımdan bir türlü çıkamamalarının ve uzun vadede asla çıkamayacak olmalarının temel nedeni işçi sınıfının emekçi kitlelerin, tüm çalışan ve tekelci sermayenin sömürü ve baskısı altında bulunan kitlelerin, ekonomik - demokratik mücadelesinin yükselişidir. Gerçekten de günümüzde, toplumumuzun en hareketli günleri sayılan 1970 - 1971 12 Mart öncesi dönemden daha üst düzeyde bir demokratik gelişme ve mücadele sözkonusudur. (Demokratik hak ve özgürlüklerin daha kısıtlı olmasına rağmen.) Bugün işçi sınıfımız, ekonomik hakları yanında, sendika seçme özgürlüğü, iş kanununun anti - demokratik maddelerinin kaldırılması ve benzeri demokratik hakları için de direnmektedir. Bu gün Türkiye'nin sadece birkaç büyük şehrinde değil her köşesindeki işyerlerinde, fabrikalarda, tarlalarda, işçi sınıfının mücadelesi, grevleri, direnişleri çeşitli eylemleri yepyeni bilinç ve örgütlülük boyutları kazanmaktadır.

Toplumun diğer emekçi kesimleri, örneğin teknik elemanlar, memurlar, öğretmenler hızlı bir ekonomik - demokratik mücadele sürecine girmişler ve 12 Mart döneminin sarsıntılarını atlatarak örgütlenmelerini hızlandırmış ve güçlendirmişlerdir. Bu kesimlerin, geçtiğimiz ay içinde ve gelecek günlerde, demokratik ve ekonomik hakları için, genel demokrasi ve bağımsızlık mücadelesi içinde etkin şekilde yer aldıkları ve alacakları görülmektedir.

Tarım işçilerinin direniş ve grevleri, yaz ve güz aylarında yoğunlaşmıştır. Küçük üreticiler, henüz belirgin ve dışa yansıyan bir eylem içinde değillerse de, Kooperatif ve Birlikler şeklindeki örgütlenmeleri gün geçtikçe güçlenmekte ve etkinleşmektedir.

Doğu halkı üzerindeki bitmeyen baskılara geçtiğimiz günlerde yenilerinin eklenmesi; egemen güçlerin en gerici, en şoven, en «kafatasçı - faşist» kesimlerinin yerli - yabancı, gizli - açık servislerle birlikte bu bölgede tezgâhlamaya çalıştıkları provokasyonların yoğunlaşması, Lice'yi yerle bir eden depremden sonra, felâkete uğrayan halkın, bir de Doğulu olduğu için, ırkçı mülâhazalarla adeta cezalandırılması, Doğu'nun emekçi halkının, yoksul köylüsünün demokratik bilinç ve mücadelesini daha da güçlendirmiştir.

Gençlik, Türkiye'nin birkaç Üniversite şehrinde değil, tüm ülke sathında, son dönemlerin dikkatleri en fazla üzerine çeken kesimi haline gelmiştir. Sağ - sol çatışması olarak yansıtılan gençlik üzerine örgütlü ve ardını iktidara dayamış faşist saldırılar, her gün birkaç ölü hesabına varacak şekilde yoğunlaşmıştır. Gençliğin yükselen mücadelesini etkisizleştirmek amacına yönelik faşist saldırılar, aynı zamanda gençlik içindeki goşist grupların da mücadeleyi kendi sapkın amaçlarına alet etme imkânlarını artırmakta, bu yoldan da gençliğe zarar vermektedirler.

Bugün Türkiye'de tüm emekçi kesimler, tüm demokrat kesimler, günden güne bilinçlenerek, egemen güçlerin bunalımlarını derinleştiren ekonomik demokratik bir mücadele sürdürmeye başlamışlardır.

Ve işte tam bu noktada, bugün Türkiye'de herkes, her toplum kesimi, her sınıf veya zümre, çözüm aramaktadır. Ve sınıflı toplumda, bazılarının yapmayı hayal ettikleri veya yapacaklarını vaadettikleri gibi bu çözümün bir ortak çözüm, sürekli, her tarafı memnun edecek, «iç barış» ı getirecek bir çözüm olma ihtimali yoktur.

ÜÇ DÜĞÜM - ÜÇ ÇÖZÜM

Türkiye'nin meselelerine, 1975 yılının sonundan bakarken, çok genel bir toparlama yapmak istersek, birbiri içine girmiş üç düğümle, birbirinden çok farklı üç çözümün varlığından söz edebiliriz.

Birinci düğüm, Türkiye egemen sınıfların, ekonomik ve sosyal bunalımlarını yumuşatma, en uygun, yeni iktidar formülleri bularak «hükümet bunalımlarını» atlatma ve dışa bağımlı, çarpık, geri bir kapitalist düzeni sürdürme çabalarının çıkmazının düğümüdür.

İkinci düğüm, gerileyen emperyalizmin, Türkiye - Yunanistan - Basra Körfezi - Pakistan hattında bir ölçüde yeni metodlarla hiç de yeni olmayan emperyalist baskı, bağımlılık ve sömürü politikasını, çağın gereklerine ve yeni dünya koşullarına uygun olarak sürdürme çabalarının meydana getirdiği düğümdür.

Üçüncü düğüm ise işçi sınıfının ve emekçi halkın karşısına «umut» olarak çıkarılan ve şu anda, Türkiye'de sosyalizm adına ortaya çıkan güçlü ve birlikli, iktidar alternatifi olabilecek bir siyasal örgütlenmenin yokluğunda (kısaca sosyalizmin, kendi iç zaafları ve dış baskılarla geniş kitleler gözünde henüz alternatif haline gelemediği bir dönemde) tek sol alternatif gibi sunulan «Halk» Partisi alternatifidir. Yani, geçici de olsa işçi sınıfının örgütlenmesinin karşısına çıkacak olan sosyal demokrasidir.

Bu üçlü düğüm, içinde yaşanan sarsıntılara, soruların çoğalmasına ve yer yer de cevapsız kalarak, cevapsızlığın iki yanlıştan birine ağırlık kazandırmasına yol açmaktadır. Kitlelerin sosyal demokrasiye, reformizme ve revizyonizme bir süre için de olsa bel bağlamaları; işçi sınıfının sermayenin yedeğine takılma çabalarının ileri adımlar atması tehlikesi bir yandadır. Öte yanda, işçi sınıfının bilim ve pratiğinin gösterdiği yoldan, sabırsızlıkla ayrılma, sosyalizmden sapma, işçi sınıfı sosyalizminin baş düşmanlarından goşizme düşme tehlikesi vardır.

Üç düğümün, kendi içindeki çözümlerinden söz edilebilir. Ancak, tek gerçek ve geçerli çözüm, tek kalıcı çözüm, bu sömürü ve baskı düzeninin, halkın demokratik iktidarıyla temellerinden yıkılması ve sömürünün ortadan kalktığı yeni bir düzenin, sosyalist düzenin temellerinin atılmasıdır.

Ne olacak sorusuna bir kere bu cevap verildi mi, artık diğer sorular son derece önemli olmakla birlikte talî kalır. Artık mesele bu hedefe nasıl varılacağının tartışılması olur. Bu tartışma sırasında ve saptanacak taktiklere göre sür-

dürülecek mücadelede zafere ulaşmanın şartı, şüphesiz içinde yaşanan olayları doğru çözümlemek, bütün açıklığı içinde kavramak, boş slogancılığa düşmeden, somut durumun somut tahlilini gerçekten yapabilmek ve her somut durumda nihai hedefe en doğru yoldan götürecek somut çözümleri tespit edebilmektir.

SERMAYENİN BUNALIMININ EKONOMİK TEMELLERİ GÖZDEN KAÇIRMAMALIDIR

Türkiye'de egemen güçlerin bugün içine düştükleri bunalım, kendisini başlıca, büyük sermaye çevrelerinin yeni istek ve tercihlerinde ve bu tercihlerin ve isteklerin emekçi halkın mevcut hareketliliğinde diğer sömürücü kesimlerin varlıkları ve çıkarlarıyla uyuşturulmasında karşılaşılan güçlüklerde dışa yansımaktadır.

1970 - 1971'lerde benzeri bunalımlar içinde olan büyük sermaye (tekelci sermaye), o yıllarda yaşadığı pazar tıkanıklıklarını 1975'de daha da şiddetli yaşamaktadır. Bu ekonomik bunalım, kapitalist dünyanın geçen yıllarda, petrol sorunuyla da derinleşen ekonomik bunalımından bağımsız değildir. Türkiye tekelci sermayesinin, emperyalizme bağımlılığı, yabancı emperyalist tekellerle ortaklığı hesaba katılacak olursa, kapitalist sistemin bunalımından Türkiye'nin de kurtulamayacağı hemen anlaşılır. Üstelik de güdük ve bağımlı Türkiye sermayesi, böyle bir bunalım sırasında, bunalımı hafifletebilecek çeşitli imkânlarla, süpaplara da sahip değildir. İşte böyle bir durumda yatırım için gerekli fon, kaynak ve altyapı tesisi eksiği, yatırımların yeterli ve bunalımı kısmen de olsa giderebilecek oranlarda olmadığı bir ekonomide çeşitli dar boğazlar yaratırken, bir yandan da ilk bakışta çelişik görülebilecek «pazar daralması» söz konusudur. Buzdolabı, otomobil ve benzeri dayanıklı tüketim mallarında, iç pazarın artık tıkanmış veya tıkanmakta olduğu, günlük olaylarda bile gözlenebilmektedir. Bu alanda üretim yapan sermaye grupları, tüketiciyi özendirmek, sunî ihtiyaç yaratmak, alım kolaylıkları sağlamak (otomobillerin satın alma koşullarının taksit ve az peşinle ne kadar kolaylaştırıldığını ve küçük burjuva tabakalarda otomobil alımının nasıl bir «araba sevdası» şeklinde geliştirildiğini hatırlayalım) yollarıyla iç pazarı gereği kadar zorlamakta, zaman zaman da sunî darlık yaratarak, üretimi veya piyasaya intikali durdurarak, zam talepleriyle birlikte, çok kısa süreli tedbirlere gitmektedirler. Ancak yine de, bu üretim dallarında tıkanıklık, hele fiyat artışlarının satın alma gücünü azalttığı da gözönünde bulundurulursa, üstesinden kolay kolay gelinmez haldedir. Bu durum, bu dallara yatırım yapmış büyük sermayeyi bir yandan yeni ve daha güvenilir, daha kârlı ve uzun soluklu yatırımlar aramaya yöneltirken (motor ve silâh sanayii) bir yandan da dış pazar aramaya yöneltmektedir. İş adamlarının, siyaset adamlarının ve Cumhurbaşkanı'nın Orta Doğu gezileri, kurulmaya çalışılan ilişkiler bir yönüyle de, bu, pazar arama çabalarına bağlıdır. Ancak bu konuda bugüne kadar bunalımı çözümleyebilecek ciddî adımlar atılamamış olduğu ve kolay kolay da atılamıyacağı bir gerçektir.

Öte yandan tekstil ve tekstil elyafı sanayii de ciddî bir pazar tıkanıklığı içindedir. Bir sanayi dalının ham maddesini meydana getiren ve aynı tekelci sermaye gruplarına bağlı olan pamuk konusunda, geçmiş yıllarda görülmemiş bir stok vardır. Bu stoklar içerde eritilememekte, dışarıda ise pazar bulamamaktadır. Düşürülmüş fiyatlar «damping» olarak nitelenip İngiltere, ABD ve benzeri ülkeler tarafından hemen protesto edilirken, dünya pamuk fiyatlarının düşüşü yüzünden, yüksek fiyatla satış da mümkün olamamaktadır.

Tekelci sermaye gruplarının MC konusundaki farklı tutumları, MC'ye ver-

dikleri farklı destekler ve MC'yi başta destekleyen kesimlerin de bu desteklerini kısmen çekmeye, kısmen de taleplerini daha güçlü dayatmaya, yani MC'yi iktidar yapmış olmanın bedelini istemeye devam etmeleri, bu ekonomik çıkmazlardan ve beklentilerden kaynaklanmaktadır.

Yine, Türkiye'deki büyük sermaye grupları, tekelci holdingler arasında, özellikle de bunların en kodamanlarından ve diğerlerini derece derece kendine bağımlı tutabilenlerden ikisi, Koç ve Sabancı holdingler (Koç grubu dayanıklı tüketim mallarında, Sabancı grubu ise pamuk ve tekstilde) aynı çıkmazın içinde bulunmaktadırlar. Ne var ki, bu iki büyük sermaye grubu arasında —uzlaşma olmayan— çelişkiler, derece derece kendilerine yakın şu veya bu sermaye grubuna da yansıyarak derinleşmektedir. Aralarındaki en büyük mücadele, eski sanayi ve üretim dallarının artık tıkandığı, yeterince kârlı olmadığı bir dönemde, çeşitli avantajları olan motor ve savaş ve uçak sanayii açısından olmaktadır.

Ancak buna ek olarak, her ikisinin, kendi pazar tıkanıklıklarını aşabilmelerinin, hükûmetlerin tercihleriyle yakından ilişkili olduğunu da hatırlamakta yarar vardır. Nitekim, Sabancı grubu (bazılarına göre Çukurova sermayesi), yanı c İzmir grubunu da alarak MC hükûmetinin CHP'ye alternatif olarak kurulmasına destek olmuş, MC'nin hem AP hem MSP ayağını tutarak durumunu sağlamlaştırmıştır. Ancak MC'nin kendisine «iktidara getirilme» bedelini yeterince ödemediği, kendi pazar ve kaynak tıkanıklığına yeterince çare bulamadığı, ya da alabileceği kadarını almış olduğu, ve de bunalımı aşmak için zorunlu gördüğü ekonomik-demokratik mücadeleyi baskı altına almakta da MC'nin yeterince kararlı olmadığı ve gerekçelerle son zamanlarda memnuniyetsizliği artmıştır. Buna karşılık baştan beri MC'ye pek «iyi gözle» bakmamış, daha doğrusu MC'nin bunalımı aşmakta gerçek çözüm olamayacağını anlamış ve en iyi ihtimal olarak bir AP-CHP koalisyonu önermiş, bunun mümkün olmadığı durumda sağ sosyal demokrat bir alternatife yani merkez yönetiminin ağırlıklı olduğu ve içindeki «bozuk» sesleri susturmuş bir CHP'ye razı olacağını belli etmiş bulunan Koç grubu (Koç-Eczacıbaşı-Tekfen vs. gibi) çevresinde kümelenen sermaye grupları da sorunlarını çözümleyememişlerdir.

Öte yandan, tekelci kesimler dışında kalan, bir bölümü tekelci sermayenin yan kuruluşları, ondan kan alan sanayiler olmakla birlikte bir bölümünün çıkarları tekelcilerle çelişen orta sermaye kesimleri, Anadolunun güçlenmek için ve ya var olabilmek için mücadele veren sermaye kesimleri de, sermayenin kendi içindeki «pay» alma mücadelesine ne zamandır girmiş durumdadırlar. Aradan çok sular akmış olmakla birlikte, 1969'larda Erbakan'ın, Odalar Birliği Başkanlığına kendi deyimiyle, «liman şehirlerinin komprador-mason sermayesine karşı Anadolu sermayesinin çıkarlarını savunmak» amacıyla talip olduğu ve oradan yine **«komprodor - mason»** olarak adlandırdığı emperyalizmin ortağı tekelci kesimler tarafından indirildiği unutulmamalıdır. Geçen 5 yıl içinde «Anadolu sermayesi» nin yapısı ve siyasal yönelimleri tamamen aynı kalmamakla birlikte orta sermaye çıkarları büyük ölçüde MSP içinde, bir ölçüde CHP içinde ve yeryer AP içinde zaman zaman dile gelmektedir. Özellikle MSP'nin tekelci sermayenin belli gruplarındaki bir ayağına rağmen, içinde belli bir grubun, orta sermaye çıkarlarının sözcülüğünü yaptığı açıktır. Son günlerde, tekelci çıkarlarla orta sermaye çıkarlarını uzlaştırma, orta sermayeyi, özellikle tekelcilerle çıkar çatışması içinde olan kesimlerini «ehlileştirme» girişimleri yanında, çelişkiler ve mücadele de, yine motor sanayii ve benzeri konularda su yüzüne çıkmaktadır.

Kırsal kesimlerin, kasabaların etkin sömürücü güçleri olan aracı küçük tüccarlar, tefeciler, prekapitalist olarak adlandıracağımız tüm kalıntılar, kapitalizmin gelişmesine paralel olarak tekelcilerin yanında etkinliklerini ve güçlerini yitirme

sürecindedirler. Bunların bir kısmı küçük ve orta sermaye sahibi olarak, yatırımlara girişmekte, kimi tasfiye olmaktadır.

Yine büyük sermaye, tekelci kesim, en küçük kasabalara hatta büyücek köylere kadar, banka şubeleriyle uzanmıştır ve bu durum, tefeci - aracı tüccar gibi sömürücü kesimler siyasal alandaki etkilerini yitirirken, büyük sermayenin uzantıları ve büyük sermaye adına, tekelciler iktidarı adına baskı uygulamanın bir çeşit araçları olma durumunu korumaktadırlar.

Egemen güçlerin kendi içlerindeki bu ilişki ve çelişkileri, şüphesizki siyasal hayatta, «hükûmet bunalımları»nda, partilerin kendi iç çalkantılarında ve aralarındaki ilişkilerde dışa yansımaktadır.

12 Ekim seçimlerinin sonuçları, sermayenin, belli bir bölümünün zorunlulukların dayattığı tercihi, (daha doğrusu razı olması) diye adlandırabileceğimiz CHP'nin, yol aldığını, kitleler için bir cazibe merkezi haline geldiğini göstermiştir. Yine aynı seçim sonuçları, sermayenin iç çelişkilerinin yansıması olan AP dışındaki küçük sağ siyasal partilerin toplum içindeki etkilerini bir ölçüde kaybetmekte olduklarını, «sağ» oyların, AP'ye yönelme eğilimi gösterdiğini de ortaya koymuştur. Bunda, yüzeyden bakıldığında «oylar dağılmasın» kuşkusunun iktidar alternatifi bir CHP karşısında bütünleşmenin rolü olduğu kadar, AP'nin, 1970 ve 1971 başlarında da denemeye çalıştığı prekapitalist sömürü kesimlerinin geriletilmesi bahasına, büyük sermaye ile diğer sermaye kesimlerinin çıkarlarını (tabii ki büyük sermayenin gücünü ve iktidar ağırlığını daha da artırarak) uzlaştırmak, bir çeşit sermaye içi barış ve herkesin kaderine razı olacağı, aldığı payla yetineceği bir uzlaşma sağlamak çabalarının da payı vardır. MC olgusunu bu yönden değerlendirmek de mümkündür.

Şüphesiz ki, böyle bir sermaye içi barış ve uyum, ancak işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin sırtına daha ağır yükler yüklemekle, bu amaçla her türlü baskıyı yoğunlaştırmak, faşizm özlemlerini örtük bir şekilde de olsa uygulamak, ekonomik-demokratik mücadelenin yükselişini baskı tedbirleriyle engellemekle mümkündür. Nitekim, MC hükümeti içinde AP, bu çelişik çıkarları birleştirmeye uğraşırken ve bir yandan büyük sermaye ve tekelcileşme lehine bir dizi ekonomik tedbir getirirken (vergi iadeleri, sermaye piyasası kanunu, kredi imkânları, bankaların ikramiye vs.'lerinin yasaklanarak fon harcanması engellenirken küçük bankaların da piyasadan silinmesi, ihracat kolaylıkları vs...) bir yandan da, orta ve küçük sermayeye, onun en korktuğu şey olan işçi hareketleri, işçilerin örgütlenmesinin, ücret artışlarının engellenmesi yolunda tedbirler alacağı teminatını vererek güven kazanmaya çalışmakta, motor ve savaş sanayiinin yatacağı ek üretim dallarında orta sermayeye de yer olacağı vaadlerinde bulunmaktadır.

12 Mart arifesi mi?

Gerek egemen güçlerin ekonomik çıkmazlarının artışı, gerek tıkanıklık noktaları, gerek AP'nin sermaye kesimlerinin çıkarlarının ortak temsilcisi görünümü altında tekelci gelişmeye ve tekelci gruplara yol açma girişimleri 1970-1971'leri andırmaktadır. Dış görünüşe bakılacak olursa, kitlelerin mücadelesinden, öğrenci olaylarına kadar giden başka benzerlikler de vardır. Ve son günlerde ister is temez, 12 Mart benzetmeleri yapılmakta, bazı sol ve sosyalist kesimlerde bir yeni 12 Mart fobisi belirmiş bulunmaktadır.

Ancak benzerliklere rağmen, gözden kaçırılmaması gereken gerçek 12 Mart'ta egemen güçlerin en etkili bölümü de tekelciler için mevcut olmayan bir alternatifin, bugün pekalâ denenebilir bir alternatif olarak ortaya çıkmış olmasıdır. Bu alternatif, «iç barış içinde, hem emek hem sermaye kesimlerinin birlikte kalkınacağı» vaadinde bulunan ve 1974 yazından beri belli sermaye kesimlerine güven vermekte hızla ilerlemiş olan CHP'dir.

CHP'nin yapısı ve niteliği, vardığı nokta üzerinde İLKE'de defalarca yorumlar yapıldı. Bugünkü durum tesbitinde CHP kısaca, tekelci sermayenin «demokratik» alternatifi görünümündedir. CHP'nin halen ikili bir yapıyı koruduğu, içinde evrensel terimle sağ sosyal demokrat olarak adlandırılabilecek merkez kanadı yanında, sol sosyal demokrat bir kanadı da barındırdığı tekrarladığımız bir tesbittir. Ancak, sol sosyal demokrat kanat parti içinde muhalefet kanadı olarak barındırıldıkça, sermaye açısından, bu ilk bakışta sanıldığı gibi bir tehlike değil aksine, kitleleri peşinden sürükleyerek, «umut» olmaya devam ederek, «demok ratik alternatifi» meydana getirmesinin ve «iç barışı sağlamasının» bir teminatıdır da. Ama sol sosyal demokrasi ve sloganları çekici bir sus, kitlelerin eğilim ve isteklerini bir süre daha afyonlayabilecek bir güzel koku olarak kaldığı sürece. Nitekim, bu sloganların fazla sesli olmaya başladığı veya CHP'yi bugün için destekleyen kitlelerin talep ve sloganlarının CHP'yi aştığının görüldüğü noktalarda, CHP sağ sosyal demokrasisini tercih etmek zorunda kalmış olan, en azından denenmeye değer gören sermaye kesimleri bile, MC'yi ve ardındaki güçleri imdada çağırmaktan kaçınmamaktadırlar.

İşte böyle bir alternatifin varlığı ve bu alternatifin güçlüce var olmasının asıl temeli olan kitlelerin demokratik uyanışı ve mücadelesi, 12 Mart arifesi görünümüne rağmen, aynı tarzda tekrarlanacak bir 12 Mart ihtimalini son derece azaltmaktadır.

Kısaca bugün hem büyük sermayenin en etkili ve güçlü kesimleri, hem onların da ardlarındaki emperyalist mihraklar, çok gönüllü olmasalar da, iç ve dış şartların olumsuzluğu, elverişsizliği yüzünden kendilerine astarı yüzünden pahalı gelecek bir faşizm yerine, MC'nin tutmadığı iyice görüldüğünde eninde sonunda deneyebilecekleri bir şıkka sahiptirler. Uzun ömürlü bir deneme, veya kendileri açısından gerçek çözüm olabilecek bir deneme olmasa da... Öte yandan, işçi sınıfının ve kitlelerin demokratik uyanışı, bugün 12 Mart 1971'i çok aşmış durumdadır. Sosyalist kanadın dağınıklığına, bu yüzden de tek alternatif olarak ortaya CHP'nin sürülmek istenmesine rağmen, bağımsızlık-demokrasi ve sosyalizm fikirleri, artık bir aydın azınlığının değil başta işçi sınıfı olmak üzere geniş kitelerin malı olmuş durumdadır.

Faşist güçlerin tırmanışı

Dar, fakat örgütlü ve silahlı faşist güçlerin, son günlerde doruğuna varan tırmanışları, yukardaki tahlili yalanlamakta mıdır?

Bugün MHP ve benzeri örgütlerin «militanları» durumundaki faşist saldırganlar, özellikle öğrenci gençlik kesiminde, bugüne kadar olmayan bir tırmanış içindedirler. Şu anda, İstanbul, Ankara ve diğer önemli Üniversite ve Yüksek okul merkezlerinde, okulların çoğu faşistlerin işgali, silâhlı kontrolu altındadır. Ancak bu silâhlı zorbalar, güçlerini kitlelerden değil, ardlarını dayamış oldukları iç ve dış faşist mihraklardan, gizli servislerden almaktadırlar. Ve şüphesiz, en demokrat göründüğü zaman bile faşizm özleyen sermaye, şimdilik, kesin kararlar arifesinde, faşist saldırganlara taviz vermekte, kararı zorlamak, gelişmeleri zorlamak, patlama noktalarına getirmek açısından zorbaların yarattıkları «kargaşa» ve provokasyon havasında yarar görmektedirler. (Bu konuda MC'yi ve baskıcı bir rejimi isteyenler kadar, MC karşısında CHP alternatifinin denenmesini tercih eden sermaye kesimleri de kendi tercihlerine ağırlık kazandırmak için, son tahlilde nasıl olsa kendilerine zarar vermeyen faşist çetelerin varlığından yarar ummaktadırlar.)

Yine aynı mihraklara bağlı faşist çeteler, bugüne kadar Türkiye'de yapmadıkları bir şekilde, emekçi kitleleri ve işçi sınıfını da hedef almaktadırlar. Dire-

nişteki işçilerin üzerine, sermayenin çeteleri ateş açmış, faşistlerden ve bu konularda deneyli asker ve polis emeklilerinden grev kırma örgütleri kurulmuş, silâhlı faşist zorbalar sendikalara hücum etmeye başlamışlar, Anadolu'da, özellikle emekçi halkın faşizme ve ırkçılığa düşman olduğu Doğu'da, zaman zaman meydana getirdikleri ve emekçi halkın tepkisiyle karşılaştıkları olaylarda halka ateş açmaktan çekinmemişlerdir, çekinmemektedirler.

Faşist komandoların gürültülü azınlık durumuna göz yumulmak bir yana, saldırılarının açıkça teşvik edildiği ortadadır.

«Öğrenci olayları», «sağ sol çatışması» diye yansıtılan olaylara, sağ basında TRT'de verilen yer, bu olaylar karşısında mümkün olan tedbirlerin hiçbirinin alınmaması, olayların büyümesinden hangi çevrelerin çıkar umduğunu açıkça gözler önüne sermektedir.

Bazılarına paradoksal gelse de, öğrenci kesimindeki çatışmalardan, faşist saldırılar ve onu izleyen olaylardan, şu anda iktidarda olan veya iktidara hazırlanan tüm siyasal güçlerin ve ardlarındaki mihrakların yarar umduğu ortadadır. Kimileri yeni baskı tedbirleri, yeni sıkıyönetimler getirmek için, kimileri «işte görüyorsunuz, ben iktidara gelmezsem, getirilmezsem bu olaylar çözümlenemez» diyebilmek için...

Bu yüzden, son günlerde, ortada özellikle öğrenci çevrelerinde kol gezen, öldürdükleri gibi zaman zaman da ölen faşist saldırganları, sermayenin kullandığı araçlar şeklinde görmek doğru olur. Sermaye, kendi iç çelişkilerini de yenip, kitlelerin demokratik mücadelesine rağmen, net bir faşizm tercihi yapmadıkça (ki bu, bugün için halâ olanaklı görünmemektedir) bu araçları kullanacak, ancak bağımsız iktidarlarına imkân tanımayacaktır. Öte yandan Türkiye'de faşizmin, bir zamanlar Almanya'da veya İtalya'da, İspanya'da olduğu kadar bile kitle kitle desteği bulunmadığı gibi, dünya şartları, uluslararası durum, detant politikası da, Türkiye'de açık ve uzun süreli bir faşizme elverişli değildir.

Öğrenci olayları

Yine de, bugün için, faşist saldırganlar sermayenin bütün kesimlerinin işine yarayan bir silâhtır. Hem MC ve benzerlerini işçi sınıfı, emekçi halk, yurtsever, ilerici, sosyalist güçler üzerinde yeni baskılara zorlayabilecek bir silâh, hem de CHP'nin sol kanadının kafası üzerinde bir demokles kılıcı, sağ sosyal demokrasiyi güçlendirecek, sosyalistlerle kendi arasına daha bariz sınırlar çekmesine yardımcı olacak, faşizmi MHP komandolarında somutlayarak gerçek dayanaklarını gözlerden saklayabilecek bir silâh...

Öyle ki, sermaye, bugün bu silâhı kullanarak, hem «anarşi var», «gelsin anarşiye karşı tedbirler» çığlıkarını atabilmekte, hem aynı silâhla provokasyonlar yaratarak bu ortamda bir kısım gençleri silâhlanmaya zorlayarak, tüm sosyalist çizgileri «aşırı sol» potası içinde eritip sosyal demokrasiyi «ılımlı», «uygun» gösterebilmekte, hem de sosyalistlere taviz verilmemesi fikrinde olan CHP merkez kanadına yeni «haklılıklar» ve güçler sağlayabilmektedir.

Son günlerde, Üniversite ve öğrenci gençlik kesimlerindeki faşist tırmanış, gençlik olayları konusunda çeşitli çevrelerde tartışmaları yoğunlaştırmıştır.

Şu anda, özellikle sol ve sosyalist kesimlerde tartışılmakta olan konuya yanlış yaklaşımlar görülüyor. Soru, sonunda tam faşist mihrakların istedikleri noktaya indirgendi. «Nefsi müdafaa» yapılmalı mı, yapılmamalı mı noktasına... Meseleye bu noktaya indirgendiği andan itibaren de şüphesiz ki çözümsüzlük büyük ölçüde artmaktadır.

Üniversitelere ve öğrenci gençliğe faşist saldırıları, bazıları sadece «provokasyon» açısından yorumlamaya kalkıştılar. Toplumun yukarda açıklamaya, tahlil etmeye çalıştığımız sosyal bunalımının, sınıflar arası ilişki ve çelişkilerin bir

yansıması olduğu unutuldu mu, bu olayların bir sağ-sol çatışması mantığı içinde, faşist saldırganlara karşı ilerici-devrimci öğrencilerin «nefsi müdafaa» sorunu halinde ele alınması da, doğaldır.

Ancak doğalsa bile doğru değildir. Meseleye doğru yaklaşabilmek için, öğrenci kesimindeki olayların temelinde yukarda sözünü ettiğimiz etkenlerin bulunduğunu ve faşist saldırılara hedef olan, Üniversitelerden çıkarılan, bırakalım öğrenim güvenliğini can güvenliği kalmamış olan öğrenci gençliğin mücadelesi nin, işçi sınıfı ve emekçi halkın mücadelesinin bir parçası olduğunu ve ondan ayrılamayacağını «devrimin kalesi», öğrencilerin: «Devrimin öncüsü» ve meşalesi görüldükleri büyük yanılgılar geçmiş dönemlerde kalmıştır diyemeyiz. Doğruların sıkcana tekrarlandığı ama pek seyrek uygulandığı bir ortamda, işçi sınıfı devrimciliği yerine soyut bir «devrimcilik» fikri ve heyecanının geçirildiği bir ortamda, öğrenci gençliğin mücadelesinin halkın mücadelesinden ayrılamayacağı gerçeği her boyutuyla ele alınmaya değer. Bu gerçeğin uygulanması, sadece okul duvarları arasında, tam da faşist saldırganların onları hapsetmek istedikleri yerde kalmak değildir. Öte yandan, okulları büsbütün terkedip işçi sınıfı devrimciliği yerine 1890-1900'lerin narodnik romantizmini geçirerek mücadele vermek de hiç değildir.

Bugün faşist saldırganlar Üniversitelere saldırıyorlarsa, bu sadece bir provokasyon ortamı yaratmak için değil, aynı zamanda, ilerici, yurtsever, sosyalist gençliğin, toplumun bu en hareketli kesimlerinden birinin yoğun olarak kaynağı ele geçirmek, o kaynağı sosyalizm ve devrimcilik adına kuruturken, kendi yollarına doğru akıtmak içindir. O zaman, okullarda kalma, mevzileri terketmeme, edilmişse de yeniden kazanmak için mücadele zorunluluğu da ortaya çıkacaktır. Ama nasıl? Saldırganların oyununa gelerek mi?

Okul duvarları içine hapsolup, ortada kitlelerden kopuk, kitlelerin sağ-sol çatışması olarak gördükleri, hedefsiz veya hedefi bizzat o okul haline gelmiş bir mücadeleyi sürdürerek mi? Okullara «devrim kalesi», öğrenci gençliği «öncü» sayma yanılgısına düşerek mi? Şüphesiz ki hayır.

Bu konuda, bazıları «nefis müdafaası yapmayın», öteki yanağınızı da uzatın diyor, diğerleri de «nefis müdafaası gereklidir, icabına bakın» cevabını veriyor. Ve aynı anda, aynı çıkmazın içine düşülmüş oluyor. Oysa, hedef «toplumun her kesiminde olduğu gibi bu kesimde de faşizme karşı mücadele» şeklinde konulursa, faşizme karşı mücadelenin bir kitle mücadelesi olduğu, plânlı, örgütlü bir mücadele olduğu hemen anlaşılır. O zaman da «çareler ve taktikler», birden olağanüstü çeşitlenebilir, olağanüstü yaratıcı olunabilir. Bireyci terör kadar, bireyci savunma da, içinde bulunulan şartlarda işe yaramayacaktır. Ama en geniş tabanlı ve birlikli bir demokratik örgütlenme, öğrenim ve can güvenliği sorununu «talebelerin meselesi» olmaktan çıkarıp kitlelere mal edebilme ,demokratik örgütlerle, güçlerle, bu türden kitle eylemleri ve baskısı örgütleyebilme, belki daha uzun ve zor-sabırlı bir mücadeleyi gerektirecektir ama gerçek çözümleri de beraberinde getirecektir. Geniş kitlelerin, öğrenci meselesinin basit bir sağ-sol çatışması olmadığını olaylarla kavramaya başladıkları bir dönemde, kitlelerin demokratik mücadelesini bu yönde de örgütleyebilmektedir önemli olan. Faşistlerin can ve öğrenim güvenliğini ihlal ettikleri bir okula sadece onbeş yirmi gözüpek adam yerine, işçilerden emekçilerden, demokrat güçlerden, öğrenci ve velilerden oluşan bir kitleyi yığmak ve öğrenim güvenliğinin, can güvenliğinin bekçiliğini bütün demokrat güçlere, kitlelere yaptırmak, yurtsever öğrenciler için canlarının olduğu kadar mücadelelerinin de başta gelen teminatıdır.

Bu çözümler gözden geçirilmeden, varılacak sonuç, ya okulları faşistlere

terketmek yada provokasyona gelip, **onların istedikleri alanda, onların istedikleri silâhlarla** vuruşmak olacaktır.

Her türlü sapık, goşist akımın boy verebileceği böyle bir ortamda, hele sosyalist kanadın dağınıklığı da işin içine girince, her türlü işçi sınıfı dışı goşist akımın, bireysel terör eğilimlerinin güç kazanacağı, kendisine haklı gerekçeler bulacağı, devrimin meşalesinin yine «okullardan yakılmaya» çalışılarak, yakın geçmişin derslerine rağmen yeni ve bu defa belki de çok daha vahim sonuçları olacak hatalara düşüleceği görülmüştür, görülecektir.

Goşizmin gelişmesinde en büyük çıkarı olanların sosyalizm düşmanları olduğunu kesinlikle unutmamak gerekir. Üniversite de bir olay, çatışma çıkınca, bir banka soygunu vs. olunca bunu en büyük puntolarla hangi gazetelerin verdiğine dikkat etmek, bunu görmek için yeter.

Üçüncü düğüm olarak adlandırdığımız, işçi sınıfına ve emekçi kitlelere öncülük edecek güçlü örgütlenmenin, bugün için Türkiye'de iktidar alternatifi olmak bir yana çeşitli objektif sübjektif koşullar toplumun öncüsü olarak ortaya çıkmamasından doğan dağınıklığın gelip düğümlendiği noktalardan biri de bu noktadır.

DIŞ ÇIKMAZ BÜYÜYOR

İçerde egemen güçler bir çıkmaz içindeyken, bu çıkmazı geçici süre için de olsa aşmak üzere yeni formüller ararlarken, bir yandan faşizm hevesleri, öte yandan şu veya bu şekilde gerçekleştirilecek «iç barış» umutları arasında bocalanırken, iç çıkmazla yakından ilişkili dış çıkmazlar da büyümekte, yeni alternatifleri daha acil şekilde gündeme getirmektedir.

Kıbrıs konusunda Türkiye egemen güçleri, tam bir «büyücü çırağı» durumundadırlar. Süpürgeye su taşıma emri verilmiş ama suyu durduracak sihirli kelimeler unutulmuştur. Kıbrıs olayları çerçevesinde şoven duygular kışkırtılmış, savaş sanayii için psikolojik ortam sağlanmış, içerdeki sınıf mücadelesi, bir süre için de olsa dikkatler dış meselelere çevrilerek yumuşatılmış, ancak şimdi, bu çıkmazdan nasıl kurtulunacağı konusunda çaresiz kalınmıştır. Tekelci sermaye Kıbrıs'tan beklediği kadarını sağlamış, daha ötede bir maddî çıkar beklememesi gerektiğini de anlamıştır. Hükûmetler, Kıbrıs konusunda, dünyadaki barış ve demokrasiden yana güçlerin isteklerini yerine getirmeye hiç niyetli değillerse de, ABD'nin ve emperyalizmin istediği tavizleri vermeye çoktan hazırdırlar. Çünkü onlar, Kıbrıs konusunda emperyalizmin çıkarlarıyla çatışan ve onun plânlarının sınırlarını aşan bir adım etmakta hiçbir yarar görmemektedirler. Emperyalizm ise, Kıbrıs'ta Yunanistan'ın çıkarlarını da en azından görünüşte fazla zedelemeyecek, ABD çıkarlarını, emperyalist çıkarları ise sonuna kadar koruyacak bir formül istemektedir. Bu formülün uygulanması için Türkiye'nin bazı küçük jestlerde bulunması gerekmektedir. Ama Türkiye egemen güçleri, bu konuda çaresizdirler. Öylesine bir cadı kazanı kaynatmış, öylesine bir şoven milliyetçilik havası yaymışlardır ki, kitleler karşısında açıkça geri adım atmaya siyasal iktidarları açısından imkân görmemektedirler. Bu adımın atılmasını hiçbir hükûmet üstlenmek istememektedir. Ve bütün kanatlar, asıl büyük tavizin Kıbrıs'ın işgali ile, sonraki gelişmelerle, Doğu Akdeniz'de emperyalizme sağlam bir üs kazandırmakla verilmiş olduğunu kitlelerin gözünden saklamak için herşeyi göze almaktadırlar. Yine de, her zaman Türkiye hükûmetlerinden daha hızlı gitmiş, emperyalizmin plânlarını zamanlamayı kötü yapıp aceleye getiren sadık ama kötü uygulayıcısı olmuş olan Denktaş, Kıbrıs'ta, «bağımsız Türk devletinin» ilânını isterken, MC hükûmeti, bizzat Demirel'in ağzından bunun erken bir öneri olduğunu bildirmekte ve halâ direnen Denktaş'ı bu konuda geri çevirmektedir.

Son olarak Kıbrıs konusunun Birleşmiş Milletlere gelmesi, orada Türkiye'nin ve Denktaş'ın tutumları, yanlış bir dış politikanın ,egemen sınıfların kendi çıkarlarına bile tam anlamıyla hizmet etmekten aciz bir politikanın tam iflasını belgelemiştir. BM'de, bloksuzların karar tasarısı 117 oyla, sadece Türkiye'nin olumsuz oyuyla kabul edilmiştir.

Türkiye dışında bir tek red oyu çıkmadığı gibi, çekimser kalma «dostluğunu» gösteren ülkelerin niteliği de, Türkiye'nin Kıbrıs politikası ve genel olarak dış politikası konusunda iyi bir ipucu vermektedir. Çekimser kalan ülkeler: Amerika, Şili, İran, İsrail, Ürün, Fas, Gambia, Pakistan Suudî Arabistan'dır.

Bu kararın hemen ardından Kıbrıs Türk yönetimi ve arkasından da Türkiye kararın bağlayıcı olmadığını açıklamıştır. Bloksuzların kabul edilen ve bağlayıcı olması gereken karar tasarısı şöyledir:

«Güvenlik Konseyinin 12 Mart 1975 gün ve 367 sayılı kararı uygulaması olarak iki toplum temsilcileri arasında yapılmış olan dört dizi görüşmenin karşılıklı kabul edilebilecek bir anlaşmaya henüz ulaşamadığını kayguyla kaydederek, Kıbrıs'ta bunalımın sürmesinden derin kaygu duyarak, Kıbrıs bunalımını, daha çok gecikmeksizin ve Birleşmiş Milletler örgütü amaç ve ilkelerine uygun olarak gereğinin bilincine sahip olarak,

1 — Güvenlik Konseyinin 13 Kasım 1974 gün ve 365 sayılı kararıyla onaylanan 1 Kasım 1974 gün ve 3212 (XXIX) sayılı kararının, bütün bölümlerinde fiilen uygulanması çabalarının sürdürülmesinin acil bir gereksinme olduğunu yeniden belirtir ve bu amaçla,

2 — Bütün devletlerden, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin egemenlik, bağımsızlık, toprak bütünlüğü ve Bloksuzluğuna saygı göstermeleri ile bunlara karşı tüm eylem ve müdahalelerden kaçınmalarını yeniden ister.

3 — Bütün yabancı silâhlı kuvvetlerin ve tüm yabancı askerî personel ile unsurların daha çok beklemeksizin Kıbrıs Cumhuriyetinden geri çekilmesini ve bu ülkenin işlerine tüm yabancı karışmalarının sona ermesini ısrarla ister.

4 — Bütün mültecilerin kendi istekleriyle yuvalarına sağ salim geri dönmelerine yardımcı olmak için âcil tedbirler almalarını ve mülteci sorununun tüm öteki görünümlerini çözümlemelerini ilgili taraflardan ister.

5 — İki toplum temsilcileri arasındaki görüşmelerin, Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Sekreterinin koruması altında, yararlı ve yapıcı bir şekilde yeniden derhal başlamalarını ve iki toplumun meşru ve temel haklarını dayanan, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir anlaşmaya ulaşılması için özgürce ve eşitlik için de sürdürülmelerin ister.

6 — Bütün taraflardan, Kıbrıs'ın demografik yapısının değiştirilmesi de dahil olmak üzere, 3212 sayılı kararına ters düşecek tüm tek yanlı eylemlerden kaçınmalarını ısrarla ister.

7 — Genel Sekreterden iki toplum temsilcileri arasındaki görüşmelerdeki rolünü sürdürmesini rica eder.

8 — Genel Sekreterin, işbu kararı Güvenlik Konseyinin dikkatine sunmasını ve uygulaması konusunda en geç 31 Mart 1976 gününüe dek bir rapor sunmasını rica eder.

9 —Bütün tarafları, Kıbrıs'ta barışın korunmasıyla görevli Birleşmiş Milletler gücüyle tam işbirliğini sürdürmeğe çağırır.

10 — Konuyu elde tutmayı kararlaştırır.

Şimdi görülen, önümüzdeki günlerde Kıbrıs çıkmazının da MC aleyhine, «emperyalizme tavizi, kitleleri darıltmadan en iyi ben veririm» iddiasında olan CHP lehine işlemekte olduğudur.

MC, üsler konusunda ABD ile, gerçekten kendileri için bile haysiyet kırıcı

olan bir kayıkçı dövüşü pazarlığına oturmuşken ve ABD, üsler için Türk hükûmetinin istediği «risk» bedelini vermeyeceğini, Türkiye'de parayla üs kiralamayacağını açıkça bildirmişken, NATO'nun ve emperyalizmin çıkarlarının «akıllı» temsilciliğini yüklenmiş CHP, kitlelerin anti - emperyalist bilinç gelişmesini anti - emperyalist özünden soyutlayarak milliyetçiliğe indirgemenin (Kıbrıs konusunda başarıyla uygulamış olduğu gibi) hesapları içindedir. ABD karşısında boynu bükük ve yenik bir MC, şüphesiz ki kitlelerin gözünde biraz daha yıpranacaktır. Ve anti emperyalist gelişme meselenin sınıf özü maskelenerek ve üsler meselesine indirgenerek saptırılabilirse, bunda en büyük payı yine sermayenin alternatifi haline gelmiş bir CHP alacaktır.

EMPERYALİZMİN YENİ TÜRKİYE PLÂNLARI VE YENİ EMPERYALİST BAĞLILIKLAR.

Bir yandan ABD ile sözde üs pazarlığı yapılırken, öte yandan sinsi sinsi, kimi zaman da açık açık kurulmakta olan yeni emperyalist ilişkiler, son derece önemlidir. Çağlayangil'in Suudî Arabistan ve Basra Körfezi emirlikleri gezilerini, iş adamlarının aynı yerlere yaptıkları tetkik ve dostluk gezileri izlemiştir. İran ticaret heyetlerinin Türkiye'ye gelmesini, Türkiye ticaret ve dostluk heyetlerinin sermaye sözcülerinin ve Cumhurbaşkanı'nın İran'a gitmesini, Şah'ın Türkiye'yi ziyareti izlemiştir. Yine Pakistan'a giden Türk sanayicileri ve işadamları heyetinden sonra Cumhurbaşkanı'nın Pakistan ziyareti son derece dikkat çekicidir. Türkiye-İran Pakistan üçgeni üzerinde, gerici Basra körfezi rejimlerinden de geçerek yeni bir hat, yeni bir emperyalist nüfuz bölgesi oluşturulmaktadır. Daha doğrusu eski bir emperyalist nüfuz bölgesinde yeni düzenlemeler yapılmakta, emperyalist baskı ve sömürü allanıp pullanıp, 1967 modası giysilere büründürülmektedir. Kıbrıs meselesindeki oylamada, çekimser kalan ülkeler arasında bu üçgenin uçlarını meydana getiren ülkelerle, üçgenin içinde kalan ülkelerin, bir de üçgeni çizmiş olan ABD'nin bulunması tesadüf sayılabilir mi?

Yeni düzenleme, yeni emperyalist oyun, eski yöntemlerin artık kârlı olmaktan çıktığı, maliyetini kurtarmadığı bir dünyada, yeni bağımlılık metodları uygulanmasıdır. Bu da, söz konusu ülkelere sermaye ihracını bir ucu emperyalizmin elinde kalacak ve ürünlerini emperyalist ülkelerin toplayacağı endüstri ihracı biçimiyle yoğunlaştırmaktır. Örneğin, en basitinden alınacak olursa, tekstil, gıda dericilik vs. gibi, katma değeri düşük, emek yoğun, geri teknolojili endüstriler, nele bir de çevre kirlenmesi vb. gibi sorunlara yol açıyorlarsa, emperyalist metropollarda yerlerini elektronik, kimya elektrik gibi endüstri kollarına bırakarak, bağımlı ülkelere ihraç edilebilir, yani oralarda kurulabilir. Bağımlı ülkeler, bunu endüstrileşme sayarken ve sanarken, aslında emperyalizme yeni bir bağımlılık içine girdiklerini, geri teknolojiye mahkûm edildiklerini bir süre kavrayamamaktadırlar. Bağımlı ülkelerin emperyalist tekellerin ortağı yerli egemen sınıf ve iktidarları ise, yeni bir yatırım ve ihracat alanı bulmaktan memnundurlar ve bir süre için emperyalizmin himmetiyle bunalımlarına bir afyon bulmuş olurlar. Ama yeni metod, bununla kalmamaktadır. Son günlerde, Türkiye-İran-Pakistan üçgeni, yeni metodun uygulama alanı olarak seçilmiştir.

Stratejik, doğal kaynaklar vs. yönlerinden önemli bir bölgede kurulacak emperyalizme bağımlı bir savaş sanayii, hem uluslararası dev tekellere yeni pazarlar ve sömürü imkânları açacak, hem de savaş sanayii yoluyla daha sıkı bir kontrol ve bağımlılık sağlanmış olacaktır.

Örneğin Türkiye'de, ABD'nin koyduğu silâh ambargosunun hemen ardından tekelci sermaye kesimlerinin tümünün birden «millî savaş sanayi» nden yana olmaya başladıkları, ordu ve OYAK çevresinde kalmış bir «kendi uçağını

kendin yap» kampanyasının genişleyiverdiği, birkaç yıl öncesine kadar «komünistlik» sayılan «ulusal savaş sanayii» gibi küçük burjuva radikallerinin bir sloganına tekelci sermayenin sahip çıktığı görüldü. Aynı dönemlerde, Kıbrıs vesilesiyle, şoven bir hava körüklenmiş, emperyalizmin planları dahilinde Türkiye ile Yunanistan arasındaki gerginlik ve buna paralel olarak silâhlanma yarışı had safhaya vardırılmıştı. Büyük tirajlı gazeteler, ABD yardımı keserse silâh bakımından nasıl Yunanistan'dan daha güçsüz kalacağımızı acıklı bir dille anlatırlarken, başka sayfalarında, dünyanın en büyük dev savaş uçağı tröstlerinin mallarını karşılaştırmaktan geri kalmıyorlardı. Millî Savaş sanayii, silâh sanayii, uçak sanayii ve bunlardan bağımsız olmayan motor sanayii kurulması konusu «millî dava» haline getirilmiş, bazı küçük burjuva ilericileri de, hiç ders almayan ve ders çıkartmayan sınıfsallıktan uzak gözlükleriyle, «rüya gördüklerini» sanacak kadar şaşkınlığa kapılmışlardı. Hemen ardından, İran ve Pakistan'da da benzeri sanayiler kurulacağı, bunların belli bir işbirliği içinde gerçekleşmesinin önemi hakkındaki yorumlar geldi. Daha ardından, uçak ve silâh sanayii için ABD ve Alman tekelleriyle çeşitli görüşmelere başlandığı açıklandı. Böylece, gören gözler için, bu «millî sanayiin» ne derece «millî» olduğu meydana çıkıverdi. Aslında emperyalist bağımlılıklarda hiçbir şey değişmiyordu. Değişen tek şey, emperyalizmin silâh ticareti yerine, silâh üreten fabrikayı o ülkede kurma tercihiydi. Kurulacak savaş sanayii yine sonuna kadar emperyalist tekellere, uluslararası dev tröstlere bağımlı kalacak, yerli egemen güçlerin ortaklıkları özünde değişmeyecekti. Üstelik de, hele bazı alanlarda pazar tıkanıklığından bunca şikâyet edildiği bir dönemde, silâh sanayii için pazar tıkanıklığı tehlikesi de yoktu. Ordu en sağlam, «trink» ödeme yapan bonkör bir alıcıydı. Üstelik de silâh sanayiinde ve yan sanayilerde «millî güvenlik» gerekçesiyle grevlerin engellenmesi, işçilerin ekonomik - demokratik mücadele belâsının savuşturulması da garantiliydi. Savaş ihtimali, silâhlanma yarışı, bu endüstrinin gelişmesinin yardımcı faktörleri olduğuna göre, bölgede sürekli bir savaş ve gerginlik havasının yaratılması da «reklâm» yerine geçecekti.

Emperyalizmin çıkarları açısından Türkiye-İran-Pakistan üçgeni çerçevesinde böyle bir endüstrinin kuruluşu, ortak çalışması, hem bölgede emperyalist çıkarların garantisi olacak, hem de savaş ve gerginlik havası bölgede her an diri tutulabilecekti.

Şah geldiğinde bu konu konuşulmuş olduğu gibi, Cumhurbaşkanı'nın Pakistan gezisi sırasında Pakistan Başbakanı Butto şöyle diyordu: «Ben Türkiye, Pakistan ve İran'ın gerek ekonomik, gerekse silâh yapımı yönünden kendine yeterli olmasını isterdim. Eğer bugün halâ bu üç ülke arasında üçlü bir silâh yapımı anlaşması kuramamışsak, bu bir politik değerlendirme hatasıdır.» ABD silâh ambargosu konusunda sorulan bir soruya da Butto şöyle cevap veriyordu: «Üç ülke arasında ortaklaşa bir silâh yapımı sanayii kurulabilmesi için, bu türden olayların meydana gelmesini beklemek gerekmezdi. Artık bu konuda, üç ülkenin de yararına, uzun vadeli atılımlar yapma zamanı gemiştir.»

Söyleyene değil söyletene bak demek gerekmektedir. Çünkü bu zamanı ve tercihi, söz konusu üç ülke değil ardlarındaki emperyalist güçler, özellikle ABD emperyalizmi seçmiştir. Cumhurbaşkanı'nın Pakistan dönüşü İran'a uğrayıverip, Şah'a bir öğle yemeği için misafir olması, işlerin çabuklaştırılacağı anlamına gelmektedir. (Nitekim, Cumhurbaşkanı Türkiye'ye döndükten iki gün sonra, Pakistan Savunma Başkanlığı savunma yatırım müsteşarının başkanlığında bir heyet, Türkiye'ye gelerek, savaş sanayii konusunu görüşmeye başlamıştır.)

Eski ittifakların geçersiz olmaya başladığı bir dönemde, CENTO'nun RCD'-

nin yerine onlardan çok daha güçlü bir ekonomik ortaklık temeline dayalı yeni ittifaklar peşindedir emperyalizm.

Milliyetçi Cephe hükûmetinin, aylardan sonra nihayet yapılabilen üstüste iki bakanlar kurulu toplantısında alınan «anarşiye dur diyecek kararlar yasaları çıkarılması, Devet Güvenlik mahkemelerinin yetkililerinin geliştirilmesi, memur örgütlenmelerine ve dernekler kanununa yani esaslar (baskılar anlayın) getirilmesi, bunun yanında sermaye piyasası kanununun benzeri kanunların çıkarılması kararları, MC ve ardındaki güç ve tercihlerin, baştan beri vurguladığımız antidemokratik eğilimlerinin somut yansıması oldu.

Gerçekten de MC'nin faşizm ve polis devleti özlemi olduğu baştan beri tekrarladığımız bir gerçektir. Ancak MC bunu başarabilecek midir?

İktidara geçtiğinden bu yana, MC dönem dönem yeni baskı tedbileri geldiği havasını yaratmıştır. Bunun için, büyük ölçüde Devlet Güvenlik Mahkemeleri ni kullanmış ve baskıyı daha çok sosyalistler üzerinde yoğunlaştırmıştır. Böylece iki şeyi birden sağlamaya çalışmıştır. Bir yanda sosyalistlerin mücadelesini, kitleler içinde varolmalarını, örgütlenmelerini güçlendirmelerini engellemek dolaylı yoldan kitlelerin örgütlenmesini, bilinçlenmesini engellemek, öte yandan «aşırı sol» iddiasıyla sosyalistleri hedef alarak, tecrit etmeye çalışmak.

Ama bunun ötesinde, MC, yaratılan provokasyon ortamlarından bile yeterince yararlanma gücünü kendisinde bugüne kadar görmemiş ve daha öteye gidememiştir. Olayların son derece hızlandığı şu dönemde, daha ileri anti demokratik uygulamalara girişebilir mi? Örneğin Devlet Güvenlik Mahkemelerine karşı tepkiler büyümüşken, Devlet Güvenlik mahkemeleri TSİP Ankara il yöneticilerini, Genel Yönetim kurulu üyelerini, Genel sekreteri, gizli örgüt iddialarıyla veya «fikir suçu»ndan mahkûm ettikten sonra, sosyalistler üzerinde ağır baskılar uyguladıktan, sıkıyönetim mahkemeleri gibi çalıştıktan sonra, son olarak TEP Genel başkanı'nı ve TSİP Gaziantep il başkanını suç delili sayılan Parti evrakını kendilerine teslim etmediği için «hapsen tazyik» diye icra davalarında görülen bir gerekçe ile adeta rehin almışlardır. Ardarda gelen bu olaylara tepkiler, toplumun demokrat kesimlerinde, henüz oldukça dağınık kalmakla ve mutlaka kampanyalaştırılması, birleştirilmesi gerekmekle birlikte artmıştır. Bu durumda MC, Meclis'e yeni baskı kanunları, ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yetkilerini genişletme kanunları sevketse bile, bu kanun çıkabilecek midir? Özellikle sosyalistler üzerinde yoğunlaştırılacak bir anti-demokratik baskı ortamı, geçici bir sindirme girişimi söz konusu olsa bile, sürekli ve kapsamlı olabilir mi?

Öte yandan baskı kanunlarının öteki yüzü olan ücretlerin dondurulması, işçiler üzerinde ekonomik baskı tasarıları, sermaye piyasası kanununun çıkarılmasıyla tekelcilere yeni kaynaklar bulunması gibi uygulamalara geçilebilecek midir? Demirel, enflasyonu da komünizm kadar tehlikeli gördüklerini söylerken kendi açısından bir gerçeği dile getirmektedir. Enflasyonun yüzde 25-30 civarında geliştiği ve fiyatların hızla artmakta olduğu bir ülkede, bütün demagojilere rağmen, bilimin açıkça ortaya koyduğu gerçek, ücretlerin fiyatların gerisinden gittiği ve gerçek satınalma gücünün düştüğüdür. Durum bu iken, ücretlerin don durulması talebine, halâ seçim sandığı düşünen hiçbir iktidar kolay kolay boyun eğemeyecektir. Ortakları ne önerirlerse önersin, Demirel'in, gerek demokratik gerekse ekonomik baskı tedbirlerinde, açıkça, bu derece ileri gitmesi, faşizm tercihi geçerli olmadıkça beklenemez. Yine de Demirel CHP'nin bir başka yönden vermeye çalıştığı güveni, kendi meşrebine uygun yönden vermek için başka tedbirlerinden söz etmek, asayişi bu yolla sağlamaya çalışacağını hissettirmek, bu tedbirleri demokles kılıcı gibi kafalar üzerinde asılı tutmak, ve yer yer de uygulamak zorundadır. Zorundadır, ancak gücünde olduğu, kolay kolay söylenemez.

CHP İKTİDARA MI HAZIRLANIYOR?

Böyle bir ortamda, MC, bütün dış görüntülere, MSP'nin 12 Ekim sonrasında ileri sürdüğü, büyük bir kısmı Demirel için asla kabul edilmez olan ve uygulanmayacak şartların önemli kısmının AP tarafından kabul edilmiş gibi gösterilmesine rağmen, çatırdamaktadır. MSP şimdilik motor sanayiinde taviz alma umuduyla sesini kesmiş görünse de, MHP saldırıları artmıştır. «Bu hükümet mi milliyetçi» diye alay etmektedir Türkeş. Faşizm özlemlerinin uygulama alanına geçirilmemesini hazmedememektedir. MSP ile çelişkiler ise, hele MSP içindeki belli bir kanadın görüşleri hesaba katılacak olursa derinleşmektedir. Bir aydan bu yana, halâ Meclis Başkanı seçilememiş olması, MC'nin ve genel olarak sermaye kesimlerinin kendi iç tutarsızlıkları ve güçsüzlüklerinin de bir sonucudur.

Böyle bir ortamda, MC iç ve dış olaylarla yıpranırken ve ardındaki sermaye destekleri güvenilir ölçüde sağlam değilken, CHP'nin yeni bir tırmanış içinde olduğunu söylemek mümkündür. Ecevit, son Parti Meclisinde, MC'nin artık Parti Meclisi bildirisinde, CHP merkezi gerek sermayeye gerekse kitlelere «sulh-sukûn vaadetmekte» ve kendilerinin herkese yarayacak bu sulh sukûn ortamının tek ve gerçek mimarları olduklarını belirtmektedirler.

Bu arada CHP'nin NATO'nun askerî kanadından çıkılması yolunda bir önerge verilmekte, bu önerge Parti meclisinde CHP içindeki her iki kanadın en etkin bilinen kişilerince, «yersiz ve zamansız» olarak nitelenmektedir. Türkiye'ye resmî gayrı resmî ziyaret için gelen her yabancı devlet ve siyaset adamının, Ecevit'le de bir kahvaltı etmesi adeta siyasî gelenek halini almıştır. Ecevit, 1975 dünyasının bir sosyal demokrat liderine uygun bir çizgi izleyerek, Bulgaristan, Romanya'dan Batı Almanya'ya kadar çeşitli ülkelerle temaslarını sıkılaştırmakta, gelecekteki muhtemel iktidarının hazırlıklarını sürdürmektedir. Erken seçim sloganı bırakılmıştır. Şu anda CHP için gereksiz bir slogan halindedir erken seçim. Buna karşılık MC'nin ve Demirel'in çıkmazlarının artmasını erken seçim sloganının bizzat Demirel tarafından dolaylı yolla da olsa atılmasını beklemektedir CHP. Bu da, kendi açısından akıllı bir taktik olmaktadır.

CHP'nin bugün değilse yarın iktidar hazırlığı içinde olduğunun bir başka belirtisi de son Parti Meclisi toplantısında alınan bazı kararlardır. Örneğin referandum konusunda, Devlet Güvenlik Mahkemeleri konusunda, yatırımlar konusunda CHP genel merkezi ancak iktidara giden yolda, kitlelerden oy ve güven istediği zamanlar ve sermaye kesimine yeterli güveni vermiş olmanın rahatlığı içinde söyleyebileceği kadar net şeyler söylemektedir.

Kısaca CHP, belki daha bazı yollardan geçecek olan, belki çok kolay gerçekleşmeyecek olan, belki kısa süreli bir iktidara hazırlanmaktadır. Tıpkı MC'nin ömrünün az kaldığını bildiği halde, yeni baskı tedbirlerine hazırlanması gibi..

Son ayların, siyasal ortamında, İşçi sınıfı sosyalistlerine düşen görev, ayrı bir yazının konusudur. Ancak, yine de temel görev, demokratik mücadelenin birliğini, demokratik güçbirliğini, ne bahasına olursa olsun gerçekleştirmeye çalışmak; kitlelerin mücadelesine öncülük edebilmek, işçi sınıfı ve emekçi kitleleri aldatıcı umutlar ardında burjuvazinin ardına takılmaktan, burjuva ideolojisinin tasallutundan kurtarmak için biran önce örgütlenmesini güçlendirmek, sosyalistlerin **ilkeli** birliğini sağlamak, sosyalizm içi sapmalarla mücadeleyi yoğunlaştırmak, en önemlisi de kitlelere gidebilmek, kitlelerin bağrında varolabilmek için sabırlı, örgütlü, birlikli, ilkeli, sağlam ideolojiye dayalı mücadeleyi, iktidar alternatifi ve iktidar mücadelesini işçi sınıfının bağımsız çizgi ve politikasından taviz vermeden sürdürmek olarak belirlenebilir.

Bu güç görevin üstesinden mutlaka gelinecektir. Sonunda uzun vadede belirleyici olan, toplumsal gelişmenin ve tarihin şaşmaz, değişmez yasaları olacaktır.

Parti Meseleleri:

Demokratik merkeziyetçilik ve işçi sınıfı partisinin birliği

Alexander Samosudov

Demokratik Merkeziyetçilik ve İsçi Sınıfı Partisinin Birliği
Alexander Samosudo

Bir İşçi Sınıfı partisinin, öncü rolünün başarılı şekilde yerine getirilmesi için en önemli koşul kendi saflarının birliğinin sağlamlaştırılmasıdır.

Bu sorunun bazı yanlarını incelemeden önce birkaç noktaya dikkat çekmede yarar vardır.

Mevcut literatürün incelenmesi, gelişmiş sosyalist toplum aşamasında parti birliğinin sağlamlaştırılması mücadelesinin sorunlarının ve çağımız koşullarında bu mücadelenin aldığı özelliklerin, (aslında bu sorunların derin bir incelemesinin büyük bir teorik ve pratik önemi olmasına rağmen), yeterince araştırılmış olmadığını gösterir.

Bir işçi sınıfı partisi için, saflarının sağlamlaştırılması sürekli bir gereklilik ve eyleminin her aşamasında gelişmesi için bir zorunluluktur. Devrimci ve ileri ci güçlerin yeni bir ileri harekâtının imkânlarının büyümekte olması ve partinin rolünün öneminin artması ile belirlenen şimdiki aşamada bunun pek özel bir önemi vardır. Uluslararası olayların dinamizminin artması ve sosyalizmin dünyada ilerlemesiyle belirlenen bu durumda, işçi sınıfı partilerinin, sosyalist ülkelerin halklarının, uluslararası işçi sınıfı hareketinin tüm kısımlarının ve bütün antiemperyalist güçlerin mücadele birliği ve dayanışmasının sağlamlaştırılmasına dair tarihi sorumlulukları gitgide artmaktadır.

Her işçi sınıfı partisinin politikasının etkinliği ülkelerindeki başarılarına ve diğer kardeş partilerin başarılarına ve birlikte çalışmalarının derecesine bağlıdır. «Her parti ne denli güçlü ve birlik içindeyse, hem ülkesinde, hem de uluslararası sosyalist harekette rolünün hakkını o denli iyi bir şekilde verir.»

Bu sorunun incelenmesinde iki yan belirgin olarak ortaya çıkar. Herşeyden

önce bu sürecin objektif temeli gözden kaybedilmemelidir. Lenin, ancak «objektif gerçeklikte **birlik** içinde olan» (2) olgular sözkonusu olduğu zaman birlikten konuşulabileceğine işaret etmiştir. Partinin birliği, işçi sınıfının temel çıkarlarının ortaklığının yansımasıdır. Daha «Manifesto» da mücadelenin her yerde aynı karakterde olan yerel çıkış noktalarının ulusal planda bir sınıf mücadelesi şeklin de merkezileştirilmesi olarak tanımlanmış olan bu süreç (3), örgütlü bir güç olarak proletaryanın birlik halindeki siyasi partisinin gerekliliğini şart koşar.

Proletaryanın sınıf mücadelesinin gelişmesiyle eylemlerinin birliğinin sağlamlaştırılmasına olan ihtiyaç da gitgide daha belirgin bir şekilde hissedilir. Bu ihtiyaç, proletaryanın gitgide yeni guruplarının mücadeleye katılması, yeni amaç ve görevlerin ortaya çıkması ve burjuvazinin çalışan kitlelerin devrimci atılımını bölerek zayıflatma çabalarının gitgide inceleşen taktikleri tarafından belirlenir. İşçi sınıfının partisinin bir gelişme kanunu olarak Parti saflarının sağlamlaştırılması bu objektif ihtiyacı yansıtır.

Partinin birliğinin sağlamlaştırılması sürecinin ikinci yanı, proletaryanın kendi sınıf çıkarlarının ortak olduğunun artan ölçüde bilincine varması zorunluluğundan ve aynı zamanda, parti faaliyetinin ve toplumunun gelişmesinin farklı aşamalarında partinin birliğinin sağlamlaştırılması şeklindeki objektif eğilim ile bunun en mükemmel şekilde sağlıyacak yol ve araçların bulunmasını yansıtan tedbirlerin uygulanmasından çıkar. Bu yüzden partinin birliğinin sağlamlaştırılması objektif olarak belirlenmiş ve bilinçli bir şekilde yönetilen bir süreçtir.

Partinin birliğinin sağlamlaştırılmasının objektif süreci, toplumdaki sosyal-ekonomik değişimlerin etkisi altındaki kendi sosyal temelinin gelişmesine bağlıdır. Parti kendisini dış dünyanın etkisinden ayıramaz. Lenin partinin, «kendi Safları dışında olanları da kısmen yansıttığını» (4) söylemiştir.

Burada sosyal çevre koşullarının etkileri değişmez değildir, çünkü bu çevrenin kendisi değişir. Kapitalizmin devrilmesinden önce ve sosyalist devrimin ilk yıllarında antagonist sınıflar ve sınıf mücadelesi olduğu sürece, işçi sınıfının homojen olmaması yüzünden, burjuva ideolojisinin etkisinden, küçük burjuva kendiliğinden ortaya çıkar, özel bir ideolojik düzeye ve kendi grup disiplinine sahip oportunist gruplar ortaya çıkar.

Sömürücü sınıfların aşılmasıyla sosyalizmin oluşumu sürecinde, gitgide sağlamlaşan ve böylelikle parti düşmanı akımların ve grupların varlığının sosyal temelini yok eden ve partinin birliğinin sağlamlaştırılması için yeni ön koşullar oluşturan, toplumun moral ve politik birliği gelişir. Ancak bu, yeni toplumda partiye de yansıyan değişik görüşlerin, yorumların ve geçici çelişkilerin ortaya çıkmıyacağı anlamına gelmez. Ama bu çelişkiler artık sınıf antagonizmalarını yansıtmamaktadır.

Toplumdaki ve partideki sosyo-politik durumun değişimiyle birlikte parti birliği için mücadelenin devrimci hareketin ve sosyalist oluşumun değişik aşamalarındaki biçimleri de değişir. Genel kural her aşamanın kendine özgü özel likleri gözönüne alınarak gerçekleştirilir. Antagonist çelişkilerin koşulları altında çeşitli oportunist akımlar için sosyal temel varoldukça, partinin birliği için mücadele genellikle fraksiyonculuğun ve gruplaşmaların aşılması biçiminde ortaya çıkar.

Gelişmiş sosyalist toplumun koşulları altında tüm işçi sınıfı sosyalistlerinin görüş ve eylem birliğinin daha sağlamlaştırılması ön plâna çıkar. Parti buna sayısal büyümesinin ve üye yapısının ayarlanması, sosyalist teorinin yaratıcı bir şekilde geliştirilmesi, bu temel üzerinde parti üyelerinin, ideolojik - politik eğitiminin güçlendirilmesi ve bunların parti politikasının oluşturulması ve uygulan-

masındaki sorumluluk ve etkenlikleri ile, ideolojik - politik düzeylerinin yükseltilmesi ile erişir.

Partinin birliğine dair leninist görüş, partinin ideolojisindeki, taktiğindeki ve örgütlenmesindeki birliği içerir. «Bütün sosyalistleri birleştiren ve bunların ken disinden tüm bilgilerini çıkardıkları devrimci bir teori olmadan güçlü bir sosyalist parti de olamaz.» (5) İşçi sınıfı partilerinin, tüm uluslararası sosyalist hareketinin ideolojik birliğinin temeli İşçi sınıfının bilimine sadakattadır. Burada ölçü lâf ve bildiriler değil, sosyalizm adına pratik eylemlerdir.

Partinin program ve taktik çizgisi tüzükle birlikte, Lenin'in dediği gibi, aşılması partinin birliğinin zedelenmesi demek olan partililiğe uygun olmayan davranışların sınırını belirler.

Burada tüzük partinin programla belirlenmiş olan amaç ve görevlerinden çıkarak örgütlenme ilkelerini, parti içi hayatın normlarını, partinin örgütlenme yapısını temellendirir. Lenin proletaryanın yenilmez gücünü şurada görürdü: «Partinin, marksizmin ilkeleri üzerinde yükselen ideolojik birliği, örgütün maddi birliği ile pekişir.» (6)

Lenin, partinin birliğine karşı tavrı ve program, taktik ve örgüt sorunlarında revizyonizm ve oportunizme karşı uzlaşmazlığı, partinin gerçek devrimci karakterinin ve işçi sınıfının bilimine bağlılığını ölçüsü olarak görürdü.

Bu yazıda demokratik merkeziyetçilik temeli üzerine işçi sınıfı partilerinin örgütsel birliğinin bazı sorunları ele alınacaktır.

Bu birliğin koşullarının incelenmesi, demokratik merkeziyetçiliğin güncelliğini ve hayati önemini, onu eleştirenlerin dayanaksızlıklarını ve onun tutarlı ve doğru biçimde pratik eylemde uygulanmasının gerekliliğini göstermektedir. Demokratik merkeziyetçilik partinin örgütsel birliğinin temelini oluşturur. SBKP Merkez Komitesinin XXIV. parti Kongresine sunduğu hesap verme raporunda «Partinin gücünün ve eylem yeteneğinin büyük ölçüde demokratik merkeziyetçilik ilkesinin doğru ve sürekli bir şekilde gerçekleştirilmesiyle belirlendiğini tecrübeler göstermektedir» (7) denmektedir. İşçi sınıfı partisi canlı, yüksek düzeyde örgütlü, gelişen bir organizmadır. Bilindiği gibi her yaşayan organizmanın normal ve sağlıklı bir şekilde çalışması, ancak yaşam faaliyeti nin o organizmaya özgü «parametreleri» kalıcı olduğu sürece mümkündür. Bu değerlerden herhangi bir sapma hastalıklı oluşumların temelini ve başlangıcını oluşturur.

Parti, emekçilerin sınıf örgütü olarak ancak, birincil olarak tüm üyelerin aktif olduğu, ikincil olarak parti saflarının eylem birliği sağlandığı sürece normal olarak işler.

Demokratik merkeziyetçilik aynı inançta olanların bir merkezi örgütü olan ve iç hayatı geniş bir demokratik temel üzerine kurulmuş olan partinin eylemi için normal koşulları güvence altına alır. Demokratik merkeziyetçilikten taviz verme, parti hayatının ondan oluşan normlarının yanlış konulması, pratik eylemde demokrasi ve merkeziyetçiliğin diyalektik bağın bozulması, parti hayatında hastalıklı olgulara götürür, eylem birliğini tahrip eder ve kriz durumlarını getirir.

Demokratik merkeziyetçilik ilkesi otomatikman birliğe götürmez. Bu birlik tüm parti üyelerinin ve öncü parti organlarının amaca yönelik eylemi ile oluşur ve sağlamlaşır ve kendini yalnızca parti politikasının hep birlikte kabulünde değil, aynı zamanda bu politikanın gerçekleştirilmesindeki cansiperane ve dayanışmalı çalışmada gösterir. Partimiz partinin birliğinin sağlamlaştırılması üzerine Lenin'in vasiyetini şerefle tutmaktadır. Sovyet devrimcilerinin birliğinin etki gücü SBKP XXIV. parti kongresinin kararlarının başarılı bir şekilde ger

çekleştirilmesinde, yüksek düzeydeki politik aktiflikte ve SBKP'nin leninist merkez komitesinin etrafında sıkı sıkıya birleşmede açıkça ortaya çıkmaktadır.

Demokratik merkeziyetçilik ilkesinin sonucu olan partinin eylem birliği için en önemli koşulu Lenin, parti disiplininde görmüştür. Lenin, disiplin olmaksızın proletaryanın örgütü olamıyacağını, partinin birliğinin ve saflarının mücadele gücünün imkânsız olduğunu bolşevizmin tecrübelerinin genelleştirilmesinde ortaya koymuştur.(8)

İşçi sınıfı partilerinde ve herşeyden önce SBKP'de «gerçek» bir parti içi demokrasinin olmadığını ispatlamakla uğraşan revizyonistlerin en hoşlandıkları yöntemlerden biri, parti disiplini ile demokrasiyi birbirine karşıt gibi göstermeleridir. Düşmanlarımız sosyalist partilerin hayatındaki gerçek süreçleri çarpıtmakta ve her parti üyesinin doğrudan veya temsilcileri vasıtasıyla parti meselelerine iştirak ettiğini ve leninist anlamıyla parti içi demokrasisinin esasını oluşturan parti hayatındaki böyle bir düzenin partinin çabalarıyla sürekli olarak mükemmelleştirildiği gerçeğini hasıraltı etmektedir.

Revizyonistler parti içi demokrasinin esasını küçük burjuva bir açıdan belirlerler ve partide fraksiyonlar ve gruplaşmalar olmadığı sürece, azınlık çoğunluğa uyduğu sürece, serbest görüş açıklama parti disiplini tarafından bastırıldığı sürece gerçek bir tarti içi demokrasiden söz edilemiyeceğini hep bir ağızdan iddia ederler. Bu hatalı, bilimsel olmayan görüş, demokrasi ve merkeziyetçilik arasındaki diyalektik bağın önemsenmemesinden kaynaklanmaktadır.

Demokratik merkeziyetçilik uçsuz bucaksız bir demokrasi, yani demokrasi diye yutturulan ve küçük burjuva ideologlarının kalplerinde yatan anarşist bir disiplinsizlik değildir. Partinin örgütsel inşasının ve eyleminin birlik içindeki bütünsel temelini oluşturan bu ilkenin böylesi şiddetli, kızgın saldırılara hedef olması raslantı değildir. Parti içi demokrasinin çok yanlı gelişmesi aynı zamanda hem parti disiplininin sağlamlaştırılmasını hem de parti üyelerinin kendi organlarındaki ve genel olarak partinin bütünündeki sorumluluklarının artırılmasını şart koşar. İşçi sınıfı partileri bu tek doğru yolda yanılmaksızın ilerlemektedirler. Onlar Lenin'in, çelik bir parti disiplininin yalnızca doğrudan devrimci eylem zamanında değil, her zaman zorunlu olduğu şeklindeki sözlerinden yola çıkmaktadırlar... Bu daha sonraki sosyo ekonomik ve demokratik değişimler boyunca ve gelişmiş sosyalist toplumun koşulları altında da tüm güncelliğini sürdürür.

Parti disiplininin gerçek ifadesi ve eylemini birlik içindeki örgütlü bir bütün olarak gerçekleştiren partinin birliği için en önemli koşul, azınlığın çoğunluğa uymasıdır.

Lenin'in kurduğu ve sürekli müdafaa ettiği partinin birliği, işçi sınıfının biliminin ve proletarya enternasyonalizminin ilkelerine bağlılığa dayanmaktadır. Bu, işçi sınıfının kollektif ruhunu, devrimci becerisini, tarihî misyonunu yansıtır ve ona örgütlenmenin ve eylem birliğinin muazzam gücünü sağlar. Azınlığın çoğunluğa uyması herhangi bir buluş olmayıp, tersine partinin normal bir şekilde çalışması için pratik bir zorunluluktur. Bu, partiye sözden eyleme geçme, bütün görüşlerin gerçek değerini pratikte sınama imkânını verir. İşçi sınıfının ve partisinin başarılı mücadelesi için gerekli olan eylem birliğine varan başka hiç bir yol yoktur. Lenin «İşçilerin birliği üzerine» adlı yazısında, «Bir sorunun görüşülmesi; çeşitli görüşlerin öne sürülmesi ve dinlenmesi, örgütlü marksistlerin **çoğunluğunun** görüşünün tesbiti, bu görüşün bir kararla ifade edilmesi, bu kararın aynen uygulanması bunu dünyanın her yerinde, tüm akıllı insanlar **birlik** olarak tanımlarlar.»(9) diyordu.

Eylem birliğini koruma aracı olarak azınlığın çoğunluğa uyması talebinden vazgeçilmesinin ve işçi sınıfı partilerinde fraksiyon serbestisinin ve gruplaşmaların yeniden canlandırılmasının gerekli olduğuna dair objektif nedenler bulmak güç, hatta olanaksızdır. Böylesi bir adım en çok daha geniş bir parti içi demokrasinin, görüş serbestisinin sağlanmasının gerekli olduğu iddiası ile maskelenmektedir.

Bununla ilgili olarak şunlar söylenebilir. Birinci olarak bilindiği gibi marksistler hiç bir zaman işçi sınıfının ve partisinin zararına da kullanılabilecek olan mutlak demokrasi tezinin taraftarı olmamışlardır. Bilindiği gibi geçmişte toplumun ve parti hayatının demokratlaştırılması bayrağı altında, partinin tahribine kadar varan gelişmeler olmuştur. İkinci olarak parti düşmanı ve antileninist bir anlam verildiği zaman demokrasi kavramının kendisi sahteleştirilir. Azınlığın çoğunluğun istediğini kabul etmesi istenirse, bu demokrasinin baskı altına alınması olarak görülür. Fakat azınlığın «haklarının sağlanması» ve azınlığın alınmış kararların yerine getirilmesini reddetmesi ve «görüş birliğine varmama serbestisi» demokrasinin işaretleri olarak kabul edilir. Bu tür bir yaklaşım haklı olarak eleştirilir.

Ve üçüncü olarak, birlik için mücadele, kapsamlı bir fikir alışverişini, eleştiri ve özeleştirinin-parti hayatındaki hastalıklı görünümlerle en önemli mücadele biçiminin-mümkün olduğu ölçüde yaygınlaşmasını hiç de dışlamaz, tersine şart koşar. Kim bunu inkar ederse, genel bilinen gerçekler önünde gözünü kapıyor demektir.

Lenin, «Proletaryanın, tartışma ve eleştiri özgürlüğünün olmadığı bir eylem birliğini» tanımadığını vurgulamıştır. (10)

Lenin'in «eleştiri özgürlüğü» sorununda, eleştirinin birinci olarak parti programı açısından yapılması ve ikinci olarak programla getirilmiş görevlerin gerçekleştirilmesinde partinin eylem birliğinin sağamlaştırılmasına katkıda bulunmasının şart olduğu şeklindeki görüşü işçi sınıfı partisinin birliğine karşı olanların hoşuna gitmez. Lenin «Parti tarafından kararlaştırılmış bir eylemin birliğini zorlaştıracak veya mezara gömecek hertürlü eleştiriye izin verilmemesine» dair kesin konuşmuştur. (11) Lenin, tartışma ve eleştiri özgürlüklerini ve görüşlerin her türlü mücadelesini, eylem birliği ve pratik davranış birliğiyle eş anlamlı olan partinin ve örgütlülüğün sağlamlaştırılması açısından ele almıştır (12) O tüm eylemlerin ve davranışların, yalnızca ilerlettikleri ve geriletmedikleri, proletaryayı ideolojik olarak birleştirdiği, kaynaştırdığı, onu alçaltmayıp, yozlaştırmayıp, zayıflatmayıp yükselttiği ölçüde ve sadece bu yüzden değer taşıdığı görüşündeydi. Lenin, «Partinin politik davranışı birlik halinde olmalıdır. Belirli eylemlerin birliğini yaralayan her türlü çağrı'ya hem kitle toplantılarında hem de parti toplantılarında ve parti basınında izin verilemez.» (13)

Lenin birliğin özünü kısa bir formülde özetlemiştir: Bir karar alındıktan sonra, tüm parti üyeleri tek bir kişi gibi davranmak zorundadır.

Alınmış kararlara uymamayı azınlığın bir hakkı olarak meşru gösterme çabası, partide, özel bir düzey ve statüde, çoğunluk tarafından alınmış kararların uygulanmasına uyma mecburiyeti olmayan grupların hukuka uygunluğunu kabul etmek anlamına gelir. Bunda ise, parti birliğinin leninist tanımıyla hiç bir uygunluk yoktur. Fraksiyonculuk ve gruplaşmalar parti birliğiyle hiç bir şekilde bağdaştırılamaz. Partimiz tarihindeki keskin parti içi mücadelenin tecrübeleri bunu ispatlar. X. Parti kongresinin Lenin'in inisiyatifiyle yazılmış olan «Partinin birliği üzerine» adlı karar bu deneylerin ışığında kabul edilmiştir. Bunu, içinde parti politikasının önemli sorunlarına özel bir açıdan yaklaşan oportunist grupları saflarından ihraç etmiş olan bir dizi kardeş partinin çağdaş tecrübeleri de ispatlamaktadır.

Bilinçli işçilerin çoğunluğunun iradesine karşı çıkan grup ve kuruluşları Lenin bölücü gruplar olarak adlandırmıştır.([14]) Eğer işçi sınıfının partisi devrimci öncü olarak kalmak ve bir tartışma klübüne benzemek istemezse, parti disiplinine aldırmayan ve bunun yerine grup disiplinini koyan fraksiyon ve gruplaşmalara izin veremez. Fraksiyonların gerekliliğini ispatlamaya çalışan her çaba, leninist demokratik merkeziyetçilik ilkesi ve partinin leninist birliğine karşı bir saldırı olarak değerlendirildi. Fransız Komünist Partisinin XIX. Parti kongresinin tezlerinde «İşçi sınıfı sosyalistleri eğilimleri ve fraksiyonları kurumlaştırma hakkını talep ederek demokratik merkeziyetçiliği yıkma amacını güden her türlü oportunist çabayı reddederler», çünkü fraksiyonların tanınması «partinin bölünmesi anlamına gelecektir.» ([15]) denmektedir.

Lenin fraksiyonculuğun karakterini ve özünü açığa çıkarmış ve oportunist unsurlara karşı kararlı bir mücadele yürütmenin niçin gerekli olduğunu açıklamıştır. Günümüzde ise, bazıları sapan görüşleri sovunan sosyalist grupları meşru kabul etmenin gerekli olduğunu ve bu gruplar partide kalsalar da partinin birliğinin sağlanabileceğini ispatlamaya çalışmaktadır. Lenin, yeni mücadele koşullarını ve partinin yeni görevlerini (özellikle toplumsal gelişmenin dönüm noktalarındaki) anlamamış ve partinin çizgisine karşı çıkmış olan sosyalistleri sabırla ikna etmenin zorunlu olduğunu hiç bir zaman inkar etmemiştir.

Fakat bu kişiler, hatalarını ve parti düşmanı görüşlerini sürdürdükleri, hiç bir şeyden çekinmeksizin bunların propagandasını yaptıkları, partiyi —hem de en elverişsiz zamanlarda— tartışmalara boğdukları ve görüşlerine taraftar elde etmeye çalıştıkları zamanda ise Lenin yalnızca ideolojik etkileme ve ikna etmeyi yetersiz bulmuştur. O, eğer partinin kararlaştırdığı bir eylemin birliği bozulursa, «ilkeler öylesine ciddi yaralar alma durumuna gelir ki, örgütsel ilişkilerin koparılması bir görev olur»([16]), diye ihtar etmiştir. Lenin, «marksistlerin marksizmin hasımları ve kalpazanları ile birliğini değil **marksistler arasındaki birliği»**([17]) savunmuştur.

Bazı yazarlar çoğunluk kavramının «belirsiz» olduğunu, doğru konulmadığını iddia ederler: Parti hayatının önemli bir sorunu ile ilgili bir kararın alındığı şu veya bu forumdaki çoğunluğun genel olarak parti çoğunluğu olarak kabul edildiğini ama bu forumun tüm parti üyelerinin çoğunluğunu hiç de temsil etmediğini, dolayısıyla sosyalist partilerde partideki çoğunluğun görünüşünün doğru belirlenmesi için kesin bir tekniğin bulunmadığını ve bu nedenle bu partilerde bir «hiyerarşi» olgusunun mevcut olduğunu vb. ileri sürerler.

Bu söylenenler, işçi sınıfı partilerinin birliğinin hasımlarının, bu birliğe karşı mücadelelerinde her türlü aracı kullandıklarını ispatlar. Onlar kesinleşmiş yerleşmiş kavramlara değişik anlamlar getirmeye ve bunları partinin birliğine karşı kullanmaya çalışıyorlar. Oylamanın birliktelliğinin, bizim dediğimiz gibi ideolojik beraberliğinin bir ifadesi ve partinin doğru anlaşılmış politikasının daha önceki kapsamlı tartışmalara dayanan bir ifadesi olmadığını aksine demokrasinin bir sınırlandırılması olduğunu ileri sürmek istiyorlar. Onlar, sosyalistlerce seçilmiş bir forumun çoğunluğuna karşı parti kitlelerinin çoğunluğunu koyarlar. Aynı şekilde çoğunluğun belrilenmesine dair kendi yöntemlerini bize zorla kabul ettirmekten de vazgeçmemektedirler.

Parti örgütlerince seçilmiş olan ve onların tüm görevine sahip olan en itibarlı, tecrübeli ve ilkelere bağlı sosyalistlerden oluşan parti komiteleri ve organları parti üyelerinin kitlesinin görüşlerini en açık bir biçimde ifade ederler. Parti forumlarındaki çoğunluğu, bunların temsil ettikleri parti üyelerinin çoğunluğuna karşıt göstermeyi yalnızca partiyi fraksiyonculuk ve «içerde pluralizm» açısından ele alan ve bu arada ideolojik beraberliği ve parti üyelerinin ana kit-

lesinin görüşlerinin birliğini ciddiye almayan kimseler becerirler. Çoğunluk kavramının yeniden ele alınmasına, sadece, ideolojik açıdan parti forumlarında çoğunluğun görüşlerinden ayrılmış olanlar gayret gösterir. Çoğunluğun tutarlı devrimci tavrı, franksiyonculuk ve gruplaşma taraftarlarını, parti forumu dışında bir dayanak aramaya, çoğunluğun kanunsuzluğu üzerine yaygara koparmaya, hatta kitlelerin desteğine sahip olmak için her türlü araca başvurmaya zorlamaktadır. Bu pek iyi bilinen bir tablodur. Zaman geçmiş, araçlar değişmiştir, ama Lenin tarafından açığa çıkarılmış olan örgütsel oportunizmin özü değişmemiştir. Oportunizmin demokratik merkeziyetçilik ilkesini her yok etme denemesine karşı mücadele etmek, daha önce de olduğu gibi şimdi de, partinin birliği ve mücadele gücü için gerekli bir ön koşuldur.

Partinin birliği için, örgütlenme biçimleriyle ilgili sorunların doğru bir şekilde çözümü büyük önem taşır.

Deneyler, devrimci bir partinin eylem birliğinin, tüm partinin politikasının yürütülmesi için kapsamlı yetkilerle donatılmış ve partinin tüm eylemlerini birleştiren ve yönlendiren yönetici bir merkez olmaksızın düşünlemiyeceğini gösterir. SBKP XXIV. Parti Kongresinde Brejnev, «Partimiz daima ve her yerde birlik içinde, kaynaşmış bir güç olarak ortaya çıkıyorsa, ülke içinde, ve uluslararası olayların sahnesinde kararlı hareket ediyor ve önündeki görevleri başarıyla çözüyorsa, bu çok büyük ölçüde, cumhuriyetlerdeki, bölgelerdeki, illerdeki, şehirlerdeki ve mahallelerdeki parti örgütlerinin, parti politikasını tutarlı bir şekilde gerçekleştirmelerinden ve SBKP Merkez Komitesinin sadık birer desteği olmalarından ötürüdür» ([18]) demiştir.

Demokratik merkeziyetçilik ilkesine revizyonistlerden gelen saldırılar çoğunlukla yerel organları partinin merkezi birimlerine, en alt düzeydeki örgütleri en üst düzeydekine karşı çıkarma yönünde olmaktadır. Amaç, bu sonuncuların parti içindeki durum üzerindeki etkisini zayıflatmaktır. Bütün bunlar tabiatıyla, demokrasiyi genişletmek ve aşırı merkeziyetçiliği önlemek bahanesiyle yapılmaktadır. İşçi sınıfı partilerine karşı, bunların halâ alt organların daha üst düzeydekilere uyması mecburiyetini vurguladıkları, ama bu en üst organların da tüm partiye veya üyelerinin çoğunluğuna uymasının gerekli olduğunu vurgulamadıkları suçlaması yapılmaktadır.

Bütün bunlardan, «geniş birleşmelere», «aynı görüştekilerin ve savaşçıların yeni birliklerine», partinin varlığının «yeni biçimlerine» duyulan büyük özlemin, yani marksizm döneklerinin uzun zamandan beri birlik halindeki merkezileşmiş sosyalist partilere karşı bir alternatif olarak koydukları şu amorf, birlik halindeki eylemlere yeteneği olmayan örgütlere olan özlemin çıkartılması hiç de güç değildir. Bu tür «birleşmelerin» örgütsel yapısının temelini, yerel parti örgütlerinin kapsamlı özerklikleri oluşturur.

Birlik halindeki merkezileşmiş devrimci parti yerel parti örgütlerinin özerkliğini dışarmaz, tersine şart koşar. Ne var ki, işçi sınıfı sosyalistlerinin özerklik anlayışlarıyla, anarşist ve oportunist tasarıların birlik halinde merkezileşmiş partiyi, aralarında örgüt ve disiplin birliğinin bağları olmayan parçalara bölme tasarılarının hiç bir ilişkisi yoktur.

Bilimsel anlamda özerklik, **ilk olarak** demokratik merkeziyetçilik ilkesinin tanınması anlamına gelir; özerklik, «merkeze tabi olma zorunluğu varolacağından» ([19]) bir birlik halinde merkezileşmiş bir parti çerçevesinde özerklik demektir.

İkinci olarak bu, yapıları bakımından enternasyonal olan yerel parti örgütlerinin bölgesel özerkliğidir.

Üçüncü olarak bu yerel sorunlarda özerkliktir. SBKP tüzüğünde «Tüm par-

ti örgütleri parti politikasıyla çelişkili olmamak kaydıyla yerel sorunlarda karar vermede özerktirler» ([20]) denir. Lenin «merkezin her ufak tefek şeye karışmasından serbest olmak anlamındaki özerklikten» ([21]) bahsetmiştir. Bu da parti tüzüğünde tespit edilir.

Yerel parti örgütlerindeki özerklik partinin merkeziyetçi karakterini zedelemez, demokratik merkeziyetçiliğin alt parti örgütlerinin üstlerindekilere uyması gereğine karşıt değildir. Merkezin kapsamlı haklarını ön koşar. Friedrich Engels, içinde yerel organların en üst kademeye belirli hakları tanımadıkları bir birlik halindeki örgütün tasavvur edilemiyeceğini söylemiştir ([22]).

Partinin gelişmesi yerel parti örgütlerinin rollerinin artırılmasına, haklarının genişletilmesine bağlıdır. Partinin genel gelişmesi, öncü rolünün büyümesi bunu gerektirir. Ancak bu, yerel komitelerin eylemleri partinin genel politikasına karşıt oldukları zaman bunları düzeltmek üzere her türlü yetkiye sahip olma zorunda olan merkezin rolünün zayıflatılması demek değildir.

Son olarak çok uluslu bir ülkede eylem birliğini güvence altına almak zorunda olan bir partinin örgütsel yapısı üzerine bir kaç söz söylemek gerekir. Bazı çok uluslu ülkelerde leninist kavram ve pratiğe karşıt görüşlerin savunulmasına rastlandığından, partimizin bu konuda uzun yıllar boyunca edindiği tecrübelere değinmek bizce gereklidir.

Lenin demokratik merkeziyetçilik ilkesini proletarya enternasyonalizmi ilkesiyle yakın bir bağlılık için ele almış, birbirlerine tamamen uygunluklarını ve karşılıklı etkilerini ortaya çıkarmıştır. Merkeziyetçilik ile enternasyonalizm bir partinin örgütsel yapısında ayrılmaz bir şekilde birbirlerine bağlıdır. Bu iki ilke, bunların karşılıklı etkileri ve diyalektik birliği proletaryanın gelişen mücadele koşullarını yansıtırlar. Birlik halinde merkezi enternasyonal bir parti, tüm ulusların işçilerinin sınıf çıkarlarının ortaklığının örgütsel ifadesidir.

Tecrübelerimiz, partinin demokratik merkeziyetçilik ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine dayanan merkezi örgütlenmesinin federatif bir devlet yapısının koşullarında da korunduğunu, fakat devlet yapısında gerçekleştirilebilen federalizmin, otomatikman partiye, parti yapısına aktarılamıyacağını göstermektedir.

Partimizde geçmişte, federatif devlet yapısında birlik içinde merkeziyetçi bir partinin ömürlü olamıyacağını savunmuş kişilerin bulunmuş olduğu söylenmelidir. Örneğin Zinoviev şu görüşü savunuyordu: «Birlik halinde merkezi bir parti ve yanısıra devletlerin federasyonu. Uzun bir süre için böylesi bir garabet elbette çok zor tasavvur edilebilir. Burada biri diğerine taviz vermek mecburiyetindedir.» Böylesi bir görüş açısı, ve federasyonun devlet ve parti yapısında ilkesel bakımdan farklı anlam ve rollere sahip olacağını göremediğinden ve çok uluslu bir ülkede parti ve devlet yapısının özelliklerini gözönüne almadığından destek bulmadı ve bulamazdı da.

Devlet yapısındaki federasyon, daha önceki ulusal tahakkümün mirası olan halklar arası güvensizlik ve düşmanlığın yok edilmesi için gerekli ön koşulları yaratır, halkların «gerçekten demokratik ve enternasyonalist bir temel üzerinde» ([23]) kendi istekleriyle, sıkısıkıya birleşmelerinin gelişmesine, sağlamlaştırılmasına katkıda bulunur. Parti yapısında federasyon ise proletaryanın ve tüm çalışanların ulusal kökenden bağımsız ve birlik içindeki sınıf çıkarlarının birbirinden ayrılması, parçalanması demektir. Bu, hem ulusların kendi gelişmelerinin genel sürecinde hem de yakınlaşmalarının gelişmesinin, dostluklarının ve eylem birliklerinin sağlamlaştırılmasının genel sürecinde partinin öncü rolünün gerçekleştirilmesine ters düşer.

Tarih, ulusal sorunun doğru bir çözümünü ve çok uluslu bir ülkede sosyalist kuruluşu sadece federatif bir devlet yapısı ile birlik halindeki merkezileş-

miş bir partinin birleştirilmesinin sağlıyabileceğini göstermiştir. Federatif bir devletin parti yapısında demokratik merkeziyetçiliğinin ve proletarya enternasyonalizminin uygulanmasındaki tutarsızlık, deneylerin de gösterdiği gibi kesinlikle partide federalist eğilimlerin güçlenmesine götürür. Partinin birliğinin bozulması, öncü rolünün yok edilmesi tehlikesini getirir. Enternasyonalizm merkeziyetçilikle uyumlu bir birleşmede büyük, bütünleştirici bir güç oluşturur. Oysa parti yapısında federasyon, milliyetçi bir tutumun yansıması olarak dağıtıcı bir güçtür.

Demokratik merkeziyetçilik ilkesinin tutarlı ve doğru gerçekleştirilmesi böylelikle partinin eyleminde birlik için en önemli koşul olmaktadır. Bu birlik, tüm parti üyelerinin, bir yandan yönetici parti organlarının teşkil edilmesine, partinin eylem programının ve politik çizgisinin belirlenmesine, öte yandan partinin aldığı kararların gerçekleştirilmesine aktif bir şekilde katılmalarını sağlar. Partinin birliği ses ve duman gibidir, eylem birliğinde dile gelmezse sadece bir hayaldir.

Parti birliğinin sağlamlaştırılması, sosyalistlerin eylem ve görüşlerindeki birlik, oportunizmle her görünümüyle mücadele objektif bir zorunluluk, devrimci hareketin gelişmesinin her aşamasındaki bir kuraldır.

Devrimci hareketin gelişmesi, sosyalist kuruluş sürecinde toplumsal sosyo - ekonomik dönüşümler, toplumun moral - politik birliğinin sağlamlaştırılması — bunlar sosyalistlerin eylem ve görüşlerindeki birliğin daha sağlamlaştırılması için objektif koşullar yaratır. Objektif olanaklar ise kendiliğinden bir gidişle gerçekleştirilemezler. Partinin birliğinin sağlamlaştırılması amaca yönelik eyleminin sonucudur. Gerçekleştirilmesinin biçimleri partinin ve toplumun her gelişme aşamasındaki sosyo - politik durumca belirlenir.

Günümüz koşullarında demokratik merkeziyetçilik ilkesinin doğru ve tutarlı bir şekilde uygulanması ve politik - ideolojik ve örgütleyici çalışmaların daha da geliştirilmesi için alınan tedbirlerin gerçekleştirilmesi özel anlam kazanır.

---

1) Bkz. : 1969 Moskova Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısı Temel Belgesi, s. 44
2) Lenin, Cilt 23, s. 47.
3) Marx - Engels, Manifesto.
4) Lenin, cilt 32, s. 176
5) Lenin, cilt 4, s. 205.
6) Lenin, cilt 7, s. 420
7) SBKP MK 24. Kongre Hesap Verme Raporu, s. 128.
8) Lenin, cilt 31, s. 29/30.
9) Lenin, cilt 19, s. 515
10) Lenin, cilt 11, s. 315.
11) Lenin, cilt 10, s. 447.
12) Lenin, cilt 11, s. 315.
13) Lenin, cilt 10, s. 447.
14) Lenin, cilt 19, s. 517.
15) Cahiersn de Cemmıaisme, 1970, sayı 2 - 3, say 450.
16) Lenin, cilt 11, s. 315.
17) Lenin, 20/228.
18) Rapor, s. 132 (1971 24. Kongre).
19) Lenin, 6/486.
20) SBKP Program ve Tüzüğü, s. 142.
21) Lenin, 6/486.
22) Engels, cilt 33, s. 374.
23) Lenin, cilt 21, s. 421.

Lenin'in «Barışçı yanyana yaşama» ilkesi ve bazı itirazlar

Günther Kühne **(Einheit Dergisi)**

Lenin tarafından geliştirilen sosyalist ve kapitalist ülkelerin barış içinde yan yana varolması işçi sınıfı sosyalizminin kendi içinde birlik ve bütünlük halinde olan bilimine uygundur ve sosyalist devletlerle tüm uluslararası sosyalist hareket tarafından bu temel üzerinde sürdürülen politikanın önemli bir bileşkenidir. Daha 1915 yılında, Lenin emperyalizm aşamasındaki kapitalizmin eşit olmayan ekonomik ve politik gelişmesi kanununun işlemesinden şu sonucu çıkarmıştı : «Sosyalizm önce birkaç kapitalist ülkede, hattâ belki de tek bir ülkede zafer kazanacaktır.» (1) Sosyalist Ekim Devrimi bu bilimsel öndeyiyi haklı çıkardı. Lenin'in dediği gibi, bu devrimle bütün dünyada başlayan kapitalizmden sosyalizme geçiş, «sosyalist ve kapitalist devletlerin bir zaman için yan yana varolacakları bir süredir.» (2) İşte bu görüşler, doğruluğu dünya tarihince tekrar tekrar kanıtlanan ve kanıtlanacak olan «barış içinde yan yana varolma» ilkesinin genel teorik temelini oluşturur.

Lenin'in bu konudaki ilk sözlerinden, sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki ilişkinin günümüzdeki dönüm noktasına kadar uzun bir yol katedilmesi gerekti ve bu yol çok zor sınavlarla doluydu. Bu nedenle Brejnev yoldaşın şu tespiti her sosyaliste, her barış Savaşçısı'na derin bir mutluluk ve yeni bir eylem gücü veriyor : «Öyle bir zamanda yaşıyoruz ki, artık uluslararası ilişkilerin temelden değiştirilmesinin ön koşulları öncelikle burada, Avrupa'da ortaya çıkmıştır. İyi komşuluk ilişkilerinin kurulmasının ve farklı toplum düzenlerine sahip ülkelerin "barış içinde yanyana varolma" ilkesine dayanarak, karşılıklı yararlar sağlayarak birlikte çalışmalarının yolu açılmıştır. Sovyetler Birliği ise kurulduğu günden beri bu yolu savunagelmiş. Eğer bu görev bugün pratik çalışmalar içinde yerine getiriliyorsa, o zaman şunu açıkça belirtmeliyiz : Biz bu başarıyı dünya sosyalizminin güçlenmesine ve sosyalist ülkelerin artık ölçülemeyecek kadar artan önemlerine ve etkilerine borçluyuz (3).

Barış : Sovyet İktidarının İlk Sözü :

Kurulduğu ilk günden beri Sovyet iktidarının amacı; yeni Sovyet devleti ile emperyalist güçlerin barış içinde yanyana var olmalarıydı. Geçmişte olduğu gibi bu gün de bu amaç, sosyalizm ile barışın birlikteliğini tanıtlar. Bu birlik; hem insanlığın, emperyalizmin o korkunç belâsından, halkları yok eden savaşlardan kurtulmasını, hem de sosyalizmin inşası için elverişli uluslararası koşulların yaratılmasını içerir.

Örgütlü işçi hareketi başladığından beri, barış için mücadele, işçi sınıfının tarihsel görevinin gerçekleştirilmesinde önemli bir öge olarak bu sınıfın devrimci partilerinin strateji ve taktiklerinde yer almıştır. Sömürücü sınıflar ve bunun tabii sonucu olarak da savaştan çıkarı olan sınıfları içermeyen sosyalizm, insanlık tarihindeki, doğası gereği barışsever olan ve devlet doktrini kararlı bir barış politikasına eşit olan ilk toplum düzenidir. Çünkü Karl Marx ve Friedrich Engels işçi sınıfında, yalnızca sömürüden kurtulmuş bir toplum düzeninin gerçekleştiricisi değil, aynı zamanda, «Efendileri olmak isteyenler savaş naraları atarken, sorumluluğunu bilerek barış buyruğunu verebilecek özgür bir gücü» de görüyorlardı (4). İşte bu nedenle de, dünyanın ilk sosyalist devleti Marx ve Engels'in temel görüşlerinin pratikteki ilk uygulamasıydı.

İktidardaki işçi sınıfının uluslararası arenadaki ilk sözü, 8 Ekim 1917'de bütün Rusya Sovyet Kongresinde tam oy birliğiyle alınan «Barış Kararı» ydı. Lenin şöyle diyordu : «Bu konuda da Ekim Devrimimiz dünya tarihinde yeni bir çağ açmış oldu. Bu, savaşların ortadan kaldırılması yolunda ilk zaferdir.» (5)

O zamandan beri geçen yıllar boyunca bu yolda dünya tarihine malolan başarılar elde edildi. 30 yıl önce Sovyet Halkı'nın ve Kızıl Ordusu'nun faşist saldırganları yenişi, devrimci dünya sürecinin yeni bir sayfasını açtı. Bundan böyle, yeni yeni halkların kapitalizmden sosyalizme geçmesiyle sosyalist dünya sistemi oluştu. 30 yıl içinde uluslararası güçler ilişkisi sosyalizm ve barış lehine değişti. Sınıf savaşının koşulları emperyalizm için daha zorlaştı. Tekelci burjuvazinin önemli çevreleri yeni duruma uyma zorunluğu altında gerçekleri gözden geçirirken boşuna bunalmıyorlar. Biraz daha gerçekci düşünen emperyalist devlet adamları ise, en iyi ifadesini SBKP'nin XXIV. Kongresinin kabul ettiği Barış Programı'nda bulan, uzun zamandır sosyalist ülkelerce yaygınlaştırılan ve barış yanlısı güçlerce desteklenen yumuşama önerilerine yatkınlık gösteriyorlar.

Ama emperyalizmin tekelci kapitalist özünden kaynaklanan saldırganlığı ve kaba güce rağbeti bu yolla ortadan kalkmayacaktır. Bu çok doğal bir şey. Öte yandan emperyalizm sosyalizme karşı beslediği düşmanca amaçlardan da vaz geçmiş değildir. Yoldaş Erich Honecker şöyle diyor: «Emperyalizmin saldırganlığını sınırlayan şey, dünyadaki barış güçleridir. Yani önce Sovyetler Birliği'nin ve bunun yanı sıra tüm sosyalist birliğin güçleridir.» (6)

Emperyalist burjuvazinin etkili güçleri bu yeni güçler oranına halâ karşı çıkıyorlar. Yumuşama politikasına karşı düşmanca tutumlarını, eylemlerini arttırıyorlar, askerî provokasyonlarını sürdürüyorlar ve sosyalist ülkelere karşı düşmanlıklarını yoğunlaştırıyorlar. Bunlar bir çok emperyalist ülkede de çok önemli durumlarda etkili olabildikleri için, emperyalizmde bu iki yön, yumuşama ve saldırganlık arasındaki sınır çok kaypaktır.

Bununla birlikte güçler ilişkisinin temeli üzerinde emperyalist dış politikanın ana yönü kendini uydurmaktır (7). Sosyalist ülkeler topluluğu barışı güvenlik altına alma stratejik çizgisini kararlı bir şekilde sürdürüp, yumuşama sürecini geri döndürülmez bir duruma getirmeye çalışırken, bir yandan da yumu-

şamaya karşıt bir takım eğilimlere karşı büyük bir uyanıklık ve savunma hazırlığı içinde bulunuyorlar.

Yumuşamaya karşıt eğilimlerle birlikte, emperyalist ideologlar da, artık uluslararası yaşamdan kopartılması olanaksızlaşan Lenin'in barış içinde yanyana varolma ilkesine saldırılarını artırıyorlar.

Lenin'in kapitalizmin ve sosyalizmin barış içinde yan yana yaşaması kuramını uzun bir zaman süresi için oluşturmadığı savı gibi böyle gerçeklere taban tabana zıt, kaba saba savlar artık pek ileri sürülmüyor. Ama Lenin'in bu ilkesini yalanlama, tahrif etme çabaları artıyor. Lenin'in belirli bazı sözlerini barış içinde yan yana yaşama ilkesiyle çelişirmiş gibi göstermeye yeltenenler sık sık görülüyor. Sosyalistlerin savaşı uluslararası yaşamdan kovup atmak azmini boşa çıkarmak isteyen hasımları, hep aynı şeyleri ileri sürerler: Lenin'in 3 Mart 1919 Brest - Litovsk antlaşmasıyla, «halka yalnızca bir an soluklanma olanağı sağlandı» ğını bildiren tespit (9) ve «Sovyet Cumhuriyeti ile burjuva devletleri arasında bir dizi korkunç çatışmanın kaçınılmaz olduğunu söyleyen Mart 1919 tahmini (10). Bu arada Lenin'in sözleri hep tarihle olan bağlantısından soyutlanır, mutlaklaştırılır, ve yönleri saptırılır. Sonunda Lenin için barış politikasının amacının; yeniden derlenip toparlanıp, güç toplayıp, sınıf düşmanına yeniden saldırabilmesi için partiye bir soluklanma olanağı yaratmak (11) olduğu ileri sürülür.

Bu tür «savlar» Lenin'in sözlerini iki yönden tahrif eder. Birinci: Lenin'in Brest - Litovsk barışının halka bir soluk alma olanağı getirdiğini söylemesi, onun bu sözle bir takım temel amaçları formülleştirmesi demek değildir. Aksine tarih tarafından az sonra doğruluğu onaylanan gerçek bir olgunun saptanmasıdır. Ki nitekim, emperyalizm az sonra Sovyet iktidarına saldırmıştır.

İkincisi: Lenin'in burjuva devletleri ile Sovyet Cumhuriyeti arasında patlak vereceğini önceden görüp söylediği çarpışma, «Partinin saldırısı» ile değil (ki burada Sovyet devleti kastedilmek istenmektedir), tam tersine 14 kapitalist devletin devletler hukukuna aykırı müdahalesi ile başlamıştır.

Sovyet halkının «barış içinde soluklanmasını» sona erdiren bu silâhlı saldırı, «dünya bolşevizmini» yok etmek amacını taşıyordu. Savaş başladı. Sovyet hükümeti ta başından beri bu askerî savaşı cumhuriyetin güvenliği ile sürekli bir barışın sağlanması için yürütüyordu. VII. Sovyet Kongresi, «Hiç bir zaman vaz geçmeyeceği barış çabasını... ve... Antant devletlerine... teker teker ve hepsine birden yaptığı derhal barış görüşmelerine başlama çağrısını» (12) tekrarladı ve vurguladı. Ama bütün bu barış çağrıları emperyalist hükümetlerce geri çevrildi. Barışı yeniden sağlayabilmek için artık saldırganlar ve beyazlar üzerinde Kızıl Ordu'nun askerî bir zaferi gerekli olmuştu.

Barış içinde yan yana yaşamayı gerçekleştirmek amacıyla savaşan partinin ve Sovyet Devletinin zaferi yeni bir dönemi başlattı. Bu yeni dönemi Lenin şöyle tanımlar: «Önümüzdeki dönem artık soluklanacak bir mola zamanı değildir. İçinde uluslararası varlığımızın temellerini kapitalist devletlere karşı mücadelede pekiştireceğimiz yeni bir devirdir.» (13)

Şimdi Sovyet iktidarı artık uzun sürecek bir barış için mücadele etmek olanağını elde etmişti. Sovyetlerin o zamanki Dışişleri Halk Komiseri Çiçerin, 17 Haziran 1920'de Lenin'in barış içinde yan yana varolma yaşama politikasını etraflıca açıklıyordu: «Bizim politikamız bir barış politikasıdır ve herkes de bunu bilmektedir. Bir tek şey istiyoruz. Bizi istediğimiz gibi gelişmekten alıkoymaya kalkmasınlar. Yeni sosyalist düzenimizi barış içinde kurmak istiyoruz. Herkes bilmelidir ki, biz ne düzenimizi ne de iktidarımızı süngülerimizle yaygınlaştırmayız. Barış ve karşılıklı anlayış istiyoruz, ama iki tarafa da aynı koşullar içinde

karşılıklı yararlar sağlayan gerçek bir anlayıştır istediğimiz. Bizim sloganımız eskiden ne idiyse, şimdi de odur: Nasıl olursa olsunlar, öbür hükümetlerle barış içinde yan yana varolmak istiyoruz. Bizzat gerçek hem bize hem de diğer devletlere, işçi köylü hükümetiyle kapitalist hükümetler arasında sürekli ilişkiler kurmanın zorunluğunu göstermiştir.» (14)

Bu ifade yeterince açık ve tek anlamlıdır. Geçmişte geçerliydi, günümüzde doğrudur, kapitalist devletler var olduğu sürece, gelecekte de geçerli olacaktır. Halkların barış, güvenlik ve birlikte çalışma uğraşını etkileyen uluslararası koşullar artık temelden değişikliklere uğramıştır. Yeni uluslararası güçler ilişkisi sayesinde —insanlığın gelişiminin ana yönü sosyalizm, uluslararası işçi sınıfı ve tüm devrimci güçlerce belirlenmektedir— Lenin'in barış içinde yan yana yaşama ilkesini sosyalist ve kapitalist ülkeler arasındaki ilişkilerin değer ölçüsü, normu olarak uygulama olanağı ortaya çıkmıştır.

Barışçı Yan Yana Varolma ve Uluslararası Sınıf Savaşı :

Lenin, farklı toplum düzenlerine sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarının «kapitalizmle barış yapmak» anlamına gelmediğini, tam tersine iki ayrı biçimlenmenin, iki ayrı ekonomi düzeninin birbiriyle yarışı anlamına geldiğini durmadan tekrarlamıştır (15). Yan yana yaşamanın en barışçıl biçiminde bile kapitalist ve sosyalist devletler arasındaki anlaşmaz çelişki aşılamıyacaktır. Hiç kimse istese bile, sınıf savaşının kaynağını ortadan kaldıramıyacaktır.

Barış içinde yan yana varolma politikasının, «kapitalizmin bütünlüğünü, birliğini bozduğundan» (16) yakınmak için tarih bilincinden yoksun olmak gerekir. Çünkü sınıf savaşı, iki zıt toplum düzeninin kavgası ,çağımızın önlenmesi olanaksız bir tarihsel olayıdır. Sosyalistler, farklı toplumsal düzenlere sahip devletlerin barış içinde yan yana yaşaması ilkesinin gerçekleştirilmesinde bunca uğraşmaktadırlar, çünkü sınıf savaşlarını askerî güçlerin kullanılmayacağı, savaşların önleneceği bir yola sokmak amacındadırlar.

Yoldaş Leonid Brejnev şöyle söylüyor: «SBKP'nin çıkış noktası evvelce de, şimdi de aynıdır: Kapitalist ve sosyalist sistemlerin sınıf savaşı ekonomi, politika ve doğal olarak ideoloji alanında süreduracaktır. Zaten başka türlü de olamaz. Çünkü kapitalizmle sosyalizmin dünya görüşleri ve sınıfsal amaçları birbirine zıttır ve birbiriyle bağdaşamazlar. Ama biz, tarihsel açıdan önlenmesi olanaksız olan bu mücadelenin, savaşlarla, tehlikeli çatışmalarla ve denetlenemez silahlanma yarışlarıyla dolu bir yola girmesini önlemek için çaba göstereceğiz.» (17)

Barış için mücadele, ancak işçi sınıfının sınıf mücadelesiyle, savaşlar çıkaran bir toplum düzenine, emperyalizme karşı anti - emperyalist güçlerin mücadelesiyle, ayrılmaz bir şekilde birleştirilir ve bunlar birbirlerini karşılıklı etkilerlerse başarılı olur. Fransız Komünist Partisi genel sekreteri Georges Marchais bu sıkı ilişkiye değinerek 20. Parti Kongresinde şunları söyledi: «Barış içinde yan yana varolma yolunda atılacak her adım, emperyalizmin müdahale olanağının biraz daha azaltılmasına, burjuvazinin en gerici kesimlerini tecrit etmesine anti-kominizmin ve sosyalizm üzerine önyargıların yıkılmasına ve demokratik ve sosyal mücadele cephesinin genişletilmesine katkıda bulunacaktır. Aynı şekilde kapitalist sömürüye karşı emekçilerin çıkarlarının savunulması, özgürlüklerin savunulması ve sosyalizme giden yolu açacak önemli ekonomik ve politik değişiklikler için mücadele de — bu, emperyalizmin zayıflaması anlamına geleceği için, sonuç olarak barış içinde yan yana varolmama temellerini sağlamlaştıracaktır.» (18)

Leninist barış içinde yan yana varolma politikası hem çağımızın kişiliğine,

hem de insanlığın hayatî çıkarlarına uygun düşmektedir. Bu ilke, devrimci dünya süreci ile bütün halkların genel talebi olan savaşın ve savaş korkusunun olmadığı bir dünya özleri çakışmakta bir arada dile gelmektedir. Emperyalizmin ideologları ise bu çakışmayı örtbas etmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Lenin'in «ölümüne dek dünya devrimine inandığını» bunun için de barışçı bir yan yana varolmadan yana olamıyacağını söyleyerek, somut gerçekleri saptırıp, devrimci dünya süreci ile barış içinde yan yana yaşama ilkesi arasına bir duvar çekmek istiyorlar. Bunun için de, sosyalizmi küçük düşürmek için, troçkistler ve diğer sahte devrimciler tarafından savunulan, başka ülkelere savaş yoluyla devrim «ihracı» teorilerine dört elle sarılıyorlar.

Oysa Lenin daha 1918'de bu tür kuramları reddetmişti. Avusturya ve Almanya'yla bir barış antlaşması imzalanması üzerine hasımlarıyla yaptığı tartışmalarda şöyle yazmıştı: «Bazı yazarlar sanıyorlar ki, uluslararası devrimi gerçekleştirmek için devrimlerin kırbaçlanması gerekmektedir ve ancak savaşlar devrimleri kırbaçlar, barış hiç bir zaman devrim getirmez. Çünkü barış, kitlelerde, emperyalizmin artık "meşru sayıldığı" izlenimini uyandırabilir. İşte böyle düşünmek, Marksizm'den tamamiyle kopmak demektir. Çünkü Marksizm devrimlerin "kırbaçlanmasını" hep yadsıyagelmişdir. Devrimi geliştiren şey sınıflararası çelişkilerin keskinliğidir, bu keskinlik ne kadar artarsa, devrim de o kadar gelişir.» (19)

Lenin, barışın işleri savaştan çok daha iyi ilerleteceğini, her barışın sosyalizmin etki edebilmesine yüz kat daha çok ve daha iyi olanaklar sağlayacağını hep tekrarlamıştır (20). Dünya tarihinin akışının, Sovyet Devletinden etkilenmesinin şu noktalara bağlı olduğunu hep belirtmiştir: «Öyle bir örnek yaratmalıyız ki, bu örnek sözle ikna etmeğe çalışmak yerine......, işçi sınıfı düzeninin ......, sosyalist toplum düzeninin kurulabileceğini öteki ülkelere eylemle göstersin. Bu görevin dünya çapında önemi vardır.» (21) Bu örneği yaratmak için güvenli bir barış ortamına gerek vardır.

Lenin ve SBKP işte bu görüşe bağlı kalarak, Sovyetler Birliği'nde sosyalist yapının kurulmasının hem ulusal, hem de uluslararası bir görev olduğunu her zaman belirttiler. Böylece ekonomi politikası dünya devrim sürecini de etkileyen önemli bir unsur haline geldi. «Mücadele uluslararası planda bu alana aktarılmıştır. Eğer bu sorunu çözebilirsek, o zaman uluslararası planda kesin ve nihai olarak mücadeleyi kazandık demektir.» (22)

Lenin'in bu tutumunu sürdüren sosyalist ülkeler topluluğu uluslararası arenada en etkili güç oldu. Barışı sağlamaya yönelik koordine dış politikaları uluslararası ilişkilerdeki temel eğilimi oluşturuyor. KEYK'teki (Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi) birarada kardeşçe çalışmaları, onları dünyanın en dinamik ekonomik gücü yaptı. Çekirdeğini yenilmez Sovyet ordusunun oluşturduğu tüm silâhlı kuvvetlerin bir arada çalışması, Varşova paktı ile savaş isteyen güçlerin önüne aşılmaz engeller çekti. Emperyalizmin çökme sürecine, kapitalizmin genel bunalımının nitelik bakımından keskinleşmesine, bunun emekçilerin hayat şartları üzerindeki korkunç etkilerine karşılık, gerçek sosyalizmin üstünlüğü daha bir belirginleşiyor. Sosyalizmin tüm devrimci ve barış yanlısı güçler üzerindeki etkisi durmaksızın artıyor.

Farklı toplum düzenine sahip devletlerin barış içinde yan yana varolması ilkesinin kararlı bir şekilde uygulanması yalnızca sosyalizmin inşası için en uygun koşulları sağlamakla kalmıyor. Bunun yanı sıra bütün halkların ilerlemesine de yararlı oluyor. Bu gerçek gitgide daha iyi beliriyor. ABD KP başkanı Henry Winston ve genel sekreteri Gus Hall yoldaşlar Brejnev'e yazdıkları bir mektupda şöyle diyorlar: «Barışın pekişmesi ilerlemeye yarıyor, anti - emperyalist güç-

leri sağlamlaştırıyor ve ulusal kurtuluşları için mücadele eden halkların çıkarlarına uygun düşüyor.» (23)

Avrupa'daki kapitalist ülkelerin işçi sınıfı partileri mücadeleleri sırasında elde ettikleri deneyleri genelleştirerek, şu gerçeği saptadılar: «Barışçı yanyana varolma alanında elde edilen sonuçlar, büyük sermayeye ve emperyalizme karşı sürdürdüğümüz mücadeleyi hiç de zayıflatmamakta tam tersine, eylem birliklerini pekiştirerek ve güçlendirerek ve barış, özgürlük, bağımsızlık, ilerleme ve sosyalizm için karşılıklı dayanışmalarını geliştirerek emekçilere ve halklara tek tek her ülkedeki ve uluslararası düzeydeki sınıf mücadelesini daha büyük bir sağlamlıkla sürdürmek için daha elverişli şartlar sunuyor.» (24)

Hindistan KP merkez sekreterliği üyesi yoldaş Krişnan'ın da belirttiği gibi, bu görüşler yeni ulusal devletlerin ilerici güçleri için de tümüyle geçerlidir: «İki karşıt sistem arasındaki yarışın savaş yöntemleriyle sürdürülmesi yerine barış yöntemleriyle sürdürülmesi gelişmekte olan ülkelerin yararına olur ve bu ülkelerin halklarına, dünyanın bu yeni güçler ilişkisinden doğan bütün avantajlardan kendi ekonomik ve sosyal ilerlemeleri için yararlanma olanağını verir (25).

Silâhsızlanma ve Sosyalizmin Korunması

Savaş araçlarının elden geldiğince azaltılması amacıyla Lenin tarafından başlatılan mücadele barış içinde yanyana varolma ilkesine dayanır. 1922 Cenevre Konferansında Sovyet delegasyonu genel silâhsızlanma önerisinde bulundu. Daha da ileri giderek, «bütün devletlerin askerî güçlerinin azaltılmasını savunacak ve özellikle sivil halka karşı zehirli gaz, hava saldırıları gibi çeşitli öldürücü silâhların ve barbarca savaş biçimlerinin tümüyle yasaklanarak savaş kurallarının genişletilmesi koşuluyla, militarizmin baskısını azaltacak her türlü öneriyi destekleyeceklerini» belirtti (26). Aralık 1922 Moskova Silâhsızlanma Konferansında daha önceki önerilere bazı eklemler de yapılarak bu yeniden vurgulandı: «Rus hükümeti şuna inanıyor ki, tam olmasa da, kısmî bir silâhsızlanma bile, silâhlı saldırıları geniş ölçüde kısıtlayacak ve halklar üzerindeki vergi yükünün elle tutulur ölçüde azalmasını sağlayacaktır.» (27)

İşte aynı çizgi bugün de —güçler dengesinin sosyalizm lehine temelden değişmesi şartlarında— kararlı bir şekilde sürdürülmektedir. Bu durum, Sovyetler Birliği ile onunla birlik olan öbür sosyalist ülkelerin hem genel ve hem de tektek alanlardaki başarılı girişimlerinde belli olmaktadır. Birleşmiş Milletler'in XXVIII. Genel Kurulunda Sovyetler Birliği'nin yaptığı öneri buna bir örnektir: «Savunma bütçeleri önce BM Güvenlik Konseyi'nin sürekli üyeleri (SSCB, ABD, İngiltere, Fransa ve Çin HC) tarafından yüzde 10 oranında küçültülmeli, bu miktarın bir kısmı gelişmekte olan ülkelerin emrine verilmelidir.» Bu girişim bir çok devlet tarafından saygıyla karşılandı.

Barış içinde yanyana varolmaya karşı çıkanlar, Sovyet silâhlı kuvvetlerinin büyük savaş gücü ve modern teknik silâhları ile Sovyetler Birliği'nin silâhsızlanma yolunda giriştiği mücadele arasında bir çelişki bulmağa çalışıyorlar «Sovyetler mutlak bir silâhsızlanmanın propagandasını yapıyorlar. Ama bu arada kendi askerî güçlerini boyuna arttırıyorlar.» (28) diyorlar. Gerçekte Sovyet silâhlı kuvvetleri yarım yüzyıldan fazla bir zamandır sosyalizmi korumaktalar Ama yalnızca sosyalizm mi? Hayır. Avrupa, faşizmden kurtuluşunu belirleyici olan Sovyet ordusuna borçludur. Eğer sosyalizmin gücü olmasaydı —ki bu güce askerî güç de girer— soğuk savaş geride bırakılamaz, yumuşama dönemine girilemezdi. Hattâ savaşları uluslararası yaşamdan kovma önerisinin gerçekleştirileceğini bile umamazdık. Bunu emperyalizmin bütün tarihi, saldırılarının ve insanlığa karşı işlediği suçların tarihi ve aynı zamanda sosyalizmin gücü

karşısında iflâs eden savaş planlarının tarihe de günümüze kadar defalarca ispatlamıştır.

Emperyalizm —şimdi yaptığı gibi— uluslararası yumuşamanın objektiv koşullarına karşın halâ silâhlanmaya ve buna bağlı olarak savaş hazırlıklarını arttırmaya devam eder, —ve silâhlanma yarışını sürdürürse— sosyalizm için de savunma gücünü artırmak hayati bir görev olacaktır. Öyleyse bu koşullar altında silâhsızlanma çabaları uluslararası ölçüde, somut bir başarıya nasıl ulaşabilir? Emperyalizmi bu konuda yola getirmek için ne gibi etkenler vardır? Yoldaş Herman Axen bir gerçeği dile getiriyor: «Emperyalizm, sosyalizmi silâhlanma yarışı sayesinde yalnız askerî yönden değil, ekonomik yönden de dize getirmek istiyordu. Ama silâh kapitalistleri tarafından şimdiye dek gitgide artan bir hızla sürdürülen sınırsız bir silâhlanma yarışı, kapitalist yeniden üretim sürecinin tüm yapısını gitgide daha fazla sarsıyor ve sonuç olarak emperyalist sistemin kendisini tehlikeye düşürüyor. Bundan ötürü ABD'nin yönetici çevreleri, başkan Ford'un da Vladivostok buluşmasında formüle ettiği gibi, «silâhlanmayı artık dizginlemek» eğilimindedir (29). Bu tür eğilimlerin nedeni; sosyalizme karşı silâhlı bir saldırıya girişmenin kendi canlarına kıymak olduğunu iyice bilmeleridir.

Silâhlanma yarışına karşı tutulacak yol da, silâhsızlanmanın yolu da, Moskova ve Waşhington anlaşmalarıyla, Vladivostok görüşmelerinin sonuçlarıyla ortaya konmuştur. Beliren temel düşünce, silâhsızlanmanın bir anda değil de, önceleri uzun bir sınırlama süreci, daha sonraları ise silâhlanmayı yavaş yavaş azaltma süreci şeklinde gerçekleşeceğidir. Bu süreç içinde, eşit güvenlik ve alınacak her tedbirde tarafların tek yanlı yarar sağlamaması ilkesi korunacaktır. Yoldaş Brejnev yukarıdaki sözlere şunu ekliyor: «Silâhlanma yarışını durdurmak ve hemen arkasından silâhları azaltma işlemine girişmek — işte bunlar, diyebilirim ki, ortak nihai amacımızın, yani genel ve tam bir silâhsızlanma yolunda erişilmesi gereken ana aşamalardır.» (30)

İdeolojik Mücadele Kaçınılmazdır

İnsanlığın kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı olan çağımızda, sürekli bir biçimde hep daha fazla sayıda, daha geniş toplumsal güçler, tarihsel olaylara daha etkin, daha bilinçli olarak karışıyorlar. İnsanların ezici büyük çoğunluğunun objektiv çıkarları sosyalizm ve barıştan yana. Gerçi bu insanların tamamiyle durumlarının bilincinde oldukları söylenemez. Geniş emekci yığınları, emperyalizmin tek tek ve özellikle insanlık düşmanı görüntülerine karşı savaşıyorlar, örneğin faşizme, ırkçılığa, sömürgeciliğe, artan sömürüye, enflâsyon vasıtasıyla emekçilerin yaşamına yapılan saldırıları, astronomik silâhlanma bütçelerine ve sakıncalı savaş hazırlıklarına karşı. Fakat toplumsal gelişmenin bütün ilişkilerinin kavranması, uluslararası mücadelede bir yanda emperyalizmin diğer yanda gerçek sosyalizmin rollerinin anlaşılması giderek belirleyici etken haline gelmektedir. Toplumsal ilişkileri temelinden kavrama çabası, yani Marksizm - Leninizmin yaygınlaşması da böylece günümüzde çok daha fazla önem kazanıyor.

Sosyalizmin gerçek gücü ve gelişmiş sosyalist toplumların kuruluşundaki başarıları, sosyalist düşüncelerin yaygınlaşması için sağlam bir temel oluşturuyor. Sosyalizm günümüzde çok etkili olanaklara sahiptir. İnsanlık düşmanı özünü tamamen saklamayı ya da kendini başka türlü tanıtmayı başaramayan emperyalizm, biryandan saçma tezlerle, öte yandan gerçek sosyalizme ve onun barış politikasına karşı saldırganlıkla, marksizm - leninizmin bilimsel görüşlerinin ilerlemesini engellemeye çalışıyor. Bugün ideolojik mücadele, bugün bütün

alanlarda iki sistem arasındaki dünya çapındaki mücadelenin belirleyici bir unsurudur.

Aynı şey barışı kurma savaşı için de tümüyle geçerlidir. Örneğin, «ideolojik alanda barış olmayacağından, tam bir barış içinde yaşama olasılığının gerçekleşemeyeceği», ya da, «ideolojik mücadelenin gerçek yumuşamaya engel olduğu» (31, 32) yakınmaları, emperyalist savlardır, yanlışlığını tanıtlamak gerekir. İdeolojik mücadele yumuşamaya engel olmaz, dar sınırlar çekmez. Farklı toplum düzenlerine sahip devletlerin barış içinde yaşamaları, ancak, özü dolayısıyla saldırgan olan emperyalizmin barışa zorlanması ile gerçekleştirilebilir. Bu da barış güçlerinin çok yanlı olarak güçlenmesini —özellikle ana gücün, yani sosyalizmin güçlenmesini— gerektirir. Aynı şekilde emperyalizmden kaynaklanan barış düşmanı eğilim ve eylemlerin de güçsüzleşmesini zorunlu kılar. Kararlı bir ideolojik mücadele olmaksızın, sosyalizmin insancıl özlem ve düşüncelerini yaymaksızın, tekelci kapitalizmin insanlık düşmanı, saldırgan ideolojisini eleştirmeksizin, ideolojik saptırma ve psikolojik savaş yöntemleriyle sosyalizmin barış getirici etkilerini sarsmaya çalışan emperyalist çabaları boşa çıkarmaksızın barış yapmak olanaksızdır. Toplumsal ilişkilere bilimsel tutumla yaklaşmakla, emperyalist ideolojilerin insanlık düşmanı yüzlerini sergilemekle, bu ideolojileri geriletmekle, aynı zamanda yumuşama olayını da güçlendirmiş, artık durdurulmaz, geri çevrilmez duruma getirmiş oluyoruz.

Kimi emperyalistler, işi ideolojik mücadeleyi reddetmeye kadar vardırmıyorlar, ama onlar da, uzun süreli bir barış içinde yaşamayı engelleyen şeyin, «ideolojik mücadelenin, simetrik bir biçimde iki tarafa da ayni şanslar tanınması kuralına uymayışı» (33) olduğunu söylüyorlar. Buna hemen şu karşılığı vermeliyiz: İnsanların aklı ve yüreği adına sürdürülen sınıf mücadelesi, sosyalistler için, «şans eşitliği ve simetri kuralı» na dayanan bir poker oyunu değildir. Bizim için söz konusu olan şey; toplumsal gelişmenin kuralsallığı, ve bu kuralsallığın gerçekleşmesi, halkların kendi dileklerince, kendi gereksinmelerince gelişmesi ve miyonlarca insanın ölüm kalım sorunudur. İşte ülkemizde ve dünyanın öteki sosyalist ülkelerinde tüm insanlar şans eşitliği, fırsat eşitliği, ve özgürce gelişme olanaklarına sahip oldukları içindir ki, sömürü ve baskının, savaşın ve ırk ayrımının, anti - komünizm ve anti - sovyetizm propagandalarına ve görüşlerine toplumumuzun ve barışın düşmanı düşüncelere fırsat eşitliği, şans eşitliği serbestçe yayılma hakkı tanıyamayız.

Beri yandan, insancıl düşünce ve gerçek kültür değerleri alışverişinde, sanatta, bilimde, sağlıkta ve öbür alanlarda karşılıklı yarar sağlayacak, kültürü zenginleştirecek her türlü ortak çalışma dileğimizdir.

Barışçı Yanyana Varolma ve Ekonomik İşbirliği

«Herhangi bir düşman hükümetin ya da sınıfın dileği, iradesi ya da kararından daha büyük bir güç vardır. Bu güç, onları bizimle ilişkiler kurmaya zorlayan dünya ekonomisinin genel koşullarıdır.» (34) Lenin bu sözleri 1921'de söyledi ve Sovyet Cumhuriyeti için kapitalist devletlerle geniş bir ekonomik birlikte çalışma programı hazırladı. Lenin sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki ekonomik ilişkilerin, barışa denge ve istikrar getireceğini özellikle belirtti. İşbirliği savaşa karşı ekonomik ve politik bir engeldir. Bize karşı savaşabilecek devletler, eğer ekonomik işbirliğine girerlerse, savaşamazlar, çünkü artık bağlanmış durumdadırlar.» (35)

Lenin'in söz ettiği o «daha büyük güç» kendini yavaş yavaş duyurmağa başlamıştır. American Occidental şirketinin yöneticisi 1973 yılı nisanında Sovyetler Birliği ile uzun süreli bir ticarî anlaşma imzaladıktan sonra, 8 milyar do-

ları bulan karşılıklı ödemeleri göz önünde bulundurarak ekonomik alanda bir arada çalışmanın önemini şöyle belirtmiştir: «Biz iş adamları için böylesine uzun süreli ve geniş alanlı bir anlaşmayı imzalamak demek, barış içinde yan yana yaşama ilkesini onaylamak demektir. Çünkü ticaret anlaşmalarının ülkelerimize karşılıklı yarar sağlayabilmesi için, devletlerimiz arasında sürekli bir barış olmalıdır.» (36) Bu tür ticaret anlaşmalarının sayısı yüzleri bulmuştur ve barışa, güvenliğe olan yararları gitgide daha iyi anlaşılmaktadır.

Batılı ideologlar ve politikacılar hiç durmadan sosyalist devletlerin kapitalist devletlerle kurdukları ticaret ilişkilerinden tek taraflı olarak çıkar sağladıklarını söylerler. Örneğin Sovyetler Birliği'yle olan ortak çalışmalar konusunda, «esas yararları Sovyetler Birliği'nin sağladığı» (37) ileri sürlür. Ama bu sav, kapitalizmin kitlesel işsizliği, üretim kısıtlaması ve ihraç zorluklarından doğan devri bunalımları, hızla artan kronik bunalım belirtileri, emperyalist ülkelerin ağırlaşan enerji ve hammadde sorunları düşünülürse, gülünçtür. Bütün bu gerçekler bir yana, kendisine hiç bir çıkar sağlamayan bir takım işlere girişecek kapitalist daha doğmadı. Amerikan dışişleri bakanı Kissinger bile, 19 eylül 1974'de Senato Dışişleri Komisyonunda, «karşılıklı çıkar olmadan ticaretin de olamayacağını» (38) belirtti.

Başkaları da ticaret alanındaki birlikte çalışmanın barış umutları uyandırdığı ve içtenlikle uygulandığı zaman, çelişki sorunlarını çözmek şöyle dursun, daha da arttıracağını ileri sürüyorlar. «Avrupa da şimdilik doğu ile batı arasında yaratılacak birarada çalışma alanı barışı getiremez. Zaten birarada çalışma için gerekli olan koşullar da mevcut değildir.» (39) Yan yana yaşarlarken bile bunca çelişkisi olan iki zıt sistemin, birlikte çalışmaya başlayınca birçok sorunla karşılacakları yadsınamaz. İki sistem arasındaki zıtlık —tabii bu arada ekonomik alandaki sınıf mücadelesi, sosyalizm ve kapitalizm arasındaki ekonomik yarış— çağımızın, bilimin dediklerine tıpatıp uyan bir olgusudur. İki toplum düzeni arasındaki ekonomik iş birliğinin geliştirilmesi, sınıf mücadelesini askerî savaşları önleyecek, artık askerî savaşlara dönüşmeyecek bir düzeye çıkaracaktır. Ekonomik iş birliği iki tarafın da yarar ve çıkarını gözeterek yumuşama olayını ekonomik yönden gerçekleştirecek ve artık önlenemez geriçevrilemez duruma getirecektir. Buna işbirliğinin «barış getirici» işlevi diyebiliriz herhalde.

Ama anti - komünistlerin o düşledikleri türden bir birarada çalışma, yani «ekonomik çerçevesini aşıp, belli etmeden sosyalist düzenin şurasından burasından parçalar koparmak» amacındaki bir birarada çalışma, gerçekten de barış getirici olamaz. Böyle «barış içinde mücadele» stratejileri barış içinde yan yana yaşama ilkelerine taban tabana zıttır. Öte yandan anti-komünist güçler kendi olanaklarını herhalde abartıyorlar. Sosyalist devletler, düzenlerinin dış etkiler tarafından kurcalanmasına hiç de izin verecek değillerdir. ABD kongresindeki anti - sovyet güçler, bazı ticarî şartları, sosyalist ülkelerle yaptıkları ticarette ,aslında ticaretle ilgili olmayan ve ancak her devletin salt kendi iç işlerini ilgilendiren bir takım konulara alet etmeği denediler. Bu durum Sovyetler Birliği'ni ABD ile olan ticaret anlaşmasını dondurmak zorunda bıraktı. Amerika'nın önemli iş çevreleri, Sovyetlerle bir arada çalışmaktan çıkarları olduğu için, Amerikan hükümetinin tutumunu eleştirdiler, yerdiler.

Sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki, iki tarafa da eşit hak ve olanak tanıyan ticaret ilişkileri, ulusal egemenlik ve bağımsızlığı, ve buna bağlı olarak da iç işlerine karışmamayı şart koşmaktadır. Ancak o zaman bu ilişkiler politik bir değer kazanır ve yumuşamaya katkıda bulunur. Sosyalizm ve kapitalizm ara-

sındaki ticaret ilişkilerinin, bilimsel, teknik iş birliğinin, siyasal yumuşama ile aynı ölçüde ilerlemesi bir rastlantı değildir.

Birlikte çalışmanın daha çok geniş ufukları vardır. Yalnızca ticaret ilişkileri ile yetinmez. Eğer birçok devletin gücü etkili bir duruma getirilebilirse, bilimsel ve teknik alanda insanlığın bugün ya da gelecekte karşılaşacağı pek çok sorun, insanlık yararına daha iyi çözülebilir. Bu konuda öncelikle şunları sayabiliriz: Doğal çevrenin korunup yaşatılması, evrenin ve dünya denizlerinin araştırılması, yeni enerji kaynaklarının yaratılması, insan sağlığının korunması vb.

Görülüyor ki, bu işbirliğini gerektiren şey, bütün halkların büyük ve objektiv çıkarları, ertelenmesi olanaksız ekonomik gereksinmelerdir. İşte bunlar bugün Lenin'in zamanındakinden daha fazla etkiye sahiptir. Lenin bu gerçekleri görmüş ve iyice vurgulamıştır. «Tüm kapitalist güçlerin son yıllarda açıkça beliren en ertelenmez, en zorunlu çıkarı, Rusya'yla olan ticaretin büyümesi, düzenlenmesi ve geliştirilmesidir. Bir kez bu tür çıkarlar ortaya çıktı mı o zaman arada çatışma olabilir, ama eninde sonunda bu temel ekonomik zorunluk kendini dayatacak, yolunu açacaktır. Bu noktada oldukça kesin söylenebilir ki, Sovyetler Birliği ve tüm kapitalist dünya arasındaki normal ticaret ilişkileri, gerilemeden sürüp gidecektir.» (41)

Lenin'in ayrı toplum düzenlere sahip devletlerin barış içinde yanyana varolması ilkesi gerçekleşirken birçok zorluklarla, dirençlerle karşılaşacaktır. Tüm sosyalist ülkeler, bütün dünya sosyalist hareketi, karşı taraftan üstün olan güçlerinin ve bunun yanısıra insanlığın kaderine karşı olan sorumluluklarının bilincinde olarak bütün barış güçlerinin önünde bu güçlüklere karşı yürüyeceklerdir. «Bizler, sosyalistler olarak kendimizi, işçi sınıfının ve halkların, sömürü ve baskının zincirinden kurtarılmasına, onların hayati çıkarlarının sosyalizmde gerçekleştirilmesine adadık.» (42) diyor yoldaş Honecker, ve sözlerini şöyle sürdürüyor: «İşte bu gerçekten insancıl ideallere ulaşmaya çalıştığımız içindir ki, bizler barışın güvenlik altına alınması yolunda en kararlı savaşçılarız. Dünya halkları ve bu halklar tarafından yaratılmış değerler, nükleer bir dünya yangını ile yok omağa bırakılamaz. Bizim bu inancımız sosyalist ahlâkımıza uygundur.» (42)

---

(1) Lenin; Avrupa Birleşik Devletleri şiarı üzerine (cilt 30, s. 22).
(2) Lenin; Amerikalı İşçilere (Eserleri, cilt 30, s. 22).
(3) Brejnev; Ülkelerimizi Sağlam Bir Kardeşlik Birleştiriyor. (Dietz Yayınevi, Berlin 1974, s. 12).
(4) Karl Marx; Amerikan Ulusal İşçi Birliği'ne Hitap (Marx - Engels Eserleri, cilt 16, s. 356/57).
(5) Lenin; Ekim Devriminin 4. Yılı (Eserler, cilt 33, s. 35/36).
(6) Erich Honecker, (Dietz Yayınevi, Berlin 1974, s. 167).
(7) Herrman Axen (Dietz Yayınevi, Berlin 1974, s. 75).
(8) B. Maurach; SSCB KP 22. Kongresi ve Sovyet Savunma Politikası.
(9) Lenin; İşçi, Köylü ve Kızıl Ordu Temsilcileri Moskova Sovyetine Söylev (Eserler, cilt 27, s. 154).
(10) Lenin; RKP (B)'nin VIII. Parti Kongresi Merkez Komitesi Raporu (Eserler, cilt 29, s. 138/139).

(11) B. Kirsch; Kucaklaşma, Bölünme, Uzaklaşma Koexistan ve Devrim Arasındaki Politika, Politik Görüş'den (Bonn, Dergi sayısı 141, Mart - Nisan 1972, s. 73).
(12) Lenin; VIII. Bütün Rosya Sovyet Kongresi (Eserler, cilt 30, s. 220).
(13) Lenin; Dış ve İç Politikada Durumumuz ve Partinin Görevleri (cilt 31, s. 407).
(14) SSCB Dış Politika Belgeleri (cilt 2, Moskova 1958, s. 638).
(15) Lenin; RKP (B)'nin Moskova Örgütü Toplantısında Konuşma (Eserler, cilt 31, s. 452).
(16) G. Wettig; Sovyet Koexistans Anlayışı. Doğu ve Batı Arasında Dost İlişkilerin Temeli mi? (Doğu Avrupa adlı dergi, sy. 3 — 1974, s. 185).
(17) Brejnev; Sovyet Halkı İnsanlığa Yeni Ufuklar ve Yeni Yüksek İdealler Gösteriyor (Dietz Yayınevi, Berlin 1973, s. 55).
(18) Cahiers du Communisme (sayı 1/2, 1973, s. 51).
(19) Lenin; Garip ve Korkunç Birşey (Eserler, cilt 27, s. 56).
(20) Lenin; RKP (B) IX. Parti Kongresi (Eserler, cilt 30, s. 444/445).
(21) Dış ve İç Politikada Durumumuz ve Partinin Görevleri (Eserler, cilt 31, s. 413).
(22) Lenin; RKP (B)'nin Bütün Rusya Konferansı (Eserler, cilt 32, s. 458).
(23) Gus Hall ve Henry Wiston'un Brejnev'e 1973 ABD ziyareti dolayısıyla yazdıkları mektup (Daily World, 19 Haziran 1973).
(24) Avrupa kapitalist ülkeler komünist partilerinin Brüksel politik konferansı siyas açıklaması (Neuer Deutschland gazetesi, 1 Şubat 1974).
(25) Komünist (Moskova Nr. 17/1973, s. 95).
(26) SSCB'nin dış politika belgeleri (cilt 5, Moskova 1961, s. 193/194).
(27) Aynı eserden cilt 6, s. 27).
(28) W. Marx; Tek taraflı silâhsızlanma (Ekspres, 27 Kasım 1971).
(29) Herman Axen; Barışçı Koexistans ana çizgimizdir.
(30) Brejnev; Ülkelerimizi sağlam bir kardeşlik birleştiriyor (s. 17).
(31) Klaus Mehnert; Moskova, Koexistans'a rağmen ideolojik savaş diyor (Ost Europa, Stuttgart, sayı 1 — 1973, s. 1).
(32) Marshal D. Shulman; Batıya özgü bir koexistans ve ortak çalışma (Wochenzeitung'un Parlamento eki, cilt 5/74, 2 Şubat 1974, s. 19).
(33) B. Meissner; Sovyetler'in gözüyle barışçı koexistans (Europdeische Rundschau, Viyana, Nr 2, 1974, s. 67).
(34) Lenin; Bütün Rusya Sovyet Kongresi (Eserler, cilt 33, s. 138).
(35) Lenin; RKP (B)'nin Moskova örgütü toplantısında konuşma (Eserler, cilt 31, s. 452/53).
(36) Alıntı : J. Kapelinski; Sovyet Amerikan ilişkilerinin perspektivleri (Sovyet Bilimi'nden. Toplum bilimi ekleri, sayı 11/1973, s. 1155).
(37) Marshal D. Shulman; Batıya özgü bir koexistans ve ortak çalışma (Wochenzeitung un Parlamento eki, cilt 5/74, 2 Şubat 1974, s. 18).
(38) Neue Zeit (Moskova, Nr. 39/1974, s. 11).
(39) Gerhard Wettig; Avrupanın Güvenliği, Sovyet dış politikasında Avrupa devlet sistemi, 1966 - 1972 (Düsseldorf 1972, s. 161).
(40) Brezezinski (Foreign Affairs, Temmuz 1973, s. 72).
(41) Lenin; RKP (B)'nin XI. Parti Kongresi (Eserler, cilt 33, s. 251).
(42) Erich Honecker; Marksizm - leninizm - yeni dünyamızın inşaat planı (Dietz Yayınevi, Berlin 1974, s. 34/35).

Mao'cu ideoloji ve politika üzerine

— I —

MAO'cu ideolojinin keskinleşen anti-sosyalist çizgisi ve bunalımı

Robert Haefner - Roolf Max

(DieEinheit Dergisi Ekim 1975)

Çin'deki maocu rejim, büyük güç şovenizmi amaçlarını gerçekleştirme mücadelesinin yeni bir aşamasına girmiştir. Pekinli yöneticiler politikalarını «süper güçlerin hegemonyası»na karşı mücadele kisvesi altında bilinçli olarak «büyük düzensizlikler ve sarsıntılar» ve IV. Ulusal Halk Kongresinde muhakkak olarak gördükleri ABD ve Sovyetler Birliği arasında «büyük bir çatışma»yı provoke etme üzerine kurmuşlardır. (1) «Dağın tepesine tüneyerek ovadaki kaplanların mücadelesini» seyredip dünya egemenliği konusundaki planlarını uygulama zemini kazanacaklarını sanıyorlar.

Böyle amaçlar taşıyan bir politika bütün yönleriyle tehlikelidir. Bu politika, uluslararası platformda sürekli gerginlik yaratmaya, şayet gerginlik yaratılabilirse, bunu savaşla çözümlenebilecek zıtlıklara dönüştürmeye ve eldeki tüm araçları yumuşamaya karşı ajite etmeye yönelik bir politikadır. Bu, kendini; Çinli yöneticilerin Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na karşı yürüttükleri ve anlaşmanın imzalanmasından sonra da devam eden inatçı, fakat başarısız mücadelede de göstermiştir. Pekin bugün halâ bütün alanlarda ve çeşitli yollarla Helsinki kararlarının hayata geçirilmesini engellemeye çalışmaktadır.

Pekin'in anti-hümanist politikası anti-sovyetçiliğin (teorik olarak varlığını inkâr ederek haritadan sildiği) sosyalist devletler topluluğuna karşı mücadelesinin yeni bir biçimine yolaçmıştır (2). Çünkü bu politika baş düşman olarak gerçek sosyalizmi görmektedir. Dünya barışının teminatı olan Sovyetler Birliği Çinli yöneticiler için, büyük güç olma amaçlarının önüne dikilen tayin edici bir engeldir. Pekinli yöneticiler barış düşmanı politikalarını IV: Halk Kong-

resinde kabul edilen Anayasa ile tescil etmişlerdir. ([3]) Ve savaş hazırlığı konusunda bilinen ve Anayasaya alınan taleplere yeni bir cümle eklenmiştir: «Bütün parti savaşa büyük önem vermeli, savaş zanaatını öğrenmeli ve kendisi savaşa hazırlamalıdır».

Maoculuğun politikası dünyada barıştan yana olan bütün güçler ve bütün halklar için bir tehlikedir. ([4]) Bu, büyük güç şovenizmi çizgisinin yeni biçiminin getirdiği acıları şimdiden çekmekte olan Çin halkı için de geçerlidir, çünkü maocu rejimin sertleşmesi ve askeri-bürokratik diktatörlüğün keskinleşmesi bu çizgi ile birlikte gelişmektedir. Demek ki, maocu teori ve pratikle mücadele etmek dünyadaki barıştan yana olan tüm insanlar için zorunlu bir gerekliliktir. Maocu tasavvurların analizi, bunların tutarsızlığının ve bunların kendini hem gerçek olgularda hem de maocu ideolojinin çıkış noktalarında ortaya koyan ve büyüyen çelişkilerinin gösterilmesi de bu mücadelenin bir parçasıdır.

TARİHSEL PERSPEKTİFSİZLİK

Mao Tse-tung düşüncesinin Çin için doğru olduğu 1973 Ağustos'undaki X Parti Kongresinde ve 1975 Ocak'ındaki IV. Ulusal Halk Kongresinde yeniden kabul edilmiştir. Yeni maocu Anayasa şöyle demektedir: «Marksizm, leninizm ve Mao Tse-tung düşüncesi, ulusumuzun düşüncesini yöneten teorik temellerdir. ([5]) Böylece maoculuk, Mao'nun siyasetten çekilmesinden sonrası için de devletin ideolojisi olarak tespit edilmiştir. Bu arada Çinli yöneticiler ideolojilerinden öylesine emin değillerdir ki, kendilerin politikalarını haklı göstermek için marksizm-leninizmin otoritesine başvurmak zorunda hissetmişlerdir. Ve bunu, —ülkenin askerileştirilmesi, anti-sovyetçilik, yumuşama düşmanlığı, savaşa hazırlık ve devlet doktrininden farklı düşünenler üzerinde askeri-bürokratik uygulama içeren bir çizgiyi belirginleştiren— Anayasanın marksizm-leninizm ile açıkça çelişmesine rağmen yapmaktadırlar. Maoculuğun gerek ideolojik açmazı, gerekse tarihsel perspektifsizliği burada açıkça ortaya çıkmaktadır.

Bunun da ötesinde maocu rejim, ezme mekanizması, siyasal ve entellektüel terör, ideolojik doktrinsizlik ve demagoji aracılığıyla bir askeri-bürokratik diktatörlük kurmak ve pekiştirmek imkânlarını elinde bulundurmaktadır. Maoculuk gene de tarihsel olarak sürekli bir krizin içindedir. Bu kriz, biryandan maocuların anti-sosyalist ve milliyetçi çizgileri ile ülkenin sosyalist gelişmesinin objektif talepleri arasındaki temel çelişki, öte yandan maocu politika ile tatmin edilemeyen Çin emekçilerinin büyüyen maddi ve sosyal ihtiyaçları tarafından oluşturulmaktadır. Maocuların dünya sosyalizmine, uluslararası sosyalist harekete, barışa ve yumuşamaya yönelik ve şimdi dozu daha da artırılan büyük güç şovenizmi politikalarının tarihsel kanunlarla ve uluslararası gelişmenin objektif eğilimiyle giderek daha derinden çelişmesi, bu krizi derinleştiren başka bir etkendir. Buna bağlı olarak maoculuk, —bütün anti-komünist, anti-sovyetçi güçler için olduğu gibi— kendi aleyhine gelişen uluslararası güçler dengesinin baskısı altındadır. Fakat, bu maoculuğun saldırgan politikasının doğurduğu tehlikelerin kendiliğinden yokolduğu anlamına gelmez. Bu, sadece maocu güçlerin ve bunların objektif temellerinin, büyük güç olma iştahının gerisinde kaldığı sürece bu politikanın dizginlenmesinin mümkün olduğu anlamına gelir.

Maocu politika, SSCB'nin ve sosyalist ülkeler topluluğundaki diğer ülkelerin ekonomik, siyasi, askeri, bilimsel-teknik ve kültürel büyümeleri, bunların gelişkin sosyalist toplumun inşasındaki ve özellikle de halkın ihtiyaçlarını giderek daha iyi tatmin etmedeki etkin başarıları karşısında 15 yıldır çok cılız kalmıştır. Maocuların Çin'i zorladıkları «Özel çizgi», 1950'lerde başlayan sos-

yalist gelişmenin durmasına, ülkenin sosyo-ekonomik ilerlemesine ket vurulmasına ve gerek alt yapıda gerekse üst yapıda yaratılmış olan sosyalist unsurların tehlikeli bir deformasyona uğramasına yolaçmıştır. ([6]) Maocular Çin halkını bir askeri-bürokratik diktatörlüğün sultası altına sokmuşlar, ekonomiyi ve tüm toplumsal hayatı askerileştirmişler ve bir küçük burjuva «kışla komünizmi» sistemi getirmişlerdir. «İleriye doğru büyük hamle»de, «kültür devrimi»nde ve 1970'lerdeki diğer çeşitli kampanyalarda olduğu gibi, gerek propagandası yapılan gerekse uygulamaya konulan toplumsal gelişmenin maocu reçeteleri, iradeci ve ütopik-gerici karakterleri nedeniyle sadece ülkenin sorunlarını çözümleyememekle kalmamış, bunları daha da keskinleştirmiştir.

Maocuların son 15 yıllık politikaları ([7]) ülkeyi bir sosyal çalkantıdan diğerine götürmüş, siyasi krizlere neden olmuş, zaman zaman ekonomik alanda önemli gerilemelere ve kültürün ,eğitimin ve bilimin kötü bir şekilde etkilenmesine yolaçmıştır. Ekonominin tek yanlı olarak silahlanma üzerinde yoğunlaştırılması sivil ekonomik sektörün, özellikle tarımın geri kalmasına ve halkın yaşama şartlarının en alt düzeyde dondurulmasına yolaçmıştır. Bu şekilde maoculuk, Çin'in geniş halk yığınlarının en temel yaşama çıkarları ile sürekli ve kendini durmadan yenileyen bir çelişki içine düşmüştür. Bu çelişki, 1974'de ve 1975'de işletmelerde huzursuzlukların arttığı yolundaki haberlerde ifade bulmaktadır. 1975 Haziran'ında Çekiang eyaletinde 22 sanayi işletmesinde başgösteren huzursuzluklar ancak 10 bin askerin işletmeleri işgal etmesiyle yatıştırılabilmiştir. ([9])

Gerçi Çin Halk Cumhuriyeti'nin ekonomik gücü son yıllarda belli alanlarda üretimin artmasıyla büyümüştür. Günümüzde Çin'de bir yılda 400 milyon ton kömür, 27 milyon ton ham demir, 63 milyon ton petrol ve 165 milyar kilovat elektrik enerjisi üretilmektedir. Fakat bu rakkamlar Çin gibi çok büyük bir ülke için hayli düşüktür. Dünya nüfusunun %22 sine sahip olan Çin, dünya sanayi üretiminin sadece %3'nün elinde bulundurmaktadır. Buradan da anlaşılır ki, silâh sanayinin zorlamalarına rağmen maocu dış politikanın büyük güç olma hayalleri ile ülkenin yetersiz, gelişmemiş ekonomik-teknik temeli arasında henüz büyük bir boşluk vardır.

Tarihsel açıdan maoculuk Çin'deki toplumsal gelişmenin talepleri ile giderek artan bir ölçüde ters düşmektedir. Sosyalizm düşmanı diğer ideolojiler gibi maoculuk da sosyalizmin karşısına bir almaşık koymaktan acizdir. Maoculuğun yaşadığı krizin esas nedeni buradadır. Çin'de iç politikadaki çekişmeler böyle bir arka plânın önünde cereyan etmektedir. Maoculuh, bu krizi atlatabilmek için kendini gelişmelere uydurarak ve kısmi düzeltmeler yaparak, muhalefet güçlerine karşı siyasi ve ideolojik kampanyalar düzenleyerek, ve sosyalizmi ve marksizm-leninizmi sömürerek durmadan yeni girişimlerde bulunmaktadır. Bunu bir ölçüde başarmaktadır da, çünkü ülkenin geri kalmışlığı, düşük tutulan eğitim düzeyi ve halkın milliyetçiliğe teşvik edilmesi maoculuğun egemenliğinin lehine işlemektedir.

Maocu ideolojinin yaşadığı kriz gene de büyümektedir. ([10]) Bu kriz, maoculuk ile Çin'deki toplumsal gelişmenin talepleri, Çin halkının ihtiyaç ve talepleri, uluslararası gelişmenin objektif talepleri, sosyalizmin ve tüm dünya devrimci hareketinin artan gücü arasındaki zıtlığın derinleşmesi ölçüsünde büyümektedir. Bu kriz doğrudan doğruya Mao Tse-tung'un etrafında kümelenenlerin ulusal ve uluslararası plânlardaki siyasi amaçlarını tarihsel ilerlemeye ve bunun siyasi ve sosyal taşıyıcılarına rağmen gerçekleştirmek istemelerinden kaynaklanmaktadır. Bu arada, maocular zorunlu olarak temel tarihsel eğilim içerisinde maoculuğun büyük güç şovenizmi amaçlarının gerçekleşmesine ve

sefaletin göklere çıkarılması, kişiliğin bastırılması, askerileşme ve toplumu bir örnekleştirme şeklindeki anti-sosyalist toplum kavramına giderek artan bir ölçüde karşı çıkan güçlere ve süreçlere çarpmaktadırlar.

EMPERYALİZME YANDAŞ DIŞPOLİTİKA MAOCULUĞUN KRİZİNİ KESKİNLEŞTİRMEKTEDİR

Maocu ideolojinin çelişikliğinin önemli bir özelliği Çin'li yöneticilerin uluslararası stratejilerinde ortaya çıkmaktadır. Mao Tse-tung'un etrafında kümelenenler ve büyük güç şovenizmi amaçları güdenler giderek daha açıkça emperyalizmin ve üstelik bunun en gerici ve saldırgan kesimlerinin yanında yeralmaktadırlar. Böylece bunlar tüm dünyanın gözü önünde bizzat kendilerinin koydukları demagojik «devrimci» iddialar ile çelişkiye düşmektedirler. Emperyalist süper güçlerle dayanışma, NATO'nun ve Avrupa'daki entegrasyonunu sağlamlaşması yolunda çabalar, Şili'deki faşist cunta ile ilişkiler gibi tavırlarıyla maocu politika sadece işçi sınıfının bilimsel sosyalizmi ile değil, hattâ küçük burjuva devrimciliği ile bile karşı karşıya gelmektedir. Maocuların, dünya sosyalist sistemine düşmanlığı, bunların azılı anti-sovyetçiliğini ve dünya devrimci hareketinin birliğine karşı mücadelelerini daha da artıran günümüzdeki stratejileri ölçüsüz bir büyük güç şovenizmi açısından çağımızın temel tarihsel süreçlerine ve uluslararası güçler ilişkisinin gelişim doğrultusuna karşı gelmek için siyasi ve ideolojik amaçlar taşımaktadır. Bu arada maocu anti - sovyet saldırı, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerdeki sosyalist düzeni küçümseme, sosyalist devletler topluluğunun (KEYK ve Varşova Paktı gibi) kollektif organlarını mahkum etme kampanyaları, bir nevi «öne çıkarak» sosyalist topluluğun artan gücüne ve Sovyetler Birliği ve SBKP'inin rolüne ve itibarına karşı gelmek amacına da yöneliktir. Dünya sosyalizminin başarılı bir şekilde gelişmesine ve dünyadaki devrimci güçler arasındaki birliğin daha da pekişmesine karşı olan maoculuğun özgül gericiliği burada yatmaktadır.

Böyle bir tavır, böyle bir çizgi muhakkak ki maoculuğun içinde yaşadığı krizi derinleştirmektedir. Bu sayede maocu ideolojinin fikirler salatasının çözülmekte ve maoculuğun gerici karakteri ve kesin bir şekilde tamamen açığa çıkmaktadır.

İÇ ÇELİŞİKLİĞİN ARTMASI

Maoculuk, özellikle iç çelişkiliği ile dikkati çekmektedir, çünkü siyasi - ideolojik bir kavram olarak kendi içerisinde bütünlüğü olan mantıki bir sistemden çok bir eklektik görüşler karışımıdır. Marksizm-Leninizmin kötüye kullanılması ve saptırılmasıyla ortaya çıkan bu karışımda küçük burjuva köylü düşünce tarzı, geleneksel Çin merkezciliği (sinosantrizm) ve büyük güç şovenizmi ile bağdaştırılmıştır. Troçkist «sürekli devrim» kavramı, burjuva kampında oluşan «süper güç teorisi» gibi farklı kökenli birçok teoremler maoculukta yeralmaktadır. Maocu ideoloji, çeşitli ve birbirleriyle az çok çelişen unsurlarını kullanarak kendini söz konusu maocu politikanın taleplerine uydurmaktadır. Bilim düşmanlığı, sübjektivizm ve iradecilik bu ideolojinin ana özelliklerindendir. ([11])

Maoculuğun iç çelişikliği, maocu politika ile toplumsal gelişmenin objektif talepleri arasındaki ve Pekin'li yöneticilerin hayali amaçları ile gerçek imkânlar arasındaki çelişkinin keskinleşmesiyle birlikte daha da artmaktadır. Maocu ideolojide, maoculuğun temel tezleriyle çelişen unsurların —eğilim olarak artan— gelişmesi bu olgunun bir ifadesidir. İdeolojisinde kendisiyle çelişen unsurların gelişmesi maoculuğun yaşadığı ideolojik krizin açık bir işaretidir. Bu

süreç, son 20 yılın gösterdiği gibi, maocu yönetimdeki sürekli iktidar ve çizgi mücadelesine ayrılmaz bir şekilde bağlıdır.

Çin'li yöneticiler, hegemonyacı amaçlarının çıkarları için ekonomik potansiyellerini geliştirme çabası içinde olduklarından sosyalizmin tek tek unsurlarını, itici güçlerini ve yöntemlerini kullanmak zorunda kalmaktadırlar. Sosyalist unsurların anti-sosyalist amaçlar için kötüye kullanılması üretimin örgütlenmesinin, planlamanın belli metodlarının ve iktisadi muhasebenin unsurlarının belli yanlarını kapsamaktadır. Maoculuk, sadece asgarî taleplere uygun düşen bir ekonomi sağlamak istemesine rağmen bunlardan vazgeçememektedir. 1975 Ocak'ında Ulusal Halk Kongresi Toplantısında tespit edilen amaçlara yaklaşabilmek için maoculuğun bu metodlara daha da ihtiyacı vardır. Bu amaçlar, 2000 yılına kadar bir yıllık ve beş yıllık planlar sistemi ile Çin ekonomisini modernize etmeyi, «dünyada en ön sıralarda» yeralmayı kapsamaktadır. Fakat plânlı davranma ekonomik oranları dikkate almayı talep eder, oysa Çin ekonomisinde Maocu politika sonucu büyük oransızlıklar mevcuttur. ([12])

Maoculuğun temel siyasi amaçları ile sınırlı da olsa, iradeciliğin yokedilmesi yolunda artan eğilimler ekonomide de, insan isteğinin toplumsal gelişmenin tüm faktörlerini istediği gibi yöneteceği şeklindeki maocu tasavvur'ara ters düşen, ideolojik unsurlar yaratmaktadır. Bu unsurlar örneğin bizzat Mao Tse-tung tarafından formüle edilmiş olan «insanlar varoldukça dünyada KP önderliğinde her mucize yaratılabilir» ([13]), «600 milyon kol» birleşince «dünyada altedilmiyecek zorluk yoktur,» gibi tezlerle çelişmektedir. ([14]) Şimdiki «muhtevasız, gerçek dışı büyük plânlara» karşı uyarılar bu çelişkiyi açıkça ortaya koymaktadır. ([15])

Çin Halk Cumhuriyeti'nde ideolojik durumdaki iç çelişiklik, bir zamanlar Mao'nun halefi olarak ilân edilen Lin Biao'nun kişiliğine yöneltilen eleştirilerde objektif olarak bizzat maoculuğun özüne ait olan ideolojik tavırların hedef alınmasında da ifade bulmaktadır. Örneğin, manevi güçlerin gelişmesiyle maddi güçlerin ikame edilebileceki şeklindeki manevi güçlerin mutlaklaştırılmasından vazgeçilmiştir. Dünyadaki tüm nesnelerin düşünce tarafından belirlendiği kavramı ile mücadele başlamıştır. ([16]) Özellikle 1972/73 de Mao Tse-tung'un 1963'lerdeki ruhun maddeye dönüşebileceği şeklindeki tezleriyle çelişen ideolojik unsurlar öne çıkmıştır. ([17])

Maocu yönetimin siyasi çizgisindeki dalgalanmalara rağmen ekonomi politika gibi objektif taleplere belirli bir yaklaşımla yaklaşma eğilimi güç kazanmıştır. Maocu ideolojinin iradeci-sübjektivist temelleri ile bu eğilim arasındaki çelişki bu yüzden daha da artacaktır. Ancak maocu ideolojideki iradeci unsurların zorunlu olarak temizlenmesi, sosyalistlerin güç kazanmaları nedeniyle değil, faydacı büyük güç politikasının başka bir ifadesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Demek ki, maocu ideolojinin çözülme sürecini hızlandıran bizzat pratik hayattır, bunun talepleri ve kanunlarıdır. Bu, bu ideolojinin ihtiyaçlar sorununa karşı aldığı tavırda da gözükmektedir. Sefaletin göklere çıkarılması ve dağılımda basit eşitlik eğilimi maocu ideolojinin özünde vardır. Öte yandan Çin'li yöneticiler üretimin etkinliği meselesinde kendi çıkarları bakımından emekçilerin inisiyatiflerine bağlıdırlar. Bu yüzden maoculuğun temel ideolojik varsayımlarına rağmen sürekli olarak maddî teşviğin çeşitli biçimlerini kullanmak zorundadırlar.

Emeğe göre dağılım sosyalist ilkesini tamamen ortadan kaldırmak için tekrarlanan çabalar boşa çıkmaktadır, üstelik maocu politika bu ilkelerin ciddi bir şekilde yokedilmesi ve sınırlanması için çalışmıştır. Dahası, maocular «herkes

yeteneği kadar, herkese emeği kadar» sosyalist ilkesini, kendi toplum kavramlarının farklı olmasına rağmen yeni Anayasaya koymak zorunda kalmışlardır. Ancak maoculukun ideolojik özü açısından durmadan yaşama düzeyinin dondurulmasına yönelinmekle, emeğe göre dağılıma karşı çıkılmaktadır. Böylece maocu Anayasanın açıklanmasından birkaç hafta sonra yeniden «sıkı mücadele ve basit yaşama» çalışma stilinin propagandası güçlendirildi,«maddi baştan çıkarmaya karşı mücadele» alevlendirildi ve maddî teşvik «kapitalistçe» ve «revizyonizm» sıfatları ile kücümsendi. ([18])

Maocu ideoloji sosyal yönlenmesi bakımından büyük bir ikilem içersindedir Suni sosyal eşitleme şeklinde maocu temel toplum ideali Çin nüfusunun ana kütlesi olarak yoksul köylünün ve aynı zamanda onun en yoksul kesiminin idealize edilmesini doğurmuştur. ([19]) Öte yandan maoculuk, Çin halkının, büyük güç politikasının ekonemik temelini geliştirecek ve bu gelişim ile en yakından ilişkili olan kesimlerine dayanmak zorundadır. Bu nedenle işçi sınıfı ve özellikle de işçi sınıfının —Çin'de savaş sanayi ve buna bağımlı dallarda çalışan— modern üretici güçlerle ilişkili kesimleri giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bunlar biraz daha iyi şartlarla istihdam edilmiş olan kalifiye işçilerdir. Çin'li yönetim, Çin işçi sınıfının —günümüz şartlarında objektif olarak artan toplumsal ağırlığının sonucu olarak— maocu iktidarın sağlamlığı ya da istikrarsızlığı açısından önem kazandığı olgusuna kendini uydurmak zorundadır. Bu nedenle de belli işçi gruplarını iktidarına dayanak yapmaya çalışmaktadır. ([20])

Bununla ilgili olarak sadece işçi sınıfı üzerindeki siyasi-ideolojik kontrol artırılmamıştır, aynı zamanda Çin işçi sınıfına karşı demagoji de yoğunlaştırılmıştır. İşçi sınıfına maocu diktatörlük altında toplumun yöneticisi olduğu sanısı verilmek istenmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti'nin yeni Anayasasında devletin işçi sınıfı tarafından yönetildiği iddia edilmektedir. Bütün bunlar köye ve yoksul köylülüğe yönlenme ile açıkça çelişmektedir. Bu ikilem kendini maoculuğun çeşitli ilke açıklamalarında ortaya koymaktadır. Maocu partinin değiştirilmiş tüzüğünde ,işçi sınıfına dayanmanın zorunlu olduğu vurgulanmaktadır. ([21]) Bir başka yerde ise toplumun «kaynaşma potası» olarak köy tanımlanmaktadır. ([22])

BÖLÜNME TEZİ

Maocu politika ve ideolojide, maocu temel üzerinde siyasi-ideolojik birliği sağlamak amacı ile iç politikayı suni olarak alevlendirmek, sürek'i kampanyalarla toplumu «sarsmak» yönlenmesi arasında sürekli bir çelişki vardır. Maoculuğun, toplumsal gelişmenin talepleri ile Çin halkının çıkarları arasında beliren temel çelişkisi siyasi-ideolojik birliğin maoculuk temeli üzerinde sağlanmasını imkânsız kılmaktadır. Bu arada maocu ideoloji içerisinde maocu sınıf mücadelesi tezi konusunda, maocu birlik amacına karşı olan çeşitli gruplar arasında tartışma çıkarmak eğilimi, sosyalizmin sözde bir özelliği olarak, güç kazanmıştır. Bu, örneğin X. Parti Kongresinde «düzensizlik»in ve «akıntıya karşı mücadele»nin merkezi ilkeler olarak ağırlık kazanmalarında ifade bulmaktadır. Buna bağlı olarak yapıcı gelişme yerine yıkıcılığın vurgulanması ideolojik krizin ve perspektifsizliğin açık bir işaretidir.

Mao Tse-tung tarafından ortaya atılan «bir ikiye bölünür» ([23]) tezi de birlik amacına karşı bölünmenin giderek değer kazanacağını belgelemektedir. Fakat maocu ideoloji bu eğilimle kendi maocu iktidarını yerleştirme fonksiyonunu tartışma konusu haline getirmektedir. Maocu birlik amacını çözen relativizmi, bizzat maocu ideoloji yaymaktadır. Bu duruma karşı gelebilmek için maocular sürekli olarak birlik çağrılarında bulunmaktadırlar (1974'de ve 1975 Ha-

ziran'ı başlarında olduğu gibi). Bu arada «akıntıya karşı mücadele» sloganı geri alınmıştır. «Kültür devrimi»nden bu yanaki gelişmeler, maocuların, maoculuk ile toplumsal talepler arasındaki çelişkileri ve maocu yönetimdeki tartışma ve uzlaşmazlıkları kontrol altına almakta giderek zorluk çektiklerini göstermektedir

LIN BİAO OLAYINDAN SONRAKİ İDEOLOJK TARTIŞMALAR

Maoculuğun ideolojik krizi 1970'lerde Lin Biao olayı ile yeni bir aşamaya girmiştir. ([24]) Mao'ya «kültür devrimi»nde siyasi rakiplerini altetmede büyük yardımları dokunan Çen Pota (Mao'nun baş ideologu ve «kültür devrimi» grubunun yöneticisi) ile Lin Biao'nun (Mao'nun vekili ve sovunma bakanı) devrilmesinden sonra maoculuk için karmaşık bir ideolojik durum ortaya çıkmıştır. çünkü şimdi Başkan Mao'nun «kültür devrimi»ndeki çizgisinin Çen Pota ve Lin Biao çizgilerinden sözde farklı olduğunu ispatlamak gerekmektedir. İlkönce Çen Pota ve Lin Biao «kültür devrimi»nin sol sekterliğinden sorumlu tutulmuşlardır, böylece maocu birliklerin zorbalıklarının ve vandalca davranışlarının suçu Mao'nun üzerinden alınmış olmaktadır. ([25]) «Gerçek marksist» görünümünü yeniden kazanmak isteyen Mao Tse-tung, şimdiye kadarki pratiğinin tersine, Marks, Engels ve Lenin'den daha çok pasajlar okumaya başlamıştır. Aynı zamanda Çen Pota ve Lin Biao maoculuğu marksizmden uzaklaştırmakla suçlanmışlardır. Oysa herkes bilmektedir ki, Mao, «Mao Tse-tung düşünceleri»nin kutsallaştırılmasını ve «kültür devrimi» sırasında sınırsız bir Mao putu yaratılmasını sadece desteklemekle kalmamış, bu hareketlerin bizzat öncülüğünü yapmıştır.

Sol sekterliğin ve sözde Lin Biao'nun yarattığı dahi putunun eleştirisi 1972/73'lerde maoculuk için tehlikeli olmaya başlamıştı. Lin Biao'nun sol sekter tavırlarına yöneltilen eleştirilerin devam etmesi maocu «kültür devrimi»nin ve maoculuğun temel yönelimlerinin daha da itibar kaybetmesine yolaçabilirdi, hele bunun ekonomi politikaya «kültür devrimi»nin varsayımları yerine, faydacılığın getirildiği bir dönemde olması, büsbütün tehlikeliydi. Mao'nun vekillerinden Wang Hong-wen bunu 1974 Ocak'ında açıkça belirtmiştir. Wang, bazı kişilerin Lin Biao ile sol sekterliği özdeşleştirmelerinin sadece Lin Biao'ya değil, aynı zamanda «kültür devrimi»ne de eleştiri getirmek demek olduğunu belirtmiştir. ([26])

Bu nedenle maocular, Lin Biao'yu yeniden değerlendirmeye ve onu tarihsel gerçeği saptırmakla, sağ sekreterlikle ve «kültür devrimi»ne ihanet etmekle suçlamaya karar verdiler. ([27]) Bu şekilde maocuların «kültür devrimi» çizgileri korunmuş olacak ve Lin Biao eleştirisi maocu temel çizginin gerçek ve potansiyel muhaliflerine saldırıya dönüştürülecekti. Lin Biao'nun ve Çen Pota'nın tavırlarını idealist «A priori» ve konfiçyüsçü olarak nitelemek ve eleştirmek maoculuk için mesele değildi. Ancak daha önceleri bizzat Mao Tse-tung'un Konfiçyüs'ün kişilik ve geleneğinden olumlu bir şekilde bahsettiği ve «kültür devrimi» sırasında geleneksel konfiçyüsçü kral yerine dini bir kisveye bürünen Mao putunun konduğu herkes tarafından çok iyi bilinmektedir.

KONFİÇYÜSÇÜLÜĞÜN MAHKUM EDİLMESİ VE YASALLIĞIN ÖVÜLMESİ

Maocular, ideolojik tartışmalarda konfiçyüsçülük ile maoculuğun eşitlenmesi ihtimalini ortadan kaldırmak için Konfiçyüs'e karşı büyük bir kampanya açmışlardır. Bu kampanyanın amacı, maocu temel çizginin haklı gösterilmesi ve «kültür devrimi»nin bütün düşmanlarını siyasi ve ideolojik olarak saf dışı etmekti. Konfiçyüsçülük, başlıca amacı eski toplumsal ilişkilerin restore edilmesi olan

gerici köleci aristokrasinin ideolojisi olarak lânse edilmiştir. Maocular yapma tartışmalarında «eski» ilişkilerden «kültür devrimi» öncesindeki ilişkileri anladıklarını ortaya koymuşlardır. (28)

Bu nedenle, konfiçyüsçülüğün «kültür devrimi»ne karşı bir ideoloji olarak mahkum edilmesi (M.Ö.3. yüzyılda yaşamış olan) Kin Shihuang adlı imparatorun kuvvet zoruna dayalı egemenliğinin ve bunu simgeleyen yasallık denilen ideolojinin övülmesi ile birlikte gelişmiştir. Bu ideoloji, kuvvet zoruna tapma, kültür ve eğitim düşmanlığı ve tamamen savaşa ve tarıma yönelme ile tanımlanır. Nasıl eskiden konfiçyüsçülüğün (konfiçyüs kutsal putu, bireyin ataerkil düzene tabi olması, Çin merkezciliği gibi) elemanları marksizmin maocular tarafından çinlileştirilmesine yardım ettiyse, şimdi de yasallık maoculuğa «yeni gelişme zemini» hazırlayacaktı. Maocuların bu despotik ideolojiye sahip çıkmaları Çin tarihinin yeniden ele alınmasına yolaçmıştır. Bunun amacı da maoculuğa, Çin'de belirli bir ölçüde kendine özgü olan ilerici bir tarihsel gelenek atfetmektir. Maoculuğun, yasallık gibi geçmişteki bir kavrama sığınmak zorunda kalması onun ömrünü tamamlamış olduğunu göstermektedir. (29)

Yasallık gibi anti - demokratik bir ideoloji ile maoculuğu özdeşleştirmenin maoculuğun ideolojik krizini geriletmediği muhakkaktır. Maoculuğun, Kin Shihuang gibi (ki bu adam konfiçyüsçü bilginleri diri diri gömmüş, emekçi halkı zorbaca ezmiştir) bir despotun ideolojisiyle eşitlenmesinin, maoculuğun itibar kaybetmesine yolaçması bir yana, maocu kamptaki ideolojik tartışmalar Lin Biao ve Konfiçyüs'ü eleştirme kampanyaları sırasında da devam etmiştir (genellikle tarihsel tasavvurlar ve yansımalar biçiminde). Bu arada yasallık hem «kültür devrimci uzlaşmazlık» olarak yorumlanmış hem de militan faydacı milliyetçiliğin bir kavramı olarak ele alınmıştır.

MARKSİZM-LENİNİZMİN KÖTÜYE KULLANILMASI

1975 Ocak'ında IV. Ulusal Halk Kongresi yönetimdeki rakip grupların yeni bir temel üzerinde anlaşmalarını ve maocu rejimin sağlamlaştırılmasını sağladıktan sonra 1975 Şubat'ında Mao Tse-tung'un «yeni bir işareti» ile «proletarya diktatörlüğü öğretisini öğrenme» adlı yeni bir ideolojik kampanya başlatılmıştır. «Burjuva hukuku»na, maddi müşevviklere, «kapitalist »eğilimlere ve «yeni bir burjuvazi»ye karşı mücadeleye çağırı ve Çin emekçilerinin yaşama çıkarlarına yeni bir saldırı mahiyetindeki bu kampanyanın özelliği, sürekli yoksulluk ve sürekli devrim şeklindeki maocu toplum kavramını marksizm-leninizmin klâsiklerinin düşünceleri olarak lânse etmesi ve bu saptırmaya dayanarak propaganda yapılmasıdır. Ne konfiçyüsçü geleneklerin kullanılması, ne de yasallığın maoculukla özdeşleştirilmesi maoculuğa istenilen istikrarı getirmeyince, Çin'li yöneticiler bu sefer marksizm-leninizmin otoritesini kötüye kullanma yoluna başvurmuşlardır.

Marks, Engels ve Lenin'e bu şekilde atıfta bulunmak maocular için mahsurlu da olmaktadır, çünkü klâsiklerin incelenmesi, saptırılmış bir şekil ve tarzda da olsa bazı yöneticilerin Mao Tse-tung düşüncesi ile marksizm-leninizmin uyuşmadığını daha iyi kavramalarına yolaçacaktır. Klâsikleri bilmek, ihtiyaçların tatmini yolunda haklı talepler ileri sürmede, emekçilerin çıkarlarını korumakta, barış ve sosyalist ülkelerle işbirliği yapma politikasında yararlı olacaktır. Fakat Çin'de günümüzün ekonomik ve sosyal şartları altında, işçi sınıfı zayıflatıldığı ve yönetici rolünü oynayamadığı, geniş halk kitlelerinin eğitim ve bilinç düzeyleri düşük olduğu, gençlik maocu anlayışla yetiştirildiği için, maocular, marksizm-leninizmi saptırma ve kötüye kullanma imkânlarına sahiptirler. Bunu görmemezlik edemeyiz.

Aynı şey, maoculuğun sosyal demagoji alanı için de geçerlidir. Açıktır ki, maocular, 8 —aşamalı— ücret sistemine ve emek ilkesine saldırılarının gençlik

ve vasıfsız işçiler arasında yankı bulacağını hesaplamaktadırlar. Maocular, eskisi gibi, yoksul ve aşağı orta köylülerin, yani köyün en yoksul kesimlerinin desteğine oynamaktadırlar. Çin toplumuna derinlemesine işlemiş olan milliyetçi görüşler maocuların kitleleri idare etmelerini kolaylaştırmaktadır.

Emekçilerin sınıf örgütlerinden yoksun bırakıldığı, örgütlü bir muhalefetin bulunmadığı, rejimin tahakküm mekanizması ve ideolojik doktrinsizleştirme sistemini kurnazca geliştirmiş olduğu dikkate alınırsa, daha şimdiden aşınma belirtileri gösteren, Mao'nun «bilge»liklerinin farklı yorumlanmasına ve yönetimdeki fraksiyon ve çizgi mücadelelerine bağlı olarak keskin ideolojik tartışmalara yolaçan maoculuk, Mao'nun siyasetten çekilmesinden sonra bile otomatik olarak maocu rejimin yıkılmasına sebep olmayacaktır. Gerçi gelişim doğrultusunda çelişkileri keskinleştiren faktörler ortaya çıkmaktadır, fakat bunlar ancak sübjektif ve objektif şartların karmaşık ve uzun bir süreçte olgunlaşması ile maoculuğu yoketmeye götürecektir.

---

1) Çu en-lay'ın IV. Ulusal Halk Kongresindeki Konuşması, Honki, sayı : 2 1975, s. 25

2) Deng, Ksiaoping, BM toplantısındaki konuşma, Honki, sayı : 5 1974, s. 46

3) ÇHC Anayasası, s. 8, 9 ve 16

4) Albert Norden, «Maoculuk Barışa karşı nasıl mücadele ediyor?» Yeni Almanya, sayı 8, 1975.

5) ÇHC Anayasası, s. 11

6) Marga Lindow, Einheit, sayı: 1 1975 s. 81

7) Dietmar Klein, Einheit, sayı: 8, 1975 s. 984

8) Xinhua haber ajansının verdiği resmi verilere göre işçilerin ve çalışanların ortalama ücretleri 1957'den 1971'e kadar hiçbir artış göstermemiştir. Kişi başına tahıl üretimi 1973'de 268 idi, bu, 1957'dekinden 18 kg. daha azdır.

9) Yeni Almanya, 14 Ağustos 1975

10) Jürgen Gebert, Rolf Max, Einheit sayı : 9, 1973, s. 114

11) Dietz Yayın evinin Maoculuk üzerine muhtelif yayınları.

12) Silâh sanayinin zorla kurulması ve iradeci ekonomik deneyler sonucu daha da artan bu oransızlıklar, üretim ile tüketim, üretim araçları üretimi ile tüketim malları üretimi, tüketim ile birikim arasında başgöstermektedir. Tahıl, hafif sanayiinin hammaddeleri, elektrik enerjisi ve kömür konularında sıkıntı çekilmektedir. Ulaşım, özellikle demiryolu ulaşımı ülkenin taleplerini karşılayamamaktadır. 1974'de dış ticaret açığı 0,5 milyar doları bulmuştur.

13) Renmin Ribao, 17 Eylül 1949

14) Çin Köyünde Sosyalist Kalkınma, Pekin 1956, s. 5 (Çince)

15) Honki, sayı: 1, 1975, s. 22

16) Çizgiler Arası Mücadeleyi Materyalist Diyalektikle ele alma, Pekin 1973, s. 16 (Çince)

17) Mao Tse-tung, seçme eserler, s. 192 (Çince)

18) Honki, sayı: 3, 1975, s. 20

19) Alman Dıs politikası, 1973, s. 69

20) Einheit sayı: 8, 1975 s. 933

21) Renmin Ribao, 2 Eylül 1973

22) Renmin Ribao, 23 Eylül 1974

23) Einheit sayı: 3, 1974, s. 351

24) Asya Afrika Latin Amerika, sayı: 2, 1974, s. 231 - 239

25) Honki sayı: 10, 1971, s.7; sayı: 8, 1972, s. 29; sayı: 10, 1972, s. 13; sayı: 11, 1972, s. 7/8

26) «Zhan-wang», No. 310, 1975, s. 19 - 25

27) Honki, sayı: 3, 1973 s. 8

28) Jürgen Gebert, Einheit sayı : 7, 1974, s. 774

29) Tarih Bilimi Dergisi, sayı : 6, 1975, s. 686

— II —

Pekin'in dış politika çizgisi

I. Alexeyev
G. Apalin

International Affairs, Ekim 1975

Sosyalist dış politikanın en belirgin özelliği, onun çağımıza ve günümüz sorunlarına doğru bir yaklaşım getiren ve dünya sahnesinde, çalışan sınıfların karşılıklı işbirliği ve ittifakını gerektiren enternasyonalist sınıf karakteridir.

Burada önemle hatırlanması gereken nokta, Lenin'in «Çağın tarihsel durumunun ana karakteristiklerini, onun gelişiminin temel doğrultusunu, asıl sosyal içeriğini belirleyen sınıf hangisidir?» şeklinde özetlediği öğretisidir (1). İşçi sınıfı sosyalistlerinin, Lenin'in bu sorusuna verecekleri cevap tektir : Çağdaş süreci belirleyen unsur, uluslararası işçi sınıfı ve onun yarattığı en önemli gerçek olan dünya sosyalist sistemidir. Buna uygun olarak bilimsel sosyalizmin öğretisi, çağımızı kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı olarak, yeni sosyal düzenin nihai zaferine kadar, sosyalizmle kapitalizmin, yani iki karşıt sistem arasındaki mücadele ve rekabet çağı olarak niteler.

Sosyalist ve İşçi Partilerinin uluslararası konferanslarında kesinlik kazanan bu sonuç, aslında aynı amacı taşıyan iki kampın saldırısına uğramaktadır. Bu saldırılar, emperyalist gericiliğin ideologları ile, yalnız sosyalist devlet politikası meselelerindeki tutarsızlıklarla yetinmeyip, iki ayrı dünya sisteminin ideolojik mücadele meselelerinde de emperyalist güçlerle birlikte hareket etme alışkanlığını her geçen gün biraz daha geliştiren Pekin'li yöneticiler tarafından düzenlenmektedir. Bu çakışmanın ideolojik plandaki somut şekillenmesi **«iki süper devlet»** doktrini ve son yenilik olarak da **«Üç Dünya»** tezi olmaktadır.

Hegemonyacı Görüş

Hegemonyacı görüş, Pekin'in belli bir dış politika geliştirdiği dönemlerde şekillenen, Mao ve yandaşlarının hegemonyacı «büyük han» emellerini haklı çıkarmak için ortaya atılan şovence doktrinlerin bileşkesidir. Mao Tse-tung, geriye gidecek olursak 1959 Eylülünde dış politika meseleleri üzerine yapılan bir konferansta «dünyayı ele geçirmeliyiz» diyordu. «Yetkin, sesini duyurabilir bir güç ya-

ratacağımız yer,...... ana hedefimiz bütün dünyadır». Bir yıl sonra da şöyle diyordu : «Savaş mı? Böylesi çok daha iyi. Emperyalizmin daha hızlı bir tempo ile çöküşünü mümkün kılacaktır. Diyebilirim ki bu iş üç yıl içinde olabilir. Çıkacak bu savaşta dünya nüfusunun yarısının imhası bir sorun değildir. Nüfusun üçte birinin sağ kalabilmesinden de korku duyulmamalıdır.»

Sarf edilen bu sözler ve iki konuşmanın arasında kısa bir süre olması tesadüfi değildir. Bir an için boş bulunup söylenmiş sözler değillerdir bunlar. Aslında bu sözler 1950 lerin sonunda dünya gerilimini arttıran, Mao'cuların Büyük Han şovenizmine yol gösterici ilkeler olarak ortaya çıkıyor; dünya hegemonyası, ve onu ele geçirme yöntemleri ve hatta Çin'in çıkarına uygun olarak dünyadaki güçler dengesini bozmak amacı ile bir dünya savaşını körüklemeyi amaçlıyordu. Bunu izleyen 17 yıl içinde, Çin'in dış politika taktiklerinde gözle görülür değişiklikler oldu. Fakat ana stratejisi —Büyük Han Hegemonyacılığı— değişmeden kaldı. 1950'lerin sonunda ve 1960'ların hemen başında, Çin'li yöneticiler sosyalist ülkeleri kendi çıkarlarına boyun eğdirmek için sinsice çalışmalara başladılar. Umdular ki ,sol oportünist çizgi sosyalist kampın tüm maddî, manevî ve politik kurumlarını etkileyecektir. Mao'cular dünyayı, sonunda bir nükleer savaşın çıkması pahasına zorla «sosyalistleştirmek» ve dünya devrimci süreci üzerinde provokasyon politikası uygulayarak halkları kandırmak çabaları içindeydiler. 1957'ye dönersek, Mao Tse-tung, Sosyalist ülkeleri, askerî alanda güçlendikleri yerlerde, emperyalizme kılıç çekmeye çağırıyordu. Öyle ki Mao'ya göre Proletarya'nın burjuvaziyi dünya çapında bozguna uğratması için mutlaka savaşa gereksinim vardı.

Fakat 1963'de, Pekin'li yöneticiler, Sosyalist toplumun ve dünya Sosyalist hareketinin, Mao'cu platformu kesinlikle reddettiğini kavradıklarında, bu kez taktik değiştirdiler : Sosyalist kampa karşı geniş bir saldırı düzenlediler. Bunun yanısıra, bir vakitler ulusal kurtuluş hareketlerinin önderi oldukları hayaline kapılarak, ulusal kurtuluş hareketlerinden doğabilecek hegemonyacı fırsatlar peşine düştüler. Dünya sahnesindeki ilerici güçlerin birliğini Çin'in çıkarları doğrultusunda baltalamak, sonuçta da dünya önderliğini ele geçirmek ana amaçları oldu.

1960'ların hemen sonunda, Pekin iki cephede (emperyalizm ve «modern revizyonizm» diye adlandırdıkları, SSCB ve sosyalist topluma karşı olan cepheler) güya ulusal kurtuluş hareketlerinin desteği ile mücadele verip şoven hedeflerini gerçekleştirmeye kalkıştı. Bu politik çizgi, sadece özlemi çekilen emellerin gerçekleşmesini suya düşürmekle kalmadı, «kültür devrimi» yıllarında uluslararası planda ve özellikle devrimci güçler arasında Çin'in ciddî bir tecridi sonucunu doğurdu.

Kendilerini iç politika alanında sosyalizmden koparan ve «sol» kanat mevzilerden kaynaklanan Büyük Han emellerini gerçekleştirmede başarısızlığa uğrayan Maocular, 1960'ların sonunda Çin'in dış politika eksenini kesinlikle sağa kaydırmışlar ve gerici emperyalist mihraklarla ilişkiler kurmaya başlamışlardır. Denebilir ki 1969'da Sovyet - Çin sınırındaki silâhlı provokasyonlar, Çin yöneticilerinin kendi şoven planlarını emperyalistlere teşhir etmeleri açısından önem taşır. Böylelikle Pekin, iki cephe üzerinde sözümona verilen mücadelede, saldırısının ana istikametini Sovyetler Birliği'ne ve dünya sosyalizmine yöneltip en azgın emperyalist merkezlerle birlik halinde, tek cephede, tek bir mücadele taktiğini benimsemiştir.

Mao Tse-tung ve yandaşları, dış politikalarının genel anti - sosyalist tezgâhlanışının ve dünya hegemonyası uğruna mücadelede en uygun koşulları yaratmayı öngören önemli bir taktik manevranın, sıçrama tahtası olarak gördükleri emperyalizm ile içli dışlı hareket etmeye pek iltifat ediyorlar. Günümüz aşamasında bu manevra Çin'in dünyada ayrı bir politik merkez olma niyetine ve dünya sorunlarının gelişimini kendi iradesine göre çarpıtma gücünü, doğal olarak da buna uygun bir politik etkinliği yaratma emellerine hizmet etmektedir.

Çin'li yöneticilerin uluslararası meseleleri hegemonya uğruna, bir mücadele alanı olarak kabul ettikleri için jeopolitik tahakkümü öngören tavırlarından çıkarılan sonuç proleteryanın sınıf mevzilerinin inkârıdır. Aynı zamanda dış politika sahasındaki Maocu görüşler ikili bir rol oynamaktadır : dış politikada Pekin'in pratik çıkarlarını haklı göstermek ve dünya gelişiminin objektif akışı-

na ters düştüklerinden, bu çıkarları kamufle etmek.

Şimdi Pekin, ideolojik platformunu genişletmeye çalışmakta ve hegemonyacı planlarının uygulanmasına yardımcı olacak güçleri kazanmak için bu platformu temel bir dayanak olarak kullanmaktadır. Pekin'li yöneticiler bu platformun «İki süper devletin hegemonyasına karşı mücadele» —1970'den beri Çin'in dış politikasına hakim olan temel görüş (1975 Haziranında ülkenin yeni anayasasında son biçimini almıştır.)— doktrini alması gerektiğine inanıyorlar. 1974'ün başlarında Mao'cu ideologlar bu görüşlerini «Üç dünya teorisi» olarak yeniden düzenlediler.

Pekin dünyadaki gelişmeleri, «İki Süper Devlet» doktrininin ışığı altında gözlemlemekte ve bu gelişmelerin bağrındaki karmaşıklığı, çok şekilliliği, suni olarak yarattığı şemaya indirgemektedir. Buna göre : Dünya hakimiyetini ellerinde bulunduran İki Süper Güç vardır. Bunlar, «Dünya hakimiyetiyle, küçük orta ve zayıf devletleri ele geçirmek, dünyayı nüfuz alanlarına bölerek onu paylaşmak isteyen ABD emperyalizmi ve Sovyet sosyal emperyalizmidir». Bundan hareketle modern uluslararası ilişkilerin özü «Küçük ve orta ülkelerin iki süper devlete karşı» mücadelelerinde yatmaktadır. «Üç Dünya Teorisi» ne göre, ABD ve SSCB «Birinci Dünyayı» oluştururlar, ileri ülkeler «İkinci Dünya» ve gelişmekte olan ülkeler «Üçüncü Dünya» olarak karşımıza çıkar.

Mao'culuğun Genel Kuralı : «Dürüst Olmamak»

Çin liderliğinin «İki Süper Devlet» olarak dillerine pelesenk ettikleri propagandanın ardında yatan nedir?

İlk ağızda, meselelere bir sınıf yaklaşımı olmadığından, sosyalizm, barış ve toplumsal ilerlemenin çıkarlarına hizmet eden Sovyetler Birliği'nin gücü ile emperyalizmin kalesi olan ABD'nin askerî - ekonomik potansiyeli arasındaki kesin ayırımı görmemezlikten gelmesi kendi dar şoven emellerinde tam bir uygunluk göstermektedir. Bundan ötürü de Pekin'in bu doktrine gereksinimi vardır.

Sovyetler Birliği'nin büyük ve güçlü bir devlet olduğu tamamıyle doğrudur. Ama herşeyden önce, sosyalist dış politikayı proleterce yürüten bir Sosyalist devlettir. Çıkarlarına nasıl sarılması gerektiğini bilmektedir, ama bu çıkarlar sıradan bir devletinki gibi basit çıkarlar olmayıp, dünya sosyalist sistemine, uluslararası sosyalist harekete, halk kurtuluş savaşlarına destek olan enternasyonal görevlerle ulusal görevleri birbirine (bağlayan) sosyalist bir devletin çıkarlardır. Hegemonyacılık peşinde koşmak Sovyet sisteminin ve sosyalist ideolojinin doğasına tamamiyle aykırıdır.

Emperyalist ülkelerle ilişkilerinde Sovyetler Birliği, emperyalizmin saldırgan niyetlerine karşı kesin muhalefetini ve acımasız ideolojik mücadelesini, acil uluslararası sorunlara yapıcı bir yaklaşım temeline dayanarak farklı sosyal sistemlere sahip devletlerle karşılıklı ilişkiler kurma arzusuyla birleştirebilmektedir. Sovyetler Birliği ile ABD' nin, sosyo ekonomik yapıları, politikaları ve ideolojileri bakımından birbirlerinden kesinlikle ayrıldıklarını, Lenin'in belirttiği gibi birbirleriyle tarihsel olarak kaçınılmaz bir mücadeleye girdiklerini ve iki ayrı «kampa» ait olduklarını bir an bile akıldan çıkarmamak gerekir. Ama bu, hiçbir şekilde onların barış içinde yanyana varolma ve karşılıklı işbirliği temeline dayanarak ilişkilerini geliştiremeyecekleri demek değildir. Meselenin özü budur, yoksa Pekin propogandasının ümitsizce gerçekleri tahrif ederek «iki emperyalist süper devletin çelişkisi» olarak koyduğu gibi değildir.

İlerici dünya kamuoyu, Sovyet ve ABD politikaları arasındaki temel ayrımın bütünüyle farkındadır. Bundan ötürüdür ki, bu yıl haziran ve temmuz aylarında Meksiko'da, uluslararası kadın yılı dolayısıyla düzenlenen Birleşmiş Milletler konferansına katılanların, «Süper devletler» ile ilgili hazırladıkları raporu okumak isteyen Çin delegelerinin bölücü çabalarına karşı kararlı bir biçimde karşılık vermesi asla bir raslantı değildir. (Reddedilen Pekin raporu Sovyetler Birliği'ne karşı, onun «emperyalist, kolonyalist ve neokolonyalist» bir politika izlediğinden dem vuran saldırılarla doluydu.) Sonunda, Pekin delegelerinin iflâs eden bu çabalarının yerine Konferans; Sovyetler Birliği'nin, uluslararası düzeyde barış ve silâhsızlanma çabalarına olan gözle görülür katkısını dile getiren Küba önerisini kabul etti ,raporun içeriği konferansça onaylandı.

hegemonyasına karşı» mücadele bahanesiyle, Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin uluslararası politikada, her alanda kazandığı başarıları karalamakla kalmamış ama emperyalist güçlerle birlikte, doğrudan bir askerî ve politik bloklaşmanın yollarını arayarak emperyalizme çanak tutmuş; bunun için de sınıfsal özü olmayan «iki süper devlet» teorisini namluya sürmüştür.

Maocular, Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist topluluğa karşı giriştikleri mücadelelerin de emperyalizmin bir dost, bir müttefik olabileceği kuyrukçu yargılarını meşrulaştırmak amacıyla, ABD emperyalizminin artık gücünü kaybettiği, yerinin «Sovyet sosyal emperyalizmi» tarafından alınmakta olduğu yolunda birtakım saçma teoriler de geliştiriyorlar. Pekin'in «teorik» araştırmaları ve fiili hareketi, emperyalist ya da başka türlü gerici ideolojilerle ittifak kurma yolundaki çabalarını göstermektedir. Böylelikle Çin —kendilerine göre— dünya hakimiyetini ele geçirebilecektir.

Maocu politikanın bu yüzü ve «İki süper devletin hegemonyasına karşı mücadele» teorisinin özü, Pekin'in, barış ve dostluk antlaşması maskesi altında, aslında Tokyo Shimbun'un da yazdığı gibi Japonya'yla giriştiği askeri bir pakt karakteri taşıyan Anti - Sovyet ittifak çalışmalarıdır. 16 Nisan 1975'de Japon Budist örgütü, Soka Gakkai'-rin başkanı (D. Sahkeda), ile Çin Halk Cumhuriyeti devlet konseyi başbakan yardımcısı Hsiao Ping, Amerikan hegemonyasına karşı yapılacak bir şeyin olmadığını ve bu durumun da Sovyetler Birliği üzerindeki toprak taleplerinde Japonya'ya yararlı bir şey olacağı konusunda görüş birliğine vardılar (2) Japan Times şöyle yazıyor: «Çinliler bu görüşmeler sonunda kabul edilen «Üçüncü ülke» maddesinin aslında Sovyetler Birliğini hedef alan bir realite olduğunu gizlemekten kaçınmıyorlar.» (3) Başka yoruma gerek yok, sanırız.

Sonuç olarak, «Uluslararası ilişkileri halklar arasındaki ilişkilerin özgül bir şekli olarak değil de, sosyal ve politik sistemleri farklı devletlerin dış politikalarının bir karmaşası olarak belirlendiği» Anti-Marksist teşhisine varan Maoculuk, Çin'i iki sistem arasındaki mücadelenin dışında tutmağa çalışıyor ve onu uluslararası plânda tecrit edilmiş bir politik güç haline sokuyor. «Güçlüler zayıfları, büyükler küçükleri ezer.» ve «fakir ülkeler zenginlere değil, ama zenginler fakirlere muhtaçtır.» vb.)

Çinli yöneticiler, uluslararası ilişkilerin ideolojisiz ve dünya olaylarına sınıf pusulası olmaksızın yaklaşmak, kendilerini ilkesiz manevralara sokabilir; dış politikada tutarsız ve sürekli zigzaglar çizebilirler herhangi bir devleti kendi saflarına çekebilirler, ve dünya sosyalizmine ve Sovyetler Birliğine karşı anlamsız başıboş bir bloğa icazet verilebilir sanıyorlar. Sosyalist devletleri, gelişmekte olan ülkeleri ve emperyalist devletleri de içine alan bir bloktur bu. Gerisi oldukça kolaydır artık, Çini dünya hakimiyetine götüren yollar açılmıştır. İşte ilke haline getirilmiş bir dürüst olmama örneği.

BİR ÖĞRETİNİN «ŞERECESİ»

Pekin'in sağa kayışını ve emperyalizm ile yakınlaşmasını haklı gösteren ve buna eşlik eden dış politika teorileri, Çin yöneticileri tarafından «yaratılmamış» Batılı politikacılar ve ideologlardan ödünç alınmıştır. Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi yayın organı Nowe Drogi, şunları yazıyordu, «Maocuların, sınıf özüne inmeyip «İki süper devletin» tahakkümü» küçük ve orta ülkelerin büyük devletlere karşı olması da sanayileşmiş ileri kapitalist ülkelerin gelişmek yolundaki ülkelere düşman olması tezlerini ödünç aldıkları yer, Burjuva propogandasının cephaneliğidir.

Burjuva ideolojisinin bu taklidi ve uygulanması süreci devam ediyor.»

«Süper Güçler» teorisi, altmışların hemen başında dünya hakimiyetini ele geçirmek için emperyalizmin yeni bir kılık içinde yayılması düşüncesini geliştiren Amerikan ideologlarının kalemlerinden doğmuştu. ABD Komünist Partisi genel sekreteri Gus Hall «İki süper devlet» teorisine işaretle, «İki süper devlet» görüşünün, büyük iş çevrelerinin büyük işveren sendikalarının görüşünden hiç de aşağı kalır yanı yoktur, anti-monopol mücadeleyi reddeder. Uluslararası plânda «Süper devlet» teorisi, anti-emperyalist ruhu körelmeye yarar.» dedi.

1968'de (Yani Pekin'in bu görüşü benimsemesinden iki yıl önce), ünlü Franz Josef

Strauss, «Meydan Okuyuş ve Cevap» adlı kitabıyla kendi rekabet platformu görüşünü ileri sürmüştü. «Süper devlet» teorisine dayanan «Avrupa programı», yazısı da tastamam böyledir. Fransız Komünist Partisinin haftalık yayın organı France Nouvelle'in açıklaması: «süper devlet teorisi ya da süper devletler teorisi yalnız Çinli yöneticilerin sahip çıktığı şeyler değildir. Birleşik Devletler ile SSCB arasındaki temel ayrımı, emperyalizm ile Sosyalizm arasındaki uçurumu hergeçen gün daha da aşikârlaşan ana ayrımı gözlerden gizlemek amacıyla dünyanın en gerici mihraklarınca tezgahlanan anti-sosyalizmin bir başka cinsidir.» şeklindedir.

Ama dünyadaki güçler dengesi değiştiği gibi, artık anti-sosyalist mihraklar «Süper Devletler» teorisiyle emellerini gerçekleştiremiyeceklerini anlamaya başlamışlardır. Dünya sosyalizminin büyüyen gücüne karşı koymada emperyalizmin yeteneksizliğini görerek, sosyalist topluma karşı bir denge unsuru olarak kullanılabilecek güçlerin toparlanabilmesi için teorik araştırmalara giriştiler. Bu çabaları şimdi ideolojik bir akım olarak uluslararası ilişkilerdeki «çok kutuplu du-Emperyalizmin milliyetçiliği sömürme ve Sosyalist ülkeler ve Dünya Devrimci sürecinin öteki somut atılımları arasındaki bağları zayıflatma amacına paralel olarak Pkin önderliğinde gereksinimlerine uygun düşen «Çok Kutuplu Dünya» tezini de benimseyip geliştirmeye başladılar Haziran 1971'de, ABD egemen çevreleri Dünya politikasının «Beş Merkezi» -SSCB-ABD, Batı Avrupa Japonya ve Çin- olduğu görüşünü ileri sürdüğünde Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başbakanı, İngiliz Sunday Times Gazetesinin muhabirine, aynı görüşte olduklarını belirtmişti. «Çok Kutupluluk» teorisini olduğu gibi benimseyen Çinli yöneticiler bu kez 1972 de, Pekin'in hegemonyacı stratejisine uygun düşmediğinden anılan «Beş Merkez» tezine baş vurmaktan ısrarla kaçındılar. «Beş Merkez» şeması, her «Merkez»in etrafında bir etki ve boy gösterme alanı doğması gerektiğini öngörür, bu da her şeyden önce Çin'in muhaliflerini güçlendirmeye yarar. İkinci olarak yalnız Çin'in etrafında kümelenen devletlerin kuracağı «Anti-Hegemonyacı» bloğun, «İki Süper Devlet»e karşı yönelmiş bir blok'un, her şeyden önce en önemlisi günümüz aşamasında SSCB'ye karşı kurulan bu blok'un Mao'cu dış politika emellerini yere çalar.

Sonuç olarak, Mao'cular dünyayı, «Birbirine Zıt Üç Dünya» ya bölerek bir doktrin yarattılar. Bu politik kalıpsallık, Çin'in askeri ve ekonomik güçsüzlüğünü gözlerden saklayarak ÇEŞİTLİ ittifaklar kurmayı hedef alan Pekin'in Hegemonyacı yayılma emellerini meşrulaştırmak için, özlemi duyulan Süper Güç» ve «Çok Kutupluluk» teorilerini içinde taşımaktadır. Pekin'in, «Üç Dünya» doktrini haline dönüşen «Süper Devletler» teorisi, Sosyalizmin ve kapitalizmin güçleri arasındaki mevcut mücadele tarafından karakterize edilen günümüz uluslararası ilişkilerini hedef almakta ve Çin'i Dünya Sosyalizmine düşman bir devlet olarak ortaya çıkarmaktadır. Böylelikle, «Çok Kutuplu Dünya» Teorisini geliştiren emperyalist ideologların eline silâh verilmektedir.

MAOCU JEOPOLİTİK

Mao kliği, Uluslararası plânda doğrudan sosyalizme karşı yürüttüğü, ideolojik bölücülükten kaynaklanan teorileriyle yayılma özlemini gizlemiyor.

1969'da Çin KP 9'uncu milli kongresi, emperyalizmin tam bir çöküşe gittiğini ve Sosyalizmin dünya zaferine doğru yürümekte olduğunu ilân ederken onuncu millî kongre raporu ise «halâ emperyalizm ve proleter devrimleri çağındayız» tanımlamalarını getiriyordu. (4)

Lenin'in yepyeni koşullarda, Büyük Ekim Devrimini yaratan koşullarda, getirdiği, süreç tanımının «halâ» vurgulayıcı sözcüğünü kullanarak çarpıtılması, SSCB'deki Sosyalist Devrimin zaferinin Dünya çapındaki tarihsel önemini, besbelli ki, karalama niyeti taşımaktadır. (Büyük Ekim Sosyalist Devriminin 57 inci yıldönümü vesilesiyle Çinli yöneticilerin gönderdikleri telgrafta «Büyük» ve «Sosyalist» sözcüklerine yer verilmeyişi kesinlikle bir rastlantı sonucu değildir, Pekin propagandası yalnızca Çin halkının Sosyalist kazançlarını yok etmek için tezgahlanan kültür devrimi dedikleri gerici değişikliği nitelemede «Büyük» sözcüğünü kullanmaktadır.) Lenin'ci formülü tahrif ederek, ve onu çağdaş sürecin tanımında kullanmaya yelten-

mekle ,Maocu teorisyenler Dünya Sosyalist sistemine karşı takındıkları gerici tavırlarını haklı göstermek istiyorlar.

Bununla da yetinmeyen Çin'li yöneticiler savaş kışkırtıcılığı yaparak çağımızın açıklanmasında tahrifat yapıyorlar. Güçler ittifakında bellibaşlı bir değişiklik yok, barış politikasının bir aracı olarak sosyalizm diye bir şey ortada zaten mevcut değil, yeni bir dünya savaşıyla gerilimi körüklemek en akla yatkın bir davranış olacağından çağın hakim özelliği böyledir, diyor Pekinli yöneticiler. Bu son model «teorik» yenilgi getiren Maocuların iddiası; içinde sistemlerden birine Çin'in de taraf olacağı ya da kendisine en avantajlı gelen «süper güçler» den birine yaslanarak, iki karşıt sistem arasında, SSCB ile ABD arasında, «Emperyalistler arası» çatışma olarak özlemini duydukları bir çatışma tablosunu çizme cesaretini veriyor.

Çinli yöneticilerin, Çini dünyanın efendisi haline getirme istekleri karşısında olasılıkla Sosyalist kampın ve Batılı güçlerin, bu yayılma plânlarının uygulanmasına engel olacakları gerçeğini inkâr etmek meseleyi basite indirgemek demektir. Birinden birinin zayıf düşmesi Pekinin yayılmacı emellerini gerçekleştirmeyi kolaylaştıracaktır. O zaman bu «iki engelden» en önemlisi hangisidir? Herşeyi hesaba katan Pekin emperyalizme karşı yürütülen Halk Kurtuluş mücadelelerinin sonucu olarak dünya kapitalist sisteminin ciddi bir şekilde zayıfladığının bilincindedir ve kapitalizmin gün geçtikçe derinleşen genel bunalımının da farkındadır. Dahası da var, «Baş Düşmanın yok edilmesinde», Pekin, Mao nun, emperyalist savaş ve saldırganlık politikasının karşılıklı tahribata, ya da en azından uluslararası plânda Çin'in şimdiki kazançlarını kaybetmeye yol açmanın asla kötü olmadığı yolundaki «Buyruklarına» sarılmaktadır.

Pekin propagandasının «Lağvettiği» Sosyalist sistemin durumuyla ilgili olarak Çin'li yöneticiler, önder devrimci gücün Sosyalist Sistem olduğu, biricik devrim kalesi olduğu ve dünya devrimci gelişimini de peşinden sürüklediği gerçeğini artık kulakardı edemiyorlar. Bu evrensel birikim, günümüz Pekin yöneticilerinin plânlarını bozuyor. Artan ekonomik ve savunma potansiyeli ile sosyalist sistem dünya barışının güvenilir bir kalesi olmaya devam etmektedir.. Ayni zamanda Çinli yöneticilerin Uluslararası politikada, Çin'in iç politikasına ilişkin gerici plânların tezgâhlanışının bir aracı olan savaş kışkırtıcılığına karşı sağlam bir kalkandır.

Pekin'in, tüm saldırılarını Emperyalizme değil de öncelikle Mao'cu grubun «Büyük Han» emellerine en büyük engel olan sosyalist topluma doğru yöneltmesindeki neden budur. Pekin, dünya kapitalist sistemi ile yalnız flört etmekle kalmıyor, emperyalizmin, sosyalizme karşı yürüttüğü, dünya sosyalist sistemi bütünlüğünü bozmak ve parçalama mücadelesine de katılıyor.

Pekin'in aktif dış politikası, sosyalizme ve ilericiliğe açık olmayıp emperyalizme ve gericiliğe açıktır. Bir sistem olarak kapitalizmi güçlendirmeyi hedef almıştır. «Üç Dünya» adını vererek yarattığı teorisinin de yardımıyla, Çin önderliği, gelişmekte olan ülkeleri ve emperyalist devletleri, «Süper devletlere karşı mücadele ile görevlendirilmiş topluluk» şiarı altında birleştirmeyi amaçlıyan saçmasapan bir blok kurmak istemektedir. Emperyalizmin, Neokolonyalist politikasına yağdırılan bu övgü, gelişmekte olan ülkeleri ile, örneğin Japonya, İngiltere, Federal Alman Cumhuriyeti ve Fransa gibi emperyalist devletlerin «Anti-hegomonistik mücadelede çıkar bütünlüğü» üzerine düzdükleri teoride kendini göstermektedir. «Süper devlet tahakkümünü ve Dünya halklarının en tehlikeli düşmanı olarak herşeyden önce SSCB yi ortadan kaldırmak amacıyla İkinci Dünya ülkelerini kendi saflarına çekebilmek için Üçüncü Dünyayı kafakola almaya uğraşıyorlar.» (5) Onlara göre, SSCB eskiyen emperyalizmden daha tehlikelidir.

Maocu genişleme politikasının ve «Üç Dünya» teorisinin gerçek yüzü bugün gelişmekte olan ülkeler, ilerici çevrelerince reddedilmektedir. Malaga gazetesi, İmongo Vaovao şöyle yazıyor, «Bugün dünya, iki sistem, Sosyalizm ile emperyalizm arasındaki uzlaşmaz mücadelenin sahnesidir ve üç dünya tezini geliştirenler ulusal kurtuluş hareketlerinin önüne set çekmek ulusal kurtuluş mücadelesi veren halkların sosyalist devletler ile olan gerçek ve doğal ittifakını baltalamayı aynı zamanda kozları emperyalistlerin ve onların yandaşlarının eline vermek istemektedirler.»

Pekinli yöneticiler aynı politikayı sosyalist ülkelere de uygulamak istemektedir. Çin propagandası sosyalist devletlerin dünya sahnesinde bağımsız bir güç olarak seslerini duyurduklarını görmüyor ve onları ekonomik gelişme düzeylerine ve coğrafi konumlarına göre «ikinci» ya da «üçüncü» dünya diye sınıflamaya tabi tutuyor. İçinde yaşadığımız aylarda sosyalist ülkelere karşı Pekin'in geliştirdiği propaganda faaliyetinin iki yön izlediği görülür: a) Sosyalist kampı oluşturan ülkelerin birlikten kopmasını öngören provokatif yöntemler b) Kapitalist dünya ile içli dışlı ilişkiler kurma doğrultusundaki çabalar.

Uzun zamandan beri Çinli yöneticiler, sosyalist topluluğun Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ve Varşova Antlaşması örgütü gibi kollektif kuruluşlarını yıpratmak ve işgöremez hale getirmek için büyük gayretkeşlik içindeler. Ortak Pazarı ve NATO'yu aktif bir şekilde destekledikleri de malumdur... Tek kelime ile Pekin, sosyalist ülkelerin barışçı politikasını bozmak için emperyalizmin en militan mihraklarının gözüne girmek isterken elinden geleni ardına komamakta, Sosyalist topluluğu emperyalist bloklar ile askeri-politik çatışmalara sevk etmek istemekte, sosyalist ülkelerin ekonomik gelişmelerini yadsımakta ve böylelikle iki sistem arasındaki tarihsel mücadelede sosyalizmin mevzilerinin güçlenmesini engellemektedir.

Aynı zamanda, uluslararası planda ele geçirmeye çalıştıkları ana hedelferin ne olduğu gün gibi meydandadır. Maocu önderler çağdaş bir taktik müttefik olarak emperyalist devletleri kazanmak istemektedirler. Büyük han plânlarını gerçekleştirecek bir düzeye ulaşabilmek için kapitalist ülkeler ile içli dışlı olmakla Çin'in askeri ve sanayi potansiyelinin güçleneceğini plânlıyorlar.

PEKİN'İN SAVAŞA VE BARIŞA KARŞI TAVRI

«İki süper devlet'e karşı mücadele» tezi Maocu'ların, halkları, savaşa iterek sonunda dünya hakimiyetine giden yolları Çin'e açık tutmayı ilke edinen saldırgan politikası ile savaş ve barış konularında Pekin'in provokatör suratını maskelemek için geliştirilmiştir... 1975 Haziranında toplanan Ulusal Halk Kongresinde, Çin basını ve ÇHC devlet görevlileri «iki süper devlet» edebiyatından inciler döktükten sonra bir dünya savaşının kaçınılmazlığı ve onun devrim davasına «yararlılığı» propagandasını yoğunlaştırdılar. Denildi ki, «iki süper devlet» herşeyden önce Sovyetler Birliği «bir dünya savaşının temel nedenidir.» Jenmin Jihpao, «Devletler arasındaki büyük çapta bir anlaşmazlık dünya savaşının kıvılcımı olacaktır. O vakit de özlemi duyulan gün gelecektir.» Ama süper devletler «birbirlerine saldırmazlar ise o zaman halklar onlara karşı ayaklanacaklar ve ne olursa olsun gene savaş olacaktır.» (6)

Yani Pekin'li ideologlara göre, son tahlilde dünyanın gelişim süreci, devletleri SSCB ye karşı bir genel savaşa itecektir. Bu anti - marksist «teori» ile yola çıkan Maocular uluslararası çelişkilerden kazançlı çıkabilmek için nerede yapabiliyorlarsa orada silâhlı çatışmaları kışkırtma doğrultusundaki niyetlerini gizlemiyorlar. Sorunların özüne eğilme zahmetine katlanmayan Çinli devlet adamları sorunların barışçı bir çözümünü bulmak için Çin'in harcayarak zamanı olmadığını ve bütün dünya sorunlarının köklü bir çözümünü ancak savaşın getirebileceğini, Pekin'e gelen yabancı konuklara söylüyorlar... «Üçüncü dünya savaşının önüne geçilemez, pek büyük bir olasılıkla bu savaşta çok insan ölecek ama ezilen ulusların ve insanlığın sorunlarının çözümünü kolaylaştıracaktır savaş. Asla kötü bir şey değildir.» 21 Temmuz 1975 de Japon gazeteciler ile yapılan basın toplantısında bu lafları eden Teng Hsiao - Ping'tir.

«Savaşa hazırlık» kampanyasını yürütürklerken Çinli önderler, kendilerine egemen olan büyük harn ve hegemonyacı Ruh'u gizlemeye gerek duymuyorlar. Maocu teori dergisi Hunk Jıhi, «her kim savaşa hazır olur, o ötekiler üzerinde hakimiyet kurar. Her kim bunu yapmaz, başkaları onun üzerinde hakimiyet kurar.» (7) diyor. Şimdi Pekin propaganda makinesi, yıllarca aynı şeyi Çin de yaptığı gibi «savaşa hazır olun, açlığa hazır olun» gibi sloganlar ile yürüttüğü kanpanyasını tüm dünyaya yayma uğraşısı içinde.

Mao grubunun, Sovyetler Birliği ile ABD arasında çıkacak silâhlı çatışma çok işine gelir. Pekin, bu iki ülke arasındaki «işbirliği» üzerine olan tezini terkederek, Sovyet A-

merikan çelişkisinin «uzlaşmaz özü»nü vurgulamaya geçti. «Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki uzlaşma ve işbirliği, aralarındaki anlaşmazlık evrensel, uzun vadeli ve kaçınılmaz olduğu için, ancak kısmi, geçici ve koşullara uygun olabilir.» (8) Çinli yöneticilerin olmasını içtenlikle ümit ettikleri şeydir bu. Propagandasında, Pekin «iki egemen güç arasındaki mücadelede tayin edici sonuç silâh gücü ile alınacaktır» görüşünü halkın kafasına sokarak SSCB ve ABD arasında askeri bir çatışmanın kaçınılmazlığı fikrini körüklüyor. (Bundan 30 yıl kadar önce Mao Tse-tung içtenlik ile şuna işaret ediyordu : «Uluslararası durumun gelişmesinde pek çok şey SSCB ve ABD arasındaki ilişkilere bağlıdır. Bundan ötürü aralarındaki bir çatışma önlenmelidir.»)

Pekin, Sovyet-Amerikan ilişkilerinin bozulması ve onların askeri-politik alanda karşı karşıya gelmelerini sağlamak için elinden gelen herşeyi yapıyor. Uzayın derinliklerinin barışçı bir anlayışla keşfi için çeşitli ülkelerin ortak çabalarına yeni ufuklar kazandıran Soyuz-Apollo uluslararası deneyi bile, Pekin Basını tarafından silâhlanma yarışının ve savaş hazırlıklarının bir unsuru olarak «iki süper devlet arasındaki mücadelenin» uzaya kaydırılması olarak dile getirildi. (9)

Geride bıraktığımız aylarda Pekin'in savaşa ve barışa karşı tavrında bir farklılık daha türedi. Bir yandan Ulusal Halk Kongresi, yüzyılımızın sonuna kadar Çin'in ekonomik gelişim düzeyini bu alanda dünyanın önde gelen ülkelerininkine çıkarma görevini gündeme alırken (10), öte yandan Maocu diplomasi, gerilimin siklet merkezini Çin sınırları dışına çıkarmak için azami çabayı gösteriyor ve barış içinde bir arada yaşamak, saldırmazlık ve kuvvet kullanmama ilkelerinden hareket ile ABD ve Japonya gibi hatırı sayılır güçler ile ilişkiler kurma zemini arıyor.

Aynı şekilde Pekin, SSCB'ye ve ABD'ye kaçınılmaz bir mücadelenin (kederli) tablosunu takdim ediyor. Stratejik silâhlardaki indirimi değil de, aksine bu tür silâhların yapımını hızlandırarak, ABD'ye, Sovyetler Birliğine karşı silâhlanmayı tavsiye ediyor. «Süper Devletlerin aralarındaki uzlaşma antlaşmasına» atıf yaparak, Pekin bütün öteki devletlere silâhlanmayı «telkin» ediyor. Yalnızca ileri ülkelere değil ,gelişmekte olan ülkelere de bu yarışa katılmayı salık veriyor. Ve resmen bütün dünyayı yeni bir dünya savaşına hazır olmaya çağırıyor. Maocular büyük bir olasılıkla, Çin kendini bir kenara çekip tarafsız kalırken, devletlerin çoğunu birbirleriyle kıyasıya savaşmaya sokacak bu provokasyonun sonucu olarak, Çin'in yitirdiği zamanı telafi edeceğini, ekonomisini ve askeri varlığını güçlendireceğini ve yirmi-yirmibeş yıl içerisinde dünyanın önde gelen askeri ve politik gücü olacağını umuyor olmalılar.

Emperyalizm her zaman dünyadaki savaş tehlikesinin gerçek kaynağı olmuştur ve olmaya da devam etmektedir. Bu yüzden Maocuların emperyalizm ile ittifak kurma çabaları ve Pekin'in, en saldırgan emperyalist mihrakları bir «kaos» ortamı yaratmak için kışkırtma çizgisi barışa ve halkların güvenliğine indirilmiş ciddi bir darbedir.

Kardeş sosyalist ülkelerle sıkı bir işbirliği içerisinde hareket ederek, gerici güçlerin sinsice planlarını bozan Sovyetler Birliği detant politikasının kökleşmesini ve uluslararası ilişkilerde soğuk savaşın izlerini ortadan kaldırmayı gerçekleştiriyor. Hergün batılı politikacılar ve devlet adamları şu gerçeği daha iyi anlamaya başlıyorlar; Savaş kapitalizm ve sosyalizm arasındaki tarihsel mücadeleyi sonuçlandıramaz. Hitler Almanyasına karşı kazanılan zaferin 30'uncu yıldönümü dolayısıyla Moskovada düzenlenen bir mitingte konuşan Leonid Brejnev, «Partimizin kesin barışçı politikasının ve dünya sosyalizminin güçlülüğü ve etkinliliğinin bir sonucu olarak yeni bir dünya savaşının patlak vermesi tehlikesi azalmıştır. Ve biz bunu uzun vadeli olarak tamamen ortadan kaldırmak için elimizden gelen herşeyi yapacağız.» demekteydi.

SALDIRGAN DİPLOMASİ

Pekin'li teoriyenler ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar «iki süper devlet» ve «Üç dünya» teorilerinden kaynaklanan Maocu politikanın Büyük han ve sosyal şoven özünü gözlerden saklayamayacaklardır. «Süper devlet» yöntemleriyle ve «hegemonyacılıkla» suçlanması gereken bir kimse veya birşey varsa o da Mao grubu ve onun politikasıdır.

Başlangıçta Maocular «İki süper devlet» görüşünün hegemonyacı özünü bir parça değiştirmişlerdi, bu görüşleri özellikle Batıda kendilerininki gibi yorumlandığında sevinçlerine diyecek yoktu. Eylül 1970'de, Fransız gazetecisi François Debray aynı yılın yaz aylarında Çinli yöneticilerle yaptığı görüşmelerden duyduğu memnuniyeti kamuoyuna açıkladı. Fransız gazetecisine göre, Çin'in «İki süper devletin dünya hakimiyetine» son verecek biricik devlet olduğu noktasına Çinli yöneticiler açıklık getirmişlerdi. CHC'li önderlerden biri, Çin'e «küçük» ve «zayıf» ülkelere hamilik etmek istediğinden, saygı duyulması gerektiğine değinmişti.

Ama gelişmekte olan ülkelerin bu sahte demeçlere kanmadığı görüldüğünde Pekin derhal taktik değiştirdi. Bugün ise sık sık «Çinin asla bir süper devlet olmayacağı» ve «Hegemonya peşinde koşmayacağı»nı ilan ediyor. (11)

Ama halen pratikteki faaliyeti bu iddialarına taban tabana ters düşüyor. Maocu Çin aslında dünya sahnesinde kelimenin tam anlamıyla «Bir süper devlet-bir tahakküm unsuru» olarak rol almak istemektedir.

Çin «Süper devlet» ve «Hegemonya» kavramlarından ne anlıyor? «Bir Süper devlet kendisini en başa koyar ve ötekilerin omuzları üzrinde yükselir.» Çini ziyaret eden bir karşı zora ve kuvvete başvurma ve başkılarla Teng Hsiao-Ping «Hegemonya diğer ülkelere karşı zora ve kuvvete başvurma ve baskılarla, onur kırıcı davranışlarla bu ülkeleri ezme ve kendi iradesini onlara kabul ettirme politikası demektir.»

Maocularınkinin dışında böylesine kendi büyüklük kompleksinin esiri olmuş ve devletler hukukuna bu denli saygısızlıkta bulunan ve onu küçük gören başka bir hükûmete rastlamak zordur. Çin'in dışında hiçbir modern devlet diğer devletler üzerinde bu kadar amansızcasına toprak talebinde bulunmamış, ve komşularıyla sınırlarında periyodik sürtüşmeler yaratmamıştır. Bugün Çin, resmi ağızlarının açıkça detant'a karşı çıktığı yegane ülkedir. Detant politikasını ortadan kaldırmanın «haklı» bir şey olduğunu «kanıtlayan» ve gerilimi bir dünya savaşı lehine arttırmayı hevesleyen tek devlettir. Ülkelerin çoğu tarafından kabul edilmesine rağmen, Pekin barışın korunması için yapılan uluslararası antlaşmalara katılmayı gerekli görmüyor. Bu da Çin'in tutumunun «başkalarının omuzları üzerinde yükselmiş» olduğunu kanıtlamıyor mu?

Maocular kendi egemenliklerini mutlaklaştırırken başkalarının egemenliklerine değer vermemektedirler. 21 Nisan 1975 tarihli parlâmento konuşmasında Hindistan dışişleri bakanı Swaran Singh şunları söyledi: «Pekin Hindistanın kuzey sınırlarına askeri yığınak yapıyor ve Mizoram ve Nagaland Kuzeybatı eyaletlerindeki düşman unsurları politik planda desteklemekle kalmayıp, üstelik somut eylemlerle, ayrılıkçı unsurları eğiterek ve onlara silâh tedarik ederek desteğini sürdürüyor. Maocu ajanların politik ve ekonomik sabotaj misyonlarını yerine getirmek için Endonezyaya nasıl sızdıkları iyi bilinen olaylar arasındadır. Indonesia Times, bunun Pekin'in Endonezya'ya karşı bir sabotajı olduğunu vurgulayarak yazmıştı. Geçtiğimiz haziran başlarında Endonezya Parlâmentosu Dış işleri, Savunma ve Güvenlik Komisyonu başkanı Imran Rashadi «Pekin'in güneydoğu asya ülkelerinde yarattığı iktisadi bozgunculuğun özel önemine» işaret etti.

Asya basını Güneydoğu Asya devletlerine yönelen saldırgan akımın «kültür devrimi» dönemini hatırlatan Maocu politikadan kaynaklandığına geniş yer veriyor. Dünya basınındaki haberlere göre, Pekin'li seçkinler içerisinde «Kültür devrimi»nin yüksek dereceli destekleyicileri «diplomatik ilişkilerdeki aşırı ihmalkârlık ve 'dünya devrimi'nin çıkarlarına saygısız davranma»ları gerekçesiyle Afrika ülkelerindeki Çin elçiliklerinden geri çekildiler. Nepal'e dostluktan bahseden Pekin ülkedeki isyancı güçleri düzenli bir şekilde desteklemekte, silâh ikmali yapmakta meşru hükûmeti devirmek için faaliyet gösteren Pushna Lala ve öteki «devrimci» grupların yanında yer almaktadır.

Burma, Malezya, Tayland Filipinler, Singapur ve Endonezya politikasını fiiliyata geçiren Pekin eski «Sopa ve havuç» taktiklerinden yararlanıyor : Bir yanda, bu ülkeleri normalleştirmeğe ve müşterek metinlere imza atmaya hazır olduklarını söylerken, öte yandan yine bu hükûmetleri devirmek ama

cıyla silâhlı mücadelelerini yayabilmek maksadıyla Güneydoğu Asyadaki Maocu hükûmet aleyhtarı güçleri cepheye sürüyor. (15) Kuala Lumpur ile Pekin arasındaki diplomatik ilişkilerin özü itibarıyla bağdaştırılamayacak şeyler olduğundan, Malezya hükûmeti anında Çin hükûmetini protesto etti. Bu yıl haziran ayında devlete karşı yöneltilen tehdidin önüne geçmek hortlayan gericiliğin kökünü kazımak için Hint Hükûmetince tedbirler uygulanırken, Pekin, Hint Hükûmetine karşı savaşan gerici unsurları açıktan açığa kışkırtarak, Hindistanın iç işlerine büyük ölçüde müdahale etti. (16)

Bütün bu gerçekler «Süper devlet» kibirliliğini ve öteki ülkelerin iç işlerine yapılan müdahaleyi sergilemiyor mu?

Pekin'in Japonya'yı ulusal çıkarlarına uygun düşen bir barış ve dostluk antlaşması biçimiyle lanse ettiği anti-sovyet ittifaka sokmak çabalarının ve Japonya halkının iradesine meydan okuyarak kendi devlet çıkarlarını ön plânda tutmanın, Maocuların Sovyetler Birliğinin «hegemonyadan yana oluşu» gülünç iddiaları ile militanca izledikleri anti-sovyet çizgisinin ardında yatan gerçek, tahriklerle kendi iradelerini kabul ettirme özlemi değil midir?

Pekin, istediğini elde etmek için, Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi başbakan yardımcısının 14 Nisan 1975 tarihinde «Eğer Japonya anlaşmaya hegemonyacılık'la ilgili bir madde konmasını kabul etmezse o zaman kendisi hegemonyacı özlemler taşıyan bir ülke demektir.» tarzında üstü kapalı bir şekilde yönelttiği ufak şantaj yöntemlerinden bile yararlandı. Çin'e davet edilen Japon Sosyalist partisine de şöyle davranılır: Ya merkez yürütme komitesi başkanı T. Narita'nın başkanlığındaki bir heyet Pekin'e gelir ve Çin tarafından tek yanlı önerilerini onaylar ya da ortak bildiri yayınlanmaz. 27 Mayıs 1975'te, Japon KP'nin yayın organı Akahata, Bu tavrı «büyük han hegemonyası» olarak nitelendirdi. Çinli yöneticiler hükûmet kademelerinde kalmasını istedikleri ve istemedikleri siyasi önderlerin adlarını alenen vererek Japonya'nın iç işlerine karışmış oluyorlar. Japon basınının yorumu kısaca şöyle, «Çin büyük güç diplomasisi yapıyor». Uygun bir tanım.

«İki süper devlet» ve «Üç dünya» teorileri, Maocu politikanın devletleri ve ulusları hakir gören Büyük Han emellerine bağlılığında yatar. Çin'li yöneticilere söz gelimi herhangi bir devletin üç dünyadan hangisine girmesi gerektiği sorulduğunda, şaşmadan verecekleri cevap, «Biz Çin'liler bir teori hazırladık, gerisi bizi ilgilendirmez, buyrun kendiniz arzu ettiğinizi seçin...» olur.

Yine Maocular kararlı bir şekilde sosyo politik, ulusal özelliklerine saygısızlıkta kusur eylemeyerek, devletleri bir «bölge»'ye yığıyorlar. Çinli önderler ülkelere ve halklara uluslararası sorunlara bağımsız olarak katılanlar değil de maceralı dünya oyunundaki ufaklıklar gözüyle bakıyorlar. «İki süper devlet» teorisinin bütün anlamı, halen Maocuların uygulayageldikleri iç işlerine müdahale politikasında yatar, yani buna göre bütün diğer ülkelerin hiçbir rolü yok, birbirine karşıt güçlerin elinde bir oyuncak yada bir hedef olduğundan bir yanda Çin öbür yanda iki süper devlet aralarında önderliği ele geçirme mücadelesi vermekteler.

Evrensel gerçeklik ve evrensel gelişim, yasaklanmış şehir'den Mao'nun Pekin'deki ikametgâhından verilen reçetelerle yürümüyor, tam tersine dünya sahnesinde güçler dengesindeki Sosyalizm ve devrimci kuruluş hareketlerinin lehine, radikal değişime bağlı olarak serpiliyor. Son yıllarda Maocu ideologlar, «D o ğ u rüzgârları, b a t ı rüzgârını silip süpürecektir» «Dünyanın kentlerinin dünyanın kırları tarafından kuşatılması», «Ara bölgeler», «ABD emperyalizmine ve Sovyet revizyonizmine karşı mücadele için bir birleşik cephenin yaratılması», «İki süper devlet» ve «Üç dünya» gibi teorilerle ortaya çıkmaktadırlar. Maocuların tüm «teorik» açıklamaları, halkların ve devletlerin üzerinde kendi anlayışlarına uygun, uluslararası bir gelişim sürecini empoze etmek için hazırlanmıştır. Maocular Leninin «iki kamp şimdi dünyanın her yanında bilinçli olarak karşı karşıya geliyorlar...» öğretisini tahrif etme yolunda boş girişimlerde bulunuyorlar... (17) Maocu doktrinlerin tutarsızlığı, kısa ömürlü ve sürekli değişim halinde oluşu, Maoculuğun gerek teorik gerekse pratik bakımdan bir krizin içine girdiğini gösterir. Bu, pek ünlü «Süper devletler» ve «Üç dünya» teorilerinin de iflas etme yolunda olduğundan kuşku duyulmamalıdır.

1) Lenin Toplu eserler, cilt 21 sayfa 143
2) Tokyo Shimbun, 22 Nisan 1975
3) Japan Times, 25 Haziran 1975
4) ÇKP 10'uncu Milli Kongre Dökümanlar (Çince), sayfa 22 Pekin 1973.
5) Jenmin Jihpao, 5 Mayıs 1974
6) Jenmin Jihpao, 8 Haziran 1975
7) Jenmin Jihpao, 19 Nisan 1975; Kwangming Jihpao, 20 Mayıs 1974
8) Hung Chi, sayı 5, 1974,
9) 10 nişan 1974 tarihindeki BM Genel Kurulu 6'ıncı özel oturumunda Teng Hsiao-ping'in konuşması.
10) Jenmin Jihpao, 20 Haziran 1975
11) 1975 de Pekin'de Rusça yayınlanan bir kitaptan S. 57.
12) Jenmin Jihpao, 14 Haziran 1975
13) BM Genel Kurulu 16'ıncı oturumunda, CHC başdelegesinin konuşmasından 15 Kasım 1971
14) Mainichi, 23 Mayıs 1975
15) Jenmin Jihpao, 30 Nisan 1975 ve 21-23 Mayıs 1975
16) Jenmin Jihpao, 29 Haziran 1975
17 Mainichi, 23 Mayıs 1975
18) Lenin, Toplu eserler Cilt 30, sayfa 450.

— III —

Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki Pi Lin-Pi Kong «eleştiri» kampanyası nedir?

L. Gudoshnikov
B. Filippin

International Affairs,
Ağustos 1975

Son iki yılda, Çin'in uluslararası politik hayatına «Lin Piao ve Konfiçyüs'-ün eleştirilmesi» (Pi Lin-Pi Kong) kampanyası egemen oldu. Ünlü kültür devrimi'nin izlerini taşıyan ve önemli boyutlara ulaşarak nüfusun birçok kesimini kapsayan bu kampanya, Mao rejiminin ardı arkası gelmeyen politik ve ideolojik krizinin göstergesidir. Ortadaki bütün nedenler, Maocuların, içteki siyasi mücadelenin ilk aşamalarında yenemedikleri politik ve ideolojik sorunları ve çelişkileri çözmeye uğraştıklarını kanıtlamaktadır. Maocular bu günün güncel koşulları ile, eski zamanların derinliklerinden çıkardıkları olaylar arasında kasten bağlantı kurarak bu kampanyaya yeni bir özellikle getirmiş oldular.

İki bini aşkın yıl önce yaşamış bulunan eski Çin bilgesi Konfiçyüs ile son zamanlara kadar Çin'in iki numaralı adamı olan müteveffa Lin Piao arasında ne gibi bir bağlantı olabilirdi ki? Şüphesiz ki hiç. Buna rağmen Pekin propagandası böyle bir bağıntının hem de çok yakın bir bağıntının olduğunu iddia etmektedir. Lin Piao, Konfiçyüsçülüğü yaygınlaştırmak ve Konfiçyüs'ü saygınlaştırmakla suçlamaktadır. Böylece bu iki kişinin maskesini düşürmek amacını taşıyan geniş çaplı bir politik ve ideolojik «eleştiri» kampanyası bütün ülkede başlatılmıştır.

Söz konusu kampanya 7 Ağustos 1975 tarihli **Jenmin Jihpao** (Halkın Sesi) gazetesindeki bir yazıyla başlatıldı. O zamandan bugüne dek Pekin basınında Konfiçyüsçülüğün çeşitli yanlarını eleştirel olarak inceleyen sayısız makale yayınlandı.

«Eleştiri» kampanyasının doğasına ve içeriğine baktığımızda tereddütsüz görürüz ki, bilimsel tartışma adı verilen bu çabalar gerçekte Çin yönetiminin çalışmalarına birçok alanda yansımaktadır. Ve doğrudan doğruya ülkenin acil sorunlarını ilgilendiren yoğun iç politik mücadeleyi perdelemek için icat edilmiştir. Nitekim birkaç kez Pekin propagandasının kendisi «Konfiçyüs eleştirisi» nin aslında «Başkan Mao tarafından bizzat yönetilen ve yönlendirilen» bir siyasî mücadele olduğunu belirterek kampanyanın esas amacını itiraf etmiştir (1).

Bu gibi kampanyaların değişmeyen karekteri günümüz Çin'inin iç politikasının bir özelliği olmasıdır. Pekin yönetimi kampanyalar sayesinde tüm ülke halkını bir gerilim içinde tutup, dikkatleri, Maocuların ulusun başına sardığı giderek artan güçlüklerden başka yönlere çekmeye çalışmaktadır. Şimdiki yığınsal «eleştiri» kampanyası da tıpkı bundan önceki kampanyalar gibi («revizyonizmin eleştirilmesi ve çalışma tarzının düzeltilmesi», «kültür devrimi», «Lui Şao-Şi ve Lin Piao tipi iki yüzlülüğe karşı mücadele» v.b. kampanyalar) «sınıf mücadelesinin revizyonizme ve oportünizme karşı mücadelenin (devrimden sonra) şiddetlendiği» yolundaki bahane kuralla, haklı gösterilmeye çalışılmaktadır. Gerçekte bu kampanyalar, Maocu üst yönetim içindeki rekabeti, Maoizmin iç politik bunalımlarının kesintisizliğini, Mao ekibinin sosyo - ekonomik politikasının çelişik doğasından ileri gelen çaresizliği ve Pekin yönetiminin en acil sorunları çözme konusundaki aczini yansıtmaktadır.

Temel iç ve dış politika sorunlarındaki çelişkilerinin şiddetlenmesi, Pekin yönetimi içindeki iktidar mücadelesinde yeni bir raundun başlaması, Maocu rejimin bunalımının objektif olarak derinleşmesi ve «Mao Tse-tung düşüncesi» kavramına daha az itibar edilmesi 1973 Ağustos'unda toplanan Çin Komünist Partisi 10. Kongresinde açıkça belirginleşti. Bu kongrede, Maocu grup, «Proleter kültür devrimi gibi büyük bir devrimin periyodik olarak tekrarlanması ihtiyacı» na göre Partiyi ve ülkeyi yönlendirdi (2). Kongre «Lin Piao ve benzeri ikiyüzlülere karşı devrimci yığınsal eleştirinin başlatılması» (3) için çağrıda bulundu.

Kongreden sonra, Mao'nun eski halefinin eleştirisi «Konfiçyüsçülüğün, onun gerici özünün ve ideolojik eğiliminin açığa çıkarılması» şeklinde yeni bir kılığa büründürüldü. Mao Tse-tung'un ve Pekin propagandasının niçin tarihin derinliklerini eşelediğini, Konfiçyüs'ün felsefi mirasını yağma etmeye giriştiğini ve «çağdaşlık adına dünü reddettiğini» merak edenler çıkabilir. Bu soruyu cevaplandırmak için tarihe kısaca bir göz atalım.

Konfiçyüs ve Konfiçyüsçülük Çin'in ve Çin halkının hayatında muazzar bir rol oynamıştır. Bir zamanlar Çin devletinin şekillenmesinde, sosyal kurumların kuruluşunda, Çin halkının gelenek ve psikolojisinde Konfiçyüs felsefesinin büyük etkisi olmuştur.

Konfiçyüsçülük iki bin yılı aşkın bir süreyle Çin'deki sosyal bilinçliği belirleyen felsefi ve ahlaki temel olarak kalmıştır. Rahatlıkla denilebilir ki, şayet Konfiçyüsçülük kavranmasaydı, Çin halkının geleneksel bakış açısını ve psikolojisini anlamak mümkün olmazdı.

Sovyet tarihçileri ve felsefecileri, Konfiçyüs ve öğrencileri tarafından yaratılan öğretinin gerici özünü daima sergilemişler ve bu öğretinin yüzyıllar boyu imparatorluk iktidarını haklı göstermeye, ona bir «kutsallık» ve «erişilmezlik» vermeye, ulusun ezilmesine ve manevi köleliği amaçlarına hizmet ettiğini göstermişlerdir. Konfiçyüs (Kung tse) İ. Ö. 6. yüzyılda yaşamıştır. Bu çağ, köleci sistemin egemen olduğu; kabile aristokrasisinin çözüldüğü, hükümdar prensler arasındaki parçalanmanın ve kıran kırana savaşların sürüp gittiği, serbest

komünlerin hali vakti yerinde üyelerinin (zanaatkârlarının), tüccarlarının, toprak sahiplerinin, eski geleneksel aristokrasiye başkaldırdığı bir çağdır. İşte bir dönemde Konfiçyüs egemen sınıfların safında yer alarak felsefesini «topluma barış getirmek» ve etkili bir devlet yönetimi yaratmak şeklinde formülleştirmiştir. Konfiçyüsçülüğün temel direkleri «insan sevgisi», «isimlerin düzeltilmesi» («her insan, ilâhî gücün belirdiği konumda olmalıdır»), «törencilik», «sadakat» ve «lütuf» ve «tanrı vergisi bilgi» prensipleridir. Konfiçyüs'e göre bu ilkeler aristokrasiyi birleştirecek, iktidarı pekiştirip güçlendirecek ve imparatorların himayesi altındaki köle sahiplerinin egemenliğini ideolojik olarak meşrulaştıracaktır.

Konfiçyüsçülüğün ana fikri boyun eğmek, sömürü ve baskıya başkaldırmamak ve «iktidara karşı saldırıyı» lanetlemek fikridir. Özellikle belirtmemiz gerekir ki; Konfiçyüs bu doğmaların egemen sınıf içinde sağlamca yerleşmesini ve otoriteye boyun eğilmesini istiyordu. İtaat fikri tepeden tırnağa kadar onun öğretisinin temel kanununu meydana getirir.

Mao Tse-tung, «Çinlileştirilmiş Marksizm» in mazeretini Konfiçyüsçülükte bulmuştur. 1950'de Kuo Mo-Jo'nun makalelerinden bir bölümünü içeren bir kitap yayınlanmıştı. Bu kitapta «Marks'ın Konfiçyüs Tapınağına Ziyareti» adında bir hiciv de bulunuyordu. İlk kez 1920'de «Yeraltında Kahkaha» adı altında yayınlanan bu hiciv, Konfiçyüs'ü antik çağın bir bilgesi olarak çizmektedir. Marks'la Konfiçyüs'ün konuşması sonucunda Marks'ın hiçbir yeni görüş getirmediği, söylediği ve yazdığı herşeyin günümüzden önce Konfiçyüs tarafından ifade edilmiş olduğu ortaya çıkmaktadır. Yazar bu hicivde Marks'a şunları söyletmektedir: «Bu denli saygıdeğer bir düşünür arkadaşı Uzak Doğu'da, hem de 2000 yıl önce bulacağımı hiç ummazdım. Siz ve ben aynı fikirleri savunuyoruz.»

Gerici Konfiçyüsçülüğün eleştirisel değerlendirilmesinin yapılarak yanlış fikirlerin silinmesinin Çin halkının kültürel gelişiminde olumlu ve ileri bir rol oynadığı akla gelebilir. Oysa «Lin Piao ve Konfiçyüs'ün eleştirisi» konusunda koparılan gürültülü propaganda, açıkça göstermektedir ki, kampanyayı düzenleyenler, bilimsel ve daha önemlisi Konfiçyüsçülüğün Marksist - Leninist tahliliyle ilgili olmayan bambaşka amaçlar gütmektedirler.

Örneğin, Kwangming Jihpao'da şu satırları görmek mümkündür: «Üstyapıda devrimin ilerlemesi için revizyonizmin ve burjuva dünya görüşünün eleştirisine Konfiçyüs'ün eleştirisinden başlamak gerekir, böylece eski geleneklerin ve temellerin toprağından filizlenen revizyonist ideolojiyi ezmek mümkün olacaktır... Wang Ming, Lui Sho-chi, Lin Piao ve benzerleri kapitalizmi geri getirmeyi tasarladılar ve bu nedenle ölü Konfiçyüs'ün ruhuna sarıldılar.» (6) Gene aynı gazete, «Lin Piao ve Konfiçyüs'ün eleştirisinin bilimle hiçbir ilgisi olmadığını» da ilân ediyor (7). Ve eski tarihe atıfta bulunarak tarihin, günümüzdeki aktüel mücadelenin bir aynasından ibaret olduğunu söylüyordu (8). Açıkça belliydi ki, bu konu yeni bir tasfiye ve baskı dönemiyle, Mao'nun arkadaşları arasındaki iktidar mücadelesinin yeni bir aşamasıyla ilgili bir sorundu.

Kampanyayı başlatanlar, «eleştiri» kampanyasını eylemleri için bir paravana ve elverişli bir alan olarak kullanmaktadırlar. Bunlar («Kültür devrimi»nin doruğunda iktidara gelen «sol sapmacı»lar ve «aşırıcı» lardır), «sol» Maocılardır. Eski Çin tarihinden ve Konfiçyüs çağından çevireceğimiz tarih yaprakları bize geçmişle bugün arasında niçin bağıntı kurulduğuna ve siyasi rakiplerin niçin tarihteki şahsiyetler kılığına büründürülerek eleştiri konusu yapıldığına değin zengin tarihsel malzeme verecektir. Eski filozofların ve tarihçilerin eserleri, Pekin yönetimi içindeki kişilerin ad vermeden rakiplerine saldırmalarını ve Mao sahneden çekildikten sonra elde etmeyi amaçladıkları mevkileri için kanunlarını ilerletmelerini mümkün kılmaktadır.

«Pi Lin-Pi Kong» kampanyasındaki belirgin eğilimlerden biri de bölge ordu komutanlarının «dargörüşlülük»lerine karşı mücadele şeklinde ortaya çıkmaktadır. Maocular, sorunu «ya merkezi otoriteyi, ya da ayrılıkçığı desteklemek» şeklinde ortaya koyarak bunun «devlet sistemiyle ve siyasi otoritenin maddi varlığıyla doğrudan ilişkili temel bir sorun» olduğunu söylemektedirler (9). Kampanyayı başlatanlar, Chin Shin-hang imparatorluk sistemini meşru gösteren o zamanki politikacı ve ideologları merkezi otoriteye örnek olarak almaktadırlar. Bugünkü Çin yöneticileri, bu eski imparatorun bütünüyle merkezileşmiş despotizmini ve gaddarlığını savunan o zamanki politikacı ve kuramcılardan fazlasıyla etkilenmişlerdir, o kadar ki bugünkü Çin yönetimi, Chin-Shih-Huang zorbalığını «Konfiçyüs'çülerin karşı-devrimci faaliyetinin doğurduğu,» devrimci bir zorunluluk olarak nitelemektedirler. Fakat Chin Shih-Huang despotizmini mazur gören bir kimse aynı zamanda «kültür devrimi» sırasındaki kitap yakmaları ve zülmü de «onaylamış» olmakta ve kendi siyasi rakiplerine acımasız baskı dönemiyle tehdit etmektedir. Maocu ideologlar, Chin Shih-Huang ve onun zorba imparatorluğunun Çin'in devlet örgütlenmesine bir örnek meydana getirdiğini söylemektedirler. Hatta Mao'nun kendisi bile eski Konfiçyüs'çü kitaplar yaktıran ve rivayete göre 460 Konfiçyüsçüyü diri diri gömen Chin Shih-Huang'ı defalarca övmektedir (10).

Lin Piao ve Konfüçyüs eleştirisini yönlendiren pekçok makale ve sözde tarihi yazı açıkça idare ve iktisadî aygıt içindeki kadroları hedef almaktadır. Bu Pekin'deki rakip guruplar arasındaki mücadele «kültür devrimi» ile ilgili tavır, iktisadi sorunları çözme sorunları, kadro politikasını ve eğitim-kültürle ilgili konularda açıkça kendini gösterir.

İktisadî alanda «eleştiri» kampanyası «kültür devrimi» döneminde icad edilen iğrenç sloganların bayrağı altında sürdürülmektedir. Çin basınının haberlerinden idarî personelin - fabrika müdürlerinin - çoğun'uğunun ekonomik gelişmeyi talihsiz «büyük sıçrayış» doğrutulsunda hızlandırmaya çalışan «solcular»ın talimatlarına fiilen karşı çıkmakta oldukları anlaşılmaktadır. Pekin'in belli başlı sanayi kuruluşlarının müdürlerinin katıldığı bir konferansta, müdürlerin «ekonomizme düştüklerini, ekonomik teşviklere başvurduklarını» ve diğer «günahlarını» itiraf ettikleri bildirilmiştir (11). Sözkonusu personel aynı zamanda, «eleştiri» kampanyasının ekonomi üzerindeki zararlı etkilerinden de dolaylı olarak sözetmiştir.

Kadro politikasına gelince, bu konu daha şiddetli bir hizip çatışmasına sahne olmuştur. Kendi kaleleri olan Shanghai'da ellerinden gelen herşeyi yapan «solcular», «hatalı bir yol izleyen ve kitlelere güvenmeyen kişiler» (12) olarak nitelendirdikleri müdürleri çalıştıkları kuruluşlarda eziyet altında tutmaktadırlar. Yaşlı personel «kültür devrimi» sırasında kurulan islah ve çalışma kampları modelindeki Yedi Mayıs okullarına «yeniden eğitim» için gönderilmekte, idarî mevkilere «kültür devrimi» sırasında seçilmiş genç aktivistler atanmaktadır.

Bu nedenlerden ötürü «konfiçyüs'ü eleştirme» kampanyasının özellikle politik olduğu açıkça ortadadır. Öte yandan halkın bilincine yer etmiş bulunan ve Konfiçyüscülükte de varolan fakat Maoculuğa tamamen yabancı kalan «insan sevgisi», «yaşlılara saygı» v.b. gibi ilkeleri bir «Mao Tse-tung tapınağı» inşa etmek için bilinçlerden kazıyıp atmak gerekmektedir. Bu nokta da bir soyut doğmalar ve sloganlar sorunu değil, tam tersine hayati bir siyasî gerçekliktir. Gene aynı şekilde, Pekin propagandası «evlât sevgisi» nin genç insanları «yeniden eğitmek» üzere ülkenin uzak yörelerine göndermeye bir engel teşkil ettiğini söylemekte ve «kendine yapılmasını istemediğin şeyi başkalarına yapma» şeklinde-

ki Konfiçyüsçü ilkenin «devrimci eleştirinin tabandan gelmesi»ni yokettiğini belirtmektedir.

Şimdiki «eleştiri» kampanyasının, maocu yönetim içindeki çeşitli hizipler arasındaki Çin'in gelişme yolları hakkındaki polemiğe bir kamuflaj olarak kullanıldığını açıkça görebliriz.

Lin Piao'ya Konfiçyüs'ün ateşli bir öğrenci olduğu ve Çin'de «feodal hanedanlık» kurmak istediği şekilde saldırılmaktadır, fakat bunların hepsinden fazla, Lin Piao «üretimi artırmak» çabalarıyla, «ihtilâlin proletarya diktatörlüğü altında da devam ettiği» şeklindeki maocu teoriye zarar vermekle itham edilmektedir. Maocular, proletarya diktatörlüğünde ihtilâlin devam etmesi, aslında «sınıf mücadelesinin şiddetlenmesi» gerekçesi altında emekçi halkı baskı altında tutmak, baskıyı artırmak anlamına gelmektedir. Lin Piao'nun suçlandığı noktalar olarak, kendisinin «büyük atılımı» kısıtlaması, halk komünlerini, «sosyal gelişme aşamalarını gözönünde bulundurmak ve aşırı gitmek» şeklinde değerlendirilmesi, ayrıca maoculuğun siyasi yöntemlerini «despotik bir otokrasi», «kültür devrimini» ise «vahşi bir kırım» olarak nitelemesi, kadroların «yeniden eğitilmesi»ni «işsizliğin bir çeşidi» ve genç insanların uzak köylere, dağlık yörelere gönderilmesini ise «genç kadroların yararsız istihdamı» olarak değerlendirilmesi gösterilmektedir. Lin Piao'nun suçlanan görüşleri anti-sosyalist görüşler olarak nitelenemez. Burada Lin Piao'nun adı, aslında ülkenin en önemli ekonomik sorunlarını çözmek için başvurulan maocu tasarruflara ve yaklaşımlara katılmayan kişileri eleştirmek için kullanılmaktadır.

Pekin herhangi bir maocu kampanyayı yüksek dozda anti-sovyetizm ile donatmayı alışkanlık haline getirmiştir. Ve «Lin Piao ile Konfiçyüs'ün eleştirilmesi» de aynı konuda bir istismar olmuştur. Çin basını «Moskova'da Konfiçyüs şerefine» toplantılar düzenlendiğini, «Konfiçyüs'ün hayaletinin» «her türlü revizyonisti desteklemek için» sadece Pekin'de değil Moskova'da da dolaştığını yazmıştır (13) Bütün tahrifat Pekin liderlerinin kendi güçlüklerini ve aralarındaki dramatik iktidar mücadelesini gizlemek için anti - sovyet histeriği körükledikleri gerçeğini doğrulmaktadır.

Önemle belirtmek gerekir ki maocular Konfiçyüs'ün eleştirilmesini insanlığa adalete, meşruiyete saldırmak ve muhtelif unsurlara karşı sorgusuz sualsiz girişilen misillemelerin, kanunsuzluğun ve keyfi yönetimin önündeki ideolojik ve ahlaki engelleri kaldırmak için bir paravan olarak kullanmaktadırlar. Bu nedenle maocular tarafından Konfiçyüs'te bulunan «insanî yasa» («yen-cheng») ve «erdemli yönetim» gibi ilkelere «Konfiçyüs'ün gerici öğretisi» diye şiddetle saldırılmaktadırlar (14). «Kendinin hakimi ol ve eski öğütlerin rahatlığı içinde hareket et» şeklindeki atasözlerini artık terkeden maocular her türlü meşruiyeti yoketmelerine engel olan herşeyi ortadan kaldırmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Eski görüşlerin şimdi mücadele konusu yapılması maoculuğun ideolojik ve politik iflasının bir başka kanıtıdır.

Maocuların «eleştiri» kampanyası şu tartışılmaz bir gerçeği bir kez daha ispatlamıştır. Maocular, kendi aralarındaki iktidar mücadelesi için, Çin'i «baraka komünizmi» adı verilen gerici anlayışın, hegemonyacı görüşlerin, anti - sovyetizm'in ve şiddetli misillemelerin ruhuna uygun bir biçimde Çin'e yeni adımlar attırmak için marksizmi, tarihi ve felsefeyi tahrif etmektedirler. Bu «eleştiri» kampanyası SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Brejnev'in şu sözleriyle karakterize edilebilir: «Şovenizm ve kötü niyetli anti - sovyetizm ruhuna dayalı bir kitle beyin yıkaması uygulanmaktadır» (15).

«Pi Lin-Pi Kung» kampanyası, Cumhuriyetin siyasî sistemini sağlamlaştırmak veya hiç değilse bunun biçimlerini değişik dış koşullara göre yeniden dü-

zenlemek için 1973 yılında Pekin rejiminin aldığı tedbirlere de engel olmuştur. Adı geçen tedbirler arasında, ulusal düzeyde sendikal örgütlerin yeniden kurulması, Genç Komünist Birliği'nin ve Çin Kadınlar Federasyonu'nun tekrar oluşturulması ve yoksul köylülerin ve aşağı orta köylülerin mahallî örgütlerinin oluşumu için hazırlıklar yeralmaktaydı. (Son gelen bilgilere göre bu tedbirlerin yürürlüğe konması halâ da planlanmaktadır).

Şurası ilginçtir ki, «kültür devrimi» nden sonra mevcut örgütlerin yerini alan «devrim işçi temsilcileri konferansları» («Kung Tai») nin yerini 1973'de sendikalar almıştır. «Kung tai» ler örgütsel ilkeleri ve faaliyetleri bakımından gerçek sendikalar olmaktan çok uzaktırlar. Bunlar tüm çalışmalarını maocu siyasi görevlerin yerine getirilmesine (başlıca «Mao Tse-tung düşüncesi» nin öğrenilmesi ve tanıtılması, emeğin yoğunlaştırılmasına) yoğunlaştırmışlardı ve emekçi halkın yaşama düzeyinin yükseltilmesi onların çıkarlarının korunması ile ilgileniyorlardı. Komsomol örgütünün ve kadın örgütlerinin görevlerine gelince, bunlar da büyük ölçüde «Mao Tse-tung düşüncesi» nin pratiğe dönüştürülmesi için çaba göstermekle sınırlandırılmışlardı. Bugün de, bu örgütler, Mao diktatörlüğünün askerî - bürokratik rejimini desteklemek amacıyla kitleleri ideolojik bakımdan beyin yıkamaya tabi tutmaktadırlar. Bu örgütlerin sosyalist ülkelerdeki sosyal örgütlerle ortak hiç bir yanları yoktur.

Fakat bugünkü biçimleriyle bile sözkonu toplumsal örgütler ÇHC'de son derece önemsiz bir rol sahibidirler. ÇKP'nin 10. Kongresinden bu yana asıl faaliyet yeniden kurulan askerî örgütler olan «kır milisleri» tarafından yürütülmektedir, bu milisler «teorisyenler müfrezeleri» ile birlikte «Lin Piao ve Konfiçyüs'ü eleştirme» kampanyasının vurucu gücü durumundadır. «Kır milisleri» aynı zamanda polis görevini yapmakta olup, Çin işçi sınıfını militarize eden bir araç haline getirilmiştir.

ÇKP'nin kendi gelişimi ise, 9. ve 10. Kongrelerde çizilen hat üzerinde devam etmektedir ve «kültür devrimi» rotasına oturtulan ÇKP'de parti örgütlerinin «düzenlenmesi» sürmektedir; böylece partinin yerine maocu karakterde bir siyasî örgüt geçirilmiştir. «Partinin herşeye klavuzluk ettiği» yolunda yapılan açıklamaya rağmen, gerçekte bugün ÇKP artık toplumun ve devletin öncü gücü değildir. Partinin en yüksek organları bile partinin siyasî çizgisini tayin etmek hakkından mahrum edilmişlerdir. Nitekim ÇKP'nin 10. Kongresine verdiği bir raporda Çu-En-lai şunları söylüyordu: «Başbakan Mao Tse-tung, partimizin tüm tarihi sosyalist aşamadaki ana hattını ve politikasını formülleştirmiş, ayrıca özgül çizgileri ve yapılacak somut iş için siyasî direktifleri belirlenmiştir» (16).

Maocuların düşüncesine bakılacak olursa yeni parti komiteleri, «devrimci komiteler »ile aynı aygıta sahiptir; Mao'ya göre bu aygıt «ikinci bir aygıt» değildir. Oysa gerçekte «devrimci komiteler» siyasi öncülük organları olmayıp idari ve iktisadi organlardır. Böylelikle ÇKP siyasi öncü karekterini yitirmekte devletin idarî aygıtının bir bileşimi haline dönüşmekte, aynı zamanda kitleleri maocu rejimi destekleme anlayışı içinde idolojik bakımdan etki etmeye yarayan bir mekanizma olmaktadır.

Çin'de iç politik çekişmenin sürekli gelişimi, Ulusal Halk Konseyi'nin Ocak 1975'de Pekin'de, hep olduğu gibi büyük bir gizlilikle yapılan 4. toplantısında doğrudan bağlantı kurulmuş ve ertelemeye gerekçe olarak bu kampanya gösterilmiştir. Ulusal Halk Kongresinin sözkonusu oturumu ÇKP kongresinden 16 ay sonra yapılmıştır.

Maocu yönetim içindeki çeşitli hizipler «Pi Lin-Pi Kung» kampanyasının doruk dönemine raslayan bu ayları Ulusal Halk Kongeresi toplantısında kendi yerlerini güçlendirmek, hükümet mevkilerini aralarında paylaşmak ve «kültür dev-

rimi» nden sonra yararlandıkları temel yasa'nın biçimselliği içinde bunları meşrulaştırmak için kullanmışlardır. Görünüşe bakılırsa, «solcular» Ulusal Halk Kongresine kendi adamlarını sokmayı başarmışlardır. Hsinhua Heber Ajansına göre bu organdaki temsilcilerin (milletvekillerinin) çoğunluğu büyük proleter kültür devrimi ve Lin Piao ile Konfiçyüs'ün eleştirilmesi kampanyasında sivrilmiş «ileri unsurlar» dan oluşmaktadır. Solcular Ulusal Halk Konseyinin Daimî Komitesinde önemli sayıda iskemle ele geçirmişlerdir. Devlet Konseyinde (ÇHC hükümetinde) ise solcular kabine yönetimi (Başbakan Yardımcıları) bakımından fazla sayıda koltuk elde etmekle birlikte Bakanlıklarda azınlıkta kalmışlardır. Şimdiki Başkanların çoğu orduyu temsil eden eski kadrolardır.

Solcular Temel yasasının formülleştirilmesinde çeşitli guruplarla ittifak kurarak tartışılmaz bir başarı sağlamışlardır. Değiştirilen Anayasa programatik direktifler biçiminde getirilmiş olan «kültür devrimi» sloganlarıyla donatılmıştır.

Böylece Anayasa'ya «İhtilalin proletarya diktatörlüğü altında sürdüğü» şeklinde ifade edilen ve pratikte Çin Komünistlerine ve maoculuğun sahte sosyalist ilkelerini benimseyen emekçi halka karşı amansız bir şiddeti temsil eden maocu düşünce şırıngalanmıştır. Sınıf mücadelesinin sosyalist toplumda şiddetlenerek devam ettiği düşüncesinin Anayasa'ya konulmasının amacı da zaten budur. Dünya sosyalist sistemi tarafından sınanmış devlet ve ekonomik yönetim metodları kapitalizmin «resterasyonu» olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca Anayasa, ulusun savaşa hazırlanmasını öngörmektedir. Anayasa'da (sadece 30 maddelik bir küçük belgede) üç kez «sosyal emperyalistlere» karşı savaşmaktan sözedilmektedir. (Bilindiği gibi maocular dünyanın ilk sosyalist devletini sosyal emperyalist olarak adlandırmaktadırlar).

Bütün bunların yanı sıra, Anayasa «solcular»ın daha önce siyasi dağarcıklarında taşıdıkları bazı ilkeleri getirmektedir, emeğe göre ücret (madde 9), halkın maddi ve kültürel düzeyinin tedrici gelişmesi (madde 10) tarım komünleri üyeleri için özel toprak hakkı gibi... Ama Anayasa'nın kabulünden hemen sonra maocular «pi Lin, pi Kung» kampanyasının yanısıra «proletarya diktatörlüğünün güçlendirilmesi» bahanesiyle bir kampanya açarak yukarıda sözü geçen bu ilkeleri etkisiz hale getirmeyi amaçladılar; maocular bu yeni kampanya ile emekçilerin maddi bakımdan teşvik edilmesini «burjuva yasası» olarak niteleyerek eleştiriyorlardı.

Son tahlilde «eleştiri» kampanyası; yaşama koşullarını geliştirme susuzluğu içinde olan Çin halkının temel özlemleriyle maocu yönetimin Büyük Güç ihtirasları arasındaki ve gene ÇHC'nin **sosyalist temeli** ile onun **anti-sosyalist üstyapısı** arasındaki çelişkinin bir ürünüdür ve ülke gelişiminin hiç bir acil sorununu çözmemiştir.

Öte yandan «Lin Piao ve Konfiçyüs'ün eleştirilmesinin bütün boyutlarıyla geliştirilmesi ve her yerde uzun bir süre daha devam etmesi» için yönetim tarafından açılan bu kampanya, «proletarya diktatörlüğü teorisi»nin maocu versiyonunun öğrenilmesi çerçevesi içinde yeralmaktadır.

Bu son kampanya «Lin Piao ve Konfiçyüs eleştirisi»nin devamıdır. Mao'nun «özel yolu» ile Çin halkının geniş kesimleri arasında günden güne büyüyen huzursuzluk Pekin yönetimini birbiri ardından yeni kampanyalar tezgâhlamaya, ülke halkı içinde savaş pisikozu yaratıp korku yaymaya itmektedir. Aslında bu, günümüzden çok önce Çin'de toplumu yönetmek için bir maocu metot haline getirilmiştir. Kampanyaların sürüp gitmesi sadece içte değil, uluslararası planda da bir gelirim yaratma gayretleriyle doğrudan doğruya ilgilidir ve anti-sovyetizm bu politikanın temel direğidir.

Ve bugün «proletarya diktatörlüğünün güçlendirilmesi» adı altında sürdürü-

len aktüel kampanyada Pekin ideologları, Marks ve Lenin'in eserlerinde yazdıkları, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin, komünist sosya-ekonomik formasyonun birinci evresi olan sosyalist dönemde yeraldığını söylemektedirler. (sosyalist toplumla, kapitalizmden sosyalizme geçişi aynı dönem olarak göstermektedirler) Burada güdülen amaç açıktır. Yao Men-yuan'ın yakınlarda yazdığı bir yazıdan da anlaşılacağı gibi, maocular Mao Tse-tung'un direktiflerine göre Çin'de sunî olarak teşvik edilen «sınıf mücadelesi ve çizgiler arasındaki mücadelenin, sosyalist dönemde uzun süre devam ettiğini» ispatlamaya çalışmaktadırlar (18) «Proletarya diktatörlüğü teorisinin öğrenilmesi» kampanyası üzerine yazılan sayısız makalenin incelenmesi, Çin'de «Proletarya diktatörlüğünün güçlendirilmesi» bahanesi altında tezgahlanacak olan yeni tasfiye ve baskı kampanyasını «teorik bakımdan» haklı göstermek üzere sosyalizmin biliminin daha ileri ölçüde revize edildiğini şüphe götürmez biçimde kanıtlamaktadır.

Bu gerçeği görebilmek için, Pekin'in en fazla vurguladığı konunun proletarya diktatörlüğünün işlevi olduğuna dikkati çekmek yeterlidir. **Hungchi**'nin Mart sayısında yayınlanan Lin Piao'nun Parti Düşmanı Grubunun Sosyal Temeli Üzerine» başlıklı yazısında Yao Wen-yuan şimdiki aşamada proletarya diktatörlüğünün başlıca görevinin baskı ve ceza olduğunu açıkça söylemektedir. Oysa bilindiği gibi sosyalist devrimde proletaryanın zaferinden sonra V.İ. Lenin'in deyimiyle «zor, tek yeri değil, başlıca yeri tutar. Proletarya zaferinin esas özelliği emekçi halkın ileri kesiminin, öncü gücünün, tek liderin, yani amacı sosyalizmi kurmak olan proletaryanın örgütlenmesi ve disiplinidir...» (19) Başlıca görevi, toplumun sosyo-ekonomik dönüşümünü (transformasyonunu) sağlayıp yeni toplumu inşa etmektir. Yani, yaratıcı iş ve ekonomik çalışmadır. Yoksa maocuların iddia ettiği gibi, baskı ve ceza değildir.

Fakat ne kitlelerin tahrik edilmesi ne de «eleştiri» kampanyaları Çin halkındaki gerçek sosyalizmi kurma isteğini yokedemeyecektir. Çin'de iç siyasi mücadele devam etmektedir. Bu mücadele maocu rejimin yol açtığı güçlüklerden ve çelişkilerden doğmaktadır. Bütün bunlar Çin toplumun «bilincinde» etkiler yapmakta ve hoşnutsuzluğu arttırmaktadır ve anti-maoist duygular her geçen gün toplumun daha geniş kesimlerini kucaklamaktadır.

---

1) **Kwangming Jihpao, 6 Aralık 1973, Hung Chi, sayı 12, 1973**
2) **Jenmin Jihpao, 2 Eylül 1973**
3) **a.g.e., 1 Eylül 1973**
4) **Bak: Mao'nun Teorik Görüşlerinin Eleştirisi, Moskova 1970**
5) **a.g.e., sayfa 68**
6) **Kwangming Jiphpao, 21 Ekim 1973**
7) **a.g.e., 27 Ocak 1974**
8) **a.g.e., 2 Şubat 1974**
9) **a.g.e., 9 Kasım 1975**
10) **Hung Chi, 12 Kasım 1973, sayfa 61**
11) **Jenmin Jihpao 10 Şubat 1974**
12) **Jenmin Jihpao 24 Ocak 197**
13) **a.g.e., 7 Ağustos 1973**
14) **Rusça kaynak**
15) **Jenmin Jihpao 1 Eylül 1973**
16) **Jenmin Jihpao 1 Mart 1975**
17) **V.İ. Lenin Toplu Eserler Cilt 29. s. 388**

Proletarya Enternasyonalizmi Nedir?

Birinci Enternasyonal 1864 - 1876

Proleter enternasyonalizmi, işçi sınıfı sosyalizminin ayrılmaz bir parçasıdır, ona organik olarak bağlıdır.

Proleter enternasyonalizmi, toplumun ekonomik, siyasi ve kültürel hayatının uluslararasılaşması şeklindeki objektif sürecin bir ifadesidir. Bu objektif süreçte tüm milletlerin ve ülkelerin işçi sınıflarının çıkarlarının ortak ve aynı olduğundan hareket edilir. Bütün ülkelerin proleterlerinin ve emekçilerinin birbirlerine sımsıkı kardeşçe bağlanmaları amacını güder. Burada bir ülkedeki proleter hareketinin çıkarları büyük ortak amaçlar adına dünya çapındaki proleter hareketin çıkarlarına tabidir.

Proleter enternasyonalizmi, işçi sınıfının ve emekçilerin devrimci işçi sınıfı partilerinin öncülüğünde bütün ülkelerde kapitalizme ve emperyalizme karşı verdikleri bağımsızlık, ulusal kurtuluş, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde işçi sınıfının ideolojisidir ve bundan kaynaklanan politikasının temel bir ilkesidir.

Proleter enternasyonalizmi, farklı milletlere ve ülkelere mensup emekçilerin birbirlerine tamamen güvenmeleri, bunların aralarında eylem birliği dayanışma ve karşılıklı yardım olması ve birbirlerini mücadelede desteklemeleri sayesinde gerçekleşir. Bu uluslararası pratik demektir ve bu yüzden moral ve ahlâk ilkesiyle ve sosyalist yurtseverlik ve sağlam bir ulusal bilinçle ayrılmaz bir şekilde bağlıdır. Proleter enternasyonalizmi, milliyetçiliğin her biçimiyle uzlaşmaz bir şekilde çelişmişdir.

Proleter enternasyonalizmi işçi sınıfının örgütlerinin inşasındaki en önemli ilkelerden birisidir. Bu ilke hem bu partilerin arasındaki ilişkilerde, hem de sosyalist ülkelerin Anayasalarında yer alır.

Sınıfsal konumu ve amaçları nedeniyle proleter enternasyonalizminin taşıyıcısı proletaryadır. Çünkü o kendisini diğer ülkelerin emekçileri ile karşı karşıya getirecek hiç bir üretim aracına sahip değildir. Tersine proletaryanın sınıfsal çıkarları mücadelesinin uluslararası düzeyde birleşmesi ve yürütülmesi doğrultusundadır.

MarX ve Engels proleter enternasyonalizminin fikirlerini bilimsel olarak ortaya koymuşlar, ilkelerini geliştirmişler ve enternasyonalizmi işçi sınıfının ideolojisi olarak ilân etmişlerdir. Marx ve Engels'in «Bütün ülkelerin proleterleri birleşin» sloganı proleter enternasyonalizminin özünü ifade eder. Enternasyonalizmin ilkelerinden hareket eden Marx ve Engels, ilk defa uluslararası proletaryanın sınıf mücadelesinin stratejisini belirlemişlerdir. Marx ve Engels bütün yaşamları boyunca bu ilkeye göre davranmışlar, eylemleriyle bu ilkenin gerçekleşmesi yolunda çalışmışlardır.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi proleter enternasyonalizminin gelişmesinde yeni bir aşama ortaya çıkarmıştır. Bu zafer çok uluslu Rusya'da enternasyonalizmin de bir zaferi anlamına geliyordu. Bu zafer, çeşitli milliyetlere mensup emekçileri kendi çatısı altında ve sosyalizm mücadelesinin etrafında birleştiren leninist partinin enternasyonalist politikasının bir sonucudur. Rusya'da işçi sınıfının ve köylülüğün iktidarı pekiştikten sonra proleter enternasyonalizmi dünyanın ilk sosyalist ülkesinin temel devlet politikası haline geldi. Proleter enternasyonalizminin fikirleri Sovyetler Birliğindeki çeşitli halkların kardeşçe ve eşitçe ilişkiler kurmalarıyla maddeleşmiştir. Bu düşünce ile yönetilen Sovyet Devleti uluslararası arenada, dünyadaki tüm işçi hareketlerinin ve kurtuluş hareketlerinin desteklenmesinin savunucusu oldu. Uluslararası devrimci hareket ilk defa Sovyet Rusya'da mücadelesinin gelişebilmesi için maddi temel buldu Sovyet ülkesinin korunması her enternasyonalistin başlıca görevi haline geldi .Proleter enternasyonalizminin merkezi bundan sonra artık Sovyetler Birliği oluyordu.

Ekim devrimi, çeşitli ülkelerdeki işçi sınıfı hareketleri ve ulusal kurtuluş mücadeleleri üzerinde büyük etkide bulundu. Bu mücadeleler büyük bir hızla geliştiler. Ekim devrimi proleter enternasyonalizminin gelişmesinin temeli ve hareket noktası oldu. Enternasyonalizmin içeriği derinleşti, görünüş biçimleri çeşitlendi ve enternasyonalizm dünyanın değiştirilmesi ve sosyalist bir düzenin kurulmasında büyük anlam kazandı. Bu aşamada proleter enternasyonalizminin temel sloganı Lenin tarafından şöyle geliştirildi: «Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar, birleşin».

Büyük Sosyalist Ekim Devriminden sonra birçok ülkede işçi sınıfının partilerinin kurulması ve Komintern'in oluşması devrimci güçlerin birleşmesi ve örgütlenmesi mücadelesinde yeni bir aşamaya girilmesine yolaçtı. Komintern ve Komintern yönetimi altındaki işçi sınıfı partileri proleter enternasyonalizmi fikirlerinin geliştirilmesi ve yayılması, uluslararası dayanışmanın örgütlenmesi ve yürütülmesi ve işçi sınıfının ve emekçilerin enternasyonalizm ruhuyla eğitilmesi yolunda büyük çabalar sarfettiler. Komintern'in en büyük hizmetlerinden biri de bütün ülkelerin işçilerinin ve halkların faşizme ve savaşa karşı birleşik bir cephe oluşturması mücadelesinin strateji ve taktiklerini saptamasıdır. Bu stratejinin ve taktiklerin işçi sınıfı partileri tarafından uygulanması İkinci Dünya Savaşında tüm anti-faşist güçlerin biraraya gelmesini sağlamıştır. Faşizme karşı mücadele verildiği yıllarda çeşitli ülkelerdeki sosyalistler Sovyetler Birliğine büyük yardımlarda bulundular. Sovyetler Birliği de faşizmin yenilmesindeki büyük katkısıyla dünyadaki bütün halklara karşı yüklendiği tarihi enternasyonalist misyonu yerine getirdi, ve bir dizi ülkenin halklarının kapitalizmin tahakkümünden kurtulmalarına ve yeni bir toplum düzeni inşa etmelerine yardım etti.

Dünya devrimci hareketinin günümüzdeki aşamasında proleter enternasyonalizminin fikirleri çok yayılmıştır ve gelişkindir. Sosyalizmin bir dizi ülkede daha zafere ulaşması ve dünya sosyalist sisteminin oluşmasıyla birlikte, proleter enternasyonalizmi gelişmesinin yeni bir aşamasına girmiştir. Bu ilke şimdi ay-

nı zamanda devletler arasındaki ilişkilerin temeli olmuş ve sosyalist enternasyonalizme dönüşmüştür. Artık enternasyonalizm, sosyalist ülkelerdeki sosyo-ekonomik ve siyasî düzenin ortaklığı temeli üzerinde sosyalist ülkeler halklarının temel çıkarlarının birliğinin ideolojisi halinde gelmiştir. Karşılıklı yardım ve destek, eşitlik, iç işlerine karışmama ilkelerine dayalı devletler arası ilişkiler kurulmuştur. Tarihte eşine rastlanmayan bir halklar yakınlaşması olmuştur... Sosyalist ülkelerin sıkı işbirliği sosyalist devletler topluluğunun hızla gelişmesinde önemli bir faktördür. Sosyalist dünya sisteminin güçlenmesi ise dünya devrimci sürecinin hızlanmasına ve uluslararası devrimci güçlerin yeni başarılar kazanmalarına yolaçmaktadır. Sosyalist enternasyonalizmin ilkelerinin sosyalist devletler arası ilişkilerde gerçekleşmesi, bunun tüm sosyalist ülkeler açısından taşıdığı önemi ortaya koyar. Burada ilk önce ekonomi alanında işbirliği (Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi), giderek artan kültürel ve bilimsel ilişkiler sözkonusudur. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler enternasyonalist görevleri gereği yiğit Vietnam halkının ve tüm dünya halklarının empéryalizme karşı mücadelelerini desteklemişlerdir ve destekleyeceklerdir.

Günümüzde dünya devrimci hareketi için karakteristik olan şey, kapitalist ülkelerde milyonlarca emekçinin sınıf mücadelesine ve Asya, Afrika ve Lâtin Amerika'daki emperyalizme bağımlı ülkelerde milyonlarca yurtseverin ulusal kurtuluş mücadelelerine katılmasıyla bu hareketin kapsamının son derece genişlemiş olmasıdır. Bütün bu hareketlerin amacı bir ve aynıdır: Barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm. Bu da proleter enternasyonalizmi ilkelerinin etki alanını hayli genişletir. Sosyalist ülkeler ve işçi sınıfı diğer devrimci güçlerle olan ilişkilerini bu ilkeler üzerinde kurar.

Dünya devrimci hareketi açısından üç devrimci akımın işbirliği olağanüstü büyük önem taşımaktadır. Bunlar sosyalizm, uluslararası işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş hareketidir. Dünya sosyalist sisteminin kurulması birçok sömürge ülkenin siyasi bağımsızlığını kazanması için önemli bir önşart olmuştur. Sosyalist ülkeler bunlara mücadelelerinin yeni aşamasında ekonomik bağımsızlığın elde edilmesinde ve sosyal sorunların çözümlenmesinde de yardım etmektedirler. Kurtuluş hareketinin günümüzdeki aşamasındaki devrimci güçlerin birliği yukarıda belirtilen objektif unsurlardan başka, sosyalizm ve emperyalizm arasındaki mücadelenin keskinleşmesiyle de belirlenir. Emperyalizm son yıllarda büyük yenilgilere uğramıştır. Fakat gene de halâ büyük bir ekonomik ve askerî güce ve sosyalist olmayan dünyada siyasî ve ideolojik etkinliğe sahiptir... Emperyalizm daha zayıflamış, fakat daha saldırgan olmuştur. En saldırgan kesimleri sadece askeri müdahaleler hazırlamakla kalmamakta, silâhlarını da kullanmaktadır (ABD'nin Vietnam'ı işgali, İsrail'in Filistin'i işgali). Emperyalizmin ulusal kurtuluş hareketleri içerisindeki bölücü faaliyeti artmış, sosyalist ülkelere ve işçi sınıfı partilerine karşı ideolojik saldırısı güçlenmiştir. Emperyalizmin ulusal kurtuluş hareketlerine karşı çıkan ve devrimci güçlerin çözülmesi ve zayıflatılması amacını taşıyan dünya çapındaki stratejisine ve bu yoldaki tüm girişimlerine karşı mücadele etmek işçi sınıfının ve işçi sınıfı partilerinin başlıca görevlerindendir. Bu, uluslararası mücadelede dünya çapında bir cephenin oluşturulması ve tüm kurtuluş kuvvetlerinin birleşmesiyle tamamlanmalıdır. Devrimci güçlerin öncüleri olan işçi sınıfı partileri, bu güçlerin birleşmesinde ve proleter enternasyonalizmi fikirlerinin hayata aktarılmasında büyük sorumluluklar taşımaktadırlar. Bu sorumluluğun bilincinde olan 1969 Moskova Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısının nihai belgelerinde şu slogan yeralmaktaydı: «Sosyalist ülkeler halkları, sermaye ülkelerindeki işçiler, demokratik güçler, kurtulmuş ve ezilen halklar, emperyalizme karşı ba-

rış, ulusal bağımsızlık, sosyal ilerleme, demokrasi ve sosyalizm için ortak mücadelede birleşin.» Bu günümüzdeki aşamada enternasyonalizmin temel sloganıdır.

Danışma toplantısı bu sloganla, günümüz şartları altında işçi sınıfı partilerinin devrimci güçleri uluslararası platformda birleştirme konusunda büyük olanaklara sahip olduğuna dikkat çekmiştir. Bu amacın gerçekleştirilmesi, sosyalist hareketin savaş sonrası dönemde nicel ve nitel olarak güçlendiği olgusu tarafından kolaylaştırılmaktadır. Sosyalistler diğer devrimci güçler ve örgütlerle kardeşçe ilişkiler kurmaktadırlar. İşçi sınıfı partilerinin diğer devrimci güçleri destekleme faaliyeti ve verimli işbirliği, karşılıklı yardım, deney ve görüş alışverişi bunlar arasındaki devrimci mücadelenin teori ve pratiğini zenginleştirmekte ve enternasyonalizm politikasının geniş imkânlarını ortaya koymaktadır.

Proleter enternasyonalizminin önemli bir sorunu da baştan beri SBKP'ne ve SSCB'ne karşı tavır konusu olmuştur. Bugün bu soruya verilecek cevap, her zamankinden daha çok gerçek enternasyonalizmin denek taşıdır.

Günümüzde de her zamanki gibi, bütün işçi sınıfı partilerinin uluslararası sosyalist harekete son derece bağlı olmaları, dünya çapında emperyalizme ve kapitalizme karşı verilen barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinin zaferi için temel güven olmaya devam etmektedir

I
BİRİNCİ ENTERNASYONAL : 1864-1876

Bundan yüzonbir yıl önce, 1864 yılının 28 eylülünde, Londra'da Saint-Martin's Hall'de **İşçiler** Enternasyonal Derneği kurulmuştur. Bu derneğin kuruluşu, örgütlenmiş bir uluslararası işçi hareketinin ilk işareti olmuştur. Bu derneğin kuruluşu, aynı zamanda Amerika Birleşik Devletlerinde devam eden iç savaşa (1861-1865), İtalyan birliği için verilen mücadeleye, Rusyadaki devrimci ortama ve 1857'de ortaya çıkan, kapitalizm tarihinin ilk dünya ekonomik buhranına rastlıyordu. 1848 yılında Karl Marx ile Friedrich Engels'in yazdıkları Komünist Partisi Manifestosu'ndan bu yana, on altı yıl geçmişti. Yine bilimsel sosyalizm doktrininin ilk ortaya çıkışından beri, ilk defa örgütlenmiş bir işçi sınıfı hareketi ve onun ışığında yürüyen bir örgüt doğuyordu. Ama henüz bu doktrin geniş emekçi kitlelerinin ve proletaryanın içinde yayılmış ve hakim olmuş değildi. Marx ise; bu Derneğin sayesinde, Avrupanın ve Amerikanın ileri işçilerinin proletarya enternasyonalizmi okulundan geçmelerini istiyordu. (Nitekim böyle olmuştur.) Marx **«çeşitli ülkelerin işçileri, kendilerini sadece kardeş ve kurtarıcı ordunun yoldaşları olarak hissetmekle kalmasınlar, aynı zamanda gerçekten de böyle hareket etsinler»** diyordu. Karl Marks, (Geçici Merkez Konseyi delegeleri için talimat.... şubat 1867.)

Marx ve Engels, Manifesto'da işçi partilerinin hedefini şöyle dile getirirler : **«Proleterlerin sınıf olarak örgütlenmesi, burjuva egemenliğinin yıkılması, politik iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesi.»** (Marks-Engels, Manifesto Les Editions Sociales, 1963, s.37-38)

Ne var ki, o dönem daha önce de söylediğimiz gibi bu düşünceye muhalif olanlarla doludur. Lenin, «Sosyalizm o devirde çok sayıdaki akım veya eğilimlerden sadece biridir. Sosyalizm içindeki temel unsurlar popülizmle akrabadırlar; materyalist tarihsel eylem temelinin anlaşılmaması, kapitalist toplumlardan herbirinin rol ve önemini ayırt edememe, «halk», «devlet» ve hukuk üzerine, sahte sosyalist lafazanlıkların yardımıyla, demokratik reformların burjuva karakterinin kamufle edilmesi» olarak tanımlar bu dönemi.

Enternasyonal içindeki yanlış teorilere karşı mücadele etmek ve bilimsel sosyalizmi yaymak Marx ve Engels'in en önemli uğraşları olmuştur. Bu yanlış teorilerin başında,

İngiliz sendikacılığının (—trade-unionisme—) oportünizmi, Mazzini'nin burjuva radikalizmi, prudoncuların küçük-burjuva ve karşı-devrimci utopyaları, blankistlerin maceracılığı, Bakunin'in anarşizmi ve lasalcilerin reformizmi gelmektedir. Bunlara karşı yürütülen şiddetli mücadele sonunda bu yanlış görüşler tartışma alanında kesin bir şekilde gerilemelerine rağmen, halâ Fransa'da, İspanya'da ve Belçika'da birçok işçi prudonculuğun, blankizmin ve anarşizmin yani doğrudan doğruya küçük-burjuva görüşlerin etkisi altında idi. İşçiler Enternasyonal Derneği içinde Marx, uluslararası prolarya politikasının en önemli sorunlarını ve her şeyden önce barış için mücadele sorunlarını çözmeye çalışıyordu.

Birinci Enternasyonal döneminde, işçi sınıfının iktidarı ele geçirmek için yaptığı ilk girişimi meydana gelmiştir: 1871 Paris Komünü... Hatalarına rağmen, Komün bütün ülkelerin proleteryası için paha biçilmez bir örnek olmuştur. Ama Paris Komününün başarısızlığının temel nedeni, güçlü bir işçi sınıfı partisi öncülüğünden yoksun oluşudur. Birinci Enternasyonali oluşturan örgütler partiler değildi. O dönemde henüz işçi sınıfının partileri yoktu; çeşitli ülkelerin işçi ya da emekçi dernek ya da federasyonları vardı; Paris Komünün yenilgisinden sonra bu «partisizlik» meselesi kendini daha çok hissettirmişti; Nitekim 1872 yılında La Haye Kongresi, proletaryanın ayrı bir parti olarak teşkilatlanması gerektiğini öne sürdü. 1876'da da 1. Enternasyonal kendi kendini lağvetti.

BİRİNCİ ENTERNASYONAL'İN KURULUŞU

İşçiler Enternasyonal Derneğinin kuruluş yıllarını Lenin şöyle dile getirmektedir:

«1850 ile 60 yıllarının sonunda, demokratik hareketlerin fazla gelişmiş olması, Marx'ı yeniden fiili olarak çalışma yoluna itti. Londra'da ünlü Enternasyonal Derneği 1864-28 eylül'de kurulmuştur. Marx bu örgütlenmenin ruhu oldu. Aynı zamanda ilk kitabın, çok sayıda kararların, açıklama ve bildirgenin de yazarı idi. Marx, ayrı ayrı ülkelerin işçi hareketini bir arada toparlıyarak, sosyalizmin proleter olmayan, marksizm öncesi —Mazzini, Prudon, Bakunin, liberal İngiliz sendikacılığı, lasalcilerin alman sağına eğilmesi, vs.— biçimlerini ortak bir faaliyet yoluna sokmağa çalışarak, bütün bu mezhep ve ekollerin teorileri ile savaşarak, ayrı ayrı ülkelerin işçi sınıflarının proletarya mücadelesi için gerekli tek bir taktiğini işledi.»

28 eylülde İngiltere'de Saint-Martin Hall'de toplanan Avrupa ülkelerinin devrimci hareketlerinin çeşitli temsilcilerinin bir araya gelmelerinin esas nedeni, üç istilacı ülkenin —Rusya, Prusya, Avusturya, Macaristan— Polonya'yı üçe bölerek kendi egemenlikleri altına sokmalarını, protesto etmekti. İşte bu toplantıda kuruldu Emekçiler Enternasyonal Derneği. Marx, Enternasyonalin programına 1848 yılında çıkan Manifesto'daki politik ve sosyal görüşleri istediği gibi kabul ettiremediyse de, Proudhon'cu ve Mazzini'ci görüşlerin de programı etkilememesine dikkat etmiştir. Derneğin tüzüğüne bakarsak onun nasıl bir ruh taşıdığını daha iyi anlarız:

«İşçi sınıfının kurtuluşunun, işçilerin kendi eseri olması gerektiğini;

İşçi sınıfının kurtuluşu için mücadelenin bir imtiyaz ve tekel mücadelesi değil eşit hak

İşçinin çalışma araçlarının, yani yaşamadan bağlı oluşunun; köleliğin bütün biçimlerinin (sosyal sefalet, entellektüel alçalış ve politik bağımlılık) başta gelen nedeni olduğunu;

Sonuç olarak işçi sınıfının özgürlüğe kavuşmasının, her politik eylemin vasıta olarak kendisine bağlanması gereken büyük hedef olduğunu;

Bu amacı güden bütün çabaların, aynı ülkedeki çeşitli mesleklerden olan işçiler arasında dayanışma ve çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında kardeşçe bir birlik bulunmadığı için başarısızlığa uğradığını;

Emeğin özgürlüğü, mahalli ya da ulusal değil, toplumsal bir sorun olduğundan, çözümlenmesi için en ileri ülkenin teorik ve fiili yardımının gerektiğini;

Avrupa'nın en ileri sanayileşmiş ülkelerinde, doğmakta olan hareketin, yeni ümitleri uyandırarak eski hatalara düşülmemesi ve mümkün olan en kısa zamanda, henüz kıyıda kalmış çabaları düzenlemek için ciddi bir uyarmada bulunduğunu gözönüne alarak;

Bütün bu nedenlerle,

İŞÇİLER ENTERNASYONAL DERNEĞİ kurulmuştur.

DERNEK şunları ilan eder:

Bütün dernekler ve onların üyesi olan bütün bireyler, Gerçek, Adalet ve Ahlâk'ı, renk, inanç veya milliyet farkı olmaksızın, bütün insanlara karşı davranışlarının temeli olarak kabul edeceklerdir.

HAKSIZ GÖREV, GÖREVSİZ HAK YOKTUR.

Dernek bu ilkeleri benimsedikten sonra onları esas alan bir de tüzük hazırlamıştır; dünyada ilk kez işçi sınıfına hizmet etmeyi ve onun haklarını savunmayı amaçlıyan bu derneğin tüzüğüne bakalım:

İşçiler Enternasyonal Derneğinin Tüzüğü:

MADDE 1. — Dernek, aynı amacı (yani karşılıklı yardımlaşma, işçi sınıfının ilerlemesi ve tam kurtuluşu) güden çeşitli ülkelerdeki işçi birlikleri arasında merkezî bir ulaşım ve işbirliği noktasını meydana getirmek üzere kurulmuştur.

MADDE 2. — Bu derneğin adı şu olacaktır: EMEKÇİLER ENTERNASYONAL DERNEĞİ.

MADDE 3. — Her yıl, Derneğin kollarına bağlı delegelerden meydana gelen bir işçi kongresi yapılacaktır. Bu kongre ,işçi sınıfının ortak isteklerini ilân edecek, Enternasyonal Dernek, görevinin başarıya ulaşması için gerekli tedbirler inisiyatifini alacak ve Genel Konsey'i tayin edecektir.

MADDE 4. — Her kongre, kendinden sonra yapılacak olanın tarih ve yerini tesbir edecektir. Delegeler, özel bir davete lüzum kalmaksızın belirli gün ve yerde tam haklara sahip olarak toplanacaklardır. Acil durumda Genel Konsey, Kongre'nin yerini değiştirebilecek, buna rağmen tarihini erteleyemiyecektir.

Her yıl toplanan Kongre, Genel Konsey'in yerini tesbit ve üyelerini tayin edecektir. Bu şekilde seçilecek olan Genel Konsey yeni üyeleri arasına katma hakkına sahip olacaktır.

Genel Konsey, her yıllık kongrede çalışmalarının açık bir raporunu hazırlıyacaktır. Gerektiği takdirde, tesbit edilmiş olan süreden önce Kongre'yi toplantıya çağırabilecektir.

MADDE 5. — Genel Konsey, Enternasyonal'de temsil edilen çeşitli uluslara mensup işçilerden meydana gelecektir. Kendi içinden veznedar, genel sekreter, çeşitli ülkelerin özel sekreterleri v.b. gibi işlerin yürütülmesi için zorunlu büro üyelerini seçecektir.

MADDE 6. — Genel Konsey, çeşitli mahallî, ve ulusal gruplar arasında her ülke işçilerinin kendi sınıflarındaki eylemlerinden haberdar olacağı, aynı anda ve aynı anlayış içinde sosyal durumla ilgili bir incelemenin yapılacağı, bir dernek tarafından teklif edilen genel çıkarla ilgili sorunların, bütün diğerleri tarafından inceleneceği ve kesin eylem, uluslararası çatışmalar sırasında olduğu gibi, istendiği için Derneğin bütün gruplarının hep beraber ve ayni tarzda hareket edebileceği şekilde bir etken vazifesini görecektir.

Uygun görmesi halinde Genel Konsey, mahallî ve ulusal derneklere sunacağı tekliflerin inisiyatifini ele alacaktır.

Haberleşmelerini kolaylaştırmak için belirli sürelerle çıkan bir bülteni yayınlıyacaktır.

MADDE 7. — Her ülkede işçi hareketinin başarısı, ancak birleşme ve işbirliğinin sonucu olan güç sayesinde sağlanabileceği, diğer taraftan, biri diğerinden ayrı bir yığın küçük mahallî derneklerle yazışacağından, işçi dernekleri ulusal büyük merkezlerinden herhangi biri ile ilişki kurabileceğinden, Genel Konsey'in eylemi daha etkili olacağı için ve bütün bu nedenlerle Enternasyonal üyelerinin herbiri kendi ülkelerinin henüz ayrı kalmış işçi birliklerini, merkez organları tarafından temsil edilen ulusal birlikler halinde birleştirmek için ellerinden geleni yapmak zorunda kalacaklardır.

Bu maddenin uygulanmasının, her ülkenin kendi özel yasalarına bağlı olduğu ve meşru engellerce yapılmış engellemeden söz edilmeksizin, her bağımsız mahallî derneğin Genel Konsey ile doğrudan doğruya yazışma hakkına sahip olacağı ortadadır.

MADDE 8. — Her bölüm, Genel Konsey'deki muhabiri ile kendi sekreterlerini tayin etme hakkına sahiptir.

MADDE 9. — Enternasyonal Derneğin ilkelerini kabul edip savunan herkes üyeliğe

kabul edilebilir. Her bölüm, kendi üyelerinin dürüstlüğünden sorumludur.

MADDE 10. — Enternasyonal'in her üyesi, ülke değiştirme halinde, teşkilât üyelerinin kardeşçe desteğini görecektir.

MADDE 11. — Enternasyonale dahil bütün işçi dernekleri her ne kadar kardeşçe bir dayanışma ve işbirliği bağı ile birleşmiş iseler de, özel örgütlerini bozulmamış halde muhafaza edeceklerdir.

MADDE 12. — İşbu tüzüğün yeniden gözden geçirilmesi, mevcut üyelerin üçte ikisinin isteği ile her kongrede yapılabilir.

MADDE 13. — İşbu tüzükde yer almayan her şey, her kongrede özel düzenlemelerle gözden geçirilerek tesbit edilecektir.»

BİRİNCİ ENTERNASYONAL'İN CENEVRE KONGRESİ (3-8 EYLÜL 1866)

İşçiler Enternasyonal Derneğinin ilk Kongresi İsviçre'de Cenevre şehrinde toplanmıştır. Bu toplantıya 60 delege katılmıştır.

Bu kongrede 1864 yılında Londra'da ele alınan sorunlar incelenmiştir.

Genel Konseyin raporu, teşkilât konusunda Genel Konseyin Londra'da kalmasını, Genel Konsey üyelerinin, yeni katılanları eklemek hakkı ile Kongre tarafından seçilmesini. Emeğin sermayeye karşı mücadelesi için gösterilecek çabaların Enternasyonal aracılığı ile uluslararası çapta düzenlenmesini öğütlemiştir.

Marks ve Engels, bu kongrede, **bütün ülkeler işçilerinin, kendileri tarafından hazırlanacak olan işçi sınıfının yaşama ve çalışma koşulları istatistiğinin yapılmasını**, Kongre'ye teklif etmişlerdir.

Marks şöyle demektedir: «Başarı şansı için, üzerinde çalışılacak malzemeyi tanımak zorunluluğu vardır.» Aynı zamanda işçiler, bu kadar büyük bir işin inisyatifini ele almakla kaderlerini ellerinde tutabileceklerini göstereceklerdir. Bunun için şunu teklif etmekteyiz:

Derneğimiz dallarının var olduğu her yerde çalışma derhal başlamalı ve olaylar, ilişik özette, özellikle belirtilmiş çeşitli konularda yapılmış olmalıdır;

Olayların gelişmesi Raporlarla Genel Konsey'e gönderilmelidir;

Genel Konsey bunu tek bir Rapor halinde toplamalı ve olayları kapsayan bir eki buna eklemelidir;

Bu konu, çeşitli ülkelerde işçi sınıfının özgürlüğe kavuşması için harcanan henüz birleşmemiş çabaları birbirine bağlamak, genelleştirmek, ve bunları homojenleştirmek amacında olan Enternasyonal'in her türlü faaliyetini kapsar»...

Yukarıda sözünü ettiğimiz «bir başarı şansı ile hareket etmek etmek için, üzerinde çalışılacak malzemeyi tanımak zorunluluğu vardır» noktası çok önemli bir sorundur. İşçi sınıfı hareketini başarı ile idare edebilmek için onu dışardan değil içerden tanımak gereklidir.

Marks'ın ünlü işçi anketi, işte bu ihtiyaca bir cevap olarak ve Enternasyonale sunulan bir taslak halinde ilk defa ortaya çıkmıştır.

İŞÇİ ANKETİ

«1 — Sanayi: adı

2 — İşçilerin cinsiyeti ve yaşı

3 — Memurların sayısı.

4 — Ücretler ve yardımlar: a — çıraklar; b — gündelik veya parça üzerine ücretler. Müteşebbis yardımcıları için ödeme tutarları. Haftalık, yıllık vs için ortalama ücret.

5 — Atölyelerde çalışma saatleri

b — Küçük patronlarda ve ev işinde çalışma saatları;

c — Gece ve gündüz çalışması.

6 — Yemek saatları ve davranış

7 — Atelyede işin tarifi. Kalabalık ve yetersiz havalandırma. Işık yokluğu. Havagazı kullanma, temizlik şartları vs.

8 — Çalışmanın niteliği.

9 — İşin sağlık durumu üzerindeki etkisi.

10 — Moral şart. Eğitim.

11 — Sanayinin tarifi. Sanayinin mevsimlere göre değişip değişmediği ya da bütün yıl az çok yeksenak bir şekilde devam edip etmediği. Büyük refah ve durgunluk dalgalanmaları olup olmadığı. Yabancı rekabetle karşı karşıya bulunup bulunmadığı; Genellikle iç veya dış pazar için üretim yapıp yapmadığı.»

Bu anket önerisi daha sonra bölgelere göre genişletilebilirdi. Birinci Kongrede ele alınan diğer sorunlar da şöyle sıralanmaktaydı: çalışma saatlarının azaltılması; her iki cinsten gençlerin ve çocukların çalışma koşulları, kooperatif çalışması; sendikalar (geçmişleri, şimdiki halleri ve gelecekleri), vasıtalı ve vasıtasız vergiler, uluslararası kredi, ulusların kendi kendilerini düzene sokma ve demokratik ve sosyal temeller üzerindeki bir Polonya'yı yeniden kurma haklarına dair karar; daimi ordular ve üretimle ilişkileri, dini fikirler, bunların sosyal, politik ve fikri hareket üzerindeki etkisi...

LOZAN KONGRESİ 2-8 EYLÜL 1867

Lozan'da toplanan bu kongre'ye önce 50 daha sonra da 64 delege katılmıştır; kongre dokuz sorun üzerine rapor hazırlamakla görevli komisyonlar kurmuş ve bu sorunlarla ilgili olarak şu kararları almıştır.

Enternasyonalin bu ikinci kongresi tartışılan sorunlar ve alınan kararlar bakımından çok önemlidir. Bu kongrede alınan kararlar reformizmin ve şovenizmin reddine yönelik temel kararlardır. Bunları daha yakından görelim:

BİRİNCİ SORUN

İŞÇİ SINIFININ, SERMAYEYE KARŞI MÜCADELESİNDE, ENTERNASYONAL'İ EYLEMİN ORTAK MERKEZİ HALİNE SOKMANIN PRATİK ÇARELERİ NELERDİR?

SONUÇLAR:

«1. Bölümler yalnız her ilerleme fikrine ve kamu yaşantısında mükemmelleşmeğe yardımcı olmak değil, aynı zamanda üretim ya da işçi sınıfı için doğrudan doğruya yararlılık gösteren her nitelikte kurumların teşekkülü için teşebbüsü ele almalıdır. Merkez komiteleri onları çabalarında destekliyeceklerdir.

2. Genel Konsey bir bülten yayınlayamazsa, her üç ayda bir, her ülkenin merkez bürosuna yazılı bir genelge (Yönetmeliğin 2 nci maddesi) gönderecek, bu merkez büro da ülkenin ve özellikle bölümlerin gazetelerinde bu genelgeyi yayınlatacaktır.

3. Enternasyonal veya ona bağlı birlik üyeleri için merkeze ait yıllık masraf payı 10 santim olacaktır. Bu para üçer aylık vadelerle ödenebilecektir.

4.Merkeze ait masraf paylarını ödemeyecek olan kollarla bölümlerin delegeleri Kongre'ye katılamıyacaklardır.»

İKİNCİ SORUN

İŞÇİ SINIFLARI, BURJUVAZİ İLE HÜKÜMETLERE VERDİKLERİ KREDİYİ KENDİLERİNİN ÖZGÜRLÜĞE KAVUŞMASINDA NASIL KULLANABİLİRLER? KREDİ VE HALK BANKALARI. PARA VE KÂĞIT PARA, KARŞILIKLI SİGORTALAR. İŞÇİ DERNEKLERİ.

SONUÇLAR:

«Kongre, çeşitli ülkelerdeki Enternasyonal üyelerini, âcil bir şekilde, işçi sınıflarının özgürlüğe kavuşması için, şimdi orta sınıf ile hükümetlere verdikleri krediyi kullanmanın en iyi yolu olarak meslek derneklerini, kendi üretim işbirliklerine ait fonlarını vermelerini sağlamak üzere, etkilerini kullanmağa davet eder.

Bu derneklerden fonlarını, kendi hesaplarına kooperatif kurumlarının teşkili için ayırma konusuna inanmıyacak olanlar, o fonları genellikle üretim işbirliği kurumlarını desteklemekte kullanabilecek ve madenî değerlerden bağımsız olarak yardımlarını isteyecek olanların imkânları ile orantılı ulusal bir kredi sistemini kurmak ve kooperatif bankalar sisteminin kurulmasına çaba harcamak için gayret gösterecektir.»

ÜÇÜNCÜ SORUN

BUGÜN, DÖRDÜNCÜ SINIFIN (İŞÇİ SINIFININ) ÖZGÜRLÜĞE KAVUŞMASI İÇİN BİRLİKLER TARAFINDAN GİRİŞİLEN ÇABALAR, DURUMU ÇOK DAHA SEFİL OLABİLECEK BEŞİNCİ BİR SINIFIN MEYDANA GELMESİ SONUCUNU VEREMEZ Mİ? SOSYAL İLİŞKİLERİN TEMELİ OLARAK KABUL EDİLEN TARAFSIZLIK YA DA KARŞILIKLILIK FONKSİYONLARIN EŞ DEĞERLİĞİ. DAYANIŞMA. İŞÇİ BİRLİKLERİ.

De Paepe ikinci soruna dönerek şu metni teklif etti:

«1. Kongre bugün, işçi birlikleri (eğer bunlar şimdiki şekillerini muhafaza ederek genelleşirlerse) tarafından girişilen çabaların, kendi altında daha da sefil beşinci bir

sınıfın bulunduğu dördüncü bir sınıfı meydana getirme eğiliminde olup olmadığını düşünür.

2. Kongre, bu tehlikeyi önlemek için, proletaryanın şu fikre inanmasının zorunlu olduğunu ,sosyal değişimin ancak radikal ve kesin, karşılıklılık ve adalete uygun vasıtalarla tüm üzerinde etki yaparak oluşabileceğini düşünür.

3. Bununla beraber Kongre, işçi birliklerinin bütün çabalarının, bu birlikler içinde sermayenin iş üzerinden kaldırılmasını mümkün olduğu kadar önlemek, yani oraya karşılıklılık fikrinin sokulması dışında bütün çabaların teşvik edilmesi gerektiğini düşünür.»

Bu metnin 1. maddesine Eccarius tarafından bir ekin yapılması gerektiği teklif edildi ve 15'e karşı 21 oy ile kabul edildi. Bu ilâve şöyle kaleme alınmıştı:

«İşçi birliklerinin şimdiki çabalarının ortaya çıkardığı bir beşinci sınıf ihtimali, çağdaş sanayiin üretimi küçük çapta imkânsız hale sokulması ölçüsünde ortadan kalkacaktır. Büyük çaptaki çağdaş üretim, bireysel çabaları kaynaştırmakta ve işbirliği ile yapılan çalışmayı herkes için bir zorunluluk haline sokmaktadır.»

Toprağın, toplumun ortak mülkiyeti altına girmesi formülü tartışmalara yol açtı. De Paepe bu formülü, özel olarak şu sözlerle savundu:

«... toprak bütün ürünlerin ilkel maddesi, bütün zenginliklerin menşeidir, çünkü bütün sermayeler, çalışmanın toprak üzerinde yaptığı, biribirini izleyen değişimlerden gelmektedir; şu halde, toprak mülkiyetini birkaç adama vermek, bütün insanlığı bu birkaç adama bağlı bir hale sokmaktır, eğer bu adamlar toprağı kendileri işlemiyorsa, başkalarının çalışması üzerinde niçin hakları olsun?»

Kollektivist anlayışlara karşıt olan karşılıklılık iddiasının savunucusu Taolain (Paris), bu cümlenin raporlardan çıkarılmasını teklif etti ve teklifi 11 e karşı 27 oyla kabul edildi.

DÖRDÜNCÜ SORUN

İŞ VE SERMAYE. - İŞSİZLİK. - MAKİNALAR VE ETKİLERİ. - ÇALIŞMA SAATLARININ AZALTILMASI. - ÜCRET USULÜNÜN DEĞİŞMESİ VE ORTADAN KALKMASI. - ÜRÜNLERİN ÜLEŞTİRİLMESİ.

Kongre, geçen yıl Cenevre'de alınan kararın devam etmesini kararlaştırdı. Bu karar şöyle idi: «Ücretin savunulması için karşılıklı yardımda bulunulması» gerekli ve ulaşılacak hedef «ücretin kaldırılmasıdır.»

BEŞİNCİ SORUN

TOPLUMSAL FONKSİYONLAR. - TOPLUM İÇİNDE ERKEK İLE KADININ ROLÜ. - ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ. - NOKSANSIZ ÖĞRETİM ÖZGÜRLÜĞÜ.

SONUÇLAR:

«1. Bilimsel, meslekî ve üretimle ilgili öğretim ve noksansız öğretim için bir programın incelenmesi.

2. Atelye-okulun örgütlenmesi.

3. Vatandaşlardan alınan vergi masraflarını karşıladığı için parasız eğitimin anlam taşımadığını gözönüne alarak, fakat öğretimin kaçınılmaz bir şey olduğu ve hiç bir aile babasının çocuğunu bundan yoksun bırakma hakkına sahip olmaması nedeni ile:

«Kongre ancak, aile babası, onun görevini yerine getiremiyeceğinden, Devlet'e babanın yerini alma hakkını tanır.

Ne olursa olsun, her türlü dinsel öğretimin programdan çıkarılması gereklidir.»

ALTINCI SORUN

DEVLETİN TARİFİ VE ROLÜ. - KANUN HİZMETLERİ, ULAŞTIRMA VE SEYRÜSEFER. - KOLLEKTİF VE BİREYSEL ÇIKARLAR. - ANLAŞMALARIN TÜZE UYGULAYICISI VE KORUYUCUSU OLARAK DEVLET CEZA HUKUKU SONUÇLARI :

«Devlet, sadece vatandaşlar tarafından oylanıp kabul edilen kanunların sıkı şekilde uygulayıcısı olmalıdır.

Ulusların çabaları, işçi sınıfını kendi keyfî kanunlarına bağlıyarak hem insan haysiyetine, hem de ferdî özgürlüğe zarar veren büyük kumpanyaların güçlü tekelini yok etmek için ulaştırma ve seyrüsefer araçlarını Devlet'e mal etmeği hedef edinmeleridir.

Sanık durumundaki insanın, genel seçimle seçilmiş vatandaşlar tarafından yargılanması isteğini formüle ederiz: yargıç vatandaşlar sanığı iyice tanımalı ve insanı suça

yahut hataya götüren başlıca nedenleri araştırmış olmalıdır.

Keza hiç bir sanığın, söylediğimiz gibi, insanı görevlerinden saptırabilmiş olan başlıca nedenlerin incelenebilmesi için, yurdunun dışında tetkik edilmek üzere yargılanmamasını da istiyoruz: çünkü, çoğu zaman tek suçlu, toplumun tümüdür. Eğitim yokluğu sefalete, sefalet kabalaşmağa, kabalaşma suça, suç sürgüne, sürgün de ölümden beter olan alçaklığa yol açar.»

Görüldüğü üzere, yargıçların seçimle gelmesi açık bir şeklide istenmiştir. Bu da, zamanımız kapitalist ülkelerinde geçerli olan demokratik bir isteği teşkil etmektedir.

YEDİNCİ SORUN

POLİTİK ÖZGÜRLÜKLERDEN YOKSUN OLMAK, İŞÇİLERİN SOSYAL ÖZGÜRLÜĞE KAVUŞMALARI İÇİN BİR ENGEL VE SOSYAL SARSINTILARIN (İŞSİZLİK) BAŞLICA NEDENLERİNDEN BİRİ DEĞİL MİDİR? POLİTİK ÖZGÜRLÜKLERİN SAĞLANMASINI HIZLANDIRACAK ÇARELER NELERDİR? BU, BÜTÜN İŞÇİLER TARAFINDAN SINIRSIZ TOPLANTI YAPMA HAKKI VE SINIRSIZ BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN İSTENMESİ OLAMAZ MI?

SONUÇLAR:

«Eylül 1867'de Lozan'da toplanan Enternasyonal Kongresi: Politik özgürlüklerden yoksun olmanın, halkın sosyal öğrenimi ve proletaryanın özgürlüğe kavuşması için bir engel olduğunu görerek ilân eder ki:

«1. İşçilerin sosyal özgürlüğe kavuşmaları, onların politik özgürlüğe kavuşmalarından ayrılamaz.

2. Politik özgürlüklerin verilmesi, mutlak bir zorunluluk taşıyan ilk tedbirdir.»

SEKİZİNCİ SORUN

LOZAN KONGRESİ'NDE TOPLANMIŞ OLAN İŞÇİLER TARAFINDAN CENEVRE BARIŞ KONGRESİNE KOLLEKTİF BAŞVURMA.

SONUÇLAR:

Cenevre'de toplanacak barış Kongresi'ne bir mesajın gönderilmesi fikri, bazı delegelerin Kongre'ye katılma yerine, barışın kurtuluşunu sağlamak için kaçınılmaz sayılan ekonomik verilerin bu Kongre'ce kabul edilmesini istemeleri üzerine tartışmalar çıktı. Bunun aksine olarak, başka degeler de Enternasyonal üyelerinin, Kongre organizatörleri arasında bulunduğunu ve barış sorunları üzerinde anlaşmanın, Enternasyonal tarafından öne sürülen fikirlerin, hiç bir suretle inkârı anlamını taşımadığı görüşünü öne sürdüler. Bu iddiayı savunanlar, «Fakat, diye ekliyorlardı, üzerlerinde, başka kişilerin fikir nüanslarını bölüşmeden anlaşmaya varılabilecek genel çıkarla ilgili sorunlar vardır.»

Nihayet Kongre şu mesaj taslağını kabul etti:

«Lozan'da toplanan Enternasyonal Kongresi:

Savaşın en çok işçi sınıfı üzerine yüklenerek, bu işte onu, sadece yaşama olanaklarından yoksun hale sokmayıp, kanını dökmek zorunda da bıraktığını;

Silâhlı barışın üretici güçleri felce uğrattığını, işten yararsız eserler istediğini ve üretimi savaş tehditlerinin darbesi altında bırakarak utanılacak duruma soktuğunu;

Kamu yararının baş şartı olan barışın da, artık toplum içinde, biri diğeri tarafından sömürülen iki sınıfı kabul etmiyecek yeni bir düzen ile sağlamlaştırılması gerektiğini görerek 9 Eylülde Cenevre'de toplanacak olan Barış Kongresi'ne tam ve noksansız bir şekilde katılmağa, bütün Avrupa'da özgür bir Devletler Konfederasyonu'nun kurulması kadar, işçi sınıfının özgürlüğe kavuşmasını, iktidar ile sermayenin etkisinden kurtulmasını mümkün olduğu kadar çabuk sağlanması amacı ile devamlı orduların kaldırılması ve barışın korunması için girişebileceği her teşebbüse enerjik bir şekilde destek olmağa karar verir.»

Tolain, De Peape (Belçika) nin de katıldığı bir eki teklif etti ve bu ek 14'e karşı 32 oyla kabul edildi. Ek şöyle idi:

«Kongre, savaşın ilk ve başlıca nedeninin halkın yoksulluğu ile ekonomik dengesizlik olduğunu, savaşı ortadan kaldırabilmek için orduları kaldırmanın yetmiyeceğini, fakat sosyal örgütlenişin, üretimin daha eşit biçimde bölüşülmesi yönünde değiştirilmesi gerektiğini de nazara alarak, Kongre tarafından yukarıda anlatılan açıklamanın kabul edilmesi dileğine katıldığını ekler.»

DOKUZUNCU SORUN

GENEL KONSEY'İN YERİ VE GELECEK KONGRENİN NEREDE YAPILACAĞI İLE İLGİLİ TARTIŞMALAR.

SONUÇLAR:

Bu sorun için tâyin edilen bir Komisyon ve sunulan herhangi bir rapor olmadı. Kongre, dokuzuncu oturumunda Genel Konsey'in yerini Londra olarak tâyin etti ve görevden ayrılan Konsey üyelerinin fonksiyonlarını ibra ederek, kısa bir tartışmadan sonra ENTERNASYONAL'in gelecek Kongresinin Brüksel'de yapılması kabul edildi.

Nihayet Kongre şöyle bir ortak deklarasyonla sona erdi: «Bundan önceki Kongre'den bu yana geçen bir yıl, sermaye ile iş arasında sonu gelmez bir çatışma halinde belirlenmiştir: Amerika, İngiltere, Fransa ve Belçika'da grevler, lokavtlar ve işçilere karşı zulüm günlük olaylardı.

Sermaye, işçiye inat ve şiddetle zulmetmektedir, çünkü çalışmanın, meşru şekilde hakettiği yeri alacağı günün yakın olduğunu hissetmektedir.

İngiltere'de Courts of Law (Yüksek mahkemeler) Trade's union'lara ait paraların çalınmasının cezalandırılamıyacağı kararını vermiştir. Yıkmak ya da hiç olmazsa engellemek amacile Trade's union'ların üstünde resmî bir tahkikat komisyonu kurulmuştu.

Londra'da, terzi patronlarının işçilere karşı açtığı son dava, Paris'te terzi işçilerinin mahkûm olması, Marchiennes (Belçika) maden ocağı işçileri arasında yapılan katliâm, sadece biribirine düşman iki sınıftan, ezilenlerle ezenlerden meydana geldiğini ve ancak bütün dünya işçileri arasındaki dayanışmanın bize, Enternasyonal İşçi Birliği'nin amacı olan tam kurtuluşu sağlıyabileceğini göstermiştir.

Şu sözlerle bitiriyoruz: BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ, BİRLEŞİN!»

Genel Konsey adına:

ODGER: Başkan.
ECCARIUS: G. Sekreter
W. DELL: Veznedar.
SHAW: Veznedar-sekreter

Temsilci Sekreterler:

E. DUPONT: Fransa.
K. MARX: Almanya.
ZABICKI: Polonya.
A. JUNG: İsviçre.
P. FOX: Amerika.
BESSON: Belçika.
CARTER: İtalya.
P. LAFARGUE: İspanya.
HANSEN: Danimarka.

BRÜKSEL KONGRESİ 6-13 EYLÜL 1869

1. ci Enternasyonal'in üçüncü Kongresi Belçika'da Brüksel şehrinde toplanmıştır. Derneğin bu Kongresine 102 delege katılmıştır. Kongreden bir yıl önce yani 1867'de Karl Marx Kapital'in birinci cildini yayınlamıştı ve Enternasyonalin Genel Konseyi kitabın okunmasını işçilere salık vermişti.

Genel Konseyin raporu Kongre'nin dördüncü oturumunda bu raporda özetle şöyle deniliyordu:

GENEL KONSEYİN RAPORU

«1867 - 1868 yılı, İşçiler Enternasyonal Derneği'nin tarihinde önemli yıllar olacaktır. Devlet usulca geliştikten sonra, Avrupa burjuvazilerinin nefret dolu hücumuna ve hükümetlerin olumsuz davranışlarına yol açacak kadar büyüdü ve güçlendi.

İşçi sınıfına karşı yapılan hücumun başını, şüphesiz ki, Fransız hükümeti çekti. Daha geçen yıl, bu sinsi davranışları açıklamıştık: hükümet, mektuplaşmalarımıza el koyuyor; yönetmeliklerimizi ve Lozan Kongresi belgelerini ele geçiriyordu. Hiç bir sonuç alamadan çeşitli teşebbüslere girişmiştik. Sonunda, İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Stanley'in baskısı sayesinde bu belgeleri geri alabildik.

Ama bu yıl, İmparatorluk, yüzündeki maskeyi sıyırarak, polis gücü ve mahkeme baskısıyla Enternasyonali yıkmaya çalıştı. İmparatorluk hükümeti, en yüce örneklerini 1848 Haziran günlerinin teşkil ettiği sınıf mücadelesi hareketlerine yol açtı; burjuvazinin resmî kurtarıcısı ve proletaryanın koruyucusu rolünde ortaya çıktı. Enternasyonalin gücü, Roubaix, Amiens, Paris ve Cenevre grevlerinde kendini gösteriyor ve hükümeti bu faaliyeti sınırlamak ya da ortadan kaldırmak zorunda bırakıyordu. İmparatorluk, başlangıçta, pek az şey ister gibiydi. Cenevre

Kongresinde okunan Paris işçileri bildirisi, Fransız sınırında zorla ele geçirildiği zaman, Paris Büromuz, bu davranışın sebebini içişleri bakanından sormuştu. M. Rouher, Büro temsilcileriyle görüşmeyi kabul etmiş ve bildiride birkaç değişiklik yapıldığı takdirde, sınırdan içeri girmesine izin vereceğini söylemişti. Büro üyelerinin bu teklifi red etmeleri üzerine de şöyle demişti : "İşçi sınıfına bu kadar iyilik yapmış olan İmparatora birkaç kelimeyle teşekkür etseydiniz, o zaman başka olurdu."

Ama, M. Rouher'inin isteği kursağında kalmıştı.

Bunun üzerine İmparatorluk yönetimi, Enternasyonali ortadan kaldırmak için bir vesile aramaya koyuldu. Alman savaşından sonra, üyelerimizin yaptığı ve kaba milliyetçiliğe karşı yöneltilen faaliyet, resmî makamları daha da öfkelendirmişti.

Enternasyonale, gizli bir birlik olduğu ileri sürülerek dava açılamadığı için, resmî izin almamış yirmi kişilik bir dernekle yetinildi. Bununla birlikte, İmparatorluk disiplinini bile hiçe sayan Fransız yargıçları, Enternasyonali dağıtmak ve Paris Büromuzun üyelerini hapse atmak konusunda birbirleriyle âdeta yarış ettiler. Mahkeme, hakikati, adaleti ve ahlâkı ilke olarak benimsemiş bir proleterler derneği ile İmparatorluğun uzlaştırılamayacağını ileri sürmek gafletinde bulundu.

Bu mahkûmiyet kararlarının karşı darbeleri, idarî bölgelerde kendini duyurdu. Paris kararlarından sonra, bölümlere karşı resmî makamların gösterdiği zulüm arttı.

Hükümetin tedirgin edici davranışları, Enternasyonali ortadan kaldırmak şöyle dursun; İmparatorluğun işçi sınıfıyla yaptığı sahte ve zararlı dostluğu kesip atarak bu teşkilâta yepyeni bir hayat verdi.

Enternasyonal, Belçika'da büyük ilerlemeler gösterdi. Charleroi kömür ocakları sahipleri, verdikleri haksız cezalarla, kömür işçilerini çileden çıkardıktan sonra, hükümeti, bu işçileri öldürmek için silâh vermesi konusunda da zorladılar.

Belçika burjuvalarının bütün kabahatlerini üzerine yıkmak istedikleri Enternasyonal, bunun üzerine, kömür işçilerinin davasını benimsedi, onların içinde yaşadıkları korkunç ekonomik şartları ortaya döktü; ölenlerin ve yaralananların ailelerine yardım etti; hapse atılanlar için avukatlar buldu ve bu sanıkların hepsi beraat etti. Charleroi olayından sonra, enternasyonalin Belçika'daki başarısı kesinleşti.

Montana'da kurulan tuzaklardan sonra, Enternasyonalin İtalya'daki ilerleyişi engellenmişti; bu durumun doğurduğu sonuçlardan biri, toplanma hakkıyla ilintili kısıtlamalardı. Ama aldığımız çeşitli haberler, İtalyan işçi sınıfının, eski partilerin dışında bağımsız bir kişilik kazanmaya başladığını göstermektedir.

Yabancı derneklerle her çeşit ilinti kurmayı yasaklayan bir kanundan ötürü, Prusya'da, Enternasyonal meşru bir şekilde kurulamamaktadır. Bundan başka, Prusya hükümeti, Alman İşçileri Genel Birliği karşısında, Bonapartçı manevraları hatırlatan oyunlara girişmiş bulunmaktadır. Birbirlerinin gırtlağına sarılan askerî hükümetlerin, müşterek düşmanlarına karşı harekete geçmek söz konusu olunca, çok iyi anlaştıkları açıkça görülmektedir...

Ana kolları Kuzey Almanya'da bulunan Alman İşçileri Genel Birliği, son yaptığı Hamburg kongresinde, Enternasyonalle birlikte hareket etmeye karar verdi. Resmî olarak Enternasyonale katılamamasına rağmen bu kararı vermekten kaçınmadı. Güney ve Orta Almanya'daki yüzden fazla işçi birliğinin katıldığı Nurenberg Kongresi, Enternasyonale doğrudan doğruya katılmak meselesini gündeme aldı. Yönetici komitenin daveti üzerine, Nurenberg'e bir delege gönderdik.

Avusturya'daki işçi hareketi, gittikçe devrimci bir karakter almaktadır. Eylül ayının başlarında, İmparatorluğun çeşitli milletlerine mensup işçilerin yakınlaşmasını sağlamak için Viyana'da bir kongre toplanacaktı. İngiliz ve Fransız işçilerine bir bildiri gönderilmiş ve bu bildiride, Enternasyonalin ilkelerine yer verilmişti. Konseyimiz, Viyana'ya gönderilmek üzere bir delege seçti ama, tam o sırada, feodal gericiliğin darbeleri altında yıkılmak üzere olan liberal Avusturya hükümeti kongrelerini yasaklayarak işçilerin öfkelenmesini sağlamak açıkgözlülüğünü gösterdi.

Cenevre'deki yapı işçilerinin giriştiği mücadele, İsviçre'de Enternasyonalin varlığını yakından ilgilendirmişti. Patronlar, müzake-

relere girişmek için, işçilerin Dernekten çıkmalarını şart koşuyorlardı. Ama, işçiler bu teklifi kabul etmemişlerdi. Enternasyonal aracılığı ile Fransa'dan İngiltere'den, Belçika'dan, Almanya'dan ve başka yerlerden sağlanan yardımlar sayesinde, işçiler iş gününün kısaltılması ve ücretlerinin artırılması sonucunu elde ettiler. İsviçre'de daha da kökleşen Derneğin, üye sayısı arttı. Geçen Ağustos ayında, İsviçre'de bulunan Alman işçilerinden bir kısmının Neuenburg'da yaptıkları kongrede, Enternasyonale katılma kararı, oy birliği ile alındı.

İngiltere'deki karışık siyasî durum; eski partilerin çözülmesi ve gelecek seçim için yapılan hazırlıklar, gücümüzün büyük bir kısmını harcamamıza yol açtığı için, progagandamızı engellemiş oldu. Bununla birlikte, taşradaki sendikaların birçoğuyla ilinti haline girdik ve bunların birçoğu bize katıldıklarını bildirdiler. Londra'da, teşkilâtımıza yeni katılan birlikler arasında sepiciler ve kunduracılar derneğini saymak gerekir.

Konseyimiz, Amerika Birleşik Devletleri Millî İşçi Birliği ile sürekli olarak yazışma halindedir. Millî Birlik, son kongresinde Brüksel Kongresine bir delege göndermek konusunda karar aldı. Ama, sıkışık bir durumda oldukları için, bu oylamanın uygulanmasını sağlayacak özel kararların alınması tesadüfen unutuldu.

Amerika'da çeşitli eyaletlerde iş gününü sekiz saate indiren bir kanunun çıkmasını sağlayacak şekilde etki ve baskı göstermesi, Amerikan işçi sınıfının gizli gücünün belirtilerinden biridir. Federal hükümet bu kararı bütün devlet imalâthanelerinde uygulamıştır.

Ama, aynı kararı özel imalâthanelerde uygulamak için, Amerikan işçileri (meselâ New York'lu işçiler) kanun tanımak istemeyen sermayeye karşı, şu anda, sert bir mücadeleye girişmiş bulunmaktadırlar.

İşçi sınıflarının kesin zaferini, ancak yine bu sınıfların Enternasyonal dayanışması ve antlaşması sağlayabilir. Bu ihtiyaç, Emekçilerin Enternasyonal Derneği'ni doğurmuş bulunmaktadır. Bu dernek, bir tarikatın ya da teorinin sonucu değildir. Bu dernek, modern toplumun tabiî ve önüne geçilmez eğilimlerinden doğan proletarya hareketinin kendiliğinden ortaya koyduğu bir üründür. Yüklendiği büyük görevi çok iyi bilen emekçiler Enternasyonal Derneği, hiç bir güçlük karşısında eğilmeyecek ya da korkmayacaktır. Bu derneğin alınyazısı, insanlığın yenileşmesinin tohumlarını içinde taşıyan sınıfın ilerleyişinden ayrılamaz artık...»

AVRUPA DEVLETLERİ ARASINDA SAVAŞ ÇIKTIĞI TAKDİRDE EMEKÇİLERİN TAKINACAĞI TUTUM MESELESİ

Kongrede üzerinde en fazla durulan ve tartışılan mesele buydu. Tartışmalar uzun sürmüş ve Kongre'nin on altıncı oturumunda şu karar kabul edilmişti :

«Tabiî gruplar, halklar, milletler ve yurttaşlar arasındaki ilişkiler adil bir şekilde düzenlenmelidir. Savaşın en önemli nedeni ekonomik dengenin bozuk olmasıdır ve savaş hakkın müeyyidesi değil, en güçlünün kullandığı bir araç olmuştur.

Ayrıca savaş, imtiyazlı sınıflar ya da onları temsil eden hükümetler tarafından halkları boyunduruk altına almak için kullanılan bir araçtır ve zorbalığı güçlendirdiği gibi, hürriyetleri de ortadan kaldırır (son İtalya ve Almanya savaşları, bunun en sağlam delilleridir).

Ocaklar yıkan ve orduların bulunduğu yerlerde çevreye korku ve umutsuzluk yayan savaş, böylece, bilgisizliği ve sefaleti sürdürür.

Bugünkü Avrupa'da, hükümetler, emekçilerin meşru menfaatlerini temsil etmemektedirler. Savaşın temel nedeni ekonomik dengesizliktir ve savaş ancak sosyal reformlarla ortadan kaldırılabilir. Ama, merkezîlikten ve zorbalıktan doğan keyfî davranışların da savaş çıkmasında bir rolü vardır.

Bundan ötürü, halklar, savaşları yapanlara ve ilân edenlere karşı mücadele ederek, bu savaşların sayısını azaltabilirler.

Ve bu hak, hemen tümünün askerlikle görevli kılındığı işçi sınıflarına öteki sınıflardan daha fazla aittir ve bu hakkı ancak bu sınıflar temellendirebilir. İşçi sınıflarının elinde, bunu yapmak için pratik meşru ve hemen gerçekleştirilebilecek bir araç vardır. Gerçekten de, üretim belli bir süre içinde durdurulacak olursa, sosyal organizma yaşayamaz ve bundan ötürü, kişisel ve zorba hükümetlerin teşebbüslerini imkânsız kılmak

için, üreticilerin üretimi bırakmaları kâfidir.

Yukarda açıklanan hususları gözönünde tutan ve Brüksel'de toplanmış bulunan Emekçiler Enternasyonal Kongresi, savaşı şiddetli şekilde protesto eder.

Kongre, Derneğin bütün ülkelerdeki bölümlerini ve ayrım gözetmeksizin bütün işçi dernek ve topluluklarını, halklar arası bir savaşa karşı bütün güçleriyle harekete geçmeye çağırır. Böyle bir savaş, üreticiler arasında cereyan edeceğine göre, kardeşi kardeşe düşürecek ve bundan ötürü bir iç savaş niteliğini kazanacak demektir.

Kongre, ülkelerinde bir savaş patlak verdiği zaman, hemen işlerini bırakmalarını emekçilere özellikle tavsiye eder.

Kongre, halkların savaşa karşı açtıkları bu savaşta bütün ülkelerin emekçilerinin faal rol alacağından emindir; çünkü, çeşitli ülkelerin emekçileri arasında güçlü bir dayanışma olduğuna inanmaktadır.»

GREVLERLE İLGİLİ KARARLAR

Uzun bir tartışmadan sonra şu karar kabul edildi :

«Kongre şunları açıkça bildirir :

1. Grev, emekçiyi tamamen kurtarabilecek bir araç değildir. Ama, sermaye ile emek arasında bugün cereyan eden mücadelede, kulanılması çoğunlukla zorunlu olan bir araçtır.

2. Grevleri, bazı kurallara; organizasyon, uygunluk ve meşruluk şartlarına göre yapmak gerekir.

3. Grevin organizasyonu bakımından, karşı koyma topluluğu kurmamış; karşılıklı yardımı sağlayamamış, işsizlik anında işe yarayacak emniyet fonlarını ayırmamış meslek kollarında ,bu kurumları bir an önce kurmak ve daha sonra, bütün meslek kollarının ve bütün ülkelerin karşı koyma topluluklarını dayanışma haline sokmak; her bölgesel federasyonda, grevleri destekleyecek karşı koyma toplulukları ve para fonu ayırmak; kısacası, Enternasyonalin çalışma doğrultusunda organizasyon yapmak ve proleteryanın bu Derneğe kitle halinde girmesi için çalışmak gereklidir.

4. Uygunluk, yani zamanın uygunluğu ve meşruluk konusunda da, her bölgenin karşı koyma grupları federasyonunda, bu çeşit grupların delegelerinden teşekkül eden bir komisyon seçmek gerekir. Bu komisyon, yapılacak grevlerin zamanının uygunluğu ve meşruluğu konusunda karar verecektir. Sözünü ettiğimiz bu hakem heyetinin seçilme tarzını çeşitli kesimlerin törelerine, adaletine ve hukuk düzenlerine yer verecek şekilde serbest bırakmak gerekir.»

İŞÇİLERİN DURUMU ÜZERİNDE MAKİNALARIN ETKİSİ MESELESİ

Kongre şu kararı kabul etmiştir :

«Makinaların, kapitalistlerin elinde en güçlü zorbalık ve sömürme aracı olmakla birlikte, yine makinalarda gerçekleştirilen gelişmelerin, ücret sistemi yerine tam anlamıyla sosyal bir üretim sisteminin geçmesi için mutlaka gerekli olan şartları yarattığını da unutmuyoruz.

İşçiler daha adil bir organizasyona kavuşmadıkça, makinaların, işçilere tam anlamıyla yararlı olmayacağını ve hizmet etmeyeceğini biliyoruz.

Bu hususları göz önünde tutan Kongre, şunları açıkça bildirir :

1. Makinaların üretimin malı olabilmesi için, kooperatif bir birliğin ve karşılıklı kredi organizasyonun kurulmuş olması gereklidir.

2. Bununla birlikte, şimdiki durumda, karşı koyma toplulukları halinde teşkilâtlanmış işçilerin, atölyelere makina sokulması söz konusu olunca müdahalede bulunmaları ve bunu, işçiye ancak bazı tavizler ya da garantiler verilmesi şartıyla kabul etmesi doğru olur.»

EĞİTİMLE İLİNTİLİ MESELELER

Bu konuda uzun tartışmalar yapıldı. Tartışmaya, Brüksel bölümü delegeleri, Paris cilt işçileri, Liêge bölümü, Rouen derneği ve Cenevre bölümleri katıldı. Sonunda şu karar kabul edildi :

«Rasyonal bir eğitim sistemi organize etmenin şimdilik imkânsız olduğunu kabul eden Kongre, çeşitli bölümlerin dersler düzenlemelerini ve böylece, işçilerin bugün gördükleri eğitimin yetersizliğini elden geldiğince gidermelerini uygun bulmaktadır. Şüphe-

siz ki, iş gününün kısaltılması, zorunlu bir ön şart olarak görülmektedir.»

EMEKÇİLER ARASINDA KARŞILIKLI KREDİ MESELESİ

Bu mesele üzerinde de geniş tartışmalar yapıldı ve komisyon raportörü delege Richard (Lyon), şu sonuçları açıkladı :

«Komisyon, krediyi demokratik ve eşit hale getirmek ve böylece üretici ile tüketici arasındaki ilişkiyi basitleştirmek, yani emeği, sermayenin hâkimiyetinden kurtararak sermayeyi meşru ve tabiî haline yani emeğin aracı haline getirmek amacını güden bir bankanın kurulmasını teklif eder.»

Sonuçları açıklayan Richard, Saint-Pélagie'de mahpus bulunan general Cluseret'nin Kongreye bir mektup göndererek, tartışma konusundaki düşüncesini bildirdiğini söylemiş ve şöyle devam etmişti :

«Bize yapmış olduğu bu yardımdan ötürü generale teşekkür ederiz. Bazı kimseler, bu çeşit konuların askerleri ilgilendirmemesi gerektiğini sanırlar. Oysa, durum böyle değildir; nitekim, belki bir gün, biz de, askerî strateji meseleleriyle uğraşmak zorunda kalacağız.»

Belçika delegesi Fontaine, Komisyonun açıkladığı sonuçları eleştirmiş ve Brüksel bölümünün bu konudaki uzun bir raporunu okumuştu. Bu raporda, kredinin tarihçesi açıklandıktan sonra, kapitalist sistemde bankaların oynadığı kötü rol üzerinde duruluyor ve en sonunda şunları söyleniyordu :

«Biz, mal sahibinin, kapitalistin ya da aksiyon sahibinin müdahalesi söz konusu olmadan üreticiler ile tüketiciler arasındaki mübadeleyi sağlayacak olan bir banka istiyoruz.»

Brüksel bölümünün raporunda, Proudhon'un etkisinde kalınarak hazırlanmış bir mübadele bankasının tüzüğü de yer alıyordu.

En sonunda, Kongre, tartışmayı daha sonraki bir tarihe bırakan şu kararı kabul etti:

«1. Sermayenin sağladığı her çeşit kazancın ve kârın (hangi şekil altına ortaya çıkarsa çıksın), daha önceki çalışmanın zengin ettiği kimsenin ,bugünkü çalışma (emek) üzerinden sömürme yoluyla kendine aldığı bir değer (pay) olduğu besbellidir ve daha önceki çalışmanın zengin ettiği kimse, gerçi servet toplama hakkına sahiptir ama, bunu başkalarının aleyhine gerçekleştirme hakkına sahip değildir.

2. Bundan ötürü, kazanç, haksızlığı ve eşitsizliği sürekli olarak doğuran bir kaynaktır ve kazancı muhafaza eden kooperatif ortaklıklar, günümüzün toplumunu kemiren bir dert olan bencilliği, ferdiyet alanından topluluk alanına aktarmaktan başka şey yapmaz.

3. İşçilerin, malî feodaliteye karşı mücadele edebilmelerini sağlayabilecek olan ve bugün ellerinde bulunan biricik araç, emekçiler arası dayanışmanın daha geniş bir ölçüde gerçekleştirilmesi ve uygulanmasıdır.

Bu hususları göz önünde tutan Kongre, maliyet fiyatını esas alan bankaların kurulmasına karar verdi. Bu bankaların amacı, krediyi demokratik ve eşit hale getirmek ve üretici ile tüketici arasındaki ilişkileri basitleştirmektir; yani, emeği sermayenin hâkimiyetinden kurtarmak ve sermayeyi tabiî ve meşru haline getirmek; emeğin aracı haline sokmaktır.

Ne var ki, mübadele bankalarının kurulması gibi karmaşık bir meselenin pratik yanları üzerinde hemen açıklamalara girişmek de mümkün değildir. Bundan ötürü, Kongre, karşılıklı kredinin gerekli olduğunu teorik bakımdan ileri sürmekle birlikte, Brüksel bölümünün sunmuş olduğu tüzük projesinin, daha derin bir şekilde incelenmesi ve gelecek Kongrede bu konuda bir karar alınabilmesi için, bütün bölümlere gönderilmesini istemektedir.»

TOPRAK MÜLKİYETİ MESELESİ

Bu konuda yapılan uzun tartışmalarda, Rouen bölümü bir rapor okudu. Bu raporda, toprağın kollektif olarak mülk edinilmesi tezi savunuluyordu.

Daha sonra, César De Paepe, toprak mülkiyeti konusunda Brüksel bölümünün hazırladığı raporu okudu.

Raporun başlangıcındaki soru kesin bir şekilde ortaya konulmuştu :

«Geleceğin toplumunda, ekime elverişli topraklar, ormanlar, kömür ocakları, kanallar, yollar ve demir yolları ferdî mülkiyet mi, yoksa kollektif mülkiyet mi olacaktır?»

İçinde Proudhon'a birkaç kere atıf yapı-

lan bu raporda, toprağın kollektif mülkiyet altına sokulması tezi savunuluyor ve bu mülk edinmenin (temellükün) üç ayrı şekli açıklanıyordu :

«En ilkel sistem, hür ve bağımsız ta.... birliklerine ait olan toprak mülkiyeti düzenidir. Bu düzenin lehinde şu iki özellik ileri sürülür :

1. Bu düzende, büyük bir tarım işletmesinin ortak sahibi olan emekçi, yeni toplumda fabrikanın ya da atölyenin ortak sahibi haline gelecek olan sanayi emekçisinin içinde bulunduğu durumda olacaktır.

2. Bu birlikler ,imtiyazların ve zorbalığın doğmasına yol açabilecek her türlü devlet ve idarî bölge etkisinden uzak bulunmaktadır.

İkinci sistem, daha geniş çapta bir kollektif toprak mülkiyeti düzenini ifade etmektedir. Bu düzene göre, ekime elverişli bütün topraklar, ortaklar, v.b., bir milletin ya da milletler konfederasyonunun tarım birliklerinin topluluğuna verilecektir. Ayrıca, ekonomik faaliyetlerin yöntemi, ekicilerin çeşitli birlikleri tarafından seçilen bir konseyin elin de merkezîleştirilecektir. Bu sistemde, batak lık kurutma, kanal açma ve sulama gibi büyük çapta işleri gerçekleştirmek daha kolay olacaktır.

Daha önceki sistemde olduğu gibi, bunda da, toprak rantı ya ortadan kaldırılacak ya da devlete, idarî merkeze ya da sanayi grup larına verilmeyecek ve merkezî konsey tarafından temsil edilen tarım grupları topluluğuna aktarılacaktır. O zaman, toprak rantı, bu konseyin yönetim masraflarını karşılayacak ya da bu konseyin kamu yararına yaptığı büyük tarım ve bayındırlık işlerini karşılamak için kullanılacaktır.

Bu iki sistemden daha geniş ölçüde kollektif mülkiyetin kurulmasını istiyenler de vardır. Daha önce açıkladığımız iki sistemde de, toprağın bir ya da birden fazla gruba ve rilmesi söz konusuydu. Oysa, şimdi sözünü ettiğimiz üçüncü sistemde ise, bu husus ortadan kalkıyor. Bu sisteme göre, toprak üzerindeki hak, toplumun tümüne (millet ve milletler konfederasyonu) ait olmalı ya da devletin ya da idarî çevrenin yönetimi altında bulunmalıdır. Çünkü, toprak üzerinde çalışma imtiyazı ,çeşitli tarım birliklerine verilecektir ve bunlar çalışmalarının ürününe ve artık değere hak kesbetme imkânına sahip olacaklardır. Ama, ekimin tarzı ve ürünlerin satış fiyatı konusunda garanti vermeleri şartıyla olacaktır bu.

Brüksel bölümümüzde ileri sürülen ve taraftarları bulunan çeşitli kollektif toprak temellükü görüşleri, kaba hatlarıyla bu şekilde açıklanabilir. Bölük pörçük küçük mülkiyet zaten bilim tarafından mahkûm edilmiştir; büyük ferdî mülkiyet ise, adalet duygusu tarafından mahkûm edilmiştir. Demek ki, bizim için ortalama bir yol bulma söz konusu değildir; toprak ya birleşmiş tarım işçilerinin mülkiyetine verilmeli ya da tüm toplumun malı olmalıdır.»

Toalin (Paris), toprağın kollektif olarak mülk edinilmesine karşı çıkarak şunları söyledi :

«Ben, ferdî mülkiyet sonucuna varmış oluyorum böylece. Çünkü, mübadele bankası ve toprak vergisi sayesinde, mülkiyet, bir aileye ait olan sınırlar içine sokulacaktır ve bu durumdan, hür unsurların teşkil ettiği bir toplum organizasyonu ve menfaat birliği doğacaktır.»

Sonunda, toprak mülkiyeti ile ilgili olarak şu karar kabul edildi :

«1. Maden ocakları, kömür ocakları ve demiryolları konusunda; bu büyük çalışma araçlarının, toprakta olması ve toprağın büyük bir kısmını kaplaması ve tabiat tarafından sağlanmış olması ve ayrıca, makinalarla birlikte kollektif işgücünün uygulanmasını gerekli kılması ve bugün sadece kapitalistlerin kazancına yarayan makinaların ve kollektif çalışma gücünün, gelecekte sadece işçilerin yararına olması ve bunu sağlamak için sözü geçen iki ekonomik gücün gerekli olduğu her ekonomi kolunun ücret düzeninden kurtulmuş gruplar tarafından çalıştırılması bakımından, Kongre şu görüşe varmıştır :

1. Kömür ocakları ve öteki maden ocak ları ile birlikte demiryolları, normal bir top lumda, devlet tarafından temsil edilen (ama bu, yenileştirilmiş ve adalet yasası altında işleyen bir devlet olacaktır), sosyal kollektiviteye ait olacaktır.

2. Ocaklar ve demiryolları, toplum tara fından kapitalistlere değil, çifte bir kontratla işçi topluluklarına verilecektir. Kontratların biri, sözü geçen işçi birliğine bu konuda

hak tanıyacak ve bu hakkın rasyonal bir şekilde kullanılacağı; yapılan hizmetlerin maliyet fiyatına çok yakın olacağı, birliğin hesaplarının kontrol edilebileceği garantisini verecek ve böylece bir tekel (monopol) teşekkül etmesini engelleyecektir. İkinci kontrat ise, işçi birliğinin her üyesinin öteki iş arkadaşları ile olan karşılıklı haklarını garanti altına alacaktır.

2. Tarım mülkiyeti konusunda da şu kararlar alındı :

Üretim gerekliliği ve tarımla ilintili bilgilerin uygulanması geniş ve toplu ekim yapılmasını zorunlu kıldığı için, tarım alanına makinaların sokulmasını ve bu alandaki kollektif gücün organize edilmesini zorunlu kılmaktadır. Ve bizzat ekonomik gelişme, geniş çapta ekimin yapılmasına yol açmaktadır.

Bundan ötürü, tarım çalışması ve toprak mülkiyeti, ocaklarda çalışma ve toprak -altı mülkiyeti meselesiyle aynı düzeyde ele alınmak zorundadır.

Ayrıca, toprağın üretkenliği, özel bir emeğin ürünü olmaksızın, bütün ürünlerin ilk maddesi ve bütün zenginliklerin ilk kaynağıdır.

Vazgeçilmesi imkânsız olan bu ilk maddenin bazı kimselere satılması, bütün toplumu toprağa sahip olan bu kimselerin eline bakar duruma düşürür.

Bu hususları gözönünde tutan Kongre, ekonomik gelişmenin, ekine elverişli toprakları kollektif mülkiyet konusu haline getireceğini ve bunun bir sosyal zorunluk olduğunu düşünmektedir. Maden ocaklarının, maden işçileri birliklerine; demiryollarının da işçi birliklerine verileceği gibi, toprağın da, tarım birliklerine verilmesini savunmaktadır. Ama, bu yapılırken, hem toplum, hem de ekiciler için, maden ocaklarınınkine ve demir yollarınkine benzeyen garantiler sağlanmalıdır.

3. Kanallar, yollar ve telgraf şebekeleri konusunda şu kararlar alındı :

Bu ulaşım ve haberleşme imkânları genel bir yönetim ve bakım istediği için özel kişilerin eline bırakılamaz.

Bundan ötürü, Kongre yukarda sözü geçen araçların, toplumun kollektif mülkiyeti olarak kalmasını uygun görür.

4. Ormanlarla ilintili olarak Komisyon şu kararı teklif eder :

Ormanların özel kişilere bırakılması, tahrip edilmelerine yol açacaktır.

Böyle bir tahrip, kaynaklara zarar verecek ve bu da, toprağın kalitesini bozacak; halkın sağlığı ve yurttaşların hayatı için tehlikeler yaratacaktır.

Bundan ötürü, Kongre, ormanların sosyal kollektiflik durumunda kalmasının doğru olduğunu düşünür.»

Kongre, bu kararı, 15 çekimser ve 4 aleyhte oya karşılık 30 oyla kabul etti.

Karar aleyhinde oy kullanan Tolain, bu davranışını açıklamak için şu bildiriyi okudu :

«Mülkiyet meselesi, ancak son oturumda gündeme alındığı ve genel görüş bakımından gerektiği gibi incelemediği ve ekonomik bakımdan yeterince ele alınmadığı için; ve ayrıca, bazı delegeler bu mesele hakkında gerektiği kadar aydınlatılmadıklarını ifade ettikleri için Kongre üyeleri, sorumluluk yüklenmemek için ya çekimser davranmışlar ya da aleyhte oy kullanmışlardır.»

İŞGÜNÜNÜN KISALTILMASI MESELESİ

On dördüncü oturumda, Kongrenin çalışmaları artık sona eriyormuş gibi göründüğü sırada, işgününün kısaltılması meselesi üzerinde tartışma açıldı ve bu meseleyi incelemekle görevlendirilen komisyon bir rapor sundu. Raporda esas olarak şunlar söyleniyordu :

«İnsan zekâsının ürünü olan makina, onun mahvolmasına yol açmamalı, kurtuluşuna yardım eden bir araç olmalıdır. Makina çok fazla üretim yapıyorsa, daha az bir süre çalıştırılmalı ve onu yöneten insan da çalışma süresinin azalmasından faydalanmalıdır. Çalışma saatlerinin bu şekilde kısaltılması, insana, refah, düşünce ve hürriyet sağlamalıdır.»

Raporun sonunda, komisyon şunları söylüyordu :

«Cenevre Kongresinde, çalışma saatlerinin kısaltılmasının daha sonraki bütün sosyal reformlar için gerekli bir ön şart olduğu kabul edilmişti. Kongremiz, bu karara pratik bir anlam kazandırmanın zamanı geldiğini düşünmektedir. Bundan ötürü, Emekçiler Enternasyonal Derneğinin kurulmuş olduğu her ülkede bütün bölümlerin bu mesele

üzerinde durması, yerine getirilmesi gereken bir görevdir.»

Kooperasyon meselesini inceleyen komisyon şu metnin kabul edilmesini sağladı :

«Kongre, en iyi kooperasyon tarzı hakkında varılmış kararların benimsenmesini her çareye başvurarak sağlamak amacıyla, Enternasyonal Derneğin üyelerinin, her çeşit kooperatif topluluklara girmelerini istemektedir.»

BALE KONGRESİ 5-12 EYLÜL 1869

Derneğin dördüncü Kongresi Bâle şehrinde toplanmıştır. Bu Kongre'ye 82 delege katılmıştır. İlk oturumun başkanı Bruhin açış konuşmasında özetle şunları söylemiştir; «İlk adımlar atıldı; asillerin ve papazların zorbalığı yıkıldı; asiller sınıfının ve dinadamları zümresinin imtiyazları ortadan kalktı; Şimdi, burjuvazinin imtiyazlarının da ortadan kalkması ve herkesin alın teri dökerek çalışması gerekiyor; Bizim hayal ettiğimiz toplum, emeğin tümünü işbirliği içinde kullanmasını bileceği ve sadece emekçilerden kurulu olacağı için, kendine yetmesini ve kendisini yönetmesini bilecektir. Vicdan hürriyetinin zorlanmasına izin vermiyecek ama din duygusuna muhtaç gönüllerin isteklerini tatmin etmesini bilecektir.

İşte o zaman barış ebedi olacak ve halklar, şu sınırsız uzayda hareket edip duran sayısız gezegenden birinin üzerinde yaşayan bir büyük aileden farksız olacaktır. O zaman iyi yürekli bütün insanların ve bütün derin düşünceli kişilerin güttüğü amaç gerçekleşecektir. İnsanlığın gerçek şan ve şerefini teşkil eden büyük icatlar; yine insanlığın bu etkisiz ve mükemmel gelişmesinin cennetine götürmektedir bizi.

Emekçi kardeşler; yoksa, gerçekleşmiyecek hayallere mi kapılıyorum ben? Öyleyse siz de benimle birlikte hayallere kapılıyorsunuz. Bu şekilde konuşurken saçmalıyor muyum yoksa? bir akıl hastahanesine mi kapatmak gerek beni? Hayır; hayallere kapılmadığımı ve deli olmadığımı gösteren bir şey var ortada; Bu Enternasyonal Derneğinin varlığı, onun, işçi hayatını daha iyi hale sokmak için yaptığı aktif müdaheledir.»

Bâle kongresinde de Dernek bazı yeni kararlar aldı:

TOPRAĞIN KOLLEKTİF MÜLK EDİNİLMESİ

Bir yıl önce Brüksel Kongresinde gündeme alınmış olan toprak mülkiyeti meselesini incelemekle görevlendirilen komisyon, şu sonuçları açıkladı:

«Kongre, toplumun, toprağın ferdî mülkiyetini lâğvederek, onu topluluğun malı haline getirebileceğini kabul eder.

Ayrıca, toprağın kollektif mülkiyet konusu haline getirilmesinin zorunlu olduğunu da belirtir.

Toplumun, tarım alanındaki çalışmayı düzenleme tarzı üzerinde Komisyonda iki ayrı görüş sunuldu.

Çoğunluk ,toprağın, dayanışma halindeki komünler tarafından işlenmesi gerektiğini ileri sürer. Bu grup, Becker, Collin, Rittinghausen, Jannasch, Lessner, Sentinon ve Varlin'den teşekkül etmiştir.

Azınlık ise, toprağı, topluluğa bir rant ödeyecek olan tek tek ekicilere ya da tarım birliklerine vermenin daha doğru olduğunu düşünmektedir. Pieton, Langlois, Murat, Creusot ve De Paepe, azınlığı teşkil etmektedirler. Hess ise, Brüksel kararlarının sadece pekiştirilmesini istemiştir.»

Tartışma, Tolain'in de katılmasıyla genişlemişti. Tolain, düşüncelerini şöyle açıkladı:

«Toplum, kendisini teşkil edenlerin tabii haklarına zarar veren bir hakka sahip olamayacağına göre; kollektif haklar, ancak her insana yatkınlıklarını serbestçe kullanmayı sağlayan karşılıklı garanti haklarından başka bir şey alamaz.

Ayrıca, bu haklar, ferdin varlığının özünde bulunan ve herkese eşit olarak verilmesi gereken haklardandır.

Hareket noktası, insan varlığının dışından alınmış bir fikirden ya da sosyal ilişkileri hukukî bir tarzda düzenlenmesi kabil olmayan bir duygudan hareket ederek, keyfî bir sistem kurmaya kalkışmadan önce, insanın. ortaya koyduğu bütün ürüne sahip çıkmak hakkının sözkonusu olduğunu kabul etmek gerekir.

Ayrıca, gerekli sanayi ve tarım âletlerinin yanı sıra, zanaatkâra ve ekiciye, kendi

ürününün bizzat mübadelecisi ve biricik hâkimi olması için, kredi ve toprak da gereklidir.

Birçok ferdin bir araya gelmesini gerektiren sanayiler ise, serbest ferdî mülkiyet ya da tasarruf gerçeğine aykırı düşmez.

Bu hususları gözönüne alan Kongre, işçilerin kurtuluşunu gerçekleştirmek için tarım sözleşmelerini, yani her çeşit yer kiralama sözleşmelerini, satış sözleşmeleri haline getirmek gerektiğini ileri sürmelidir.

Ancak o zaman, mülkiyet sürekli kullanılma durumundan kurtulacak ve bunun sonucu olarak, hem tarım hem de sanayide, emekçiler, fertlerin ve gurupların hürriyetini koruyan ve hür olarak yapılmış bir sözleşmeyi, kendileri uygun buldukları zaman kabul ederek guruplar halinde çalışacaklardır.

Bakunin, Komisyonda çoğunlukta olanların fikrini savunmuş ve şöyle demişti:

«Komünlerin dayanışması, aşağıdan yukarıya bir kuruluş ifade etmektedir; oysa azınlığın fikri bir devletin mevcudiyetini önşart olarak ileri sürmektedir.»

Bakunin daha sonra, bütün devletlerin ortadan kaldırılmasını ve bunların yıkıntıları üzerinde, milyonlarca emekçinin Enternasyonal devletinin kurulması gerektiğini ve Enternasyonal Derneğin ödevinin de bu devleti kurmak olduğunu ileri sürmüştü.

Sonunda, Kongre, şu metni kabul etmeye karar verdi:

«Kongre, toplumun, özel toprak mülkiyetini lâğvetmek ve toprağı topluluğun malı kılmak hakkına sahip olduğunu ile sürer.»

Bu metin, 4 aleyhte ve 13 çekimsere karşı, 54 oyla kabul edildi.

Hak kavramından gereklilik kavramına geçen şu metin de oya kondu:

«Kangre, taprağın topluluk malı haline getirilmesinin bugün bir gereklilik olduğunu belirtir.»

Bu karar da, 8 aleyhte ve 10 çekimsere karşı, 53 oyla kabul edildi.

En sonunda, Caporusso'nun yaptığı bir teklif de Kongre tarafından kabul edildi. Teklif şuydu:

«Enternasyonalin her bölümünün, gelecek kongre için kollektif toprak mülkiyeti meselesinin pratik bir çözümünü getirmek için çalışma yapması teklif edilir.»

MİRAS HAKKI MESELESİ

Bu meseleyi incelemekle görevlendirilmiş olan Komisyon, Kongreye şu karar taslağını sundu:

«Ferdî mülkiyetin temel unsurlarından biri olan ve toprak mülkiyeti ile sosyal zenginliğin, büyük sayıda insanın aleyhine olarak birkaç kişinin elinde toplanmasına yol açan miras hakkı, toprağın, kollektif mülkiyet haline gelmesinin en büyük engelidir.

Ayrıca, miras hakkı, etki alanı ne kadar kısıtlı olursa olsun, ferdlerin maddî ve manevî gelişimini engellediği için, fiilen taşıdığı önemin az ya da çok olmasına rağmen, hükmen eşitsizliği asla ortadan kaldırmayan bir imtiyaz teşkil eder ve böylece, sosyal haklara karşı sürekli bir tehdit olarak ortaya çıkar.»

Bundan başka, Kongre, kollektif mülkiyet lehinde karar almış bulunmaktadır; bu karar kendisinden sonra gelen bir başka kararla tutarlılık halinde bulunmazsa, mantıksız bir durum ortaya çıkmış olur.

Bu hususları gözönünde tutan Kongre, miras hakkının tamamen ve kesin olarak lâğvedilmesi gerektiğini ve bu lâğvedilmenin emekçilerin kurtuluşu için en gerekli şartlardan biri olduğunu kabul eder.»

23 aleyhte ve 13 çekimsere karşı 32 oyla kabul edilen bu kararda, okurların da farkedeceği gibi, bir karışıklık vardı. Çünkü, üretim araçlarının kollektif mülkiyeti ile birlikte, ferdî miras imkânsız hale geliyordu.

Zaten, genel Konsey adına, Eccarius (İngiltere), miras meselesini başka bir şekilde ortaya koymuştu.

Gerçekten de, genel Konsey şöyle diyordu:

«Miras hakkı, ölmüş olanın, hayatı boyunca sahip olduğu gücü mirasçıya bıraktığı; ve mirasçının, ölmüş olanın mülkiyetine sahip olarak aynı zamanda başkasının ürününe de sahip çıkabildiği durumda sosyal bir önem taşır sadece.

Kırk yıl kadar önce, Saint-Simoncular, miras hakkını, sosyal devrimin meşru sonucu olarak değil de, ekonomik nedeni olarak ele aldıkları zaman, büyük bir hataya düşmüşlerdi...

Miras hakkının lâğvedilmesini, sosyal bir devrimin hareket noktası olarak ortaya koy-

mak ,emekçileri, bugünkü toplumla mücadele ederken gözönünde tutacakları can alıcı noktalardan uzaklaştırmaktan başka sonuç vermez. Böyle bir düşünce, bugünkü mübadele şartlarını hiç değiştirmeden, arz ile talep arasındaki kanunu lâğvetmeye kalkışmak kadar saçmadır.

Bu, teorik bakımdan yanlış olacak ve pratikte de gericilik niteliği gösterecektir. Miras hakkından söz ederken, üretim araçlarının ferdî mülkiyetinin devam ettiği bir durumu gözönüne alıyoruz.

Çünkü bu mülkiyet kişiler sağken varolmasa, bunlar öldükten sonra, bu mülkiyeti, başkalarına bırakamazlar.

Demek ki, miras hakkı konusunda alınacak her tedbir, ancak bir geçiş dönemi ile ilintili olabilir. Bu dönemde, bir yandan toplumun temelleri henüz değişikliğe uğramamıştır; ama öte yandan, emekçi sınıflar, toplumun köklü bir değişikliğe uğratılmasını gözönünde tutarak geçici tedbirler alabilecek kadar güçlenmişlerdir.

Bu açıdan ele alınınca, miras kanunlarında yapılacak değişiklikler, hepsi aynı amaca yönelmiş öteki geçici tedbirlerden sadece birisini teşkil eder.

Miras hakkıyla ilintili bu tedbirler ancak şu aşağıda açıkladığımız tedbirler olabilir.

A. Birçok ülkede hâlen geçerli olan miras hakkı vergisinin genişletilmesi ve böylece elde edilen fonların, sosyal kurtuluş amacı için kullanılması,

B. Vasiyet hakkının sınırlandırılması. Çünkü bu hak, doğrudan doğruya mirasın geçmesi dışında başka imkânlara da açık olduğu için, bizzat ferdî mülkiyet ilkelerinin keyfî bir mübalâğalandırılışı gibi görünmektedir.»

AMERİKAN DELEGESİNİN KONUŞMASI

Şiddetle alkışlanan Amerikan delegesi Cameron söz alarak şöyle dedi:

«Kendi adıma ve bütün Amerika emekçileri adına, burada gösterdiğiniz gayret ve yaptığınız işlere karşı duyduğumuz yakınlığı belirtebilmek, benim için gerçekten büyük bir zevktir. Yaptığınız bu yüce işin amacı, yeryüzünde yaşayan milyonlarca işçinin kurtuluşudur ve,

Bütün yeryüzünde her evde
Bir kardeş bulacağımız
çağların gerçekleştirilmesidir.

... Bugün sizin aranızda bulunmam Yeni Dünyalı dostlarınızın, bütün dünya işçileri arasında ortaklaşa bir menfaatın sözkonusu olduğunu anlamış bulunduklarının ve yakın zamanda, üzerinde «Hakikat, Adalet, Eşitlik» yazılı bir bayrak altında, sımsıkı saflar halinde kesin bir zafere doğru hep birlikte yürüneceğini umud ettiklerinin apaçık bir delilidir.

Eski Dünya'nın kalabalık çevrelerini terketmek ve denizlerin ötesinde kendilerine bir «vatan»; hem de,

Çalışmak isteyen insanın bir insan olduğu
Ve emeğinin en önemsiz veriminin işe yaradığı bir «vatan» bulmak isteyenlere, samimî bir davette bulunmaya ve iyi karşılanacaklarını söylemeye yetkiliyim.

Onlara şöyle diyeceğim: «Sizi yönetecek dostlar ve arkadaşlar bulacaksınız.» Sizden bütün istediğimiz, kuvvetlerinizi bizim kuvvetlerimize katmaya ve bizim taleplerimizi desteklemeye hazır olarak gelmeniz ve menfaatlerinize hizmet etmek aldatmacası altında, en iyi dostlarınızı; Amerikan karşıkoma topluluklarını küçük düşürmekten başka amacı olmayan kimselerin oyununa kapılmamanızdır.

Bu ziyaretimin, yıllık kongrelerimizde, her iki kıtanın temsilcilerini birarada görmemizi sağlayacak bir düzenin ilk örneği olmasını temenni ederim. Bizim başlattığımız bu geleneği sürdürerek, 1870 yılı Ağustos ayında toplanacak olan Cincinatti Kongremize bir delege göndereceğinizi umuyorum. Böylece bize gösterilmiş olan misafirperverliği ödeme ve delegenizi ağırlamak imkânına da kavuşacağız.»

Bâle Kongresi, işçi hareketinin gelişmekte olduğunu göstermişti. Ama, Enternasyonal Derneği'nin karşısına daha birçok güçlük çıkacaktı.

1 — ENTERNASYONALİN SAVAŞ KARŞISINDAKİ TAVRI

1870'de Fransa ile Prusya arasında savaş patlak verdiği zaman Emekçiler Enternasyonal Derneği'nin Genel Konseyi bütün ü-

yelerine hitab eden bir bildiriyi yayınlamıştır; bu bildiride şunlar söyleniyordu:

«1870 savaş komplosu, 1851 hükümet darbesinin düzeltilerek yeniden sahneye konmasından başka şey değildir. İlk bakışta, durum öylesine saçma görünüyordu ki, Fransa bunu ciddiye bile almak istememişti; bakanların, borsada spekülasyonlara yol açmak amacıyla savaştan söz ettiklerini iddia eden milletvekiline inanıyordu. Ve sonunda, savaş 15 Temmuzda yasama organlarına açıklanınca, muhalefetin tümü, geçici kredileri imzalamaktan kaçındı; Thiers bile bunun «iğrenç» bir şey olduğunu söyledi ve Paris'in bütün gazeteleri aleyhte yazdı; işin garibi, taşra basınının hemen hepsi onlara katıldı...

Avrupa'nın dengesi ve milli şeref bahanesi altında, siyasi ihtiraslar, dünya barışını tehdit ediyor. Fransız, Alman ve İspanyol işçileri Savaşa karşı olduğunuzu hep bir ağızdan söyleyin... Bir üstünlük ya da hanedan davasından ötürü savaş yapılması, emekçilerin gözünde, budalaca bir cürümden başka bir şey değildir. Kanını dökmek durumunda olmadığı halde savaş çığlıkları atanlara ve genel felâketlerden yeni bir kazanç kaynağı çıkaranlara karşıyız biz; hürriyet, barış ve iş isteyen bizler, onları protesto ediyoruz. Alman kardeşlerimiz Ren ırmağının iki yanında dayanışma göstermezsek, despotlar kesin bir zafer kazanır. Bütün ülkelerin emekçileri ortak çabalarımızın sonucu ne olursa olsun sınır tanımayan biz Enternasyonal Dernek üyeleri, çözülmez dayanışmanın bir teminatı olarak, Fransız emekçilerinin selâmlarını ve en iyi temennilerini sunuyoruz size.»

Enternasyonal Derneği ise ikinci bir bildirinin sonunda şöyle diyordu:

«Enternasyonalin bütün ülkelerdeki bölümleri, işçi sınıfını mücadeleye çağırmalıdır. İşçiler ödevlerini unutup pasif davranırlarsa, bu korkunç savaş daha korkunç ve geniş çatışmalara yol açacak ve milletler arasındaki bu geniş çatışmada, kılıç, toprak ve sermaye sahipleri, işçiler üzerindeki zaferlerini tazelemek imkânını bulacaklar. Yaşasın Cumhuriyet.»

Böylece Birinci Enternasyonal, savaş karşısındaki tavrını ve Enternasyonalizmin özünü ortaya koyuyordu. İkinci Enternasyonalin şovenizme kapılıp çıkmaza sürüklendiği noktada, o sonuna kadar tutarlıydı.

LONDRA KONFERANSI 17-22 EYLÜL 1871

1871 Paris Komü'nün mağlubiyetinden dört ay sonra, Konferans Londra'da açıldı. Son dönemlerde Enternasyonalin karşısına çıkan engeller ve tehlikeler yüzünden, hem onlara karşı tedbir almak hem de yeni bir teşkilatlanmaya gitmek amacıyla Genel Konsey bu Konferansı toplamaya karar vermişti.

ENTERNASYONALİN ORGANİZASYONU

Londra Konferansında, Enternasyonal Derneğin organizasyonu konusunda, Genel Konsey adına Karl Marx şu teklifi yaptı :

«Herhangi bir yanlış anlamayı bertaraf etmek için, Bâle Kongresi kararına uyulacaktır. Yani, Derneğin ,düzenli bir şekilde teşkilâtlanmış olduğu çeşitli ülkelerde bulunan merkezî konseyler, bulundukları ülkelerin adlarını alacak ve Konsey ya da federal Komite niteliği taşıyacaklardır. Bölümler ve komiteler de bulundukları yerlerin adını alacaklardır.»

Teklifin hangi gerekçeye dayandığını da şöyle açıklamıştı Marx:

«Kendilerine 'pozitivistler', 'karşılıkçılar' gibi adlar takan gruplar ve propaganda bölümleri ortadan kaldırılmak zorundadır. Çünkü bu gruplar, genellikle katı görüşlü kimselerden ya da burjuva şarlatanlarından teşekkül etmiştir. Bunlar işçilerden çok daha fazla boş zamanı olan kimselerdir ve bundan ötürü kendilerini, işçilerden ayrı tutmakta ve Dernek için bir tehlike yaratmaktadırlar.»

Bazı ülkelerde, federal Konseylerin, genel Konsey adını aldıklarını söyleyen Marx, bunun karışıklıklara yol açtığını söyledi ve ancak Londradaki genel Konseyin bu adı kullanmaya hakkı olduğunu belirtti.

Genel Konseyin ikinci bir teklifi de şuydu:

«Konferans, ingilizce metnin yanında, tüzüğün fransızca ve almancaya da doğru bir şekilde çevrilerek yayınlanmasını genel Konseyden isteyecektir. Başka dillere yapılacak olan bütün çeviriler de, basılmadan önce genel Konseyin tasvibinden geçecektir.»

Karl Marx, esas tüzüğün yeniden çevrilmesinin gerekli olduğunu ileri sürdü. Çünkü, almanca çeviriye esas teşkil eden fransızca metin, ingilizceden Tolain ve arkadaşları tarafından çevrilmişti. Tolain ve arkadaşları ise, Dernek için tehlikeli olduğunu düşündükleri bazı maddeleri, tamamen değiştirerek ya da eksik bir şekilde çevirmişlerdi. Marx, Dernek içindeki bazı fikir aykırılıklarının, Kongrelerde karar altına alınmış hususların, tüzükte doğru bir şekilde ifade edilmemiş olmasından ileri geldiğini de belirtti.

Genel Konseyin bir başka teklifi de yine Karl Marx tarafından sunuldu:

«Konferans, genel Konseyin teklifine dayanarak, işçiler arasında, kadın bölümlerinin kurulmasını tavsiye eder. Şüphesiz ki, bu karma bölümlerin kurulmasını asla engelleyemeyecektir.»

Masraflara katılmanın düzenli bir şekilde sağlanmasının yollarını tesbit için bir komisyon kuruldu. Komisyon başkanı olan eski Komüncü Léo Frankel, şu kararların kabul edilmesini teklif etti.

1. Genel Konsey, federal Konseylerin talebine göre, her yıl göndereceği tek tip bir pul bastıracaktır.

2. Federal Konseyler, mahallî Konseylere ya da bunların bulunmadıkları yerlere daha alt kademedeki merkezlere, bu kuruluşların üye sayısına uygun düşecek miktarda pul gönderecektir.

3. Bu pullar, şahsî karnelerin özel bir sayfasına yapıştırılacaktır.

4. 1 Mart tarihinde, çeşitli bölgelerin federal Konseyleri, gönderilen pulların toplamını ve kasada kalanın farkını göndereceklerdir.

5. Ferdî aidatın değerini temsil edecek olan bu pullar o yılın tarihini taşıyacaktır.

6. Büyük bir mazereti olmadığı halde yukarda belirtildiği şekilde davranmayan bölümlerin adları, Kongrede açıklanacaktır.

Bir oy eksik olarak oybirliği ile geri alınan altıncı madde hariç, bu metin kabul edildi.

ENTERNASYONALİN SİYASÎ EYLEMİ ÜZERİNDE TEKLİF

Tartışma üç teklifle ilgili olarak gelişti. Tekliflerin biri Eduard Vaillant'ındı.

«Geçici bir süre zafer kazanmış olan ama zorbalık yoluyla sosyalist demokrasinin taleplerini hiçe sayan ve kuvvet kullanarak sınıf farklarını sürdürmeye çalışan sınır tanımaz bir gericiliğin karşısında, Konferans, Enternasyonal Derneğin üyelerine şunu hatırlatır: Siyasî mesele ve sosyal mesele, birbirinden ayrılamaz ve bunlar aynı meselenin iki yüzüdür yani Enternasyonalin çözmeyi amaç edindiği 'sınıfların ortadan kaldırılması' meselesinin iki yüzüdür.

Emekçiler ,davalarında kesin bir sonuç almak istiyorlarsa, ekonomik dayanışma kadar siyasî dayanışmanın da önemli olduğunu kabul etmeli ve ekonomik alanda olduğu kadar siyasî alanda da güçbirliği yapmalıdırlar.»

İkinci teklif Delahaye tarafından yapılmıştı:

«Coğrafî bakımdan, federe halde bulunan ve bir başına kalmış olan işçi birliklerinin, kapitalistlere karşı mücadele etmesi gittikçe imkânsız hale gelmektedir.

Çeşitli ülkelerin ve belli bir korporasyonun birlikleri arasında eylem bütünlüğü olmadığı için grevlerin çoğu başarısızlığa uğramıştır.

İlerde başarıya ulaşmak için, belli bir sanayi kolundaki bütün birlikleri bir araya getirmek gereklidir. Bu hususlar gözönünde tutulduğu için, belli bir sanayi dalında, coğrafi bakımdan federe olan ve bir başına kalmış bulunan bütün gruplar, ayrı bir enternasyonal federasyon halinde toplanacaktır.

Bu federasyonun amacı:

1. İdarî merkeziyetçilikten kurtulmak ve geleceğin gerçek Komününü yaratmak.

2. Grevlerin başarıya ulaşması için eylem birliği.

3. Propaganda aracı olarak, Enternasyonal Derneğin gerçek bölümlerini kurmak.»

Teklifini açıklayan Edouard Vaillant, daha uzun bir tartışmaya yol açmak istemediğini, çünkü bu teklifin tüzük maddelerinin ruhuna tamamen uygun olduğunu ve onu ifade ettiğini söyledi. Ama muhtemel iki itiraza hemen cevap vermekten geri kalmadı:

«Şu şekilde bir açıklama yapmanın ihtiyatsızlık olduğu ve hükümetlerin Enternasyonale karşı sert davranmalarına yol açacağı söylenebilir. Ama hükümetler, şimdiye kadar, Enternasyonali siyasî bir birlik olarak kabul

edip kovuşturma ve baskı yapmadılar mı? Bu bakımdan, teklifimin gerektirdiği hususları açıkça ortaya koymanın hiçbir mahzuru yoktur; tam tersine, artık bir yanlış anlama söz konusu olamayacağı için bir bir ortaya koyma yararlı bile olacaktır.

İkinci itiraz da, Enternasyonalin siyaset ile uğraşmasının doğru olmadığı hususunda ileri sürülmektedir. Nitekim Konferans üyelerinden biri bunu açıkça söylemiştir. Ayrıca, Paris'te ve özellikle Enternasyonalin kurucuları arasında, bu görüşe katılan birçok kimse vardır. Siyasetle uğraşmanın, işçileri gerçek mücadele alanından uzaklaştırdığı ve bundan ötürü davaya zararlı olduğu söylenmiştir. İtirazları yapan bu adamlar gerçek tüzük maddelerini tahrif ederek, işçilerin siyasetten ebediyen uzak kalmalarını söylüyorlardı. Ama bunu söylerken, yeni bir toplum kurmak için kullanılacak temel silâhın, iktidar olduğunu unutuyorlardı.»

İspanyol delegesi Lorenzo, bu meselenin özel bir kongrede ele alınması gerektiğini oysa Konferansın gündeminde sadece organizasyon meselelerinin bulunduğunu söyleyerek teklife itiraz etti.

Serrailler, Vaillan'ın teklifinden önce bir düzeltme yapılmasını söyledi ve çeşitli çelişken yorumların ortaya çıkmasına sebep olan çevirileri eleştirdikten sonra şu sözleri tekrarladı:

«Siyasî mesele ve sosyal mesele birbirinden ayrılamaz ve bunlar, aynı meselenin iki yüzüdür, yani Enternasyonalin çözmeyi amaç edindiği 'sınıfların ortadan kaldırılması' meselesinin iki yüzüdür.»

Vaillan'ın teklifine karşı demogojik itirazlarla karşı çıkan Bestelice, siyaset deyince ne anlaşıldığını sordu :

«... Siyaset, Meclise ya da belediye Konseyine bir işçi seçtirebilmek için işçilerin enerjisini mi harcamaktır? Bu çocuklu eylem siyaseti hiçbir anlam taşıyamaz... Bizim çekimser davrandığımızı söylüyorsunuz; bizi çekimserlikle itham ediyorsunuz. Çekimserlik, bazı durumlarda, devrimci siyasetin ta kendisidir. Ayrıca şunuda unutmayın: 4 Eylül ve 18 Mart, çekimserlerin elde ettiği sonuçlar mıdır? Ölülerin ve sürgünlerin listesini okuyun, o zaman, Fransa'da Enternasyonal Derneğin ödevini yerine getirip getirmediğini görürsünüz.»

Karl Marx, tartışmaya katılarak, Cenevre'de kabul edilmiş olan tüzük maddelerinin eksik ve yanlış çevirilerinden yararlanarak, bazı Enternasyonal üyelerinin, siyasî alanda çekimser davranmak gerektiği konusunda propaganda yaptıklarını ve hükümetlerin de de bu propagandayı engellemeye asla kalkışmadıklarını söyledi. Hattâ Almanya'da, Bismarck'ın izinden gitmek isteyen Schweitzer gibi kimseler, bölümleri, hükümet siyasetini desteklemeye sürüklemek istemişlerdi. Fransa'da, bu çekimser davranış ve büyük hata yüzünden, Favre, Trochu ve Picard, 4 Eylülde iktidarı ele geçirmişlerdi.

Marx, 18 Mart 1871'de devrimden sonra iktidarı ele geçirmiş olan Millî Muhafızlar Merkez Komitesinin, devrimin geleceğini ve pekiştirilmesi bakımından çok kıymeti olan zamanı boşu boşuna harcadığını da ileri sürdü. Ayrıca şunları söyledi:

«Son zamanlarda Amerika'da toplanan bir işçi kongresi, siyasî meselelerin bizzat ele alınmasına ve işçileri temsil edecek kimselerin profesyonel politikacılar değil, bağlı oldukları sınıfın menfaatlerini savunmakla yükümlü bulunan işçiler olması gerektiği hususunda karar verdi.

Ne var ki, siyaset yaparken, her ülkenin kendi özel şartlarına dikkat etmek gerekir. Meselâ, İngiltere'de, bir işçinin Meclise girmesi çok daha zordur. Çünkü üyeler para yardımı görmezler. Para yardımı görmeyince, sadece emeğiyle geçinen bir işçinin Meclise girip faaliyet göstermesi imkânsızdır. Ve burjuvazi, üyelere para yardımında bulunmamak konusunda inatla ısrar ederken, bunun, işçi sınıfının Mecliste temsil edilmesini engelleyen en etkili çarelerden biri olduğunu bilmektedir.»

İşçilerin Mecliste temsil edilmelerinin önemi üzerinde duran Marax, Bebel ve Liebknecht'ten söz etmiş ve onlar kürsüye çıkıp konuştukları zaman bütün dünyanın kulak **verdiğini ve böylece, Enternasyonalin ilkelerinin yayılıp tanınmasına faydalı olduklarını söyledi. Nitekim, Bebel ve Liebknecht, Fran**sa'da yapılan savaş sırasında ve bu savaşa karşı, Alman işçi sınıfının sorumluluk kabul etmeyeceğini söyleyerek mücadele ettikleri zaman ,bu tutumları bütün Almanya'yı sarsmıştı.

Marx en sonunda, yanlış çevrilmiş tüzük maddeleriyle ilintili değişiklikle birlikte, Vaillant'ın teklifini destekledi.

Friedrich Engels de, Vaillant'ın teklifini destekleyerek şöyle dedi:

«İşçilere, siyasetle uğraşmalarını mutlaka tavsiye etmek gerekir. Çünkü siyasî çekimserlik, Enternasyonalin sadece tüzük maddeleriyle çelişme halinde değildir; ayni zamanda sosyalist davanın gerekleri ile de çelişme halindedir. Siyaset alanındaki çekimser, görüşlerin mantıkî sonucu bakımından, Paris Komün'ü hareketlerini doğru bulmayan kimselerdir. Oysa, Paris Komün'ünde, işçiler, siyasî hayatın mekanizmasını ellerine geçirmişler ve ilkelerimizin gerçekleşmesini sağlayabilecek araçlara ilk defa malik olmuşlardır.»

Vaillant'ın teklifini destekleyen Outine, tüzüğün yanlış çevirilerinin düzeltilmesi konusundaki isteğe karşı geldi. Tüzüğün yanlış çevirilmiş olduğunu ancak on yıl sonra farvetmiş bulunan Enternasyonalin, gülünç bir duruma düşeceğinden korkuyordu.

Sonunda, şu karar tartışmaya sonuldu:

«İki teklifin muhtevasında ileri sürülen fikirleri; yani, proleter partisinin, özellikle bugünkü şartlar içinde siyasî eylemde bulunması gerektiğinin doğru olduğunu kabul eden Konferans, Vaillant'ın ve Serrailler ile Frankel'in tekliflerine son şeklini vererek bunları kaleme almayı genel Konseye ödev olarak verdi.»

Bu metin, A. Serrailler, Léo Frankel, H. Perret, N. Outine, John Hales ve H. Jung tarafından imzalanmıştı. Marx'ın da kısa bir konuşmayla katıldığı ve bu metni desteklediği tartışma sonunda, oylamaya geçildi Karar taslağı, iki aleyhte ve dört çekimsere karşılık 10 oyla kabul edildi. Üyelerden ikisi yoktu.

KONFERANSTA KABUL EDİLEN KARAR

İşçi sınıfının siyasî eylemi konusunda, Konferans şu kararı kabul etti:

«Derneğimizin temel tüzük maddesinde, 'emekçilerin ekonomik kurtuluşu, bütün siyasî hareketlerin yönelmesi ve bağlanması gereken en önemli amaçtır' denmektedir.»

Ayrıca, Emekçiler Enternasyonal Derneğinin açış konuşmasında (1864) şöyle denmektedir: 'Büyük toprak ve sermaye sahipleri, ekonomik tekellerini devam ettirmek için, siyasî imtiyazlarından her zaman yararlanacaklardır. Emeğin kurtuluşuna yardım etmek şöyle dursun, onun önüne her çeşit engeli çıkarmaya çalışacaklardır. Bundan ötürü, siyasî iktidarın elde edilmesi, işçi sınıfının ilk ödevi haline gelmiştir.'

Nitekim Lozan Kongresinde de şöyle denmiştir: 'İşçilerin sosyal kurtuluşu, siyasî kurtuluşlarından ayrı değildir.'

Genel Konseyin, 1870 plebisitinden önce Fransız Enternasyonalcilerinin kurdukları iddia edilen komplo hakkındaki bildirisinde de şöyle denmektedir: 'Tüzük maddelerimiz, İngiltere, Avrupa ve Amerika'daki bütün bölümlerimizin, işçi sınıfının sadece teşkilâtlanması için birer merkez olmasını değil, aynı zamanda, bulundukları memleketlerde, asıl nihaî amacımızın yani işçi sınıfının ekonomik kurtuluşunun sağlanmasına yararlı olan bütün siyasî hareketleri desteklemesini de öngörmektedir.'

Ayrıca, temel tüzük maddelerinin yanlış çevrilmesinin, Emekçiler Enternasyonal Derneğinin gelişmesine ve eylemine zararı dokunan yanlış yorumlamalara yol açtığı görülmüştür.

İşçiler tarafından girişilen her türlü hürriyet ve kurtuluş mücadelesinin, sınırsız bir gericilik tarafından engellendiği ve bu gericiliğin, günümüzde, her çeşit sınıf farkını ve hâkim sınıfların bundan türeyen siyasî zorbalığını sürdürmeye çalıştığı görülmektedir.

Ayrıca, bu mülk sahibi sınıflara karşı, proletaryanın bir sınıf olarak ancak kendi partisini kurarak mücadele edeceği ve bu partinin, mülk sahibi sınıfların kurduğu bütün eski partilerden farklı ve onlara karşı olması gerektiği açıktır.

Sosyal devrimin ve onun en yüksek amacı olan sınıfların kaldırılmasının zafere ulaşmasını sağlamak için, proletaryanın, yukarda sözü edildiği şekilde siyasî bir parti olarak kurulması gereklidir.

Ekonomik mücadeleler sayesinde kurulmuş olan işçi güçleri birliği, işçi sınıfının kendisini sömürenlerin siyasî iktidarına karşı giriştiği mücadelede yine bu sınıfın elinde yararlı bir araç olmalıdır.

Konferans, bütün bu hususları gözönünde bulundurarak, işçi sınıfının mücadelesinde, ekonomik davranış ile siyasî eylemin çözülmez şekilde birbirine bağlı olduğunu üyelerine hatırlatır.»

LA HAYE KONGRESİ: 2-7 EYLÜL 1872

Londra konferansından sonra, Birinci

Enternasyonalin beşinci kongresi Hollanda'da la Haye'de toplandı.

La Haye kongresinin toplandığı dönem **Paris Komünü'nün** yenilgisinden sonraki yıllara rastlıyordu. Avrupa gericiliği Komün olayının etkisiyle şahlanmıştı. Enternasyonal ve Enternasyonal üyeleri üzerindeki baskılar yoğunlaşmıştı.

Kongreye sunduğu raporunda, genel Konsey, özetle şöyle diyordu:

«İşçiler!

Bale'de toplanan son Kongremizden bu yana, iki büyük savaş, Avrupa'nın manzarasını değiştirmiş bulunuyor. Bunlar, Fransız - Alman savaşı ve Fransa'daki içsavaştır. Ama bunlardan önce başlayan; bunlarla birlikte gelişen ve daha sonra da devam eden bir üçüncü savaş var. Bu savaş, işçiler Enternasyonal Derneğine karşı yürütülen savaştır...»

Enternasyonalin, Fransız - Alman savaşı karşısındaki tutumu açıklandıktan sonra, raporda şunlar söyleniyordu:

«Enternasyonale karşı girişilen mücadele, son zamanlara kadar özellikle Fransa'da (plebisitten İmparatorluğunun düşüşüne kadar), ve Almanya'da (Cumhuriyetin Prusya'ya karşı dayandığı süre boyunca)yoğunlaşmış bulunuyordu. Ama, Paris Komün ayaklanmasından ve bu ayaklanmanın yenilgiye uğramasından sonra, mücadele genelleşti.

6 Haziran 1871'de Jules Favre, yabancı devletlere bir bildiri göndererek, Komün mültecilerinin suçlu oldukları için teslim edilmelerini istedi ve Enternasyonalin, vatan, mülkiyet ,düzen ve aile düşmanı olduğunu iddia ederek, bu teşkilâta karşı bir haçlı seferi açılması gerektiğini ileri sürdü.

Avusturya ve Macaristan bu sözlere hemen uyarak, 13 Haziran tarihinde, Peşte'de, işçi komitesinin ileri gelenlerinin evlerinde araştırma yaptı.

26 Temmuz 1870'de, Avusturya işçi partisi yöneticileri ,vatana hıyanet suçundan ötürü zindan cezasına çarpılmışlardı ve ayda bir gün kendilerine hiçbir yiyecek verilmiyordu. Kararın gerekçesi şöyleydi: «Sanıklar, Alman Eisenach işçi Kongresinin programını kabul ettiklerini bizzat itiraf etmişlerdir. Oysa bu program, Enternasyonalin programını ihtiva etmektedir. Enternasyonalin amacı ise ,işçi sınıfını mülk sahibi sınıflardan ve siyasî bağımlılıktan kurtararak hürriyete kavuşturmaktır. Ve bu, Avusturyadaki devletin bugünkü kurumları ile çelişme ve uzlaşmazlık halindedir. Bundan ötürü, Enternasyonalin programını kabul eden ve yaymaya çalışan herkes, Avusturya hükümetini yıkmak için çalışıyor ve bundan ötürü. vatan hıyaneti işliyor demektir.»

27 Mart 1872'de, vatan hıyaneti niteliği taşıyan faaliyetlerde bulundukları için, Bebel ve Liebknecht, iki sene hapse mahkûm oldular. Mahkûmiyet karasının gerekçeleri, Viyana'da verilen kararın gerekçelerinin aynıydı. Sacede, Viyanalı hukuk bilginlerinin kararları, sakson yargıçlarınca da pekiştirilmiş oluyordu.

Aynı yılın 8 Mayısında, Kopenhag'da, merkez komitesinin üç üyesi tevkif edildi (Brix, Pio ve Geleff). Tevkif sebebi, polisin yakalamasına rağmen bu üç kişinin açık havada bir toplantı yapmak konusunda diretmeleriydi. Tevkif edilmelerinden sonra, sosyalist fikirlerin, Danimarka hükümetinin siyaseti ile uzlaşmayacağı ve bundan dolayı, bu fikirleri yaymaya kalkışmanın bile Danimarka Anayasasına karşı işlenmiş bir suç olduğu söylenmişti kendilerine. Burada da Viyana mahkemesinin verdiği karar etkili olmuştu. Sanıklar, hâlâ tutuklu bulunmaktadırlar.

Papa Pie IX hazretleri de bu mücadeleye katılmaktan çekinmemiş ve Katolik İsviçre delegasyonuna şunları söylemiştir:

«Cumhuriyetçi olan hükümetimiz, hürriyet denilen şey için büyük fedakârlık yapmak zorunda olduğuna inanıyor. Bundan ötürü, bir takım ne idüğü belirsiz insanlara iltica hakkı tanıyor. Bütün Avrupa'ya Paris'e yaptığını bir kere daha yapmak isteyen Enternasyonalcilerin faaliyet göstermesine göz yumuyor. Bu enternasyonalciler, çok korkunç insanlardır; çünkü bunlar Tanrının ve insanın ebedî düşmanları hesabına çalışmaktadırlar. Bunları korumaktan ne yararı olabilir insanın?»

Rus hükümeti de, Enternasyonale karşı girişilen bu genel hücumdan yararlanarak, ülkelerdeki gericilik hareketlerini şiddetlendirme bahanesini bulmuş oldu.

Ama bütün Avrupa hükümetlerinin siyasî zekâsının tümünden doğabilecek baskı ve zulüm tedbirleri, medenî dünyanın bütün gücüyle giriştiği yalan ve iftira kampanyası-

nın yanında önemsiz kalmaktadır.

Bu iftira savaşının tarihte bir başka örneğine rastlamak gerçekten mükün değildir. Bu savaşın alanı tam anlamıyla milletlerarasıdır ve savaşı yürütmek konusunda, burjuva partilerinin çeşitli organları çok iyi anlaşmış durumdadırlar. Nitekim, büyük Şikago yangınından sonra, telgraflar bütün dünyaya aynı haberi vermişler ve bu korkunç yangının Enternasyonalciler tarafından çıkarıldığını ileri sürmüşlerdi. Doğrusu bu durum karşısında, Batı Hint Adalarını kasıp kavuran tayfunun da Enternasyonalcilerin eseri olduğunu söylememelerine şaşacağı geliyor insanın!

Daha evvelki yıllık yayınlarında, genel Konsey bir önceki Kongreden sonra Derneğin gerçekleştirmiş olduğu ilerlemelerin bir özetini vermişti. «Emekçiler! Bu sefer aynı şeyi yapmayışımızın sebebini anlayacaksınız..

Bu konuda sadece şunları söyleyeceğiz : Bale kongresinden ve özellikle Londra Konferansından (Eylül 1871) beri, Enternasyonal, İrlanda'da, İngiltere'de, Hollanda'da, Danimarka'da ve Portekiz'de büyük ilerlemeler gösterdi; Birleşik Devletlerde sağlam bir şekilde teşkilâtlandı; Buenos - Aires'te, Avustralya'da ve Yeni Zelanda'da bile Enternasyonale bağlı kollar kuruldu. Enternasyonalsiz bir sınıf ile Enternasyonal Derneğe sahip bir sınıf arasındaki fark, bugün, dönüp 1848'e baktığımız zaman açıkça görülmektedir. O sırada, işçilerin, kendi öncü kuvvetlerinin Haziran 1848'de yaptığı işleri görüp kavraması için yılların geçmesi gerekmişti. Oysa, Paris Komünü, bütün ülkelerin proleterleri tarafından ortaya çıkar çıkmaz alkışlanmıştır.

İşçi sınıflarının temsilcileri olan sizler, amacı emeğin kurtuluşu ve millî mücadelelerin yerine milletlerarası mücadelenin konması olan bir birliğin savaş organizasyonunu daha da güçlendirmek için bir araya gelmiş bulunuyorsunuz. Hemen aynı zamanda, eski dünyanın taçlı kafaları da, yeni zincirler yapmak ve yeni savaşlar hazırlamak üzere Berlin'de toplanıyorlar.

Yaşasın, Emekçiler Enternasyonal Derneği!»

Bu kongrede Bakunin'ci anarşist akımla mücadele gelişti. Bakuninciler, Enternasyonali ve Marx'ın etkisindeki genel kurulu tasfiye için çabaladılar.

Bir Bakuninci şöyle diyordu :

«Biz tecrübelere dayanıyoruz. Ekonomik mücadelede, genel Konseye ihtiyacımız var mı bizim?

Konsey daha önce bir grev organize edip yürüttü mü? Siyasî mücadele için bir genel Konseye ihtiyacımız var mı? Genel Konsey şimdiye kadar bir tek barikat kurmamıştır ve kuracağı da yoktur. Peki bu kurul neye yararlı olmuştur? "İşçiler Enternasyonal Derneğinin bir başa ihtiyacı yok mu?" diye sorulacak olursa, cevabımız şudur : Hayır, yoktur!»

Aslında, genel Konseyin varlığı meselesi ortaya atılmış ve tartışma konusu yapılmış bulunuyordu.

GENEL KONSEYİN NEW YORK'A GÖTÜRÜLMESİ TEKLİFİ

Konseyin görevleri üzerinde tartışılırken, Karl Marx ve Friedrich Engels genel Konseyin Merkezinin New York'a götürülmesini teklif ettiler. Engels bu teklifi şöyle savundu :

«Genel Konsey daima Londra'da bulunmuştu. Çünkü bu şehrin dışında herhangi bir yerde Enternasyonallik niteliğini koruyabilmesi ve belgelerin emniyet içinde saklanabilmesi mümkün değildi. Ne var ki, bugün, aynı emniyeti, Londra'da olduğu kadar New York'ta da sağlamak mümkündür. Avrupa'nın başka hiçbir yerinde sağlanamaz bu.

Londra'da, gruplar arası çatışmalar öyle şiddetli bir dereceye ulaştı ki, merkezin başka bir yere götürülmesi gerekli oldu. Bundan başka, genel Konseye yapılan hücum ve ithamlar çok sürekli ve şiddetli olduğu için Konseyin şimdiki üyelerinden bazıları iyice yorulmuş ve sıkılmış durumdalar ve bundan ötürü görevlerinden ayrılmak istiyorlar. Meselâ Karl Marx'ın ve benim durumum bu anlattığım gibidir.

Konsey, sekiz yıldır aynı yerde bulunuyor; bir kemikleşmenin önüne geçmek için başka yere götürülmesinde yarar vardır. Nitekim aynı nedenlere dayanarak, daha 1870 de, Marx, genel Konseyin Brüksel'e götürülmesini istemişti. Ama bütün Federasyonlar, o zaman, Konseyin Londra'da kalmasını istediler.

New York'un çok uzak olduğunu söyleyerek itiraz etmeye kalkışmanın pek değeri yok. Çünkü, bu, genel Konseyin işlerine asla

karışmamasını isteyen bazı Avrupa federasyonları için çok daha iyi olacaktır. Uzakta olduğu için, genel Konsey, müdahalede bulunamayacak ve genel Konseyin içinde, şu ya da bu federasyonun büyük etki kazanması da önlenmiş olacaktır.»

5. KONGRE TARAFINDAN KABUL EDİLEN KARARLAR

Tüzükle ilgili karar :

«Londra Konferansının (Eylül 1871) verdiği kararın muhtevasını dile getiren şu madde, tüzükte, yedinci maddeden sonraya konacaktır :

Mad. 7 a. — Mülk sahibi sınıfların kollektif iktidarına karşı verdiği savaşta, proletarya, mülk sahibi sınıfların kurduğu bütün eski partilere karşıt olarak kendini bizzat ayrı bir parti olarak ortaya koymak şartıyla eylemde bulunabilir.

Proletaryanın bu şekilde bir siyasî parti olarak teşekkül etmesi, sosyal devrimin ve onun amacı olan sınıfların ortadan kaldırılmasının zorunlu bir şartıdır.

İşçi sınıfının daha önce ekonomik savaş içinde elde etmiş olduğu güçbirliği, sömürücülerin siyasî gücüne karşı yaptığı savaşta, yine bu sınıfın elinde yararlı bir araç olmalıdır.

Toprak ve sermaye sahipleri, ekonomik tekellerini sürdürmek ve emeği boyunduruk altında tutmak için, siyasî imtiyazlarından her zaman yararlandıklarına göre, siyasî iktidarın ele geçirilmesi, proletaryanın en büyük ödevi olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu kararlar, 5 aleyhte, 8 çekimser oya karşılık 29 oyla kabul edildi.

Birinci Enternasyonal'in Sonu

La Haye Kongresinden sonra Enternasyonal içindeki küçük burjuva sapmaları temsil eden Prudhon ve Bakunin taraftarları, büyük bir yenilgiye uğramış ve marksizmin hem ideolojik hem de teşkilâtlanma alanında ilerlemesi sağlanmıştı.

Birinci Enternasyonal çeşitli ülkelerin işçileri arasında birliğini gelişmesi ve teşkilâtlanmasında büyük rol oynamış ve işçilerin marksizm ile irtibatlarını kurmuştu.

Paris Komününün yenilgi ile sonuçlanmasından sonra işçi hareketinin karşısına yeni meseleler çıkmış ve La Haye Kongresinde, gördüğümüz gibi her ülkede proletaryanın ayrı ayrı partiler etrafında teşkiltâlanmasının gereği öne sürülmüştü. Böylece, her ülkede sosyalist partilerin kurulmaya başlaması nedeni ile Enternasyonalin örgütsel varlığı gitgide önemi kaybetmeğe başlıyordu.

15 temmuz 1876'da artık, New - York'a taşınmış olan Dernek, son Kongresinde Enternasyonal'in lağvedilmesine karar verdi ve işçi sınıfına hitab eden bir çağrıda bulundu. Bu çağrıda şöyle denilmekteydi :

«Avrupanın bugünkü durumundan ötürü, Enternasyonali lağvetmeğe karar verdik. Buna karşılık, bütün uygar dünyanın bilinçli işçilerinin, bizim ilkelerimizi her gün daha geniş bir şekilde benimsediklerini görüyoruz.»

Lenin Birinci Enternasyonal ile ilgili olarak şöyl ediyordu :

«Birinci Enternasyonal unutulmaz bir şeydir. İşçilerin hürriyet için mücadeleleri ebediyen hatırlanacaktır. Şu anda, kurmak mutluluğuna eriştiğimiz dünya sosyalist cumhuriyetinin temellerini Birinci Enternasyonal atmıştır.»

Birinci Enternasyonal dönemi (1864 - 1876) Marks ve Engels'in fikirlerinin hayata uygulanmaya başlandığı yıllardır. Bu dönem aynı zamanda, Avrupa'da demokratik devrimlerin geliştiği, siyasal partilerin kurulup güçlendiği, parlamentoların önem kazandığı dönemdir.

İşçi sınıfının Batı Avrupa'da ve Amerika'da nitel ve nicel olarak geçmiş dönemlerle kıyaslanmayacak ölçüde geliştiği bu dönemde ilk «sosyalist» nitelikli partilerin kurulduğuna şahit olunur. Çeşitli ülkelerde işçilerin siyasal örgütlenmeye hız vermeleri, 1871 Paris Komünü yenilgisinin dersleri, zaferin mutlaka sıkı ve kusursuz bir siyasal örgütlenme ile mümkün olabileceği gerçeğinin anlaşılması her ülkede yeni siyasal partilerin kurulmasına yol açarken, Enternasyonalin örgütsel önemini azaltmıştır. Böylece 1. Enternasyonal kendi örgütsel varlığını lağvetmiştir.

Ancak 1864'den 1867'ya kadarki oniki yıl içinde, işçi sınıfının bilim ve pratiğinden temel küçük burjuva sapmalarına karşı ilk büyük ve ciddi mücadele, bizzat Marks ve Engels tarafından verilmiştir.

Birinci Enternasyonal işçi sınıfının ve işçi sınıfı mücadelesinin şaşmaz ilkesi olan enternasyonalizmin en iyi örneklerini vermiştir. Bu örnekler daha sonraki mücadeleye ışık tutacaktır.

Gelecek Sayıda : İkinci Enternasyonal ve İkinci Enternasyonalin Yıkılışı

ilke 10 LİRA

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ